

วารสาร นวัตกรรม และ การจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2565
Vol. 7 No. 2 July-December 2022

PRINT ISSN 2465-4477

ONLINE ISSN 2697-6277

**JOURNAL OF
INNOVATION
AND MANAGEMENT**
SUAN SUNANDHA
RAJABHAT UNIVERSITY

METAVERSE

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ Journal of Innovation and Management

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมที่มีคุณภาพทางด้านทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ใน 5 สาขาวิชา ได้แก่ (1) General Business, Management and Accounting (2) Management Information Systems (3) Management of Technology and Innovation (4) Organizational Behavior and Human Resource Management และ (5) Tourism, Leisure and Hospitality Management โดยจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ในเดือนมกราคม-มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม สำหรับฉบับนี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565) โดยจัดส่งให้หน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่ตอบรับการเป็นสมาชิก ตามใบสมัครท้ายเล่ม

กองบรรณาธิการ วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/journalcim>

สำนักงานกองบรรณาธิการ

วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ อาคาร 37 ชั้น 1

เลขที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถนนอุทองนอก แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-160-1452 โทรสาร 02-160-1184

E-mail: journalcim@ssru.ac.th, cimjssru@gmail.com

Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/journalcim>

- กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร
- บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewer) แต่ข้อความและเนื้อหาในบทความที่ตีพิมพ์เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของวารสาร
- การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในหมู่นักวิชาการโดยทั่วไป และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บทบรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ (Journal of Innovation and Management : JIM) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นวารสารทางวิชาการที่ออกปีละ 2 ฉบับ ในเดือน มกราคม-มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม สำหรับฉบับนี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565) โดยกองบรรณาธิการยังคงให้ความสำคัญในการพิจารณา และคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพมาลงตีพิมพ์โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจาก กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ตรงสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของ บทความก่อนลงตีพิมพ์ โดยผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อ ผู้ประเมิน บทความ (Double-blind peer review) สำหรับวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 13 เรื่อง เช่น “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ” “การสร้างศักยภาพในการจัดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา มาตรการคุ้มครองการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรม ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” “รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทาง การรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน” เป็นต้น และบทความวิชาการ 1 เรื่อง คือ “อนวัตกรรม: การพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรมและบทบาทของเมตาเวิร์สเพื่อ การศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอล”

กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมและการจัดการ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา วารสารให้มีคุณภาพสูงขึ้น ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทุกท่านที่กรุณาเป็น ผู้ประเมินบทความอย่างมีคุณภาพให้กับกองบรรณาธิการ และขอเชิญชวนคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เสนอบทความเข้ารับ การพิจารณาถ้อยแถลงตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะและนำไปสู่การใช้ประโยชน์ ต่อไป ทั้งนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับ ท่านผู้อ่าน นักวิชาการและผู้สนใจ ขอขอบคุณสมาชิกวารสาร ที่ได้ให้ความสนใจติดตาม วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยท่านสามารถ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของวารสารต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หทัยพันธุ์ สุนทรพิพิธ
บรรณาธิการ วารสารนวัตกรรมและการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมที่มีคุณภาพทางด้านทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ใน 5 สาขาวิชา ได้แก่ (1) General Business, Management and Accounting (2) Management Information Systems (3) Management of Technology and Innovation (4) Organizational Behavior and Human Resource Management และ (5) Tourism, Leisure and Hospitality Management
2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการวิจัย การพัฒนานวัตกรรม และการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ แก่อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ทั้งแวดวงวิชาการและสังคมทั่วไป

เจ้าของ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุดิภาญจน์ ศรีวิบูลย์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวิทย์ ยอดฉิม รองอธิการบดี ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนรินทร์ คณบดี วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ททัตพันธ์ สุนทรพิพิธ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.อรรดา จันทน์ฉาย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สุภาวค์ จันทวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ยุพาพิน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาส อังศุโชติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.วิทยา เจียรพันธุ์	สมาคมนักวิจัย

ฝ่ายจัดการและเลขานุการกองบรรณาธิการ

นางสาวกษิมา ธรรมรงค์

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จัดจำหน่าย และสมาชิก

นางพัชรินทร์ ไร่รุ่งวัฒนะ

ฝ่ายศิลปกรรมและจัดทำรูปเล่ม

นายพิษณุพันธ์ ก้อนทองคำ

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

ดร.ศิริกัญญา ศิริยานันท์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

ลิขสิทธิ์

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้ามนำข้อความทั้งหมดไปตีพิมพ์ซ้ำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สถานที่พิมพ์

บริษัท จรัสสินทวงค์การพิมพ์ จำกัด

เลขที่ 219, 220, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233 ซอยเพชรเกษม 102/2 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160

สารบัญ

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ

Journal of Innovation and Management

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)

บทความวิจัย

- 07 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
วิไลลักษณ์ รักบำรุง, ประเมษฐ์ แสงอ่อน
- 24 การสร้างศักยภาพในการจัดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษามาตรการคุ้มครอง
การจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรม ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ภัทรวิทย์ อยู่วัฒนะ, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ, วาสนา สุริยเดชะกุล, พิเชษฐ์ เกิดวิชัย, บริบูรณ์ ฉลอง
- 36 รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยว
ตลาดน้ำตลิ่งชัน
เอกณรงค์ วรสิทธิ์, มนต์ชัย โชติดาว
- 46 นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรและอัตราการเติบโต
อย่างยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
บรรจงรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ, วนิดา ชูติมากุล, สุรินทร์ พรหมนุรักษ์กิจ
- 61 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการ
สมัยใหม่
จิตาภา รจนาสม, กนกพัชร กอประเสริฐ
- 73 การศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
เกรียงพล ปิยะเอกชัย, ปิยะนุช เงินคล้าย
- 88 ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาในปี 2563
จเร นาคทองอินทร์, วัลลภ พิริยวรรณะ, ธวัช พุ่มดารา, บริบูรณ์ ฉลอง
- 98 สภาพปัญหาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญใน
กรุงเทพมหานคร
อัสมา พาริลที, จรูญศรี มาติกลโกวิท
- 112 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนหมู่บ้านพูกษา 13
ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
สุภาพ พงศ์สิริกร, สันฐาน ขยมนนท์, วิจิตรา ศรีสอน, บริบูรณ์ ฉลอง
- 124 แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560
พัทธนันท์ ไรจน์รุ่งวัฒน, สันฐาน ขยมนนท์, วิจิตรา ศรีสอน
- 136 A Prototype Toolkit for Developing Design Thinking Skills for Non-Designer
Managerial Level
Phuttachart Rattanawong
- 151 Mediating Effects of Work Engagement and Organizational Citizenship Behavior on
the Relationship between CSR Reputation and Contextual Performance in MSMEs
Tidarat Pongvachirint
- 164 The Mediating Role of Employee Perceived Stress in the Relationship Between
Job Stressors and Absenteeism: The Case of A Chinese Construction Company
Qiu Yu-Sean, Saengdow Prasittisuk

บทความวิชาการ

- 174 อนาคตกรรม: การพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรมและบทบาทของเมตาเวิร์สเพื่อการศึกษา
และการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอล
ธนภัทร ศรีผ่าน, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

(Peer Reviewers)

ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ตั้งธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ยุกาพิน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รังกุลณวัฒน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญามาน กาญจนทวีกุล	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
รองศาสตราจารย์ ดร.จันทนา วัฒนากาญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏ ตรีวิบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ กุศลศรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาสฤษฎ์ สตะเวทิน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนิรันดร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ปริญภา จิตราภรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชร์ผจง วัฒนสินธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เมฆคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทินันท์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน บุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาส อังศุโชติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล ราชภัณฑารักษ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษ จรินทร์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรนนท์ เข็มพันธ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ ไตรระไวศยะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติมา ไชยวงศ์เกียรติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณัญญา ศิริภัทรธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมา ไกล้อยอง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดช ธรรมศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร บังฉิมม	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร ยีชะเด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาวุฒิ วงศ์อนันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ โชะเฮง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด จงอภิรัตน์กุล	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุริม โอทกานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี กล่อมเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรธร บุญยรัตพันธุ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูณัช รัตนชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิกานดา เกษตรเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศราวณี พึ่งผู้นำ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภิรา อำนวยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา เจริญภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา ปราณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ปัญญา	มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ สุนทราเมธากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมาวดี เดชธำรงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.กนกพัชร กอประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.กัญญา จิรวิชาวัช	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุ
ดร.เจษฎา จันทวงศ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ดร.โชคกามาศ พลศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.ณัฐพล จันทขจรโบล	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ดวงกมล จงเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.เปรมกมล จันทร์กวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.พงศกร พิษยนันท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.พงศ์สุภา เณลิ้มกลิ่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.ภฤศญา ปิยะนุสรณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.มีนมาส พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.เยาวพา กองเกตุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ดร.วนิดา บุญโถม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ดร.วิญญู ปรอยกระโทก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.วิไลลักษณ์ รักบำรุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.วิศวะ อุณวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.สมคะเน ยอดพราหมณ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ดร.สิริอร จุลทรัพย์ แก้วมรกฏ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.สุชาดา แสงดวงดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.แสงดาว ประสิทธิ์สุข	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.อมรรัตน์ ภัทรกิจธรรม	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
Asst.Prof.Dr.Mohd Rizaimy Shaharudin	Universiti Teknologi MARA, Malaysia
Asst.Prof.Dr.Majid Khan	National University of Sciences and Technology, Pakistan
Asst.Prof.Dr.Muhammad Shahid Khan	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Dr.Ju-Long Chen	Chihlee University of Technology, Taiwan

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

วิไลลักษณ์ รักบำรุง^{1,*}, ประเมษฐ์ แสงอ่อน²

^{1,2}วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Received: 29 May 2022

Revised: 8 October 2022

Accepted: 26 October 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ปัจจัยที่ศึกษาประกอบด้วย ความง่าย ประโยชน์ ทศนคติ อิทธิพลทางสังคม ความคาดหวังในประสิทธิภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก และการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนและมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ วิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 77.7 ด้านที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ (ค่า Beta = 0.420, p-value = 0.000) รองลงมา คือ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ (ค่า Beta = 0.385, p-value = 0.000) ด้านทัศนคติ (ค่า Beta = 0.291, p-value = 0.000) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่า Beta = 0.206, p-value = 0.000) ด้านความง่าย (ค่า Beta = 0.092, p-value = 0.009) และด้านอิทธิพลทางสังคม (ค่า Beta = 0.083, p-value = 0.006) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน ผู้สูงอายุ

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: wilailuk.ra@ssru.ac.th

The Factors Influencing Acceptance of Applications by The Elderly

Wilailuk Rakbumrung^{1,*}, Poramet Sang-on²

^{1,2}College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: 29 May 2022

Revised: 8 October 2022

Accepted: 26 October 2022

Abstract

The objectives of this research were to explore the factors influencing the acceptance of applications by the elderly. The factors that were focused on consist of the ease, usefulness, attitude, social influence, performance expectancy, facilitating conditions, and acceptance of applications by the elderly. The quantitative research was conducted with the sample group was the elderly who registered and received the old-age allowance in Bangkok, 400 persons, through multi-stage sampling. The research instruments were questionnaires whereas data analysis was conducted by using descriptive statistics to gain values of frequency, percentage, mean, standard deviation, and the inferential statistical analysis that was the multiple regression. The research findings on the factors influencing acceptance of applications by the elderly can be predicted by 77.7 percent and the aspect with the highest influence was usefulness (Beta = 0.420, P-value = 0.000), followed by performance expectancy (Beta = 0.385, p-value = 0.000), attitude (Beta = 0.291, p-value = 0.000), facilitating conditions (Beta = 0.206, p-value = 0.000), ease (Beta = 0.092, p-value = 0.009), and social Influence (Beta = 0.083, p-value = 0.006), respectively.

Keywords: Technology Acceptance, Application, Elderly Person

* Corresponding Author; E-mail: wilailuk.ra@ssru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชากรผู้สูงอายุของโลกกำลังเติบโตอย่างสมบูรณ์ ในปี 2562 ทั่วโลกมีผู้สูงอายุจำนวน 703 ล้านคนที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป โดยทวีปเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นทวีปที่มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่สุดในโลกจำนวน 260 ล้านคน รองลงมา คือ ทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาเหนือ มากกว่า 200 ล้านคน (United Nations New York, 2019) ซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศที่กำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Ageing Society) อย่างเต็มตัว จากข้อมูลการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย ปี 2558-2573 พบว่า ภาพรวมประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ “สังคมสูงวัย” และในอีก 10 ปีข้างหน้า จะเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ คือ มีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจากสถานการณ์การลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง และการลดภาวะการตายทำให้อายุคนไทยยืนยาวขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว จนนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Social Development and Human Security, 2014; National Statistical Office, 2015)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดจำนวน 1,020,918 คน (Department of Provincial Administration, 2018) โดยในปี 2561 มีผู้ที่มีลงทะเบียนและมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวนทั้งสิ้น 775,531 คน คิดเป็นร้อยละ 75.96 (Ministry of Social Development and Human Security, 2018) ทั้งนี้ยังมีผู้สูงอายุบางกลุ่มยังขาดโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่จะช่วยให้การใช้ชีวิตประจำวันดีขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน หุ่นยนต์ดูแลผู้สูงอายุ เข็มกลัดอัจฉริยะ ระบบตรวจจับการล้มล้ม ระบบเซนเซอร์อัจฉริยะ โดยมีการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับแอปพลิเคชันสำหรับช่วยเหลือผู้สูงอายุ รวมถึงมีการพัฒนาแอปพลิเคชันในด้านการแพทย์ ด้านสุขภาพ และด้านการบันเทิง (MindPHP, 2018) หากผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้และใช้งานแอปพลิเคชันได้ ก็จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นตามไปด้วย ซึ่งหากพิจารณาแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ บางประเภทได้รับความนิยมและมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก แต่บางประเภทก็ไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ค่อยมีผู้ใช้งาน ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูล พบว่าผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ซึ่งระบบการทำงานต่างๆ ทำงานได้ลดลง ส่งผลทำให้ร่างกายเสื่อมถอยลง อาทิ ด้านสายตาที่มองไม่ชัด กล้ามเนื้ออ่อนแรง หูเริ่มตึงไม่ค่อยได้ยิน และการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและอารมณ์ บางครั้งอาจทำให้มีอาการหลงลืม ซึมเศร้า หงุดหงิด และมีความต้องการเข้าสังคม (Navabi et al., 2016; Anderson and Perrin, 2017) ส่งผลทำให้การใช้งานและการตอบสนองการใช้งานฟังก์ชันต่างๆ ช้าลงด้วย ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือหรือแอปพลิเคชันน้อยลง (Tanhan, 2016) โดยผู้สูงอายุมีปัญหาการใช้แอปพลิเคชัน ดังนี้ (1) ปุ่มกดมีขนาดเล็ก (2) ฟังก์ชันหรือเมนูการใช้งานยากที่จะเข้าใจและจดจำได้ (3) อุปกรณ์มีขนาดเล็ก (4) ขนาดตัวอักษรมีขนาดเล็กไม่สามารถอ่านได้แม้ใส่แว่น อีกทั้งผู้สูงอายุบางคนมีความกังวลที่จะใช้แอปพลิเคชัน และมีทัศนคติในเชิงลบเนื่องจากฟังก์ชันมีความซับซ้อน ใช้งานยาก ไม่รับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้งาน ขาดการสนับสนุนและกำลังใจจากลูกหลาน เพื่อน ผู้ดูแล หรือบุคคลใกล้ชิด จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ยอมรับที่จะใช้งานแอปพลิเคชัน ซึ่งผู้สูงอายุมีความต้องการแอปพลิเคชันที่มีประสิทธิภาพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการใช้งาน ดังนี้ (1) มีตัวช่วยเรื่องความจำ ได้แก่ เตือนเรื่องการนัดหมาย นาฬิกาปลุก สมุดบันทึก รหัสผ่านต่างๆ และการนำทาง (2) แสงไฟที่สว่าง ข้อความขนาดใหญ่ ตัวหนา สี ปุ่ม ที่มีขนาดชัดเจนและ

ใช้งานได้ง่าย (3) ฟังก์ชันที่ลดข้อผิดพลาดของผู้สูงอายุที่เกิดจากการใช้งาน ระบบแจ้งเตือนเมื่อแบตเตอรี่ใกล้หมด และ (4) มีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ (Plaza et al., 2011)

จากความสำคัญ ปัญหาและความต้องการในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ โดยศึกษากับผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนและมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพในกรุงเทพมหานคร จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในด้านความง่าย ประโยชน์ ทัศนคติ อิทธิพลทางสังคม ความคาดหวังในประสิทธิภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก และการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะได้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงผู้ที่สนใจในการทำธุรกิจ ด้านการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณาแนวทางในการดำเนินธุรกิจ การสร้างกลยุทธ์ทางการตลาด การพัฒนาและออกแบบฟังก์ชันของแอปพลิเคชันให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านความง่ายมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
- สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านประโยชน์มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
- สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านทัศนคติมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
- สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
- สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
- สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ให้นิยาม ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (Ministry of Social Development and Human Security, 2010) ผู้สูงอายุจึงเป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี อาทิ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนา ข้อมูลข่าวสาร ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการช่วยเหลือเบี้ยยังชีพ และที่อยู่อาศัย (Department of Older Persons, 2016) ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ที่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้สูงอายุ ช่วยเพิ่มความสะดวกสบาย ช่วยให้สามารถใช้ชีวิตด้วยตัวเองได้ง่าย และปลอดภัยมากขึ้น ส่งผลให้มีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพที่ดี

ซึ่งแอปพลิเคชันเป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมอย่างมาก โดยแอปพลิเคชัน หมายถึง ซอฟต์แวร์หรือชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการใช้งานกับอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงสมาร์ทโฟนและอุปกรณ์

คอมพิวเตอร์พกพา อาทิ แท็บเล็ต (Tanham, 2016) เมื่อพิจารณาถึงแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ มีผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้พัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับใช้งานในด้านต่างๆ อาทิ GOLD application ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่จะคอยแจ้งข้อมูลข่าวสาร สิทธิสวัสดิการ สายด่วน กฎหมายควรรู้ ความรู้ในการเตรียมความพร้อมก่อนวัยผู้สูงอายุ รวมทั้งแนวทางการใช้ชีวิตประจำวันหลังเข้าสู่วัยเกษียณ (Thai Health Promotion Foundation, 2018) นอกจากนี้ยังมีแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุอีกหลายรูปแบบ อาทิ แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความรู้ ความบันเทิง สังคม เครือข่าย สุขภาพ ร้านอาหาร ที่พัก ด้านธรรมะ การท่องเที่ยว ช่วยเหลือในชีวิตประจำวัน การนำทาง การขยายตัวอักษร ระบบบริการและให้คำปรึกษาทางการแพทย์ แจ้งเตือนทานยา กระตุ้นสมอง ประเมินแนวโน้มสุขภาพในอนาคต วัดระดับน้ำตาล ประเมินสุขภาพด้วยตนเอง และแอปพลิเคชันช่วยเหลือผู้สูงอายุในกรณีฉุกเฉิน (MindPHP, 2018)

ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีรวมถึงแอปพลิเคชันมาใช้งาน ควรมีการศึกษาถึงทฤษฎี แนวคิด และปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับในการใช้งาน เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถเข้าใจถึงแนวคิดและพฤติกรรมของผู้ใช้ในการยอมรับการใช้งาน และเพื่อพัฒนาฟังก์ชันการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สามารถสรุปปัจจัยเพื่อใช้เป็นตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย และนำมาประยุกต์ใช้ สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปปัจจัยและนิยามที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

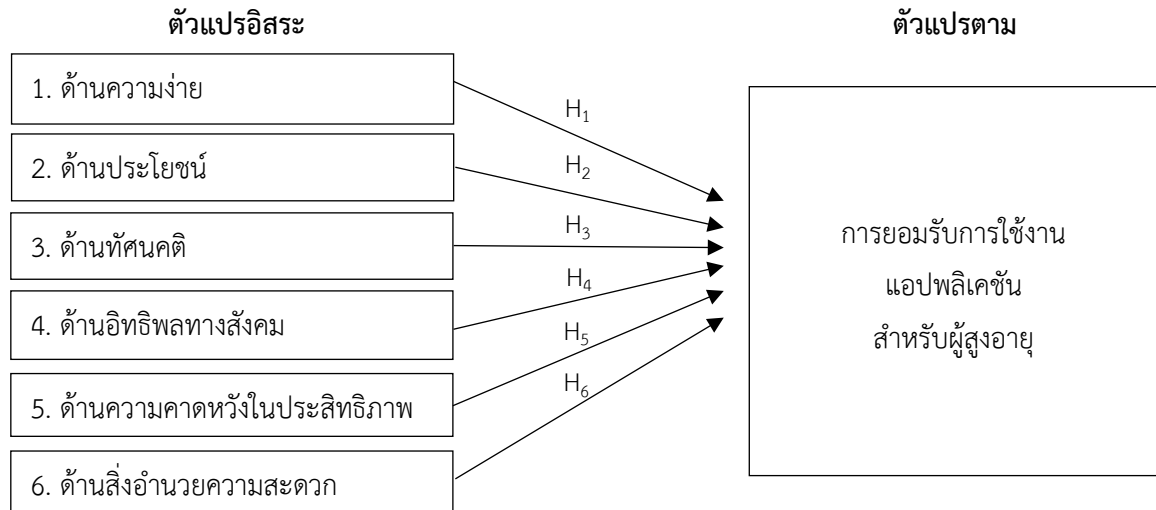
ปัจจัยและนิยาม	อ้างอิง แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
1. ด้านความง่าย หมายถึง การรับรู้ว่าการใช้งานเทคโนโลยีสามารถทำได้ง่าย โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก โดยเทคโนโลยีไม่ยุ่งยากซับซ้อน และสามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง	David (1989); Szajna (1996); Davis et al. (1989); Venkatesh et al. (2003); Venkatesh and Bala (2008); Venkatesh et al. (2012); Chen and Shou Chan (2014); Hua Hsiao and Yu Tang (2015); Wanga and Sun (2016); Ma et al. (2016); Mankijjakan (2017); Alsswey et al. (2018)
2. ด้านประโยชน์ หมายถึง การรับรู้ และความเชื่อของบุคคลต่อเทคโนโลยี โดยเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีสามารถทำให้เกิดประโยชน์ เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ช่วยเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้รวดเร็ว ลดระยะเวลาได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน ลดขั้นตอนในการทำงานและลดข้อผิดพลาดในการทำงาน	David (1989); Szajna (1996); Davis, Bangozzi, and Warshaw (1989); Venkatesh and Bala (2008); Chen and Shou Chan (2014); Hua Hsiao and Yu Tang (2015); Wanga and Sun (2016); Ma et al. (2016); Alsswey et al. (2018)
3. ด้านทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกโดยรวมของบุคคลต่อการใช้งานเทคโนโลยี ในการทำงานหรือในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่จะตัดสินใจภายใต้ความเชื่อถึงผลของการกระทำพฤติกรรมว่าเป็นเชิงบวก คือ ยอมรับใช้งานเทคโนโลยี ตรงกันข้ามหากมีทัศนคติในเชิงลบจะไม่เกิดการยอมรับหรือใช้งานเทคโนโลยี	Ajzen and Fishbein (1980); Ajzen (1991); Davis et al. (1989); David (1989); Chen and Shou Chan (2014); Hua Hsiao and Yu Tang (2015); Saelim (2015); Wanga and Sun (2016); Ma et al. (2016); Alsswey et al. (2018); Boonprasert (2017)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยและนิยาม	อ้างอิง แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ด้านอิทธิพลทางสังคม หมายถึง ความเชื่อของแต่ละคนต่อการใช้งานเทคโนโลยี โดยกลุ่มคนในสังคมและคนใกล้ชิดจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยี โดยพิจารณาถึงบรรทัดฐานของบุคคล (วัดความสมควร ไม่สมควร) และปัจจัยทางสังคม (วัดอิทธิพลจากคนรอบข้าง)	Venkatesh et al. (2003); Venkatesh et al. (2012); Arenas-Gaitán (2015); Hoque and Sorwar (2015); Wanga and Sun (2016); Vassli and Farshchian (2017); Mangsungnoen and Phuthong (2017); Quaosar et al. (2018); Choudrie et al. (2018);
5. ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ หมายถึง ความเชื่อ และความคาดหวังของแต่ละคนต่อเทคโนโลยีที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน หรือการใช้ชีวิตประจำวันให้ดีขึ้นได้	Venkatesh et al. (2003); Venkatesh et al. (2012); Arenas-Gaitán (2015); Hoque and Sorwar (2015); Vassli and Farshchian (2017); Quaosar et al. (2018); Choudrie et al. (2018)
6. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การส่งเสริมให้เกิดความสะดวกในการใช้งาน ในด้านความพร้อมของทรัพยากร หรือเทคโนโลยีที่นำไปใช้ ความเหมาะสมกับผู้ใช้ และสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก	Venkatesh et al. (2003); Venkatesh et al. (2012); Arenas-Gaitán (2015); Hoque and Sorwar (2015); Ma et al. (2016); Vassli and Farshchian (2017); Quaosar et al. (2018); Choudrie et al. (2018)
7. การยอมรับเทคโนโลยี หมายถึง การที่บุคคลมีพฤติกรรมความตั้งใจนำเทคโนโลยีไปใช้หรือเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีในด้านประโยชน์ ความง่าย มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งาน ได้รับอิทธิพลทางสังคม มีความคาดหวังในประสิทธิภาพ รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวก เกิดความตระหนักหรือตื่นตัว ความสนใจ ประเมินผล ทดลองใช้ และเกิด การยอมรับเพื่อนำไปสู่การใช้งานจริง โดยนำเทคโนโลยีไปใช้ในการทำงานหรือในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน	Ajzen and Fishbein (1980); Ajzen (1991); David (1989); Szajna (1996); Davis et al. (1989); Venkatesh and Davis (2000); Venkatesh et al. (2003); Venkatesh and Bala (2008); Venkatesh et al.; Chen and Shou Chan (2014); Hua Hsiao and Yu Tang (2015); Saelim (2015); Arenas-Gaitán (2015); Hoque and Sorwar (2015); Wanga and Sun (2016); Ma et al. (2016); Mankijjakan (2017); Boonprasert (2017); Vassli and Farshchian (2017); Mangsungnoen and Phuthong (2017); Alsswey et al. (2018); Quaosar et al. (2018); Choudrie et al. (2018)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากตารางที่ 1 ผลการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้น ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้สำหรับกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่ลงทะเบียน และมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ ปี 2561 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 775,531 คน จาก 50 เขต (Ministry of Social Development and Human Security, 2018)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่ลงทะเบียน และมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ ปี 2561 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามานะ (Yamane, 1967) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้เท่ากับร้อยละ 5 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) (Vanichbuncha, 2016) กล่าวคือ (1) สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ร้อยละ 50 จากทั้งหมด 50 เขต เหลือ 25 เขต (2) เนื่องจากแต่ละเขตมีจำนวนผู้สูงอายุแตกต่างกัน จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย โดยสุ่มตามรายชื่อของผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนและมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ อย่างเป็นสัดส่วนในแต่ละเขต ให้ครบจำนวนตามที่คำนวณกลุ่มตัวอย่างไว้ คือ 400 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม มี 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชัน ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยและการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ด้วยวิธีคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-

Objective Congruence Index-IOC) พิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.500 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบ พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.600 ถึง 1.000 ถือว่าผ่านเกณฑ์ และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้วยการเก็บข้อมูลกับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) พิจารณาค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.700 ขึ้นไป (Vanichbuncha, 2016) ผลการตรวจสอบ พบว่า ภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.949 และเมื่อพิจารณารายด้านมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.710 - 0.935 ซึ่งมากกว่า 0.700 ถือว่าผ่านเกณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ บางคนมีปัญหาด้านสายตา และหูที่ไม่ค่อยได้ยิน ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยนักวิจัย โดยได้อธิบายแบบสอบถามให้กับผู้สูงอายุเข้าใจก่อนเก็บข้อมูล ช่วยอ่านข้อคำถามเพิ่มเติมกรณีที่ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือ เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และติดตามจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ คือ 400 คน โดยทำวิจัยตั้งแต่ ตุลาคม 2561 - กันยายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ วิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุ

ผลการวิจัย

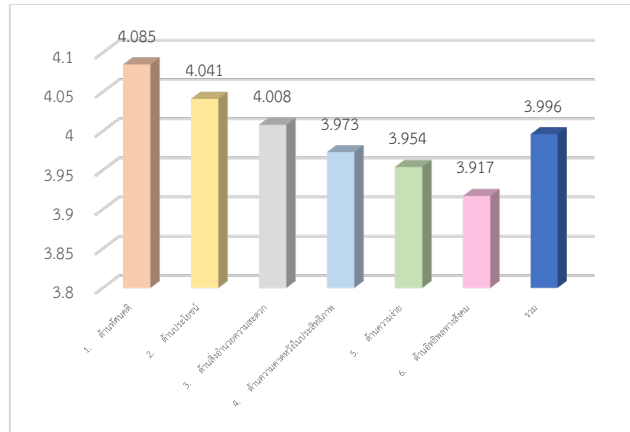
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ผลการวิจัยลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.750 มีอายุ 60-64 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.000 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.750 อาศัยอยู่กับครอบครัว/ญาติ/พี่น้อง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.750 อาชีพก่อนเกษียณอายุหรือก่อนอายุ 60 ปี ประกอบอาชีพข้าราชการ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.250 มีรายได้ 30,001-40,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.500 อาศัยอยู่ในเขตบางแค จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.500

1.2 ผลการวิจัยด้านพฤติกรรมของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้งานแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน 2-5 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.750 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการใช้งานแต่ละวัน มากกว่า 1-2 ชั่วโมง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.000 จำนวนของแอปพลิเคชันที่ดาวน์โหลดมาใช้ในสมาร์ทโฟน/แท็บเล็ต จำนวน 6-10 แอปพลิเคชัน จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.500

1.3 ผลการวิจัยด้านระดับความคิดเห็น เกณฑ์การประเมินระดับความคิดเห็น คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มาก 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด (Sirs-ard, 2018) โดยมีผลการวิจัยด้านระดับความคิดเห็น ดังนี้

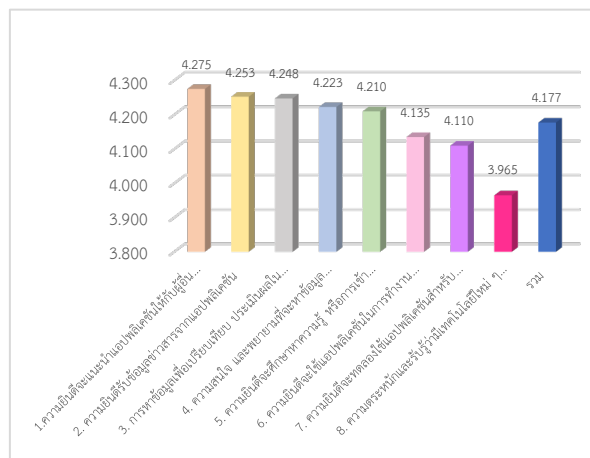
1.4 ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 2 ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

จากภาพที่ 2 ผลการวิจัยด้านระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.996$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คือ ด้านทัศนคติ ($\bar{x} = 4.085$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ ($\bar{x} = 4.041$) และด้านที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านอิทธิพลทางสังคม ($\bar{x} = 3.917$)

1.5 ผลการวิจัยด้านระดับความคิดเห็นของการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 3 ระดับความคิดเห็นของการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

จากภาพที่ 3 ผลการวิจัยด้านระดับความคิดเห็นของการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.177$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คือ ความยินดีที่จะแนะนำแอปพลิเคชันให้กับผู้อื่นได้ใช้งาน ($\bar{x} = 4.275$) รองลงมา คือ ความยินดีที่จะรับข้อมูลข่าวสารจากแอปพลิเคชัน ($\bar{x} = 4.253$) และด้านที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านความตระหนักและรับรู้ว่ามีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุที่มีอย่างหลากหลายในปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.965$)

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติความถดถอยแบบพหุ (Multiple regression) ด้วยวิธี Enter ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ

ปัจจัย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.941	.124		7.563	.000*
X ₁ ด้านความง่าย	.093	.035	.092	2.628	.009*
X ₂ ด้านประโยชน์	.331	.043	.420	7.614	.000*
X ₃ ด้านทัศนคติ	.301	.036	.291	8.463	.000*
X ₄ ด้านอิทธิพลทางสังคม	.056	.020	.083	2.752	.006*
X ₅ ด้านความคาดหวัง ในประสิทธิภาพ	.330	.046	.385	7.245	.000*
X ₆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	.196	.034	.206	5.727	.000*
R = 0.883 R ² = 0.780 Adjusted R ² = 0.777 SE= 0.295					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.777 หมายถึง ปัจจัยที่ศึกษา ประกอบด้วย ด้านความง่าย ด้านประโยชน์ ด้านทัศนคติ ด้านอิทธิพลทางสังคม ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ สามารถร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 77.7 การตรวจสอบระดับอิทธิพล พิจารณาจากค่า Beta ซึ่งเป็นค่าของสัมประสิทธิ์ความถดถอยที่เป็นมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ (ค่า Beta = 0.420, p-value = 0.000) รองลงมา คือ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ (ค่า Beta = 0.385, p-value = 0.000) ด้านทัศนคติ (ค่า Beta = 0.291, p-value = 0.000) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่า Beta = 0.206, p-value = 0.000) ด้านความง่าย (ค่า Beta = 0.092, p-value = 0.009) และด้านอิทธิพลทางสังคม (ค่า Beta = 0.083, p-value = 0.006) ตามลำดับ สามารถนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยของคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.092X_1 + 0.420X_2 + 0.291X_3 + 0.083X_4 + 0.385X_5 + 0.206X_6$$

โดยที่ $\hat{Y}$ หมายถึง การยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุในรูปของคะแนนมาตรฐาน

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านประโยชน์มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 เนื่องจากผู้สูงอายุในปัจจุบันส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ได้ด้วยตนเองมากขึ้น รับรู้ว่าการใช้โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ในรูปแบบอุปกรณ์พกพา รวมถึงการใช้งานแอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (Tanhan, 2016) ดังนั้น เมื่อได้รับรู้หรือได้ทดลองใช้งานแอปพลิเคชันและเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับ อาทิ สามารถแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการ รับรู้ถึงประโยชน์ด้านการสื่อสาร สามารถพูดคุยกับครอบครัว ญาติ พี่น้อง บุตรหลาน ผู้ดูแล เพื่อนๆ หรือผู้อื่นได้มากขึ้น ช่วยให้ผู้สูงอายุได้กระตุ้นความสามารถในการคิด การเรียนรู้ การอ่าน ความจำ การชะลออาการภาวะสมองเสื่อม ช่วยลดระยะเวลาการค้นหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านสวัสดิการ อาหาร สุขภาพ โรงพยาบาล ยารักษาโรค และสามารถขอความช่วยเหลือผ่านแอปพลิเคชันได้ เมื่อรู้ถึงประโยชน์ดังกล่าว ผู้สูงอายุจึงเกิดการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alsswey et al. (2018) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาการยอมรับแอปพลิเคชันด้านสุขภาพบนมือถือเพื่อช่วยเหลือผู้ใช้สูงอายุชาวอาหรับ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านสุขภาพบนมือถือของผู้สูงอายุชาวอาหรับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonprasert (2017) ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ

2. ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 5 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะคาดหวังถึงประสิทธิภาพที่ดีของแอปพลิเคชัน ที่สามารถช่วยให้การใช้ชีวิตประจำวัน หรือช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ มีระบบแจ้งเตือน สามารถปรับเปลี่ยนหรือเสนอฟังก์ชันการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการได้ การออกแบบมีความเหมาะสม ตัวอักษรและภาพมองเห็นได้อย่างชัดเจน รวมถึงมีระบบความปลอดภัยที่น่าเชื่อถือในการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Plaza et al. (2011) ได้ศึกษาสถานะและแนวโน้มของแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการในด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน ซึ่งควรมีฟังก์ชันที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ รู้สึกปลอดภัยในการใช้งาน มีระบบแจ้งเตือนต่างๆ อาทิ การทานยา นาฬิกาปลุก บันทึกความจำหรือไดอารี่ต่างๆ ได้ รวมถึงฟังก์ชันการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yuan et al. (2015) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับแอปพลิเคชัน My Health ในด้านสุขภาพและฟิตเนส และงานวิจัยของ Quaasar et al. (2015) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานของผู้สูงอายุในการใช้บริการ m-Health ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้แอปพลิเคชันดังกล่าว ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Choudrie et al. (2018) ได้ทำวิจัย เรื่อง การยอมรับสมาร์ตโฟนของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับสมาร์ตโฟนของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Arenas-Gaitán (2015) ได้ทำวิจัย เรื่อง ผู้สูงอายุและการทำธุรกรรมกับธนาคารผ่านอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานการทำธุรกรรมกับธนาคารผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญ

3. ด้านทัศนคติมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เป็นเพราะทัศนคติเป็นความรู้สึกนึกคิดของผู้สูงอายุที่มีต่อแอปพลิเคชัน ซึ่งทัศนคติเชิงบวกเป็นปัจจัยที่จะนำไปให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้งานแอปพลิเคชัน ตรงกันข้ามหากมีทัศนคติเชิงลบก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

ดังกล่าว (Vicente and Lopes, 2016; Koul and Eydgah, 2017) ซึ่งความเชื่อและทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยี ดังนั้น ผู้สูงอายุที่มีทัศนคติในเชิงบวกจะรู้สึกชอบใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อการติดต่อสื่อสาร ความบันเทิง รู้สึกสนุก เพลิดเพลินจากการใช้งาน สามารถเพิ่มพูนทักษะความรู้ เปิดโอกาสรับรู้ถึงแนวคิดใหม่ๆ ด้วยตนเอง เกิดความพึงพอใจที่ได้ใช้งาน จึงชอบที่จะดาวน์โหลดมาใช้งาน ทั้งนี้เมื่อแอปพลิเคชันสามารถตอบสนองความต้องการได้ครอบคลุมครบถ้วน อาทิ ความช่วยเหลือ การซื้อสินค้าและบริการ การทำงาน การสร้างเครือข่ายทางสังคม สนทนา ความบันเทิง ความทันสมัย ติดตามข่าวสารต่างๆ และสุขภาพ เกิดประสบการณ์และทัศนคติที่ดี จึงเกิดการยอมรับในการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alswey et al. (2018) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษายอมรับแอปพลิเคชันด้านสุขภาพบนมือถือเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุชาวอาหรับ ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับแอปพลิเคชันด้านสุขภาพบนมือถือของผู้สูงอายุชาวอาหรับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saelim (2015) ได้ทำวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้ไลน์แอปพลิเคชันของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีทัศนคติต่อแอปพลิเคชันไลน์ในระดับดี เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 6 ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยี โดยผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งร่างกายและจิตใจ จึงมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ Venkatesh et al. (2012) ที่ได้อธิบายถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen and Shou Chan (2014) ได้ทำวิจัย เรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในฮ่องกง ประเทศจีน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพแบบเคลื่อนที่ของผู้สูงอายุในฮ่องกง ประเทศจีน

5. ด้านความง่ายมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุนับว่าการใช้งานเทคโนโลยีทำได้ง่าย โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก โดยผู้สูงอายุมีความต้องการแอปพลิเคชันที่มีวิธีการที่ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจและเรียนรู้วิธีการใช้งานได้ด้วยตนเอง ฟังก์ชันการใช้งานที่จัดเป็นหมวดหมู่ ออกแบบให้มีความเหมาะสม คำนึงถึงลักษณะทางร่างกายและสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ และสามารถใช้งานผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต สอดคล้องกับแนวคิด Paprom (2018) ได้ศึกษาและพัฒนาแอปพลิเคชันการเตรียมความพร้อมทางร่างกาย สำหรับผู้ที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยได้อธิบายถึงการออกแบบแอปพลิเคชันต้องสามารถใช้งานได้ง่าย การจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ให้มีความสวยงามน่าใช้ และใช้งานได้ง่ายยิ่งขึ้น คำนึงถึงประสบการณ์ใช้งานของผู้ใช้ สามารถช่วยแก้ปัญหา และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mankijjakan (2017) ได้ทำวิจัย เรื่อง แบบจำลองเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยในด้านความง่ายในการใช้งานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

6. ด้านอิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4 เนื่องจากอิทธิพลทางสังคม เป็นความคิดเห็นของกลุ่ม หรือบุคคลผู้ใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Rad et al. 2014) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกใช้แอปพลิเคชันตามคำแนะนำของคนใน

ครอบครัว อาทิ สามี ภรรยา ลูก หลาน หรือผู้ดูแล อีกทั้งกลุ่มเพื่อนสนิท ดารา หรือนักแสดง รวมถึงสื่อโฆษณาที่ได้รับชมทำให้อยากใช้งานแอปพลิเคชัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang and Sun (2016) ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันเกมของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ด้านอิทธิพลทางสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันเกมของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mangsungnoen and Phuthong (2017) ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการยอมรับบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า อิทธิพลทางสังคมส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านประโยชน์ ควรส่งเสริมการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้รับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับการใช้งานแอปพลิเคชัน อาทิ การลดค่าใช้จ่าย ความสะดวกรวดเร็ว ความปลอดภัย และความทันสมัย เป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชัน ซึ่งจะส่งผลต่อการยอมรับที่จะใช้งานแอปพลิเคชันของผู้สูงอายุ

1.2 ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ผู้สูงอายุมีความคาดหวังในประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการ สามารถแก้ปัญหาในด้านร่างกายและจิตใจที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นควรมีการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการดังกล่าว รวมถึงมีการตรวจสอบประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน ติดตามผล และนำผลมาพัฒนาหรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ด้านทัศนคติ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีทัศนคติเชิงบวก และตระหนักถึงความสำคัญต่อการใช้แอปพลิเคชันที่ปราศจากความกลัว ความกังวล ซึ่งการเรียนรู้เทคโนโลยีหรือการใช้งานแอปพลิเคชันจะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ตามลำพัง กับครอบครัว หรือคนรอบข้างได้อย่างมีความสุข

1.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการพัฒนาฟังก์ชันการทำงานที่อำนวยความสะดวกในการใช้งานให้กับผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก สามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุได้เมื่อมีความต้องการ อีกทั้งยังมีระบบพูดคุยหรือตอบข้อสงสัยในการใช้งาน อาทิ ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ระบบแชทบอท โดยเชื่อมต่อกับพนักงานเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อกับอุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือผู้สูงอายุได้ อาทิ รถเข็น เตียงนอน อุปกรณ์ไฟฟ้า ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มที่เป็นศูนย์กลางที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแล เพื่อรับข้อร้องเรียนถึงปัญหาหรือความต้องการ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ โดยเชื่อมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

1.5 ปัจจัยด้านความง่าย ควรพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย ฟังก์ชันไม่ซับซ้อน สามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง และไม่ต้องใช้ความพยายามมาก ควรคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างของผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม เนื่องจากบางกลุ่มสามารถช่วยเหลือตนเองได้ บางกลุ่มอาจจะมีปัญหาด้านร่างกาย ควรออกแบบโดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่ดีของผู้ใช้งาน (User Experience) ให้มีฟังก์ชันการใช้งานจัดเป็นหมวดหมู่ มีรูปแบบรายละเอียดที่ชัดเจน ทั้งนี้ควรมีฟังก์ชันแบบบูรณาการภายในแอปพลิเคชันเดียว (One Stop Service) โดยมีฟังก์ชันการทำงาน

หลากหลาย รวมถึงมีฟังก์ชันการสั่งงานด้วยเสียงเพื่อให้ใช้งานได้ง่าย และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้

1.6 ด้านอิทธิพลทางสังคม โดยที่ครอบครัว บุตรหลาน ญาติ ผู้ดูแล หรือเพื่อน ควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุ ทั้งในด้านงบประมาณ ความรู้ และกำลังใจ เพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการใช้งานแอปพลิเคชัน ควรออกแบบให้มีฟังก์ชันที่สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลใกล้ชิด หรือรอบข้างผู้สูงอายุได้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการใช้งาน รวมถึงผู้ประกอบการที่พัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการทำประชาสัมพันธ์และสื่อโฆษณาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันของผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีรายชื่อในฐานข้อมูลการลงทะเบียนและมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่นๆ เพิ่มเติม และนำผลมาเปรียบเทียบกับในแต่ละจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม

2.2 งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ดูแล เนื่องจากมีรูปแบบการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และบริบทที่แตกต่างกัน รวมถึงศึกษาข้อจำกัดในด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ อาทิ ความสามารถในการมองเห็น การได้ยินเสียง การเคลื่อนไหวร่างกาย แล้วนำผลมาพัฒนาแอปพลิเคชันที่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้ผู้สูงอายุได้

2.3 ด้านงานวิจัยเชิงปริมาณ ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ ปัจจัยด้านความเสี่ยงในการใช้งาน ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้งาน การรับรู้ถึงความปลอดภัย และคุณภาพการบริการของแอปพลิเคชัน

2.4 ควรมีการศึกษายอมรับแอปพลิเคชันตามเส้นทางของผู้สูงอายุ (Customer journey) ตั้งแต่ก่อนจะเป็นเป็นลูกค้า จนกระทั่งตัดสินใจโหลดแอปพลิเคชันมาใช้งาน รวมถึงการกลับมาอัปเดตหรือใช้งานซ้ำ

2.5 ควรมีการศึกษาและนำเสนอเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มเติม รวมถึงศึกษารูปแบบ และประเภทแอปพลิเคชันที่ผู้สูงอายุยอมรับที่จะใช้งาน แนวทางการสร้างแรงจูงใจ ปัญหา และความต้องการเชิงลึก เพื่อนำผลมาวางแผนการตลาด พัฒนากลยุทธ์ สำหรับการสร้างแอปพลิเคชันที่สามารถช่วยแก้ไข ปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุบางกลุ่มที่ขาดโอกาสให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันเพิ่มขึ้น และสนับสนุนเครื่องมือในการสื่อสารและเรียนรู้ อาทิ สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ หรือแท็บเล็ต รวมถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

Ajzen, I. and Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*.

Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

_____. (1991). The Theory of Planned behavior. *Organizational behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.

- Alsswey, A., Bin Umar, I. N., and Bervell, B. (2018). Investigating the Acceptance of Mobile Health Application User Interface Cultural-Based Design to Assist Arab Elderly Users. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications (IJACSA)*, 9(8), 144-152.
- Arenas-Gaitán, J. (2015). Elderly and Internet Banking: An Application of UTAUT2. *Journal of Internet Banking and Commerce*, 20(1), 1-23.
- Anderson, M., and Perrin A. (2017). *Barriers to adoption and attitudes towards technology*. [Online]. Retrieved October, 10, 2018, from: <https://www.pewresearch.org/internet/2017/05/17/barriers-to-adoption-and-attitudes-towards-technology>
- Boonchom Sirs-ard. (2018). The Interpretation results when using data collection tools from Rating Scales. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 2(1), 64-70. (in Thai)
- Boonprasert, C. (2017). *Factors Influencing the Adoption of Line Application Using for Elderly Users*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)
- Chen, K., and Shou Chan, A. H. (2014). Gerontechnology acceptance by elderly Hong Kong Chinese: a senior technology acceptance model (STAM). *Ergonomics* 57(5), 635–652.
- Choudrie, J., Pheeraphuttrangkoon, S., and Davari, S. (2018). The Digital Divide and Older Adult Population Adoption, Use and Diffusion of Mobile Phones: A Quantitative Study. *Information Systems Frontiers*, 22, 673–695.
- David, F. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340.
- _____, Bagozzi, R. P. and P. R. Warshaw, P. R. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of two Theoretical Models. *Management Science*, 35(8), 982-1002.
- Department of Older Persons. (2016). *Rights and welfare of the elderly*. [Online]. Retrieved October, 5, 2018, from: <https://www.dop.go.th/th/benefits/3/765>. (in Thai).
- Department of Provincial Administration. (2018). *Population statistics from the civil registration*. [Online]. Retrieved October, 1, 2018, from: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/stat/>. (in Thai)
- Hoque, R., and Sorwar, G. (2015). Factors Influencing m-Health Acceptance among Elderly People in Bangladesh. *The Proceedings of the Australasian Conference on Information Systems*, 4 December, 2015 at Adelaide, Australia, 1-11.
- Hua Hsiao, C., and Yu Tang, K. (2015). Examining a Model of Mobile Healthcare Technology Acceptance by the Elderly in Taiwan. *Journal of Global Information Technology Management*, 18, 292–311.
- Koul, S., and Eydgh, A. (2017). A systematic review of technology adoption frameworks and their applications. *Journal of technology management & innovation*, 12(4), 106-113.

- Ma, Q., Chan, A. H., and Chen, K. (2016). Personal and other factors affecting acceptance of smartphone technology by older Chinese adults. *Appl. Ergon*, 54, 62–71.
- Mangsungnoen, N. and Phuthong, T. (2017). A study of Factors Affecting the Willingness to Use Mobile Health Services of the Elder in Bangkok. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, social Sciences and arts)*, 10(3), 548-556. (in Thai)
- Mankijjakan, B. (2017). *Structural Equation Model of Factors Influencing Acceptance of Government Electronic Payment System Among Elderly in Bangkok*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Communication Arts and Innovation. Bangkok: National Institute of Development Administration). (in Thai)
- MindPHP. (2018). *10 applications for the elderly*. [Online]. Retrieved October, 25, 2018, from <https://www.mindphp.com>. (in Thai)
- Ministry of Social Development and Human Security. (2010). *Elderly Person Act, B.E. 2003*. 7th ed. Bangkok: Thepphenwanis. [Online]. (in Thai).
- _____. (2014). *Thai elderly population: present and future*. [Online]. Retrieved November, 2, 2018, from: https://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20160106135752_1.pdf. (in Thai)
- _____. (2018). *Database of pension for the elderly*. [Online]. Retrieved October, 1, 2018, from: https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/MSO_ENG_NEW/home.php. (in Thai)
- National Statistical Office. (2015). *Factors Affecting Internet Use of the Elderly in Thailand 2014*. [Online]. Retrieved November, 2, 2018, from: <http://www.nso.go.th>. (in Thai).
- Navabi, N., Ghaffari, F., and Jannat-Alipoor, Z. (2016). Older adults' attitudes and barriers toward the use of mobile phones. *Clinical Interventions in Aging*, 1371–1378.
- Paprom, N. (2018). Study and Development of Physical Preparation Application Design for People Who Enter Elder Society. Thesis of the Degree of Master of Fine Arts Program. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Plaza, I, Martina, L, Martinb, S., and Medranoa, C. (2011). Mobile applications in an aging society: Status and trends. *The Journal of Systems and Software*, 84, 1977-1988.
- Quaosar, A.A., Hoque, R., and Bao, Y. (2018). Investigating Factors Affecting Elderly's Intention to Use m-Health Services: An Empirical Study. *Telemedicine and e-health*, 24(4). 309-314.
- Rad, M. S., Dahlan, H. M., Iahad, N. A., Nilashi, M., and Zakaria, R. (2014). Assessing the factors that affect adoption of social research network site for collaboration by researchers using multi-criteria approach. *Journal of Theoretical & Applied Information Technology*, 65(1), 170–182.
- Saelim, S. (2015). Usage Behavior Line Application of Elderly in Bangkok Area. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Arts Communication. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

- Szajna, B. (1996). Empirical Evaluation of The Revised Technology Acceptance Model. *Mananement Science*, 42(1), 85-95.
- Tanhan, P. (2016). Mobile Phone Application Development for Older Adults. 10(3). *EAU Heritage Journal Science and Technology*, 55-62.
- ThaiHealth Promotion Foundation. (2018). *Thai Health Promotion Foundation launches gold application to inform the rights of the elderly*. [Online]. Retrieved September, 22, 2018 from <https://www.thaihealth.or.th>. (in Thai)
- United Nations New York. (2019). *World Population Ageing 2019*. Department of Economic and Social Affairs Population Division. [Online]. Retrieved October, 25, 2018, from: <https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WorldPopulationAgeing2019-Highlights.pdf>
- Vanichbuncha, K. (2016). *Statistics for research*. (9th reprint). 3 LADA Limited Parnertship. (in Thai).
- Vassli, L., and Farshchian, B. (2017). Acceptance of Health-Related ICT among Elderly People Living in the Community: A Systematic Review of Qualitative Evidence. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 34(2), 99-116.
- Venkatesh, V., and Bala, H. (2008). Technology Acceptance Model3 and a Research Agenda on Interventions. *Decision Sciences* 39(2), 273-315.
- _____, Thong, J. Y. L., and Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarry*, 36, 157-178.
- _____, Morris, M. G, Davis, G. B. & Davis F. D. (2003). User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View, *MIS Quarterly*, 27(3), 425-478. [Online]. Retrieved October, 20, 2018, from <https://canvas.utwente.nl/courses/1550/files/136468/download?verifier...wrap=1>
- _____, and Davis, F.D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: for longitudinal field studies. *Management Science*, 46(2), 186-204.
- Vicente, P., and Lopes, I. (2016). Attitudes of older mobile phone users towards mobile phones. *Communications*. 41(1), 71-86.
- Wanga, Q., and Sun, X. (2016). Investigating gameplay intention of the elderly using an Extended Technology Acceptance Model (ETAM). *Technological Forecasting & Social Change*, 107, 59-68.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2nd ed. Harper and Row, New York.
- Yuan, S., Ma, W., Kanthawala, S., and Peng, W. (2015). Keep using my health apps: Discover users' perception of health and fitness apps with the UTAUT2 Model. *Telemed. J. E-Health*, 21, 735-741.

การสร้างศักยภาพในการจัดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษามาตรการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ภัทรวิทย์ อยู่วัฒนะ¹, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ^{2*}, วาสนา สุรีย์เดชกุล³,
พิเชษฐ์ เกิดวิชัย⁴, บริบูรณ์ ฉลอง⁵

^{1,4}วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{2,5}วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Received: 21 July 2021

Revised: 26 October 2022

Accepted: 28 October 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบและความสัมพันธ์ในการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และ (2) เพื่อหาแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทางสังคมที่ยั่งยืน ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยทางเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบและความสัมพันธ์ในการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรมเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า การทำการเกษตรเป็นวิถีที่คนในชุมชนคุ้นเคย ในปัจจุบันมีการทำนาปลูกข้าวและปลูกพืชผักหลากหลายชนิด การจ้างแรงงานในงานเกษตรส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในลักษณะการพูดคุยทำความตกลงเพื่อก่อนติดสัมพันธ์มากกว่าการทำให้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดหาบ้านที่สะอาดอย่างเพียงพอตามที่กฎหมายกำหนด และเป็นไปตามเกณฑ์อายุขั้นต่ำในการจ้างแรงงาน โดยไม่มีการใช้แรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้ใช้แรงงานมีการทำเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องยาวนานหลายสิบปีและมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้แรงงานผู้สูงอายุในงานเกษตรกรรมในชุมชนเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะเป็นอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว และไม่ต้องอาศัยวุฒิการศึกษาที่สูงเหมือนงานประเภทอื่น สามารถเห็นผลผลิตและผลตอบแทนที่ชัดเจน นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายด้านกฎหมายแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกฎหมายแรงงานเกษตร และขาดการสนับสนุนช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านแรงงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรมตามประเภทและลักษณะของงานเกษตรที่ทำ โดยให้หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนในการสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมกับส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีและปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อให้มีการสืบทอดงานต่อไป

คำสำคัญ: พัฒนาสังคม แรงงาน งานเกษตรกรรม

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: kamonwan.yo@ssru.ac.th

Building Capacity for Sustainable Social Development Management: Case Study of Measures for Employment Agricultural in Khong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province

Pattaravis Yoowattana¹, Kamonwan Yoowattana^{2,*}, Wasana Suridechakul³,
Piched Girdwichai⁴, Boriboon Chalongs⁵

^{1,4}College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

^{2,5}College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University

³Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: 21 July 2021

Revised: 26 October 2022

Accepted: 28 October 2022

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the pattern and relationship of labor employment in agriculture in Khong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province, and (2) to find a method to establish measurement to protect workers in agricultural work in the area of Khong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province for the useful of sustainable social development by qualitative research with documentary research and In-depth interviews. The results showed that patterns and relationships of employment in agriculture in area of Khong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province found that agriculture is a method that people in the community are familiar with. At present, there is rice cultivation and a variety of vegetable crops. Employment in agriculture is largely in the form of discussions for legal relations rather than in writing (contract). Prepare clean drinking water as required by law and follow by the minimum age criteria for employment without the use of child labor under the age of 15 years old. The labor has continued to work in agriculture for decades and there is a tendency for an increase in the use of elderly labor in agriculture in community because it is the traditional occupation of the family and does not require a high educational background like other types of work receive certainty benefit and productivity. In addition, it was also found that most workers lacked knowledge and understanding of labor law rules especially in agricultural labor laws and lack of support, assistance and advice on labor practices from relevant Organizations. Therefore, it was suggested to consider decide standards for labor protection in agricultural work according to the type and nature of agricultural work performed. By allowing Government Organizations to participate in create knowledge and understanding of the law to those involved with promoting and developing agricultural skills using technology and make a good attitude in order to continue the succession.

Keywords: Social Development, Labor, Agricultural Work

* Corresponding Author; E-mail: kamonwan.yo@ssru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ภาคการเกษตรของไทยมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้กับประเทศและส่งออกไปยังทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นแหล่งจ้างงานและรองรับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาโดยตลอด ทำให้คนไทยยังคงมีความมั่นคงด้านอาหารและมีรายได้เข้าสู่ประเทศ (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2021) ในอดีตการเกษตรจะเป็นไปในลักษณะของการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวมากกว่าเพื่อหวังผลกำไรในทางธุรกิจ มีการเพาะปลูกพืชผลตามฤดูกาลเป็นหลัก เพราะมีเขตที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เอื้ออำนวยในการต่อยอดทางการเกษตร ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรและมีภูมิอากาศที่เหมาะสมในการเพาะปลูกพืชไร่ และแม้ต่อมาประเทศจะพัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาทั้งทางด้านเทคโนโลยี การขนส่งและการติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการในการทำการเกษตรภายในประเทศไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ความเป็นประเทศเกษตรกรรมก็ยังคงมีอยู่คู่กับสังคมไทย

ในยุคสมัยใหม่การเกษตรจึงมิได้เป็นเพียงการเพาะปลูกเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวอีกต่อไป แต่ยังเป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง การเจริญเติบโตของภาคเกษตรจึงนำมาสู่การจ้างงานมากขึ้นตามไปด้วย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ได้มีการสรุปผลการสำรวจภาวะมีงานทำของประชากร เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 พบว่า จำนวนผู้มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป 56.75 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่พร้อมจะทำงาน 38.41 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 37.63 คน ผู้ว่างงาน 4.19 แสนคน และผู้ที่รอฤดูกาล 3.60 แสนคน ส่วนผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานหรือผู้ไม่พร้อมทำงาน 18.34 ล้านคน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน คนชรา เป็นต้น (National Statistical Office: 2021) สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 โดยในจำนวนเหล่านี้ เป็นผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม 10.2 ล้านคน และนอกภาคเกษตรกรรม 27.11 ล้านคน และเมื่อเทียบสัดส่วนของผู้มีงานทำทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรมมีอัตราส่วนเกิน 1:3 ส่วนของผู้มีอาชีพ นอกภาคเกษตรกรรม ทำให้เห็นว่าการใช้แรงงานของลูกจ้างในประเทศไทยในปัจจุบันมิได้มีการกระจุกตัวอยู่แต่เฉพาะในงานภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่ยังกระจายไปยังงานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานภาคเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดรอบนอกกรุงเทพมหานคร

จังหวัดนครปฐม เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ประชาชนทำอาชีพเกษตรกรรม โดยมีพื้นที่เกษตรกรรม จำนวนทั้งสิ้น 798,093 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 58.89 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 23.59 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเกษตรกรรมจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประชากรจะมีอาชีพหลักในการทำนา ทำสวนและทำไร่ ด้วยสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองสายหลักไหลผ่านหลายสาย และพื้นดินจึงมีความชุ่มชื้น ผลผลิตทางการเกษตรจึงค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ดี จึงมีการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เกิดการจ้างแรงงานภายในสู่ชุมชน สามารถสร้างอาชีพ เกิดรายได้ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น

ในการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมของชุมชนให้เกิดการต่อยอดเชิงพาณิชย์ นอกเหนือจากการพัฒนามาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการผลิตแล้ว การสร้างขวัญกำลังใจ การสร้างความมั่นคงในอาชีพ และการได้รับความคุ้มครองในสิทธิและสวัสดิการของแรงงานจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามเช่นกัน โดยเฉพาะในสภาวะที่สังคมโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้เกิดผลกระทบต่อทุกภาคส่วน

ภาคเกษตรกรรมภายในชุมชนจึงเป็นฐานที่มั่นคงสำคัญทั้งในแง่ของการผลิตอาหาร แหล่งสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่แรงงาน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการสร้างศักยภาพในการจัดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน จึงเห็นควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรมของตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ทั้งในบริบทของการจ้างงาน รูปแบบและความสัมพันธ์และแนวทางในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบและความสัมพันธ์ในการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. หาแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาและวิเคราะห์ตามกฎระเบียบขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานภาคเกษตรกรรม พ.ศ. 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปแบบและความสัมพันธ์ในการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. ทำให้ทราบแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สถานการณ์เกี่ยวกับการจ้างแรงงานงานเกษตร

1.1 ความหมายของ “การจ้างแรงงาน”

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายคำว่า แรงงาน คือ คนงาน ผู้ใช้แรงในการทำงาน เช่น การพัฒนาชนบทต้องอาศัยแรงงานจากท้องถิ่น งานก่อสร้างต้องการแรงงานเพิ่ม ประชากรในวัยทำงาน ไม่รวมถึงคนพิการ คนพิการจิตต ักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน นักบวช ทหาร ผู้ต้องขัง และผู้ประกอบการเพื่อหากำไร เช่น วันแรงงาน แรงที่ใช้ในการทำงาน เช่น ถนนนี้สร้างสำเร็จด้วยแรงงานของชาวบ้าน ซึ่งเป็นความสามารถในการทำงานเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ กิจกรรมที่คนงานทำในการผลิตเศรษฐกิจ

แรงงาน (labor) ในแนวคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์แรงงาน คำว่า แรงงาน เป็นคำรวม หมายถึง ความพยายามของมนุษย์หรือการออกแรง ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและผู้ดำเนินการ

จะได้รับค่าตอบแทน จากแนวคิดดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่า แรงงานมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการกระทำของมนุษย์ และส่วนที่ 2 จากผลของการกระทำก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจในรูปของค่าตอบแทนหรือรายได้ (Office of the Royal Society, 2021)

1.2 ความหมายของ “งานเกษตรกรรม”

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรกรรม คือ การใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมง และการป่าไม้ โดยมีการให้ความหมายของคำว่าเกษตรกรรมไว้ในกฎหมายทางการเกษตรหลายฉบับด้วยกัน อาทิตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558 มาตรา 4 ให้ความหมายของคำว่า “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน และเกษตรกรรมอื่นตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

ขณะที่พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 มาตรา 5 ได้ให้ความหมายของ “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำนาเกลือ เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 มาตรา 3 ให้ความหมายของคำว่า “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ ฝักร้อยไหม เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด การประมง และเกษตรกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับคำว่า งานเกษตรกรรม เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ให้ความหมายของ งานเกษตรกรรม ว่าเป็นงานที่เกี่ยวกับการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ การทำนาเกลือสมุทร และการประมงที่มีใช้การประมงทะเล

1.3 วิวัฒนาการเกี่ยวกับแรงงานเกษตรในสังคมไทย

แรงงานเกษตรมีมาช้านานตั้งแต่ในอดีต ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีการส่งเสริมให้ประชาชนที่ต้องการพื้นที่ทำกินสามารถเข้าหักร้างถางพงปลูกพืชผลทางการเกษตรและให้ที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรนั้นตกทอดเป็นมรดกตกทอดไปยังลูกหลาน ในระยะแรกเริ่มงานเกษตรจะเป็นการดำเนินการภายในครัวเรือนเท่านั้น ต่อมาเมื่อสังคมมีการขยายตัวมากขึ้นความต้องการในสินค้าเกษตรก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยและกลายเป็นสินค้าสำคัญ ทำให้เกิดการจ้างแรงงานเกษตรในกระบวนการผลิตสินค้าภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ในขณะที่นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยกลับหันไปให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้สัดส่วนและบทบาทของภาคเกษตรกรรมลดลง เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาทั้งในเรื่องปัจจัยการผลิต แรงงานภาคเกษตรจะมีแนวโน้มวิกฤติมากขึ้นในอนาคต ทำให้ครัวเรือนเกษตรต้องใช้แรงงานผู้สูงอายุมากขึ้น คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ สนใจสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมลดน้อยลง (Fongmul, 2020)

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานในงานเกษตร

2.1 แนวคิดด้านแรงงานเกษตรขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) หรือ (ILO) จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดและกำกับดูแลด้านแรงงาน เพื่อให้การใช้แรงงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานแรงงานสากล ซึ่งที่ผ่านมาองค์การแรงงานระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและความคุ้มครองด้านแรงงานของประเทศไทยหลายประการด้วยกัน อาทิ การลดและขจัดความขัดแย้งด้านแรงงาน การส่งเสริมความคุ้มครองทางสังคมแก่แรงงานทุกกลุ่ม ส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ ผู้สูงอายุ ขจัดการใช้แรงงานเด็ก รวมทั้งการส่งเสริมความปลอดภัยและ

อาชีพอนามัยในที่ทำงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ งานก่อสร้าง งานอิสระขนาดเล็กและขนาดกลางและงานภาคเกษตร เป็นต้น (Office of International Labor in East Asia, 2020) ปรากฏตามอนุสัญญาว่าด้วยการตรวจแรงงาน (งานเกษตรกรรม) ค.ศ. 1969 (ฉบับที่ 129) กำหนดให้มีการคุ้มครองแรงงานด้วยการจัดตั้งหน่วยงานตรวจแรงงาน เกษตรให้เหมาะสมกับจำนวนการใช้แรงงาน และอนุสัญญาระดับที่ 184 ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในงานเกษตรกรรม ค.ศ. 2001 เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ กฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศต้องมีการแต่งตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายมาปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศ โดยระบุสิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและของแรงงานในเรื่องความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย และจัดตั้งกลไกการประสานงานระหว่างภาคส่วนขึ้นและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานและคณะบุคคลเหล่านั้นด้วย (Convention No.184 on Safety and Health in Agriculture, 2001)

2.2 แนวคิดการคุ้มครองแรงงานเกษตรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ดังที่บัญญัติในมาตรา 27 ซึ่งมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามมาตรา 40 เท่าที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย โดยรัฐจะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ และวัย ทั้งต้องคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจัดให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน เพื่อคุ้มครองผู้ใช้แรงงานในทุกภาคส่วนรวมทั้งผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมด้วย

ในการประกอบอาชีพของประชาชนจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องให้การรับรองเพื่อประชาชนสามารถหางานทำได้ตรงกับความต้องการและมีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต ซึ่งรัฐจะเข้าไปดำเนินการหากการประกอบอาชีพดังกล่าวอาจเข้าข่ายเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่สังคมโดยรวมหรือมีลักษณะเป็นการค้ำมนุษย์ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอยู่ด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตรตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แนวทางการพัฒนาทางการเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคการเกษตรมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการยกระดับผลผลิตทางการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ (1) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และ (2) ประสิทธิภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (Office of the National Economic and Social Development Board, 2020) การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านการเกษตรให้บรรลุตามแผนพัฒนา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้แรงงานมนุษย์ที่อยู่ในวงล้อของกระบวนการผลิตมีทักษะความสามารถ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรมาใช้ในการกระบวนการผลิต ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ

3. การจ้างแรงงานเกษตรตามกฎหมายไทย

3.1 ลักษณะของสัญญาจ้างแรงงานทั่วไป

สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาที่เกิดจากความตกลงระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ตามหลักการแสดงเจตนาทำนิติกรรมสัญญา โดยลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่นายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ลูกจ้างทำงานให้

(Civil and Commercial Code, Article 575) ค่าตอบแทนในการทำงานที่นายจ้างจ่ายให้ผู้ปฏิบัติงานมีหลายลักษณะ อาจจ่ายเป็นค่าจ้างรายวัน รายเดือน ทั้งนี้เพื่อตอบแทนการทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงหรืออาจจ่ายเพื่อจูงใจการทำงาน หรืออาจจ่ายในรูปของผลประโยชน์อื่นหรือสิ่งของหรือบริการต่างๆ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการทำงานเสริมสร้างฐานะหรือขวัญกำลังใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ข้อตกลงในการจ่ายค่าจ้างต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน อันเป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดให้นายจ้างพึงปฏิบัติต่อลูกจ้าง (Wichianchom, 2016) การจ่ายค่าตอบแทนจึงนับเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ลูกจ้างจะได้รับตอบแทนความเหนื่อยยากจากการทำงาน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว นอกเหนือจากการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน

สัญญาจ้างแรงงานมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ (1) เป็นสัญญาต่างตอบแทน (2) สมบูรณ์โดยมีการแสดงเจตนาตกลงกัน (3) มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวของลูกจ้าง (4) นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำการไปในทางการที่จ้าง (5) นายจ้างมีอำนาจบังคับบัญชาลูกจ้าง (6) มีการตกลงให้สินจ้าง โดยข้อตกลงในสัญญาจ้างแรงงานอาจเป็นการตกลงทำงานที่ใช้แรงงาน หรือสมองสติปัญญา หรืออื่นๆ ทั้งสินจ้างตอบแทนการทำงาน อาจตกลงกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ซึ่งข้อตกลงตามสัญญาจ้างตามกฎหมายแรงงานจะไม่นำมาใช้บังคับกับข้าราชการ พนักงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ เนื่องจากมีการบัญญัติกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้ว อย่างไรก็ตาม การเกิดสัญญาจ้างแรงงาน กฎหมายมิได้กำหนดแบบหรือวิธีการแสดงเจตนาไว้เป็นการเฉพาะเช่นอย่างนิติกรรมบางประเภท ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า สัญญาจ้างแรงงานจึงสามารถแสดงเจตนาต่อกันโดยวิธีการใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบแห่งนิติกรรมแต่อย่างใด ข้อตกลงตามสัญญาจ้างแรงงานจึงสามารถเกิดขึ้นด้วยการแสดงเจตนาด้วยวาจาได้ อย่างไรก็ตาม นายจ้างจะทำข้อตกลงกับลูกจ้างให้ต่ำกว่าเกณฑ์บังคับตามกฎหมายแรงงานไม่ได้ ขณะเดียวกันการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานหรือระเบียบหรือออกคำสั่งใดๆ ของนายจ้างต้องคำนึงถึงความชอบด้วยกฎหมายและความเป็นธรรมสำหรับลูกจ้างด้วย นายจ้างจึงต้องพึงระวังไม่ทำความตกลงหรือมีคำสั่งที่มีลักษณะเป็นการกีดกันสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายของลูกจ้างหรือทำให้ลูกจ้างต้องรับภาระหรือต้องดำเนินการอย่างใดยิ่งกว่าที่กฎหมายกำหนด (Wilawan, 2013) ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างออกจากงานโดยไม่เป็นธรรม นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างโดยคำนวณตามระยะเวลาในการทำงานของลูกจ้าง เว้นแต่ในกรณีที่ปรากฏว่าลูกจ้างกระทำความผิดตามมาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม นายจ้างสามารถเลิกจ้างได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย เช่น ลูกจ้างทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง จงใจทำให้นายจ้างได้รับความเสียหาย ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ผ่าฝืนข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานหรือระเบียบหรือคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม หากปรากฏว่าเป็นกรณีร้ายแรงนายจ้างสามารถเลิกจ้างได้โดยไม่ต้องตักเตือนเป็นหนังสือก่อน แต่หากเป็นกรณีไม่ร้ายแรง นายจ้างต้องตักเตือนเป็นหนังสือก่อนเสมอ โดยหนังสือเตือนจะต้องมีการระบุวันที่และพฤติการณ์ของการกระทำความผิดด้วย และหากปรากฏว่า ภายในกำหนดหนึ่งปี ลูกจ้างกระทำความผิดซ้ำในเรื่องเดิมอีก นายจ้างสามารถใช้สิทธิเลิกจ้างได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย ลูกจ้างละทิ้งหน้าที่เป็นเวลาทำงานสามวันติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร รวมทั้งกรณีได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แต่หากเป็นการกระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษต้องเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายด้วย เป็นต้น

3.2 การจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรม (Ministerial Regulation on Labor Protection in Agriculture, 2014)

ตามกฎหมายแรงงานกำหนดให้นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานเกษตรกรรมตลอดปีปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ด้วย โดยในอดีตการจ้างแรงงานในงานเกษตรเปิดโอกาสให้นายจ้างสามารถจ้างแรงงานที่มีอายุ 13 ปีบริบูรณ์ ให้ทำงานในช่วงปิดภาคเรียนหรือนอกเวลาเรียนสำหรับงานที่ไม่เป็นอันตรายและความปลอดภัยได้ หากบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กอนุญาต ซึ่งเป็นไปกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2547 แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 มีการประกาศยกเลิกกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายไทยสอดคล้องกับข้อกำหนดในอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้จ้างงานได้ ค.ศ. 1973 และอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการปฏิบัติโดยฉับพลันเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ค.ศ. 1999 ดังนั้น นับแต่มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา การจ้างลูกจ้างในงานเกษตรกรรมจึงต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป เช่นเดียวกับแรงงานประเภทอื่น

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากจากนายจ้างจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างแรงงานเกษตรตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แล้ว กฎกระทรวงยังกำหนดสิทธิเพิ่มเติมสำหรับลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันมาแล้วครบ 180 วัน ให้มีสิทธิหยุดพักผ่อนได้ไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน โดยให้นายจ้างเป็นผู้กำหนดวันหยุดดังกล่าวให้แก่ลูกจ้างล่วงหน้าหรือกำหนดให้ตามที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน โดยนายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดพักผ่อนเสมือนว่าลูกจ้างมาทำงานตามปกติในวันหยุดพักผ่อนนั้น และเพื่อเป็นการประกันแก่ลูกจ้างและป้องกันมิให้นายจ้างเอารัดเอาเปรียบลูกจ้างด้วยการบังคับให้มาทำงานในวันหยุดพักผ่อน กฎกระทรวงยังกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายค่าตอบแทนการทำงานในวันหยุดแก่ลูกจ้างเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 เท่าของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำ หรือไม่น้อยกว่า 1 เท่าของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วยสำหรับกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างมาทำงานในวันหยุดพักผ่อน

หากเป็นกรณีที่นายจ้างมิได้จัดให้ลูกจ้างหยุดพักผ่อนหรือจัดให้ลูกจ้างหยุดพักผ่อนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ให้นายจ้างจ่ายค่าทำงานในวันหยุดเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 เท่าของอัตราค่าจ้างในวันทำงานเสมือนว่านายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด

โดยลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง การลาป่วยตั้งแต่ 3 วันทำงานขึ้นไป นายจ้างอาจให้ลูกจ้างแสดงใบรับรองแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งหรือของสถานพยาบาลของทางราชการ ในกรณีที่ลูกจ้างไม่อาจแสดงใบรับรองแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งหรือของสถานพยาบาลของทางราชการได้ให้ลูกจ้างชี้แจงนายจ้างทราบ โดยให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างในวันลาป่วยเท่ากับอัตราค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ต้องไม่เกิน 15 วันทำงาน

ทั้งนายจ้างมีหน้าที่ต้องดูแลเกี่ยวกับสุขอนามัย ด้วยการจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มโดยมีปริมาณเพียงพอแก่ลูกจ้าง และในกรณีที่ลูกจ้างพักอาศัยอยู่กับนายจ้าง นายจ้างต้องจัดหาที่พักอาศัยที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัยให้แก่ลูกจ้าง และให้นายจ้างจัดสวัสดิการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้างตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

วิธีการดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างในการวิจัย คือ เอกสารเอกสารข้อมูลทางกฎหมาย และตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรและผู้ใช้งานในงานเกษตรกรรมในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร และ (2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) การเก็บข้อมูลทางเอกสารจะดำเนินการเก็บรวบรวมในส่วนของกฎระเบียบขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 รวมทั้งเอกสารข้อมูลทางกฎหมายจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านการวิเคราะห์หรือตีความจากบุคคลอื่นแล้ว ได้แก่ คำพิพากษาของศาล รวมถึงเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ตำรา วารสาร บทความ รายงานการศึกษา วิทยานิพนธ์ ข้อเขียน รายงานการประชุม บันทึกการประชุม เอกสารประกอบการประชุมและเอกสารอื่นๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ในลักษณะของการเก็บข้อมูลในแบบลูกโซ่หรือก้อนหิมะ (Snow-ball Sampling) จากตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรและผู้ใช้งานในงานเกษตรกรรมในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่างๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และเปรียบเทียบตามแนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อค้นพบจากคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จนนำไปสู่การวางแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการสร้างศักยภาพในการจัดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบและความสัมพันธ์ในการจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนในชุมชนมีการทำการเกษตรมาตั้งแต่บรรพบุรุษรุ่นปู่ย่าตายาย สืบต่อกันมารุ่นต่อรุ่นจนถึงปัจจุบัน การทำการเกษตรจึงกลายเป็นวิถีที่คนในชุมชนคุ้นเคย ผลลัพธ์ทางการเกษตรเป็นรายได้หลักของคนในครอบครัวและชุมชน การจ้างแรงงานในงานเกษตรส่วนใหญ่เกิดขึ้นในลักษณะของการพูดคุย

ทำความเข้าใจที่เห็นสมควรมากกว่าการทำให้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแสดงออกต่อกันตามพฤติการณ์ซึ่งเป็นไปตามวิถีปฏิบัติปกติของคนในชุมชนโดยไม่มีลักษณะผูกมัดมากนักแต่ได้รับความร่วมมืออย่างดี

จากสถานการณ์การใช้แรงงานในพื้นที่ในปัจจุบัน พบว่า แรงงานเกษตรในเขตพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม มีการทำนาปลูกข้าวและปลูกพืชผักหลากหลายชนิด และทำต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานหลายสิบปี และพบว่าการใช้แรงงานเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดมีการจัดหาผู้จ้างที่สะอาดอย่างเพียงพอและเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดเกี่ยวกับอายุขั้นต่ำตามกฎหมาย ไม่มีการใช้แรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยทำงานปกติโดยมีกลุ่มผู้สูงอายุรวมอยู่ด้วย และมีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีการใช้แรงงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเพราะงานเกษตรที่ทำเป็นงานดั้งเดิมของครอบครัวที่ทำมาอย่างยาวนาน มีความรักความชอบ และผูกพันกับการทำการเกษตร สามารถทำงานได้ง่ายเพราะไม่ต้องอาศัยวุฒิการศึกษาที่สูงเหมือนงานประเภทอื่น มีผลผลิตและผลตอบแทนที่ชัดเจน แต่มีข้อจำกัดที่งานเกษตรเป็นงานที่ต้องทำกลางแจ้ง ต้องออกแรงมากทำให้เกิดความเหนื่อยล้าได้ง่าย จึงต้องมีเวลาให้ลูกจ้างได้หยุดพักในระหว่างทำงานมากขึ้นโดยเฉพาะลูกจ้างผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ ยังพบว่า แม้ในปัจจุบันจะมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติมในการปลูกพืชเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และเป็นทางเลือกเพื่อสุขภาพตามแนวทางส่งเสริมการตลาดอยู่บ้างก็ตาม แต่ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ด้านกฎหมายแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานเกษตร ทั้งยังขาดการสนับสนุนช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านแรงงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 แต่กฎเกณฑ์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานเกษตร ยังคงยึดถือและบังคับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายแรงงานทั่วไปที่มาตรการบางประการ เช่น เวลาพักระหว่างการทำงานหนึ่งวันที่ให้หยุดพักเมื่อทำงานมาแล้วไม่เกินห้าชั่วโมงติดต่อกันหรือไม่เกินสี่ชั่วโมงติดต่อกันสำหรับลูกจ้างเด็ก รวมทั้งประเภทของกลุ่มลูกจ้าง หรือลักษณะของงานที่ลูกจ้างทำซึ่งไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างแรงงานในภาคเกษตรที่บริบทของการทำงานมีความแตกต่างจากแรงงานในภาคอุตสาหกรรมประเภทอื่น

อภิปรายผล

แรงงานภาคเกษตรเป็นแรงงานสำคัญในกระบวนการผลิตอาหาร สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่จะส่งผลต่อความผันแปรของระบบเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริม คุ้มครอง ดูแลและพัฒนาศักยภาพของผู้ใช้แรงงานในงานเกษตรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันในการพัฒนาคุณภาพของสินค้าตั้งแต่ต้นทาง การทำการเกษตรในพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สามารถทำงานได้ตามความถนัด เหมาะสมกับศักยภาพและวัย ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน สอดรับกับหลักการคุ้มครองตามมาตรฐานแรงงานขั้นต่ำตามกฎหมายแรงงานทั่วไป

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันการใช้แรงงานเกษตรในพื้นที่นั้นมีแนวโน้มที่จะมีการใช้แรงงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปตามการคาดการณ์เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว การช่วยเหลือส่งเสริม สร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานเกษตรและช่วยเหลือคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัย ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งจะสามารถต่อยอดได้ในเชิงพาณิชย์ ทั้งสร้างกรอบความเข้าใจในมิติของความสัมพันธ์ทางกฎหมาย

ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงสิทธิและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อกันได้อย่างถูกต้อง จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นระหว่างกัน มีความมั่นคง และปลอดภัยในการทำงาน ลดความขัดแย้งในสังคม และสามารถคุ้มครองแรงงานทุกกลุ่มอายุได้อีกทางหนึ่ง เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรมตามประเภทของ ลูกจ้าง เช่น ลูกจ้างเด็ก ลูกจ้างผู้สูงอายุ และลักษณะของงานเกษตรที่ลูกจ้างทำ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถคุ้มครองผู้ใช้ แรงงานแต่ละกลุ่มงานได้อย่างชัดเจนและตรงตามความจำเป็น

1.2 ควรมีการกำหนดเกี่ยวกับเวลาพักระหว่างการทำงานหนึ่งวัน โดยกำหนดให้ลูกจ้างมีเวลาพักไม่น้อยกว่า สิบนาทีก่อนลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินสองชั่วโมงติดต่อกัน สำหรับลูกจ้างที่ต้องทำงานกลางแจ้ง กลางแดด

1.3 ควรกำหนดให้หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนในการสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายแก่ ผู้ประกอบการ นายจ้างและลูกจ้างผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้เกิดการรับรู้จนสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ถูกต้องตาม กฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนด ซึ่งจะทำให้สามารถคุ้มครองสิทธิและพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ได้มากยิ่งขึ้น

1.4 รัฐต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ ทั้งปลูกฝังค่านิยมที่ดี เห็นคุณค่าของงาน เกษตรซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหารและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของสังคมและประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางบริหารจัดการสำหรับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในงาน เกษตรกรรมและกสิกรรมเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและความผันแปรจากระบบเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากผลกระทบของโรคโควิด -19 ที่ต่อการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการคุ้มครองการจ้างแรงงานภาคเกษตรในกลุ่มประเทศ อาเซียน ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากฎหมายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2021). *The Twenty-Year Agriculture and Cooperative Strategy (2017-2036) and The Five-Year Agriculture Development Plan Under the Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. [Online]. Retrieved from: <https://www.opsmoac.go.th/strategic-files-401191791792>. (in Thai)
- Wilawan, K. (2013). *Labor Law*. 20th ed. Bangkok: Wiyunchon Publishing. (in Thai)
- Wichianchom, W. (2016). *Labor Law*. 4th ed. Bangkok: Wiyunchon Publishing. (in Thai)
- Fongmul, S. (2020). Effects of Shortage of Agricultural Workers on Food Security in Chiang Mai. Bangkok: *Journal of Agri. Research & Extension*, 37(1), 118-125. (in Thai)

Office of the Royal Society. (2021). *Labor*. [Online]. Retrieved from:

<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%990>. (in Thai)

Office of International Labor in East Asia. (2020). *International Labour Organization*. Retrieved from:

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---sroZbangkok/documents/publication/wcms_125651.pdf. (in Thai)

Office of the National Economic and Social Development Board. (2020). *Report on the implementation of the strategy National year 2020*, [Online]. Retrieved from:

http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/02/NS-03_138-173.pdf. (in Thai)

Convention No.184 on Safety and Health in Agriculture A.D. 2001.

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. (2017). (in Thai)

Civil and Commercial Code. (in Thai)

Labor Protection Act.B.E.2541. (1998) and amendment. (in Thai)

Ministerial Regulation on Labor Protection in Agriculture B.E.2557 (2014) (In Thai)

รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับ นักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน

เอกณรงค์ วรสีหะ^{1*}, มนต์ชัย โชติดาว²

¹อาจารย์ประจำสาขาการจัดการคุณภาพ วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล

Received: 25 August 2021

Revised: 5 December 2022

Accepted: 8 December 2022

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร งานเขียน ตำรา วารสาร งานวิจัย และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประมวลผลหาานิยาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ศักยภาพ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อสำรวจและศึกษาบริบทของตลาดน้ำตลิ่งชัน เพื่อกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน (ด้านพื้นที่และด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก) และเพื่อวางรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน บริบทของตลาดน้ำตลิ่งชันและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งตามมาตรฐานตลาดน้ำ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 2 ด้านลักษณะการจัดการและบริการแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 3 ด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม ด้านที่ 4 ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และด้านที่ 5 ด้านเศรษฐกิจ ตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่มีชื่อเสียงของกรุงเทพมหานคร มีอาหารรสชาติอร่อยไว้บริการนักท่องเที่ยว มีทั้งบนบกและในแพ ยังมีสินค้าหลากหลายมีไม้ดอกไม้ประดับ ผลไม้ อาหารคาว หวาน สินค้าที่ระลึกจากชุมชน ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ เป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ สามารถสร้างรายได้ให้คนในพื้นที่ และผู้ที่มีอาชีพเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ซึ่งในแต่ละปีนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน พบว่า จากการดำเนินงานของตลาดน้ำตลิ่งชัน มีการจัดการตนเองอย่างเห็นได้ชัดเป็นรูปธรรม ในกระบวนการทำงานนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ในการเปลี่ยนแปลงก็เพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน ทั้งในแง่ของการพึ่งพาตนเองและมีการบริหารจัดการที่ดีการตั้งกฎระเบียบ และข้อบังคับในการอยู่ร่วมกัน มากไปกว่านั้นขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ (1) ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ (2) ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสิ่งแวดล้อม (3) ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคม และ (4) ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ตลาดน้ำตลิ่งชัน นักท่องเที่ยว

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: ekgnarong.vo@ssru.ac.th

Technology Management Model for Determining the Capacity of Tourists in Taling Chan Floating Market

Ekgnarong Vorasiha^{1,*}, Monchai Choddao²

¹Lecturer in Quality Management, College of Innovation and Management,
Suan Sunandha Rajabhat University

²College of Sports Science and Technology, Mahidol University

Received: 25 August 2021

Revised: 5 December 2022

Accepted: 8 December 2022

Abstract

A study of technology management model for determining the capacity to accommodate tourists in the Taling Chan floating market. The researcher conducted a survey and searched for relevant secondary data from documents, writings, textbooks, journals, research papers, and relevant Internet data to process, define, and bring data to analyze and synthesize potential with research objectives to explore and study the context of Taling Chan Floating Market. To determine the capacity to accommodate tourists to analyze the potential and capacity to accommodate tourists of Taling Chan Floating Market (Space and facilities) and to lay out a technology management model to determine the capacity to support tourists in the Taling Chan Floating Market. The context of Taling Chan Floating Market and its capacity to accommodate tourists It can be divided according to the floating market standard in 5 aspects, namely, the 1st aspect of the physical characteristics of tourist attractions, the 2nd aspect of tourism management and services, the 3rd aspect of society and arts and culture, the 4th aspect of environmental quality conservation, and the 5th aspect. Economy Taling Chan Floating Market is a famous water attraction in Bangkok. There is delicious food to serve tourists. There are both on land and in rafts. There are also a variety of products such as plants, flowers, fruits, savory foods, and souvenirs from the community for tourists to choose to buy. It is creating economic value for the country. Can generate income for local people and those whose careers are linked to tourism Each year, the number of tourists increases every year. By the technology management model for determining the secondary capacity to support tourists in the Taling Chan Floating Market, it was found that from the operation of the Taling Chan Floating Market. There is a clear, concrete self-management. In the work process, it has changed all the time from the past to the present, but in order to develop and improve the quality of life of the people of the Taling Chan Floating Market community. Both in terms of self-reliance and good management and rules for coexistence. In addition, the carrying capacity of tourist attractions is divided into 4 characteristics: (1) Physical carrying capacity (2) Environmental carrying capacity (3) Carrying capacity have social and (4) Capacities to support the economy.

Keywords: The Ability to Accommodate Tourists, Taling Chan Floating Market, Tourists

* Corresponding Author; E-mail: ekgnarong.vo@ssru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวที่ถูกกำหนดว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบของตลาดน้ำ ซึ่งมีข้อมูลที่น่าสนใจจากหนังสือเรื่องวิถีคนไทยในสมัยโบราณ (Laemluang, 2006) ที่ได้เขียนไว้ว่าแต่เดิมในสมัยโบราณ ผู้คนอาศัยอยู่กันอย่างง่าย ๆ รูปแบบการดำรงชีวิตของแต่ละชุมชนเป็นลักษณะของการพึ่งพา ต่อมาเมื่อบ้านเมืองพัฒนามากขึ้น การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็เปลี่ยนไปมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสิ่งของซึ่งกันและกันทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน จากแหล่งชุมชนหนึ่งกับอีกแหล่งชุมชนหนึ่ง ทำให้เกิดสถานที่ที่เป็นแหล่งซื้อขายของชุมชนขึ้น กลายเป็นย่านเศรษฐกิจที่เราเรียกว่า ตลาด ดังนั้นตลาดจึงเป็นสถานที่สำคัญที่จะขาดเสียมิได้โดยเฉพาะในชุมชนที่เป็นสังคมเมือง โดยทั่วไปแล้วตลาดจะประกอบด้วยร้านค้าและบ้านช่องที่อยู่อาศัยค้าขายสิ่งของต่างๆ เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวันตลาดที่ใกล้ชิดกับคนมากที่สุดน่าจะเป็นตลาดนัดซึ่งจะเปลี่ยนวัน เวลาสถานที่ในการติดตลาดไปเรื่อยๆ ตามนัด พ่อค้าแม่ค้าจากหลายถิ่นมีโอกาสนำสินค้ามาหลายไปแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน ชุมชนใดใช้การคมนาคมทางบกในการติดต่อไปมาหาสู่ตลาดอันเป็นแหล่งสำคัญในการแลกเปลี่ยนค้าขายก็จะเรียกว่าตลาดบก แต่ถ้าชุมชนไหนใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นเส้นทางสัญจรเป็นส่วนใหญ่ก็จะเรียกตลาดที่เกิดขึ้นว่า “ตลาดน้ำ” ดังนั้น ตลาดน้ำ จึงหมายถึง ตลาดที่มีการค้าขายในน้ำ โดยอาศัยแพเป็นพาหนะบรรทุกสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิต เช่น เสื้อผ้า อาหารมาขายเสื้อผ้า อาหารมาขายตามแม่น้ำลำคลองที่มีผู้คนอาศัยอยู่ (Dechphong, 2019) ตลาดน้ำภาคกลางมีหลายแห่งเนื่องจากภูมิประเทศของภาคกลางอุดมด้วยแม่น้ำลำคลองหลายสายทั้งนี้อยู่ตามธรรมชาติและคนที่ขุดขึ้นเพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่ง ขยายพื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัย การขุดคลองเพื่อย่นระยะทางของแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่างอยุธยามาปากน้ำทำกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายแล้ว ไม่เพียงแต่รัฐบาลจะขุดคลองเพิ่มเติมยังบูรณะขุดลอกคลองที่มีอยู่แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้ไม่ให้ต้นเงินอีกด้วย หลังปี พ.ศ. 2500 มีการตัดทางหลวงเชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพฯ กับหัวเมืองต่างๆ (Kaewuthai, Pornphanphaiboon, Kaewuthai and Sarimat, 2018) แต่แทนที่จะสร้างความเจริญไปสู่ชนบท กลับนำไปสู่การหลั่งไหลของประชากรจากชนบทเข้ามายังเมืองเพื่อหางานทำในเมืองหลวงและนับวันก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นอาจเป็นเพราะความยากจน ขาดการศึกษา ขาดการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เข้มแข็งการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน กระแสวัตถุนิยมน่าจะเป็นสาเหตุทุกอย่างรวมกับการอพยพเข้าเมืองตลอดช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมาทำให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคมากขึ้นเกิดเป็นชุมชนแออัดเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคมตามมา (Chakkaew, 2002) จากเหตุผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มีทิศทางที่น่าวิตกไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม และทางวัตถุที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้เป็นปัญหาในระดับชาติหากการขยายตัวของประชากรมีมากขึ้นความเป็นอยู่แออัดผู้คนสนใจคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ดังนั้นปัญหาดังกล่าวน่าจะได้รับการแก้ไข โดยการหันกลับไปดูแลถิ่นฐานบ้านเกิด เพื่อร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาถิ่นฐานให้ดีขึ้น

นอกจากนั้นจากการเจริญเติบโตที่ต่อเนื่องและรวดเร็วนั้น ได้สร้างปัญหาให้กับสภาพแวดล้อม ส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สถานที่ท่องเที่ยวทั้งประเภทที่เป็นธรรมชาติและประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นหลายแห่งกำลังประสบปัญหาในหลายด้าน การนำกฎหมาย ข้อบังคับ และมาตรฐานต่างๆ มาปฏิบัติใช้ ถือเป็นการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรม (Paosuwan et al, 2007) ปกป้องการรุกรานทำลายทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวได้วิธีหนึ่ง ดังนั้นการสร้างมาตรฐานในการจัดการและดูแลทรัพยากร จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรศึกษา และเป็นสิ่งที่สามารถนำมาปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรได้ และตลาดน้ำ ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งที่มีความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย

และชาวต่างประเทศ เพราะตลาดน้ำของไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ แสดงถึงวัฒนธรรมความเป็นมาและวิถีชีวิตของคนในสมัยก่อน ซึ่งในอดีตตลาดน้ำเคยเป็นสถานที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรและสินค้าต่างๆ ในราคาเป็นกันเอง โดยชาวบ้านบรรทุกสินค้าลงเรือมาขาย ปัจจุบันการใช้ตลาดน้ำเป็นที่จับจ่ายซื้อของมีเหลือน้อยจนแทบจะเลือนหายไป การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ตลาดน้ำยังคงอยู่และยังคงไว้ถึงวิถีชีวิตริมน้ำของผู้คน เพราะ "ตลาดน้ำ" มีความสำคัญควบคู่กับชีวิตคนไทยมาช้านาน แม้ปัจจุบันตลาดน้ำไม่ได้มีความสำคัญเพื่อซื้อขายสินค้าของผู้คนในชุมชนนั้นๆ เหมือนในอดีต แต่ก็ยังมีการดำเนินชีวิตบางส่วนที่คงเดิมหลงเหลือไว้ กิจกรรมต่างๆ ของตลาดน้ำ ก็ยังได้รับความนิยมและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ถือเป็นปัจจัยในการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสามารถนำมาพัฒนาและเพิ่มศักยภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (Wattanavanich, 2007)

จากที่ตลาดน้ำได้รับความสนใจ จนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพเดิมของตลาดน้ำเปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาตลาดน้ำมาใช้ในการท่องเที่ยวขาดการดูแลและการบริหารจัดการที่ดี ขาดมาตรฐานทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ตามมา เช่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคม และผลกระทบทางวัฒนธรรม อันจะก่อให้เกิดปัญหา และส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงจนการท่องเที่ยวตลาดน้ำนั้นจะไม่ได้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอีกต่อไป จึงจำเป็นต้องสร้างมาตรฐานเพื่อใช้เป็นดัชนีหรือตัวชี้วัดในการรักษามาตรฐานและคุณภาพของตลาดน้ำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและศึกษาบริบทของตลาดน้ำตลิ่งชัน เพื่อกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน (ด้านพื้นที่และด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก)
3. เพื่อวางรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประมวลผลหาานิยาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ศักยภาพ

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสาร งานเขียน ตำรา วารสาร งานวิจัยและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการวางรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ (1) รวบรวมข้อมูลบริบทของตลาดน้ำตลิ่งชัน (2) วิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน (ด้านพื้นที่และด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน (ด้านพื้นที่และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก)
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค SWOT analysis และ Content Analysis เพื่อหาความสัมพันธ์ร่วมกันของข้อมูลเพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของข้อมูลที่ได้ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน (2) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และนำมาสรุปประเด็นเนื้อหาในเชิงพรรณนา (3) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมิน ร่วมระดมความคิดเพื่อสร้างสรรค์และวางรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน (4) ให้ความรู้แก่ภาคส่วนที่ต้องการองค์ความรู้ โดยนำเทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่ดีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่า มีมาตรฐานการผลิต มีคุณภาพที่ดีและมีความปลอดภัย (5) นำข้อสรุปมาใช้ในการกำหนด รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์บริบทของตลาดน้ำตลิ่งชัน

การศึกษาบริบทของตลาดน้ำตลิ่งชัน สามารถอธิบายผลตามมาตรฐานตลาดน้ำ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 2 ด้านลักษณะการจัดการและบริการแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 3 ด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม ด้านที่ 4 ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และด้านที่ 5 ด้านเศรษฐกิจ (Kongkaew, Pongsuwan, Buaphet and Butrat, 2013) ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ตลาดน้ำตลิ่งชันตั้งอยู่ในบริเวณที่มีอาณาเขตล้อมรอบด้วยแม่น้ำถึง 3 ด้าน และพื้นที่ภายในยังประกอบด้วยคลองเล็กคลองน้อย จากสภาพดังกล่าวจึงเหมาะแก่การสัญจรและการค้าขายทางน้ำ ซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าวได้มีมาตั้งแต่อดีตสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ตลาดน้ำตลิ่งชันจึงได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนตลาดน้ำ และเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักของย่านฝั่งธนบุรีในการล่องเรือทัวร์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตริมน้ำตามลำคลองต่างๆ ซึ่งจะล่องผ่านตลาดน้ำตลิ่งชัน และกิจกรรมการท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวทัวร์คลอง 2 เส้นทาง การซื้อขายสินค้าหลากหลายประเภท อาทิเช่น ผักและผลไม้ อาหาร ดอกไม้ ต้นไม้ สิ่งประดิษฐ์ ฯลฯ การนัดพบโบราณ กิจกรรมการแสดงดนตรีไทย ดนตรีสากล คาราโอเกะ และสวนสาธารณะ

ด้านที่ 2 ด้านลักษณะการจัดการและบริการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ตลาดน้ำตลิ่งชันบริหารงานโดยประชาคมตลาดน้ำซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นประชาชนในพื้นที่ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำ โดยในแง่ของการบริหารผู้ประกอบการ ผู้ค้าต่างๆ ที่ล้วนเป็นสมาชิกของประชาคมตลาดน้ำ มีการจัดประชุมชี้แจงนโยบายข้อตกลงต่างๆ ให้กับสมาชิกของประชาคม ผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการบริการแหล่งท่องเที่ยวทางประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชันได้มีการติดตั้งป้ายต่างๆ รวมถึงอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย การคำนึงถึงความปลอดภัยในการท่องเที่ยวทางเรือ ได้แก่ เสื้อชูชีพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ ทั้งนี้ในด้านของการประชาสัมพันธ์

มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและมีเอกสาร แผ่นพับ แจกนักท่องเที่ยว รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์

ด้านที่ 3 ด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม พบว่า ตลาดน้ำตลิ่งชันส่วนหนึ่งยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำในอดีต เช่น การสัญจรทางน้ำ และสิ่งก่อสร้างบางส่วนยังคงสะท้อนให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สภาพบ้านเรือน ศาลาริมน้ำ ทางด้านผู้ประกอบการมีการร่วมมือกันอนุรักษ์ทางด้านการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแบบชาวสวน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชุมชนเดิม คือ การเกษตร แต่ในปีที่ผ่านมาได้มีการรณรงค์ร่วมกันใส่เสื้อสีเหลืองทางผู้ประกอบการจึงได้ใส่เสื้อสีเหลืองทำให้ไม่เห็นเด่นชัดในเรื่องการแต่งกายแบบไทย อีกทั้งทางตลาดน้ำตลิ่งชันร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้มีการร่วมมือจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมไทย เช่น การจัดงานลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ทำบุญตักบาตร บวชนาค เป็นต้น ทำให้มีการท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศของความเป็นชุมชนสมัยก่อน จึงถือว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบตลาดน้ำช่วยส่งเสริมการฟื้นฟูวัฒนธรรมของพื้นที่

ด้านที่ 4 ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่า สภาพแม่น้ำลำคลองบริเวณตลาดน้ำมีความสะอาด แต่ในช่วงของการเก็บข้อมูลเป็นช่วงที่เกิดปัญหาน้ำท่วม ทำให้ต้องปิดการระบายน้ำ ทำให้น้ำในคลองไม่มีการไหลเวียนน้ำเป็นปกติ เป็นผลให้น้ำในคลองดูไม่สะอาดเท่าที่ควร ส่วนบริเวณโดยรอบตลาดน้ำตลิ่งชันมีอากาศถ่ายเทที่ดี ปราศจากฝุ่นควัน มลพิษต่าง ๆ ระบบจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยยังมีประสิทธิภาพดีเท่าที่ควร เห็นได้จากปริมาณขยะที่มีบางส่วนหนึ่งมาจากผู้ค้าขายอาหารในตลาดน้ำใช้ภาชนะใส่อาหารแบบใช้แล้วทิ้งใช้ได้ครั้งเดียว เช่น โฟม จานกระดาษ ข้อนพลาสติก ซึ่งถือว่าไม่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อถือว่ารักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ 5 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ตลาดน้ำตลิ่งชันเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ เป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง รวมถึงประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารชุมชน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำ บริหารงานโดยประชาชนในชุมชน และสามารถกำหนดควบคุม คุณภาพและราคาสินค้าได้

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน (ด้านพื้นที่และด้านสิ่งแวดล้อม)

ในการวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน (ด้านพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านอื่นๆ) โดยในการกำหนดกลยุทธ์ที่จะนำตลาดน้ำตลิ่งชัน ไปสู่การเป็นตลาดน้ำที่ได้มาตรฐาน ในส่วนกลยุทธ์ที่จะนำตลาดน้ำตลิ่งชันไปสู่การเป็นตลาดน้ำมาตรฐานนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐานตลาดน้ำ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 2 ด้านลักษณะการจัดการและบริการแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 3 ด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม ด้านที่ 4 ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และด้านที่ 5 ด้านเศรษฐกิจ

3. ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน

จากการดำเนินการศึกษา “รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน” พบว่า จากการดำเนินงานของตลาดน้ำตลิ่งชัน มีการจัดการตนเองอย่างเห็นได้ชัดเป็นรูปธรรม ในกระบวนการทำงานนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่ทั้งนี้ในการเปลี่ยนแปลงก็เพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน ทั้งในแง่ของการพึ่งพาตนเองและมีการบริหารจัดการที่ดีการตั้งกฎระเบียบ และข้อบังคับในการอยู่ร่วมกันการจัดตั้งกองทุน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ สำหรับสมาชิก การกำหนดโทษและบทลงโทษทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ถือเป็นสิ่งสำคัญมากในการจัดการ

ตลาดน้ำตลิ่งชันรวมถึงเห็นถึงพัฒนาการของตลาดน้ำตลิ่งชันที่นำไปสู่การเจริญเติบโตไปในทิศทางที่ดีเข้มแข็งและยั่งยืนและที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้บริหารสำนักงานเขตตลิ่งชัน ประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน กลุ่มผู้ค้าตลาด และภาคีเครือข่าย ล้วนแล้วแต่สำคัญมากทำให้ตลาดน้ำตลิ่งชันเข้มแข็งยั่งยืนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักจนถึงปัจจุบันนี้

อภิปรายผล

ตลาดน้ำตลิ่งชันมีการพึ่งพาตนเองมาตลอดโดยยึดหลักแบบวิถีชีวิตชาวบ้าน ใช้วิธีการจัดการแบบชาวบ้าน เป็นการบริหารจัดการกันเอง ดูแลกันเอง ในรูปแบบการจัดตั้งเป็นประชาคมมีประธานประชาคม มีคณะกรรมการแต่ละฝ่ายรวมแล้ว 11 ฝ่าย (Rodruangdet, 2012) คณะทำงาน ของตลาดน้ำตลิ่งชัน เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะเอาปัญหานั้นเข้าคณะกรรมการให้ช่วยแก้ไขและตัดสินใจปัญหาดังกล่าวสมาชิกของตลาดน้ำตลิ่งชันอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกัน ยามเจ็บไข้ได้ป่วย ยามเกิดอุบัติเหตุ ก็จะมีสวัสดิการให้ เมื่อยามก็มีค่ามาปณกิจศพ และสมาชิกที่มีอยู่ก็จะแบ่งปันช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน อยู่กันแบบวิถีของชุมชน รวมไปถึงผู้บริหาร (ผู้นำ) คุณสมบัติของคณะผู้บริหารประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน และคณะกรรมการต้องเป็นสมาชิกสามัญของประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน ตามรายชื่อที่ปรากฏในทะเบียนผู้ค้า ต้องเป็นสมาชิกสามัญโดยมีอายุการเป็นสมาชิกและชำระค่าสมาชิกอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป เป็นผู้เสียสละเวลาในการบริหารและร่วมกิจกรรมกับประชาคม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตาย ลาออก กรณีที่ตำแหน่งคณะกรรมการบริหารตลาดน้ำตลิ่งชันว่างลงให้ประธานบริหารตลาดน้ำตลิ่งชัน เป็นผู้คัดเลือกและแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างและให้มีวาระตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ของคณะกรรมการชุดนั้นวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ คณะกรรมการมีวาระดำรงตำแหน่งอยู่คราวละ 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้งและสิ้นสุดวาระในวันที่คณะกรรมการชุดใหม่ได้รับเลือกตั้ง และเมื่อมีการกระทำผิดก็จะมิบทลงโทษที่ชัดเจนทำให้ผู้ค้าไม่กล้าที่จะละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับที่ตลาดน้ำจัดตั้งขึ้น อย่างเคร่งครัด (Rangyangkun, 2008)

ความต้องการให้ชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็เป็นผลมาจากการรวมกลุ่มของคนภายในชุมชนของตลาดน้ำเอง และการมองเห็นความสำคัญของตลาดที่เคยประทับใจเมื่อครั้งรุ่งเรืองในอดีต จึงรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการพัฒนาตลาดน้ำตลิ่งชัน เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ ช่วยกันฟื้นฟูให้ตลาดน้ำตลิ่งชันที่เคยซบเซากลับมามีชีวิตชีวา ซึ่งในอดีตชาวชุมชนตลิ่งชันไม่เคยมีการรวมตัวกันเพื่อทำประโยชน์สาธารณะร่วมกัน ส่วนใหญ่ก็จะใช้ชีวิตแบบชาวสวนปลูกต้นไม้ เก็บผลผลิตเอาไปขายตามตลาดนัด ใช้ชีวิตอยู่กันแบบพอเพียง เรียบง่าย (Nuan Sarasorn, 2010) จนเมื่อเกิดมีตลาดน้ำตลิ่งชันขึ้น ชาวบ้านเริ่มเกิดจิตสาธารณะร่วมกันในการอยากที่จะช่วยกันปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง และทำให้ชาวบ้านมีพื้นที่ในการค้าขายเพิ่มมากขึ้นมีรายได้เพิ่ม ซึ่งก็ถือว่าเป็นผลดีตามมาด้วย ภายใต้การทำงานของคณะกรรมการตลาดน้ำตลิ่งชันนั้นสะท้อนให้เห็นบุคคลที่เป็นแกนนำในการทำงานได้อย่างชัดเจน มองเห็นถึงความเสียสละ ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และพร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทุกรูปแบบ แม้ว่าจะเกิดปัญหามากมายกว่าที่ตลาดน้ำจะกลับมารุ่งเรืองแบบทุกวันนี้

กลุ่มบุคคลที่ผลักดันให้ตลาดน้ำตลิ่งชันเกิดกิจกรรมต่างๆ การมีผู้นำที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาใหญ่ หรือปัญหาเล็ก หรือแม้แต่ปัญหาเฉพาะหน้าก็จะทำให้ตลาดน้ำมีความเข้มแข็งและยั่งยืน (Anuyahong, 2020) มีการร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดก็ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมให้เกิดในหมู่สมาชิกภายในชุมชน เช่น การเกิดปัญหาเรื่องงบประมาณการซ่อมโป๊ะแพ หรือแม้แต่การขยายพื้นที่ลานจอดรถ เป็นต้น ล้วนแต่ต้องใช้ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกในการดำเนินการแก้ปัญหา

มีการชักชวนให้สมาชิกประชุมและร่วมรับฟังปัญหาและรายงานผลการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้เห็นว่าการทำงานที่ผ่านมามีผลกระทบอะไรไปบ้าง และเปิดโอกาสให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาโดยไม่ปิดกั้นทางความคิด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ทางเลือกมากขึ้น เพื่อให้การจัดการปัญหภายในชุมชนได้รับการแก้ไขบนพื้นฐานของความต้องการของสมาชิกจริงๆ ซึ่งเป็นการลดความแตกต่างของผู้นำกับสมาชิกภายในชุมชนให้อยู่ในระนาบเดียวกัน (Leloem, 2005) ตลอดจนความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการและได้สร้างการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ ด้วย โดยความสำเร็จของการจัดการด้านการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน สามารถวัดได้จากการพัฒนาตลาดน้ำมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 30 ปี โดยเริ่มจากนโยบายของประเทศจนมาสู่การบริหารจัดการแบบพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนและเมื่อได้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนทั้ง 2 แนวทางนี้ก็ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีคุณภาพ มีความเข้มแข็งยั่งยืนในทุกๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ดังที่กล่าวไว้ว่า

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในมิติเศรษฐกิจ มีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตคนท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเป็นการดึงคนจากภายนอกมาเรียนรู้ชุมชน แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนคือ วิถีชีวิตที่แตกต่าง และวัฒนธรรมดั้งเดิม จุดดึงดูดคือ วิถีที่เรียบง่ายและมีการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรายได้เสริม ที่สามารถนำรายได้นั้นไปปรับปรุงที่อยู่อาศัย การออมทรัพย์ไว้ใช้ยามขาดแคลน เจ็บป่วยหรือเป็นทุนการศึกษาให้กับลูกหลาน (Wongsarot, 2018) โดยที่ชาวบ้านยังคงดำเนินวิถีดั้งเดิมหรือเป็นการสร้างทางเลือกเรื่องรายได้ให้กับบางครอบครัว ในการสร้างอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างงานให้กับคนในชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเรื่องความสะอาด และสุขอนามัย นอกจากนี้ เมื่อชุมชนเริ่มเป็นที่รู้จักก็จะมีหน่วยงานลงไปสนับสนุนเรื่องอุปโภคบริโภค” การที่การท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริม ทำให้ชาวบ้านไม่คิดพึ่งพารายได้หลักจากการท่องเที่ยว และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติต่อเนื่องไม่ว่าจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวหรือไม่ก็ตาม

2. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในมิติสังคม มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาคน “ความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นหรือชาติพันธุ์ของตน ความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชุมชน การมีพื้นที่ทางสังคม ได้รับการยอมรับจากคนภายนอก เป็นหัวใจสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชน” การท่องเที่ยวโดยชุมชน ช่วยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและกำหนดบทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยว มีกระบวนการในการจัดการความรู้ภายในชุมชน มีการพัฒนาทักษะและเพิ่มเติมความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยว สร้างความมั่นใจในการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนภายนอก (Ketanon, 2006) มีความเชื่อมั่นให้คนในชุมชนในการนำเสนอ “ปัญหาและความต้องการ” กับหน่วยงานภายนอกนำเสนอประสบการณ์และความสำเร็จในการพัฒนากับคนและหน่วยงานที่มาศึกษาดูงาน นอกจากเป็นการพัฒนา “คนใน” แล้วยังให้การศึกษากับ “คนนอก” ด้วย

3. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในมิติสิ่งแวดล้อม มีส่วนสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยชุมชน “ความอยู่รอดของชุมชนขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงผูกพันกับทรัพยากร ดิน น้ำ และป่า” การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งการสร้างภาคภูมิใจให้กับชุมชนในการเผยแพร่ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากร สื่อสารปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรให้คนภายนอกได้รับทราบ สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน (Kittichayanon, 2007) สร้างความร่วมมือของหน่วยงานในการทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในมิติวัฒนธรรม มีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น “วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่บอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนจะทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคม โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีการสืบทอดสู่คนรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่อง” การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือในการสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในการนำเสนอ “ของดี” ชุมชนให้คนภายนอกได้รับรู้ ทำให้เกิดการสืบค้นถ่ายทอด และฟื้นฟูวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ชุมชนมีการบริหารจัดการและร่วมกันกำหนดว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ชุมชนพร้อมในการนำเสนอและสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ตลอดจนมีแนวทางปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยวการที่มีนักท่องเที่ยวสนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมคนท้องถิ่น เป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ (Phochan, 2010) และมีชีวิตชีวาในการนำเสนอข้อมูล สามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- Anuyahong, T. (2020). *Participation of the people's sector in sanitation management of Taling Chan Floating Market*. [Online]. Retrieved June 12, 2020 from: <http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000112/News/npt/2020/clean/thanapon.pdf>
- Dechphong, K. (2019). The riverside lifestyle of the people of Taling Chan Floating Market for sustainable tourism Taling Chan District, Bangkok. *The Proceedings of the 2nd National Conference on Research Presentations of Students in Humanities and Social Sciences*, January 19, 2019 at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University. (in Thai)
- Chakkaew, A. (2002). *Geographic information system for tourism information foundation management. in Prachuap Khiri Khan Province*. Thesis of the Degree of Master Program in Geography. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Kaewuthai, K., Pornphanphaiboon, S., Kaewuthai, B. and Sarimat. (2018). Tick Capacity and satisfaction of tourists towards the facilities around Bang Pae Waterfall Phuket Province. *The Proceedings of the National Conference Phuket Rajabhat University 11th time: 2018 “Integrating Wisdom to Innovation and Sustainable Local Development” Agricultural Resource Management for Tourism Faculty of Agricultural Technology Phuket Rajabhat University*. Retrieved October 22, 2020, from: https://btech.pkru.ac.th/images/doc/PKRU2561_benjaporn_bangpae.pdf
- Ketanon, R. (2006). *Proposing guidelines for sustainable tourism development in provinces. Samut Songkhram*. Thesis of the Degree of Master Program. Bangkok, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University.
- Kittichayanon, S. (2007). *Establishing floating market standards for ecotourism: Case study of Taling Chan Floating Market*. Thesis of the Degree of Master of Science Program in Planning and Tourism Management. Bangkok: Srinakharinwirot University.

- Kongkaew, J. Pongsuwan, N., Buaphet, P. and Butrat, P. (2013). *Capacity to support and management measures for shallow-water coral reef tourism on Khai Nok Island Phang Nga Province*. Thesis of the Degree of Master of Science Program in Technology and Environment. Songkla, Prince of Songkla University. [Online]. Retrieved October 18, 2020 from: <https://opac.kku.ac.th/Catalog/ArticleItem.aspx?JMarclD=j00256055>.
- Laemuang, S. (2006). *The impact of tourism in the Amphawa floating market on the way of life of Community*. Thesis of the Degree of Master of Business Administration Program in General Business Management. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (in Thai)
- Leloem, P. (2005). *Ecotourism. A case study of Taling Chan Floating Market*. Thesis of the Degree of Master Program in Sociology. Bangkok: Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University.
- Paosuwan, K. et al. (2007). *Research report on expectation and satisfaction With to study at Suan Dusit Rajabhat University, Phitsanulok Center*. Bangkok: Research and Development Institute, Suan Dusit Rajabhat University.
- Phochan, J. (2010). *Work satisfaction of nursing college professors in the North*. Thesis of the Degree of Master of Education Program in Educational Administration. Bangkok: Srinakharinwirot University Prasarnmit.
- Rangyangkun, W. (2008). *Human behavior and environment*. 8th ed. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Rodruangdet, N. (2012). *Feasibility Study for Taling Chan Floating Market Development*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Sarasorn, N. (2010). *The impact of tourism industry on the economic condition of the floating market. Convenient, Ratchaburi Province*. Thesis of the Degree of Master Program in Anthropology. Bangkok: Silpakorn University.
- Wattanavanich, K. (2007). *Factors affecting the quality of ecotourism. Thai tourists: a case study of Taling Chan Floating Market, Taling Chan District, Bangkok*. Thesis of the Degree of Master Program. Nakhon Pathom: Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.
- Wongsarot, R. (2018). Study of ways to increase support capacity and increase income of tourist attractions. *International Thai Tourism Journal*, 14(2), 62-75.

นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร และอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

บรรจงรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ¹, วนิดา ชูติมากุล^{2,*}, สุรินทร์ พรหมนุรักษ์กิจ³

^{1,2,3} คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Received: 29 April 2022

Revised: 14 November 2022

Accepted: 15 November 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรและอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) จากแหล่งข้อมูลทศตวรรษที่ 5 ปี ตั้งแต่ปี 2560 - 2564 จำนวน 730 บริษัท-ปี ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ความสามารถในการทำกำไร ขนาดของกิจการ อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เส้นทางเพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของเส้นทางด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุในการหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเพื่อจำแนกอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของเส้นทาง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนแบบอนุรักษ์นิยมและมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยนโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์ 0.183 ในขณะที่นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางตรงกันข้ามที่ค่าสัมประสิทธิ์ -0.313 และผลการวิเคราะห์เส้นทาง พบว่า นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านความสามารถในการทำกำไรที่เป็นตัวแปรคั่นกลางแบบสมบูรณ์ โดยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวมมีอิทธิพลทางตรงที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน 0.169 และนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลทางอ้อม ประกอบด้วย นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน 0.031 และนโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน -0.053

คำสำคัญ: นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ความสามารถในการทำกำไร อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน
ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

* ผู้ประสานงานหลัก, อีเมล: wanida_ch@rmutto.ac.th

Working Capital Management Policies Affecting Profitability and Sustainable Growth Rate of the Listed Companies on the Market for Alternative Investment (MAI)

Bunjongrut Phromsuwansiri¹, Wanida Chutimagul^{2*}, Surin Promnurakkij³

^{1,2,3} Faculty of Business Administration and Information Technology,
Rajamangala University of Technology Tawan-ok

Received: 29 April 2022

Revised: 14 November 2022.

Accepted: 15 November 2022

Abstract

The purpose of this study was to study the relationship between working capital management policies that affect profitability and sustainable growth rates of 730 companies listed on the Market for Alternative Investment (MAI) by collecting secondary data for a period of 5 years from 2017 - to 2021 of 730 firm-years. The variables used in the study were working capital management policy, profitability, size of business, total asset turnover rate, and sustainable growth rate by using descriptive analysis statistics and path analysis techniques for calculating path coefficients with multiple regression analysis to determine coefficients of variables to direct effect and indirect effect. The results of the study showed that the samples had a conservative working capital management policy which affected the profitability at significance of .05, the current asset investment policy had the same direction at a coefficient of 0.183, while the working capital policy had the opposite direction at a coefficient of -0.313. And the results of the factor path analysis revealed that working capital management policy impacts sustainable growth rate through profitability as a full mediator variable. The return on total assets has a direct effect at the standard coefficient of 0.169, and the working capital management policy has an indirect effect, consisting of the current asset investment policy having a standard coefficient of 0.031 and the working capital financing policy having a standard coefficient of -0.053.

Keywords: Working Capital Management Policy, Profitability, Sustainable Growth Rate, MAI

* Corresponding Author; E-mail: wanida_ch@rmutto.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการบริหารกิจการให้อยู่รอดและเติบโตได้อย่างต่อเนื่องนั้น การบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องด้วยนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของกิจการ (Kitrungrotcharoen, 2015) จากการที่กิจการจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อสร้างรายได้ รวมถึงการบริหารวงจรเงินสดให้เปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นเงินสดและชำระหนี้สินหมุนเวียนภายใน 1 ปี อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินงาน โดยผู้บริหารควรพิจารณากำหนดนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนอย่างรอบคอบ เพราะมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกิจการได้ (Chaichan and Wichitsathian, 2019)

นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเป็นการกำหนดสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนกับการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้น โดยรูปแบบของนโยบายอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ นโยบายเงินทุนหมุนเวียนแบบอนุรักษ์นิยม (Conservative Working Capital Management Policy) เป็นวิธีการที่ผู้บริหารต้องการให้กิจการมีสภาพคล่องสูงและความเสี่ยงจากการชำระหนี้สินระยะสั้นอยู่ในระดับต่ำ จึงเน้นจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะยาวมาลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าแหล่งเงินทุนระยะสั้น (Adam et al., 2017) และนโยบายเงินทุนหมุนเวียนแบบเชิงรุก (Aggressive Working Capital Management Policy) เน้นจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้นมาใช้ในการดำเนินงานมากกว่าแหล่งเงินทุนระยะยาว ซึ่งเป็นผลจากความคาดหวังของผู้บริหารที่ต้องการผลตอบแทนในระดับสูง โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ (Tauringana and Afrifa, 2013) ซึ่งการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับรูปแบบของนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไร พบว่า นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนแบบอนุรักษ์นิยมมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของกิจการ (Raheman et al., 2010; Al-Shubiri, 2011; Mwangi et al., 2014; Sunardi et al., 2021; Chaichan and Wichitsathian, 2019)

แม้ว่านโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร ซึ่งอาจเป็นมุมมองการเติบโตและมุ่งเน้นการสร้างผลกำไรในระยะสั้น แต่กิจการต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการมากขึ้น เนื่องจากผู้ลงทุนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับเสถียรภาพและการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการที่สะท้อนโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากการการลงทุนมากกว่าการพิจารณาเพียงผลกำไร การเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินความแข็งแกร่ง ศักยภาพ และเป็นเป้าหมายหนึ่งในการอยู่รอดของกิจการในระยะยาว (Manchusri, 2015) การเติบโตอย่างยั่งยืน จึงมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มอัตราการเติบโตสูงสุดโดยกิจการไม่ต้องจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอกเพิ่มเติม (Mat et al., 2020)

การศึกษานี้จึงผู้วิจัยทำการศึกษานโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยผ่านกลไกความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ซึ่งเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีโอกาสเติบโตเป็นบริษัทขนาดใหญ่ได้ในอนาคต ซึ่งสามารถเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารในการวางแผนจัดการนโยบายหรือกลยุทธ์ต่างๆ ของกิจการ รวมทั้งเป็นประโยชน์สำหรับผู้ลงทุนใช้เป็นข้อมูลและปัจจัยในการวิเคราะห์ลงทุนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร และอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่

การบริหารเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไร (Working Capital Management Policies and Profitability)

การบริหารเงินทุนหมุนเวียนขึ้นอยู่กับบริษัทเลือกที่จะใช้นโยบายใด โดยนโยบายเงินทุนหมุนเวียนนั้น เกี่ยวข้องกับสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน และสัดส่วนการจัดหาเงินทุนระยะสั้น (Gitman and Chad, 2012) การบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากจะลดความสามารถในการทำกำไรของกิจการแล้ว อาจนำไปสู่การประสบปัญหาวิกฤตทางการเงินของกิจการได้ ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการอยู่รอดของกิจการ (Mansoori and Muhammad, 2012) การบริหารเงินทุนหมุนเวียนด้วยการใช้นโยบายอย่างระมัดระวังจะมีสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมที่มีแนวโน้มสูงขึ้น และมีสัดส่วนของหนี้สินระยะสั้นต่ำ หากเลือกใช้นโยบายนี้ กิจการจะมีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องต่ำ แต่อาจส่งผลให้กิจการมีความสามารถในการทำกำไรต่ำ (Islam and Mili, 2012; Hassani and Tavosi, 2014) อย่างไรก็ตามนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนแบบเชิงรุก มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรและทำให้ผลกำไรของกิจการเพิ่มขึ้น (Al-Shubiri, 2011; Puraghejani et al., 2014; Kishore and Pai, 2014)

ความสามารถในการทำกำไรของกิจการเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารในการควบคุมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งก็คือค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร และยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงผลกำไรที่สามารถวัดจากอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (Return on Asset Ratio: ROA) ที่เป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญในการวัดความสามารถในการทำกำไร และยังเป็นอัตราส่วนที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนและการบริหารสินทรัพย์ทั้งหมด ในแง่ของผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ให้ความสนใจลงทุนในกิจการที่มีผลตอบแทนสูง การที่กิจการจะสามารถเติบโตและอยู่รอดได้ในระยะยาว กิจการต้องมีรายได้ที่สามารถครอบคลุมค่าใช้จ่ายและมีกำไรที่เพียงพอต่อการจ่ายชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ย รวมทั้งการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นได้อีกด้วย (Tongpoon, 2021) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันดังนั้น การเพิ่มประสิทธิภาพในระดับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและการรักษาสภาพคล่องให้เพียงพอต่อการดำเนินงานจะมีส่งผลให้ระดับความสามารถในการทำกำไรสูงขึ้น (Hassana and Shrivastava, 2019)

อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainable Growth Rate: SGR)

อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน คือ อัตราการเติบโตสูงสุดของยอดขายหรือรายได้ที่กิจการสามารถทำได้โดยไม่ต้องออกหุ้นใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงนโยบายการดำเนินงาน หรือนโยบายการจัดหาเงินทุน (Hawawini and Viallet, 2007) ซึ่งการเติบโตไม่จำเป็นต้องทำให้สูงที่สุด แต่กิจการควรมีการเติบโตที่สามารถควบคุมนโยบายทางการเงินให้เกิดความแข็งแกร่งที่สุด โดยกำหนดให้สัดส่วนของเงินทุนไม่เปลี่ยนแปลง (Higgins, 1977)

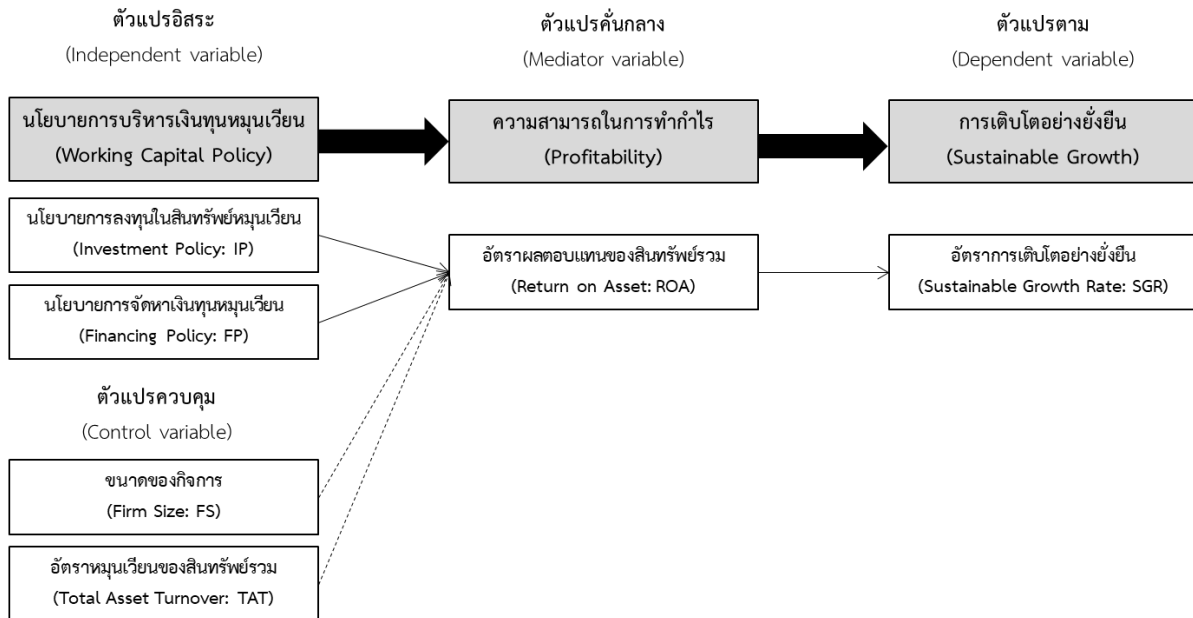
สำหรับการศึกษาความเกี่ยวข้องกับการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร และ อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน มีผู้ทำการศึกษาเพื่อสร้างแบบจำลองที่สามารถใช้กำหนดอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง อาทิ ได้นำการจ่ายเงินปันผล อัตรากำไร อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ และโครงสร้างเงินทุน มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อสร้างแบบจำลองในการอธิบายการอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (Yang and Gan, 2019) และ Fonseka, Ramos and Tian (2012) ศึกษาการพัฒนาแบบจำลอง Horne ในการวิเคราะห์เพื่อวัดอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยนำอัตราส่วนทางการเงิน 4 อัตราส่วน ได้แก่ (1) อัตรากำไรสุทธิ (2) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ (3) อัตราการรักษาค่าตอบแทน และ (4) อัตราสินทรัพย์รวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่า ปริมาณอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนมีความแปรปรวนกับรายได้จากการขาย ซึ่งปัจจัยที่กำหนดการเติบโตของยอดขายนั้นคงที่กับสภาพจริงของบริษัทและตลาดเงิน ต่อมา De Wet (2004) ได้ศึกษาแบบจำลองที่ Zakon จาก Boston Consulting Group ได้พัฒนาแบบจำลองอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน พบว่า อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนนี้ถูกกำหนดจากความสามารถในการทำกำไรของกิจการ รวมทั้งนโยบายทางการเงินที่เกี่ยวกับการจัดหาเงินและการจ่ายเงินปันผล และ Mumu et al. (2019) ได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของบริษัท พบว่า อัตราส่วนการบริหารเงินทุนหมุนเวียนและความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน ในขณะที่โครงสร้างทางการเงินและขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (Rahim, 2017) โดยรูปแบบการบริหารเงินทุนหมุนเวียนด้วยนโยบายแบบอนุรักษ์นิยมกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (Sunardi et al., 2021)

สำหรับการศึกษาวิจัยในประเทศไทย Amatyakul et al. (2021) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของกลุ่มหุ้นยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความสามารถในการทำกำไร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการ ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) และ อัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chumaungphan and Chuacoo (2020) พบว่า โครงสร้างเงินทุน และการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน และยังพบว่า คุณภาพของงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไร นอกจากนี้ Pestonji and Wichitsatian (2019) ได้ศึกษาปัจจัยของการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีสภาพคล่องสูง ทำให้กิจการสามารถเพิ่มความสามารถในการทำกำไร เช่นเดียวกับการศึกษาของ Suwannaphak et al. (2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไร และความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการ โดยผลการศึกษาอาจแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศและปัจจัยแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในขณะนั้น จึงนำมาสู่คำถามการวิจัยว่าอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนได้รับอิทธิพลจากนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนผ่านกลไกของความสามารถในการทำกำไรได้หรือไม่อย่างไร สำหรับแบบจำลองอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวทางของ Higgins (1977) มาใช้วิเคราะห์ โดยกำหนดให้ขนาดของกิจการและอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรปัจจัยสาเหตุ ตัวแปรคั่นกลาง ตัวแปรตามหรือตัวแปรปัจจัยผล และตัวแปรควบคุม ซึ่งสามารถสรุปกรอบแนวคิดในงานวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทที่มีข้อมูลผิดปกติ (Outlier data) และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ (Missing data) จาก SETSMART และข้อมูลเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th) รวม 730 บริษัท-ปี (Firm-Year)

ตารางที่ 1 ข้อมูลบริษัทที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลบริษัทที่ใช้ศึกษา	จำนวนบริษัท-ปี (Firm-Year)					
	2560	2561	2562	2563	2564	รวม
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI	141	156	167	183	182	829
หัก ธุรกิจการเงิน	8	9	10	10	10	47
บริษัทที่มีข้อมูลผิดปกติ	5	3	5	1	2	16
บริษัทที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์	3	8	6	12	7	36
จำนวนบริษัทที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น	125	136	146	160	163	730

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการเก็บจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากงบการเงินและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) เป็นระยะเวลา 5 ปี ระหว่างปี 2560 – 2564 ของบริษัท ทำให้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุและผลตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรประกอบด้วย ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางปัจจัยโดยอาศัยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกออกเป็นอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ตามแนวทางของ Pedhazurc (1997) เพื่อนำมาวิเคราะห์อิทธิพลของนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านความสามารถในการทำกำไร โดยเขียนเป็นแบบจำลองในการวิเคราะห์ ดังนี้

$$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 IP_{i,t} + \beta_2 FP_{i,t} + \beta_3 FS_{i,t} + \beta_4 TAT_{i,t} + \varepsilon \quad \dots\dots\dots(1)$$

$$SGR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{i,t} + \beta_2 FS_{i,t} + \beta_3 TAT_{i,t} + \varepsilon \quad \dots\dots\dots(2)$$

$$SGR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{i,t} + \beta_2 IP_{i,t} + \beta_3 FP_{i,t} + \beta_4 FS_{i,t} + \beta_5 TAT_{i,t} + \varepsilon \quad \dots\dots\dots(3)$$

กำหนดให้

- $ROA_{i,t}$ = อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม บริษัท i ปีที่ t
 $SGR_{i,t}$ = อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน บริษัท i ปีที่ t
 $IP_{i,t}$ = นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน บริษัท i ปีที่ t
 $FP_{i,t}$ = นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน บริษัท i ปีที่ t
 $FS_{i,t}$ = ขนาดของกิจการ (ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม) บริษัท i ปีที่ t
 $TAT_{i,t}$ = อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม บริษัท i ปีที่ t
 β = ค่าสัมประสิทธิ์
 ε = ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมให้เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์เส้นทาง โดยตัดข้อมูลที่มีการกระจายแบบผิดปกติ (Outlier Data) ออกจากการวิเคราะห์ทำให้มีข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 730 ตัวอย่าง สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติระหว่างตัวแปรตาม คือ อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainable Growth Rate: SGR) กับ ตัวแปรอิสระ นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน (Investment Policy: IP) นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน (Financing Policy: FP) และความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (Return on Assets: ROA) โดยกำหนดตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของกิจการ (Firm Size: FS) และอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover: TAT) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางสถิติและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

Variable		n	Min.	Max.	Mean	SD
Working Capital Policy	IP	730	-1.150	0.590	0.029	0.116
	FP	730	0.060	7.070	0.566	0.448
Profitability	ROA	730	0.020	3.560	0.321	0.224
Sustainable Growth Rate	SGR	730	-1,223.820	173.720	-3.902	55.374
Control Variable	FS	730	4.630	9.490	6.940	0.783
	TAT	730	0.000	7.040	0.896	0.613

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 730 ตัวอย่าง พบว่า นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน (IP) มีค่าต่ำสุด เท่ากับ -1.150 ค่าสูงสุด เท่ากับ 0.590 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.029 (SD = 0.116) และนโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน (FP) มีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.060 ค่าสูงสุด เท่ากับ 7.070 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.566 (SD = 0.448) ความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.020 ค่าสูงสุด เท่ากับ 3.560 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.321 (SD = 0.224) และอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (SGR) มีค่าต่ำสุด เท่ากับ -1,223.820 ค่าสูงสุด เท่ากับ 173.720 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ -3.902 (SD = 55.374) ในขณะที่ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของกิจการ (FS) มีค่าต่ำสุด เท่ากับ 4.630 ค่าสูงสุด เท่ากับ 9.490 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.940 (SD = 0.783) และอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (TAT) มีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.000 ค่าสูงสุด เท่ากับ 7.040 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.896 (SD = 0.613)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations Coefficient)

	IP	FP	ROA	FS	TAT	SGR
IP	1.000					
FP	.367**	1.000				
ROA	.080*	-.193**	1.000			
FS	-.087**	.138**	-.028**	1.000		
TAT	.071	.140**	.234**	-.222**	1.000	
SGR	.031**	-.053**	.169**	-.016**	.048**	1.000

** ระดับนัยสำคัญ .01 (2-tailed)

* ระดับนัยสำคัญ .05 (2-tailed)

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations Coefficient) เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน (IP) กับอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.080 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน (FP) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.193 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) กับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (SGR) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.169 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัวไม่เกิน 0.80 แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) (Bepari, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับการตรวจสอบค่า VIF ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 10 ตามหลักเกณฑ์ของ Hair et al. (2006)

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง (Mediator Variable) ที่กำหนดไว้ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) ว่ามีความสามารถในการเป็นกลไกถ่ายทอดอิทธิพลของนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนไปสู่อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน (SGR) ได้หรือไม่ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) มาใช้ในการพิจารณาตามแนวทางของ Baron and Kenny (1986) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรคั่นกลาง

Path	Adjusted R ²	F	P-Value
1) (IP + FP) → ROA	0.135	29.332	0.000*
2) ROA → SGR	0.027	21.503	0.000*
3) (IP + FP) + ROA → SGR	0.022	4.316	0.001*
4) (IP + FP) → SGR	0.001	0.736	0.568

* ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของแต่ละเส้นทางเพื่อสรุปอิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง พบว่า เส้นทางที่ 1-3 เป็นเส้นทางที่ตัวแปรที่เป็นปัจจัยสาเหตุมีอิทธิพลต่อตัวแปรผลที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่เส้นทางที่ 4 ตัวแปรปัจจัยสาเหตุ (IP และ FP) ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรผล (SGR) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จึงสามารถสรุป

ได้ว่า ความสามารถในการทำกำไรมีลักษณะเป็นตัวแปรคั่นกลางแบบสมบูรณ์ (Full Mediator Variable) หรืออาจกล่าวได้ว่านโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนจะมีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านความสามารถในการทำกำไร

2. ผลการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัย (Path analysis) โดยพิจารณาจากขนาดอิทธิพลของเส้นทางปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางจำแนกตามตัวแปรเพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์รวม (Total Effect: TE) ของอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) ระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของเส้นทางปัจจัย

Variable	Path Coefficient					
	ROA			SGR		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
IP	0.183	-	0.183	-	0.031	0.031
FP	-0.313	-	-0.313	-	-0.053	-0.053
FS	0.095	-	0.095	-	0.016	0.016
TAT	0.286	-	0.286	-	0.048	0.048
ROA	-	-	-	0.169	-	0.169

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของเส้นทางปัจจัยนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อความสามารถในการทำกำไรที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม โดยกำหนดให้ขนาดของกิจการและอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมให้เป็นตัวแปรควบคุมตามแบบจำลองที่ 1 พบว่า นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรสูงสุดในทิศทางตรงกันข้ามที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ -0.313 ในขณะที่นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.183 สำหรับผลการวิเคราะห์อิทธิพลของอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวมต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนตามแบบจำลองที่ 2 มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.169

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของเส้นทางปัจจัยตามแบบจำลองที่ 3 เพื่อพิจารณาอิทธิพลของนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านความสามารถในการทำกำไรที่เป็นตัวแปรคั่นกลาง พบว่า นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนสูงสุดในทิศทางตรงกันข้ามที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ -0.053 ในขณะที่นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.031

อภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร และอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2560-2564 รวมจำนวน 730 ตัวอย่าง

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการทำกำไร เมื่อพิจารณาแยกตามตัวแปร พบว่า นโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์ 0.183 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย การลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวมในทิศทางเดียวกัน 0.183 หน่วยมาตรฐาน เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ ในขณะที่นโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางตรงกันข้ามที่ค่าสัมประสิทธิ์ -0.313 หรืออาจกล่าวได้ว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวมในทิศทางตรงกันข้าม 0.313 หน่วยมาตรฐาน เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ คงที่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ ที่ศึกษาในครั้งนี้มีนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนมีลักษณะสอดคล้องกับรูปแบบนโยบายแบบอนุรักษ์นิยม (Conservative Working Capital Management Policy) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chaichan and Wichitsathian (2019) ที่ศึกษาเปรียบเทียบบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมของตลาดหลักทรัพย์ SET กับ MAI พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใช้นโยบายเงินทุนหมุนเวียนแบบอนุรักษ์นิยมและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกันทั้งสองกลุ่ม Al-Shubiri (2011) ที่ทำการศึกษานโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมของประเทศจอร์แดน และ Raheman et al. (2010) ศึกษาความสัมพันธ์ของนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนกับผลการดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศปากีสถาน ที่พบว่า นโยบายการบริหารเงินทุนแบบอนุรักษ์นิยมมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มขึ้น

จากการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัย (Path analysis) เพื่อพิจารณาอิทธิพลของนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลางแบบสมบูรณ์ (Full Mediator Variable) ที่ทำหน้าที่เป็นกลไกถ่ายทอดอิทธิพลดังกล่าว โดยผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์รวม (Total Effect) ของอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) พบว่า อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวมต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.169 และนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเป็นตัวแปรปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อม โดยนโยบายการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนในทิศทางตรงกันข้ามที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ -0.053 และนโยบายการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันที่ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.031

จึงสามารถสรุปผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรและอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pacurari (2012) ที่พบว่า อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนนี้ถูกกำหนดจากความสามารถในการทำกำไรของกิจการ รวมทั้งนโยบายทางการเงินที่เกี่ยวกับการจัดหาเงินทุนของกิจการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับกิจการ กิจการควรให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายการบริหารเงินทุนที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน เนื่องจากผลการศึกษได้สะท้อนให้เห็นว่า นโยบายการบริหารเงินทุนนั้นส่งผลทางตรงต่อการเพิ่มความสามารถในการทำกำไรและยังมีผลในทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน ตลอดจนต้องคำนึงถึงระดับความเสี่ยงที่เกิดจากการจัดหาเงินทุนที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรในระยะยาว เพื่อให้กิจการเติบโตและมีความเข้มแข็ง สามารถยกระดับเป็นกิจการขนาดใหญ่ในอนาคตได้

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ลงทุน สำหรับผู้ลงทุนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อตัดสินใจลงทุนนอกเหนือจากการใช้อัตราส่วนทางการเงินในการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน โดยควรให้ความสำคัญต่่อนโยบายการบริหารเงินทุนและการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพิจารณานำปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบหรือมีความเกี่ยวข้องมาทำการศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นปัจจัยเชิงคุณภาพนอกเหนือจากปัจจัยเชิงปริมาณ เช่น กลไกการกำกับดูแลกิจการ และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับรูปแบบและลักษณะของอุตสาหกรรมนั้นๆ และอาจศึกษาเปรียบเทียบกับบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- Adam, A. M., Quansah, E., and Kawor, S. (2017). Working Capital Management Policy and Return of Listed Manufacturing Firms in Ghana. *Scientific Annals of Economics and Business*, 64(2), 255-269.
- Al-Shubiri, F.N. (2011). Analysis the Relationship between Working Capital Policy and Operating Risk: An Empirical Study on Jordanian Industrial Firms. *Hebron University Research Journal*, 6(1), 287-306.
- Amatyakul, K., Pongsupatt. T., and Pongsupatt. A. (2021) Factors Affecting Sustainable Growth of Sustainable Investment Group in The Stock Exchange of Thailand. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(3), 76-91. (in Thai)
- Baron, R. and Kenny, D. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173-1182.
- Bepari, M. K. (2015). Relative and Incremental Value Relevance of Book Value and Earnings during: The Global Financial Crisis. *International Journal of Commerce and Management*, 25(4), 531-556.
- Chaichan, T., and Wichitsathian, S. (2019). Working Capital Policies and Profitability of Listed Industrials Firm in Thailand. *NRRU Community Research Journal*, 13(2), 91-100. (in Thai)

- Chumaungphan, O., and Chuacoo, M. (2020). The Analysis of Causal Factors Influencing Sustainable Growth of Listed in the Stock Exchange of Thailand: Real Estate and Construction Business Group. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 4(6), 1-13. (in Thai)
- De Wet, J. H. (2004). *Growth sales and value creation terms of the financial strategy matrix: Chapter 6*. Hatfield: University of Pretoria etd.
- Fonseka, M. M., Ramos, C. G., and Tian, G. L. (2012). The Most Appropriate Sustainable Growth Rate Model for Managers and Researchers. *The Journal of Applied Business Research*, 28(3), 481-500.
- Gitman, L. J., and Chad, J. Z. (2012). *Principles of Managerial Finance*. 13th ed. Boston, USA: Pearson Education.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. and Tatham, R.L. (2006). *Multivariate Data Analysis (Vol. 6)*. Boston, USA: Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Hassana, M., and Shrivastava, S. K. (2019). Working Capital Management and Its Impact on the Profitability of Tata Motors. *The Proceedings of 10th International Conference on Digital Strategies for Organizational Success*, 5 January 2019.
- Hassani, M., and Tavosi, A. R. (2014). To Survey the Effect of Working Capital Policies (Investing and Financing) on Profitability Risk (Evidence from Tehran Stock Exchange). *Journal of Investment and Management*, 3(1), 30-36.
- Hawawini G., and Viallet C. (2007). *Finance for executives: Managing for value creation*. Florida: South-Western Cengage Learning.
- Higgins, R. (1977). How Much Growth Can A Firm Afford?. *Financial Management*, 6(3), 7-16.
- Islam, M.N., and Mili, S.A. (2012). Working Capital Investment and Financing Policies of Selected Pharmaceutical Firms in Bangladesh. *Research Journal of Finance and Accounting*, 3(4), 1-7.
- Kishore, B., and Pai, R.J. (2014). Impact of Aggressive and Conservative Working Capital Management Policy on Firms Profitability. *Research Journal of Social Science and Management*, 4(1), 105-110.
- Kitrungrotcharoen, P. (2015) Working Capital Management. *Journal of Information*, 14(2), 7-19. (in Thai)
- Manchusri. K. (2015). Sustainable Growth. [Online]. Retrieved from: <http://www.set.or.th>. (in Thai)
- Mansoori, E., and Muhammad, D. (2012). Determinants of Working Capital Management: Case of Singapore Firms. *Research Journal of Finance and Accounting*, 11(3), 15-23.
- Mat Nor, F., Ramli, N. A., Marzuki, A., and Rahim, N. (2020). Corporate Sustainable Growth Rate: The Potential Impact of COVID-19 on Malaysian Companies. *The Journal of Muamalat and Islamic Finance Research*, 17(3), 25-38.

- Mumu, S., Susanto, S., and Gainau. P. (2019). The Sustainable Growth Rate and The Firm Performance: Case Study of Issuer at Indonesia Stock Exchange. *International Journal of Management, IT and Engineering*, 9(12), 10-18.
- Mwangi, L. W., Makau, M. S., and Kosimbei, G. (2014). Effects of Working Capital Management on Performance of Non-Financial Companies Listed In NSE, Kenya. *European Journal of Business and Management*, 6(11), 195-205.
- Pacurari, D. (2012). Models for Assessing the Profitability and Sustainable Growth of the Enterprise. *Economy Transdisciplinarity Cognition*, 15(1), 112-118.
- Pai, R. J., and Kishore, B. (2014). Impact of aggressive and conservative working capital management policy on firm's profitability. *International research journal of social science and management*, 4(1), 105-110.
- Pedhazur, E.J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research: An Explanation and Prediction*. New York, USA: Holt, Rinehart and Winston.
- Pestonji, C. and Wichitsatian, S. (2019) Determinants of Working Capital Management Impacting on Profitability: Evidence from Agro and Food Industry in Stock Exchange of Thailand. *Suranaree J. Soc. Sci*, 13(1), 89-104. (in Thai)
- Puraghajan, A., Ramzani, A.A., and Bin, I.E. (2014). Effect of Aggressive Working Capital on the Performance of Listed Firms in Tehran Stock Exchange. Kuwait Chapter of Arabian *Journal of Business and Management Review*, 3(7), 71-84.
- Raheman, A., Afza, T., Qayyum, A., and Bodla, M. A. (2010). Working Capital Management and Corporate Performance of Manufacturing Sector in Pakistan. *International Research Journal of Finance and Economics*, 47, 157-169.
- Rahim, N. (2017). Sustainable Growth Rate and Firm Performance: a Case Study in Malaysia. *International Journal of Management, Innovation and Entrepreneurial Research*, 3(2), 48-60.
- Sunardi, S., Asti, P., and Supramono. S. (2021) Conservative Working Capital Policy: Can it Increase Profitability and Sustainable Growth Rate?. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(3), 5630-5637.
- Suwannaphak, S., Tewongsa, A., Chancharat, S., and Chancharat, N. (2018). The Relationship Between Working Capital Management and Profitability: The Case of Listed Companies in Agro and Food Industry in Thailand. *Nida Business Journal*, 23, 92-113. (in Thai)
- Tauringana, V., and Afrifa, G. A. (2013). The Relative Importance of Working Capital Management and Its Components to SME's Profitability. *Journal of Small Enterprise Development*, 20(3), 453-469.

- Tongpoon, T. (2021). *The Relationship between Working Capital Management and Profitability of Automotive Companies*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Pathum Thani: Bangkok University. (in Thai)
- Yang, W., and Gan, S. (2019). Can Asset Quality Promote the Sustainable Development of Enterprises?. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 347, 48-53.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอม สำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

จิตาภา รจนาสม¹, กนกพัชร กอประเสริฐ^{2,*}

^{1,2}สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Received: 30 August 2022

Revised: 15 November 2022

Accepted: 25 November 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ และ (2) พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ประกอบการหรือเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 15 คน โดยทั้ง 2 กลุ่มใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และกลุ่มที่ 3 กลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการอื่นๆ จำนวน 400 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ (2) แบบสัมภาษณ์สำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Canva และด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ (3) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ และ (4) แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.45) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ พบว่า ด้านการออกแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.31) และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40)

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการสมัยใหม่ การส่งออก มะพร้าวน้ำหอม

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: koprasert.kanokpatch@gmail.com

Development of Electronic Book on Coconut Export Business for Modern Entrepreneur

Jidapa Rachanasom¹, Kanokpatch Koprasert^{2,*}

^{1,2}International Business, Faculty of Management Science,
Nakhon Pathom Rajabhat University

Received: 30 August 2022

Revised: 15 November 2022

Accepted: 25 November 2022

Abstract

This research aims to (1) To study the satisfaction of users of e-books in the aromatic coconut export business for modern entrepreneurs and (2) to develop e-books on the aromatic coconut export business for modern entrepreneurs. The sample groups used in the research were divided into 3 groups: Group 1, 3 experts in content and technology and digital media, Group 2, a group of 15 entrepreneurs or farmers who grow perfumed coconuts in Samut Sakhon Province. Both groups used purposive sampling and the third group, a group of 400 farmers or other entrepreneurs, was conveniently selected for convenience (Convenience Sampling). The research instruments comprise (1) Satisfaction assessment form of e-book users in the coconut perfume export business for modern entrepreneurs, (2) Interview form for e-book design experts using Canva program and the content of business operations, (3) e-books for exporting perfumed coconuts for modern entrepreneurs, and (4) quality assessment forms for e-books for exporting perfumed coconuts for modern entrepreneurs. The statistics used in the data analysis were descriptive statistics, i.e. frequency, percentage, mean and standard deviation. The results showed that The e-book on the exporting business of perfumed coconuts for modern entrepreneurs overall had the highest level of satisfaction ($\bar{X} = 4.82$, $SD = 0.45$) with a statistical significance of .05 and the results of the quality assessment of electronic books in the perfumed coconut export business for modern entrepreneurs found that the design quality was at a very good level ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.31$) and the content aspect is very good ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.40$)

Keywords: Modern Entrepreneurs, Exports, Aromatic Coconut

* Corresponding Author; E-mail: koprasert.kanokpatch@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ เช่น ประเทศจีนและประเทศแถบยุโรป เป็นตลาดนำเข้ามะพร้าว น้ำหอมจากประเทศไทย ทิศทางและแนวโน้มในการส่งออกมะพร้าว น้ำหอมเพิ่มขึ้นเนื่องจาก มะพร้าว น้ำหอมของไทยจัดเป็นสินค้าในกลุ่มผลไม้ที่ได้รับความนิยมจากตลาดโลก โดยแต่ละปีมีการส่งออกมะพร้าว น้ำหอมมากถึง 370 ล้านลูก หรือคิดเป็นมูลค่ากว่า 8,000 ล้านบาท (Bangkok Business, 2021, Online) ซึ่งประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมเพื่อการค้าและการส่งออก มะพร้าว น้ำหอมถือเป็นพืชเอกลักษณ์ของประเทศไทย และเป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ มะพร้าว น้ำหอมมีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยมีพื้นที่หลักอยู่ในเขตภาคกลาง คือ จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดราชบุรี

เกษตรกร และผู้ประกอบการในปัจจุบันมีอายุค่อนข้างสูงและขาดการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง รวมถึงสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่องค์ความรู้มีน้อยและเนื้อหาขาดความทันสมัย รูปแบบการนำเสนอขาดความน่าสนใจและในปัจจุบันมีผู้ประกอบการสมัยใหม่เกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความสามารถในการบริหารธุรกิจสมัยใหม่ ขาดทักษะในการติดต่อเจรจาธุรกิจระดับสากลและไม่รู้เท่าทันสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การประกอบธุรกิจไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถขยายตลาดการค้าหรือการลงทุน ทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ การสร้างให้เกิดผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความสำคัญมากกับประเทศไทย เพราะเป็นกลไกในการสร้างความเติบโตให้กับเศรษฐกิจในระยะยาว เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องมุ่งแสวงหา และพัฒนาผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าสูงได้ เช่น ผู้ประกอบการที่มีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ผู้ประกอบการในงานสร้างสรรค์และออกแบบให้มีศักยภาพในการประกอบธุรกิจสมัยใหม่สามารถแข่งขันในตลาดสากลได้ ซึ่งจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องให้การส่งเสริมในหลายๆ ประเด็น ทั้งในเรื่องการสร้างเสริมโอกาสผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปสู่ธุรกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจใหม่ๆ และการทำให้เกิดปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการรุ่นใหม่กลุ่มนี้ เช่น รูปแบบของแหล่งเงินทุน สิทธิประโยชน์ที่เอื้อกับรูปแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อนำประเทศไทยก้าวผ่านการเป็นประเทศที่ใช้ประสิทธิภาพเป็นแรงขับเคลื่อนสู่การเป็นประเทศที่ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นแรงขับเคลื่อนได้ ดังนั้น สื่อการเรียนรู้จึงจัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ได้พัฒนาทักษะความสามารถให้สามารถแข่งขันในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tipparat, 2017)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมมาก ทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร การดำเนินธุรกิจ การค้นคว้าหาข้อมูล รวมทั้งด้านการศึกษาต่างก็ได้ให้ความสำคัญ และนำเทคโนโลยีเข้ามามีใช้อย่างมาก เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการใช้งาน การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากยิ่งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล (Ministry of Education, 2013) เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัยสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลประเภทต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วเหมาะสม โดยการนำรูปภาพ ข้อความเสียง วีดีโอ นำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้ง ยังรองรับการใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน และมีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และระบบการสื่อสารทำให้สังคมในยุคปัจจุบันนั้นต้องอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่รองรับการเผยแพร่ข่าวสารได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Chayanis, 2017)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) เป็นสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ ฯลฯ ผ่านอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา ในลักษณะ Online และ Offline คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงจุดไปยังส่วนต่างๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่างๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ และโต้ตอบกับผู้อ่านได้ นอกจากนี้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบ และสามารถสั่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป (True Plookpanya, 2016; Tipparat, 2021) นอกจากนี้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังสามารถออกแบบ และจัดรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการรายบุคคล มีการอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น ไม่เบื่อง่าย และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

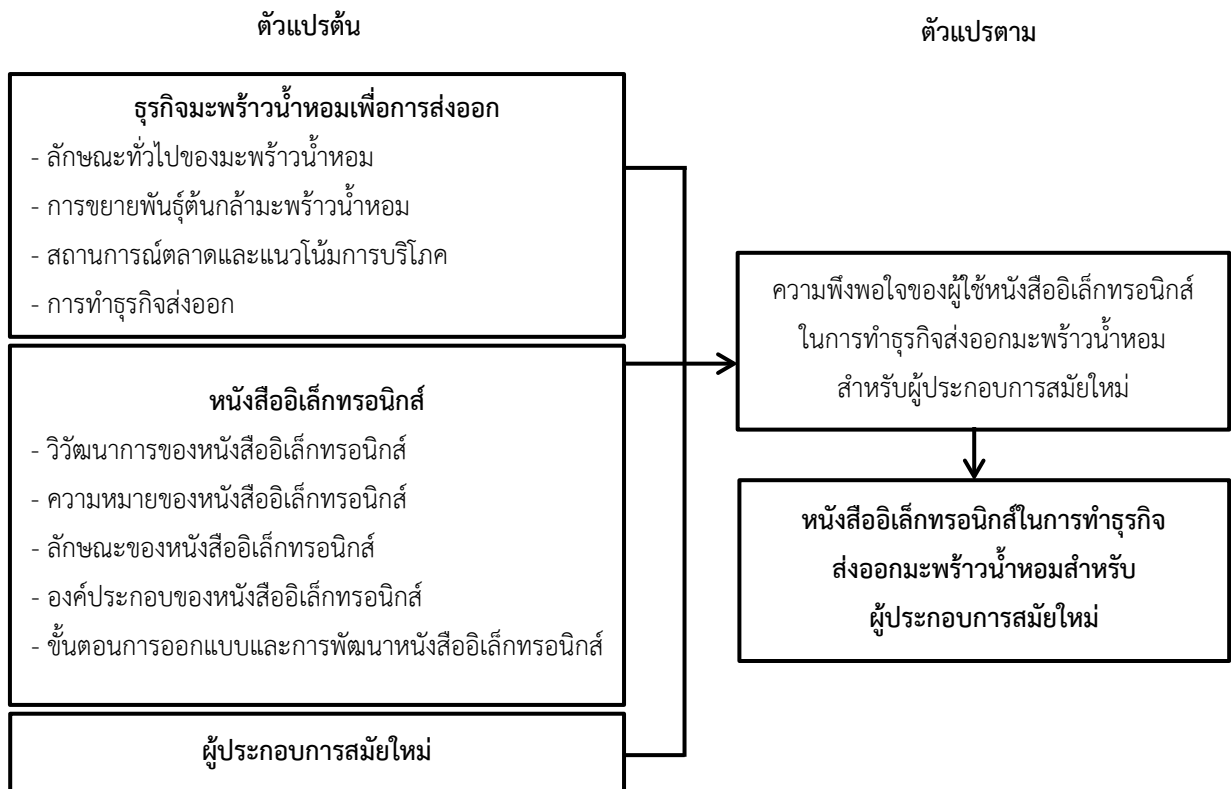
เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการสมัยใหม่ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมให้เพียงพอกับคำสั่งซื้อของผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่มีรูปแบบการเรียบเรียงเนื้อหาที่ดึงดูด สร้างความน่าสนใจและเข้าใจง่ายด้วยการใช้ภาพ และเสียงเป็นสื่อแบบประสม (Multimedia) โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ว่างงานหรือคนที่กำลังมองหาแนวทางเริ่มต้นธุรกิจเป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นสมัยใหม่ ให้มีความรู้ในการทำธุรกิจมะพร้าว น้ำหอมเพื่อการส่งออก และยังเป็นการเพิ่มปริมาณผลผลิตมะพร้าว น้ำหอมที่มีคุณภาพสูงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในรูปแบบของการส่งเสริมการปลูกทดแทน หรือแซมต้นสายพันธุ์น้ำหอม รวมถึงส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมที่มีอยู่แล้วให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการสวนเพิ่มขึ้นภายใต้การส่งเสริม และพัฒนากระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่
2. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ และเพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเนื้อหา และทางด้านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล จำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย ดังนี้ (1) กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 15 ราย ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (2) กลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการอื่นๆ การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Roscoe (Roscoe, 1969) ได้จำนวน 400 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ (2) แบบสัมภาษณ์ สำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรม Canva และด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ (3) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ และ (4) แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยค่า

ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของการวิจัยที่ต้องการวัดอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 และตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 ซึ่งมีความเหมาะสมตามเกณฑ์การพิจารณา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆ เช่น ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทางวิชาการ

2. การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้

3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายข้อมูล และสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

กระบวนการจัดทำและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ผู้วิจัยสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Canva เป็นโปรแกรมออนไลน์ที่ใช้ออกแบบ Template ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Power Point, Infographic, Resume รวมถึงสามารถออกแบบ E-Book ได้ด้วย โดยจะมี Elements ต่างๆ ที่นำมาตกแต่งออกแบบได้ตามต้องการ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

ความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์ผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ในภาพรวม

(n = 400)

ความพึงพอใจในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปล
ด้านภาพและกราฟิก	4.86	0.40	มากที่สุด
ด้านเนื้อหา	4.70	0.58	มากที่สุด
ด้านตัวอักษร	4.85	0.41	มากที่สุด
ด้านปฏิสัมพันธ์	4.81	0.47	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.90	0.38	มากที่สุด
ภาพรวม	4.82	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ มีความพึงพอใจด้านภาพและกราฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ มีความพึงพอใจด้านตัวอักษร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ มีความพึงพอใจด้านปฏิสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ มีความพึงพอใจด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

2. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ พบว่า ด้านเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฯ ควรต้องลำดับหัวข้อให้เหมาะสม ภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และรูปแบบการนำเสนอของเนื้อหา เนื้อหาของเรื่องต้องมีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้อ่าน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และมีความครบถ้วนครอบคลุมในทุกด้าน

ด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฯ ควรเลือกใช้สีพื้นหลังที่สอดคล้องกับเรื่อง สีตัวหนังสือควรมีความเหมาะสม เลือกใช้ตัวอักษรที่อ่านได้ง่าย และสามารถเปิดใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฯ ได้ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบมาดำเนินการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ โดยใช้โปรแกรม Canva เนื่องจากมีรูปแบบของมัลติมีเดียหลากหลายให้เลือกใช้ เช่น ภาพถ่าย เสียงบรรยาย ภาพเคลื่อนไหว 2 มิติ 3 มิติ วิดีทัศน์และนำโปรแกรม Remove Background From Image มาประยุกต์ใช้ในการตัดภาพพื้นหลังวัตถุ (Dicut) สามารถเลือกปรับหรือลบพื้นหลังได้อัตโนมัติ เพื่อนำภาพมะพร้าว น้ำหอมมาใส่ตกแต่งรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้สวยงามยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาประกอบด้วย 5 บท คือ บทที่ 1 ทำความรู้จักเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม บทที่ 2 ทำความรู้จักเกี่ยวกับผู้ประกอบการสมัยใหม่ บทที่ 3 สถานการณ์การส่งออกมะพร้าว น้ำหอมของประเทศไทย บทที่ 4 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และบทที่ 5 การจัดเตรียมสินค้า และการจัดเตรียมเอกสารเพื่อใช้ในการส่งออกระหว่างประเทศ เข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ได้จาก <https://heyzine.com/flip-book/503ba52aeb.html>

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 ทำความรู้จักเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม	1
• ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม	2
• สถานการณ์โลกเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม	3
• นโยบายไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม	4
• ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งออกมะพร้าว น้ำหอม	5
• แนวทางการส่งออกมะพร้าว น้ำหอม	9
• ลักษณะของมะพร้าว น้ำหอมที่ส่งออกไปต่างประเทศ	11
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในประเทศไทย	12
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ	13
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	14
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	15
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	16
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	17
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	18
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	19
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	20
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	21
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	22
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	23
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	24
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	25
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	26
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	27
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	28
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	29
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	30
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	31
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	32
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	33
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	34
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	35
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	36
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	37
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	38
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	39
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	40
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	41
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	42
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	43
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	44
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	45
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	46
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	47
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	48
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	49
• สถานการณ์ตลาดมะพร้าว น้ำหอมในตลาดต่างประเทศ (ต่อ)	50

บทที่ 3 สถานการณ์การส่งออกมะพร้าว น้ำหอมของประเทศไทย

ผลผลิตมะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวประจำปี 2561

****กรณีศึกษา: ผลผลิตมะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวประจำปี 2561**

ปี	ผลผลิต (ตัน)	สัดส่วน (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	มูลค่าส่งออก (ล้านบาท)
ปีงบประมาณ 2561	2,955,926.245	40.14%	2,955,926.245	864,577.72
ปีงบประมาณ 2562	2,794,095	1.21%	9,741	795,000.00
ปีงบประมาณ 2563	961,792	0.15%	1,664	578,000.00

ที่มา: ข้อมูลจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ข้อมูลประจำปี 2561-2563)

ผลผลิตมะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวประจำปี 2562

****กรณีศึกษา: ผลผลิตมะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวประจำปี 2562**

ปี	ผลผลิต (ตัน)	สัดส่วน (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	มูลค่าส่งออก (ล้านบาท)
ปีงบประมาณ 2562	2,611,985.09%	42.33%	313,081	836,795.54
ปีงบประมาณ 2563	7,608,994	1.23%	9,860	772,482.64
ปีงบประมาณ 2564	593,872	0.10%	1,054	542,378.79

ที่มา: ข้อมูลจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ข้อมูลประจำปี 2562-2564)

ภาพที่ 2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

3. การประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่

โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบ จำนวน 3 คน แสดงผลการประเมินคุณภาพได้ดังนี้

ตาราง 2 คุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในภาพรวม

คุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.70	0.40	ดีมาก
2. ด้านการออกแบบ	4.76	0.31	ดีมาก
ภาพรวม	4.73	0.36	ดีมาก

จากตาราง 1 คุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในภาพรวม พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.31) และด้านเนื้อหา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ มีเนื้อหาครอบคลุม เป็นประโยชน์อย่างมาก ควรหาแนวทางในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องนี้ได้ จะเกิดประโยชน์อย่างมาก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ และเพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

การศึกษาคความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 รองลงมาคือ มีความพึงพอใจด้านภาพและกราฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 รองลงมาคือ มีความพึงพอใจด้านตัวอักษร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 รองลงมาคือ มีความพึงพอใจด้านปฏิสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 รองลงมาคือ มีความพึงพอใจด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ตามลำดับ

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ โดยใช้โปรแกรม Canva มีดังรายละเอียดต่อไปนี้

บทที่ 1 ทำความรู้จักเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม ประโยชน์และสรรพคุณมะพร้าว น้ำหอม ปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของมะพร้าว น้ำหอม สารความรู้เกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอม 2 ลักษณะมะพร้าว น้ำหอมที่ประเทศไทยส่งออก และการคัดเลือกมะพร้าว น้ำหอมที่เหมาะสมสำหรับการส่งออก

บทที่ 2 ทำความรู้จักเกี่ยวกับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ 11 ลักษณะผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จ

บทที่ 3 สถานการณ์การส่งออกมะพร้าว น้ำหอมของประเทศไทย ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ สถานการณ์การผลิตมะพร้าว น้ำหอมย้อนหลัง 5 ปี Top 5 ตลาดส่งออกมะพร้าว น้ำหอมไทย สถานการณ์ส่งออกมะพร้าว ผลของโลก ปี 2561-2563 และสถิติการส่งออกมะพร้าว ผลของไทย ปี 2561-2564

บทที่ 4 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ วิธีการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ช่วงสาระนำรู้เพิ่มเติม และตัวอย่างแบรนด์สินค้าที่ประสบความสำเร็จในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

บทที่ 5 การจัดเตรียมสินค้าและการจัดเตรียมเอกสารเพื่อใช้ในการส่งออกระหว่างประเทศ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ ขั้นตอนการจัดเตรียมสินค้า ขั้นตอนการตกลงซื้อขายและการจัดทำสัญญาซื้อขาย ขั้นตอนการชำระเงิน ศึกษาเงื่อนไขและวิธีการส่งมอบสินค้า (Incoterm 2020) พิธีการส่งออก (เอกสารที่ใช้ในการส่งออกโดยทั่วไป) ระบบพิธีการศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ (e-Customs) สรุปขั้นตอนการส่งออก ผัก ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็ง การจดทะเบียนผู้ส่งออกและกฎระเบียบเงื่อนไขการส่งออกสินค้าเกษตร ผักผลไม้ไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง (Marine Insurance) และกฎหมายที่ควรทราบสำหรับผู้ประกอบการ

การประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบ พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 และด้านเนื้อหา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ผู้วิจัยสามารถนำประเด็นต่างๆ มาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีการนำเสนอที่น่าสนใจ เนื้อหา มีความหลากหลาย มีการจัดรูปแบบสี สันที่ สวยงาม ทำให้ผู้ใช้มีความสนใจ และสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย จะเห็นได้ว่าผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความคิดเห็นว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่เป็นประโยชน์ในการช่วยให้ผู้ใช้หรือผู้ศึกษาค้นคว้า เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ ทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism) กล่าวคือ มีความสามารถในการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Jira, 2011) การสร้างความรู้เป็นการสร้างความหมายและความเข้าใจ ประสบการณ์ใหม่ ผ่านการตีความ ความรู้จะไม่คงที่ เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใหม่ขึ้นอีกก็จะเป็นการพัฒนาความรู้เดิมให้ลึกซึ้ง และแข็งแกร่งขึ้นจากเดิม ทั้งนี้การสร้างความรู้ตามทฤษฎีนี้จะต้องอาศัยเวลา เพราะไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใด (Henrique, 1997; Fosnot, 1996; Chanatip, 2011)

2. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ ผลการวิจัยด้านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่นำมาใช้ในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว

น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ โดยเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป Canva ซึ่งมีความทันสมัย มีฟังก์ชันที่สามารถดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านด้วยรูปแบบของมัลติมีเดียที่หลากหลาย เช่น ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ องค์กรประกอบสวยงาม อีกทั้งยังมีเนื้อหาครบถ้วน ครอบคลุมทุกกระบวนการในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ สอดคล้องกับ Luengpol and Nakphan (2013) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ช่วยกระตุ้นความสนใจ และการรับรู้ได้จากหลายประสาทสัมผัสของผู้อ่านไปพร้อมๆ กัน เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ และ Klaisung (2012) มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับ Treepuech (2011) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการศึกษามากขึ้น รวมถึงช่องทางในการเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในด้านวิชาการ และรูปแบบอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

การประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าว น้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 โดยเนื้อหามีความครบถ้วน สมบูรณ์ เนื้อหาเข้าใจง่ายและมีความโดดเด่นทันสมัย น่าสนใจ เพิ่มประสิทธิภาพในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ Sawinee (2019) พบว่า ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง งานบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าคะแนน 4.83 ที่ได้รับผลการวิจัยดังกล่าวอาจเนื่องด้วยคอมพิวเตอร์เป็นวิถีทางของการสอนรายบุคคล โดยอาศัยความสามารถของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จัดหาประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กัน และมีเนื้อหาตามลำดับที่ต่างกัน และยังเป็นเครื่องมือช่วยสอนอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ Klaisung (2012) กล่าวว่า การออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรมีการเรียบเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน สร้างแรงจูงใจ โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรหาแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัย และพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องต่อไป สำหรับธุรกิจส่งออกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่นๆ หรือธุรกิจที่มีความเหมาะสมกับการเข้าถึงเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีการเรียบเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีภาพอินโฟกราฟิกที่ทำให้เข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินสร้างแรงจูงใจ โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัยสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- Bangkok Business. (2021). *Thai aromatic coconuts are classified as globally popular fruit products* (26 February 2021). [Online]. Retrieved September 6, 2021, from: <https://www.bangkokbiznews.com>. (in Thai)
- Chanatip, P. (2011). *Teaching Thinking Process: Theory and Use*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing. (in Thai)
- Chayanis, C. (2017). The Development of Electronics Book on Illustration Design. *Art and Architecture Journal Naresuan University*, 8(2), 152-162. (in Thai)
- Fosnot, T. C. (1996). Constructivism: A Psychological Theory of Learning in C. T. Fosnot (Ed.), *Constructivism: Theory perspectives and practice*, pp. 8-33. NY: Teachers Collage Press.
- Henriques, L. (1997). *Constructivist learning and teaching*. [Online]. Retrieved July 6, 2021, from: <http://www.edu.uvic.ca/depts/snsc/temporary/cnstrct.html>
- Jira, D (2011). *The development of instructional model based on constructivism and critical thinking to enhance biology concepts and knowledge construction abilities of tenth grade students*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (in Thai)
- Klaisung, J. (2012). *From Desktop Publishing to E-book for Promoting eager to Know of Learners in Digital Era*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Luengpol, N., and Nakphan, W. (2013). The Preparation for Smart Classroom Project, Rangsit University. *The Proceedings of the Strengthening Learning Quality: Bridging Engineering and Education 2013*, Impact Muangthong Thani, 114-119.
- Ministry of Education (2013). *Information Communication Technology (ICT) in Education and Training Policy – 2014 – 2019*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Roscoe, J. T. (1969). *Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Sawinee, O. (2019). The Development of Electronic Book Housework for Prathomsuksa 1 Students. *Journal of Education Sakon Nakhon Rajabhat University*, 1(1), 84-92. (in Thai)
- Tibadee, T. (2017). How to Be New Generation Entrepreneurs in Thailand 4.0. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 2(2), 110-111. (in Thai)
- Tipparat, S. (2021). The Effect of Using Multimedia Electronic Books on Portable Computers for High School Students. *Journal of Education Naresuan University*, 23(1), 156-166. (in Thai)
- Treepuech, W. (2011). Blended Learning Model for Higher Education. *The Proceedings of the Strengthening Learning Quality: Bridging Engineering and Education 2011*, Impact Muangthong Thani, 253-261.
- True Plookpanya. (2016). *What is a portable computer designed for?*. [Online]. Retrieved July 6, 2021, from: <http://www.trueplookpanya.com/new/asktrueplookpanya/questiondetail/15234>

การศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เกรียงพล ปิยะเอกชัย^{1,*}, ปิยะนุช เงินคล้าย²

^{1,2}คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Received: 15 September 2022

Revised: 10 November 2022

Accepted: 23 November 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบ ลักษณะ และกิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค และ (3) เสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบาย ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบความร่วมมือ คือ รูปแบบเครือข่าย ลักษณะความร่วมมือ คือ ให้ข้อมูลข่าวสาร ปรีกษาหารือ และเข้ามามีบทบาทกิจกรรมความร่วมมือ คือ การแสวงหาข้อมูลและการจัดทำโครงการร่วมกัน (2) ปัญหาและอุปสรรค เช่น ผู้ประกอบการและคนในชุมชนไม่มีรายได้ เมื่อเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลผลิตของชุมชนท่องเที่ยวไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย โครงสร้างประชากรที่เป็นสังคมผู้สูงอายุ ขาดแรงงานที่มีทักษะภาษาต่างประเทศ เป็นต้น และ (3) แนวทาง เช่น ให้ความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนทางออนไลน์ อบรมภาษาต่างประเทศ เป็นต้น และข้อเสนอเชิงนโยบาย คือ นโยบายส่งเสริมให้ภาครัฐกิจเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: ความร่วมมือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: kringphon@choktaweetour.com

A Study Collaboration between Government, Private, and Public Sectors in the Development of Tourist Attractions in Five Southern Border Provinces

Kriangphon Piyaekachai^{1,*}, Piyanush Ngernklay²

^{1,2}Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

Received: 15 September 2022

Revised: 10 November 2022

Accepted: 23 November 2022

Abstract

The purposes of this qualitative research were : (1) to study the patterns, characteristics, and activities of the collaboration between the government, private, and public sectors in the development of tourist attractions in the five southern border provinces, (2) to examine the problems and obstacles, and (3) to provide guidelines and policy proposals for the development of tourist attractions. A structured interview form was applied as an instrument to conduct an in-depth interview with 15 key informants obtained from purposive sampling. Data were analyzed by using content and typological analysis. The results found that: (1) the collaboration was a network pattern. The nature of collaboration was sharing information, consulting, and playing a role. Collaboration activities were seeking information and preparing joint project; (2) problems and obstacles included, for example, the entrepreneurs and people in the community had insufficient income during the COVID-2019 pandemic, the product of the tourism community was not widely known, population structure was an aging society, skilled workers were insufficient; and (3) guidelines such as knowledge of public relations, selling community products online and foreign language training etc., and policy proposals such as having policies to encourage investment in business sectors.

Keywords: Collaboration, Development of Tourist Attractions, Five Southern Border Provinces

* Corresponding Author; E-mail: kriangphon@choktaweetour.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีระบบ สามารถผลิตงานบริการเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงมีความสัมพันธ์กับธุรกิจประเภทอื่นๆ อีกจำนวนมาก เช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจภัตตาคาร ธุรกิจสถานบริการ ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจการกีฬา ธุรกิจการจัดนิทรรศการ งานแสดง งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ เป็นต้น ทั้งนี้ สินค้าการท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในการผลิตและจำหน่าย เนื่องจากผลผลิตคือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว แต่จะต้องมีการจัดระบบ อนุรักษ์ และทำการพัฒนาอย่างถูกวิธี เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ผลผลิตที่ไม่มีวันสิ้นสุดได้ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างความเจริญ เสริมสร้างความมั่นคง รวมถึงความปลอดภัยให้กับชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี (Tawharanurak, 2022) โดยเฉพาะชุมชนและท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลบวกในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Songsoonthornwong, 2022) ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้มีการพัฒนาและเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวที่อยู่อันดับที่ดีขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยก็ยังได้รับความนิยมมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงประสบปัญหาด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านภาพลักษณ์ความปลอดภัย ด้านความสะอาดและถูกสุขอนามัยของแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณภาพมาตรฐานการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวและการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Office of the Permanent Secretary Ministry of Tourism and Sports, 2017) ซึ่งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (National Strategy Secretariat Office of the National Economic and Social Development Board, 2018) ที่ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคบริการและการท่องเที่ยว รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวในระดับโลกที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง มุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทยโดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาด ซึ่งรวมถึงการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ในชุมชนและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพในแต่ละพื้นที่ด้วย สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (National Strategy Secretariat Office of the National Economic and Social Development Board, 2016) ที่เน้นถึงความร่วมมือจากประชาชนในทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวด้วย

กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ทั้งนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถิตินักท่องเที่ยวและรายได้ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. 2563 เป็นดังนี้ จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สงขลา จำนวน 3,093,138 คน รองลงมา คือ สตูล จำนวน 812,549 คน ยะลา จำนวน 414,228 คน นราธิวาส จำนวน 216,121 คน และปัตตานี จำนวน 115,764 คน ตามลำดับ โดยจังหวัดที่มีรายได้ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สงขลา จำนวน 22,870.56 ล้านบาท รองลงมา คือ สตูล จำนวน 4,845.47 ล้านบาท ยะลา จำนวน 1,341.29 ล้านบาท นราธิวาส จำนวน 780.11 ล้านบาท และปัตตานี จำนวน 414.47 ล้านบาท

ตามลำดับ (Strategic Management Group of Southern Border Provinces, 2016) และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีดังนี้

1. จังหวัดสงขลา แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น หาดสมิหลา อุทยานแห่งชาติน้ำตกโดนงาช้าง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ (คูขุด) เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา ย่านเมืองเก่า (ถนนนางงาม) วัดพะโคะ เป็นต้น
2. จังหวัดสตูล แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ถ้ำภูผาเพชร เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สตูล เป็นต้น
3. จังหวัดปัตตานี แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนยะหริ่ง เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว วัดช้างให้ เมืองโบราณยะรัง เป็นต้น
4. จังหวัดยะลา แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น เขื่อนบางลาง บ่อน้ำร้อนเบตง เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น วัดคูหาภิมุข เป็นต้น
5. จังหวัดนราธิวาส แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติอ่าวมะนาว-เขาตันหยง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น วัดเขากง วัดชลธาราสিংเห (วัดพิทักษ์แผ่นดินไทย) มัสยิด 300 ปี เป็นต้น

ดังนั้น การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นควรมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนากลไกเพื่อให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีความเป็นเอกภาพ สามารถบูรณาการร่วมกันได้ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจต่างๆ และยังเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการในทุกระดับ ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวต่างก็เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพและสามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน (Tarasansombut, 2013) ซึ่งในอดีตเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม (Classic Tourism) จะมุ่งเน้นถึงการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเท่านั้น ดังนั้น กระบวนการในการทำการตลาดจึงเน้นที่จำนวนเป็นหลัก (Mass Tourism) ที่เป็นเหตุให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวถูกทำลายลงไป แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญในเรื่องของความยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น ดังที่ ปิ่นอนงค์ ชัยแก้ว (Chaikeaw, 2018) ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดเชียงราย ประเทศไทย และแขวงบ่อแก้วสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) พบว่า องค์ประกอบของความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและการประเมินระดับความร่วมมือ จังหวัดเชียงรายและแขวงบ่อแก้ว มีเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว เป็นการรวมตัวและการประสานการทำงานร่วมกันโดยให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของสมาชิกในเครือข่าย เป็นโครงสร้างความร่วมมือแบบบริบทแนวราบที่ส่วนใหญ่เริ่มโดยภาคเอกชนและภาคสาธารณะ มีการเข้าร่วมของภาครัฐในบางครั้ง เฉพาะกรณีที่มีความเกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่โดยตรง และงานวิจัยของ Foster, McCabe and Dewhurst (2010) เรื่อง Management Development Skills in the Hospitality and Tourism Sector: Needs and Issues from a Regional Perspective พบว่า การพัฒนาทักษะ การฝึกอบรม การศึกษาหาความรู้ด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องถือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้พนักงานท่องเที่ยวสนใจและเข้ามาใช้บริการด้วยการเลือกเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่ปัญหาของภาคการท่องเที่ยวก็คือ บุคลากรที่ให้บริการขาดความชำนาญและมีทักษะอยู่ในระดับต่ำ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษารูปแบบ ลักษณะ กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรค และนำเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปพัฒนากิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

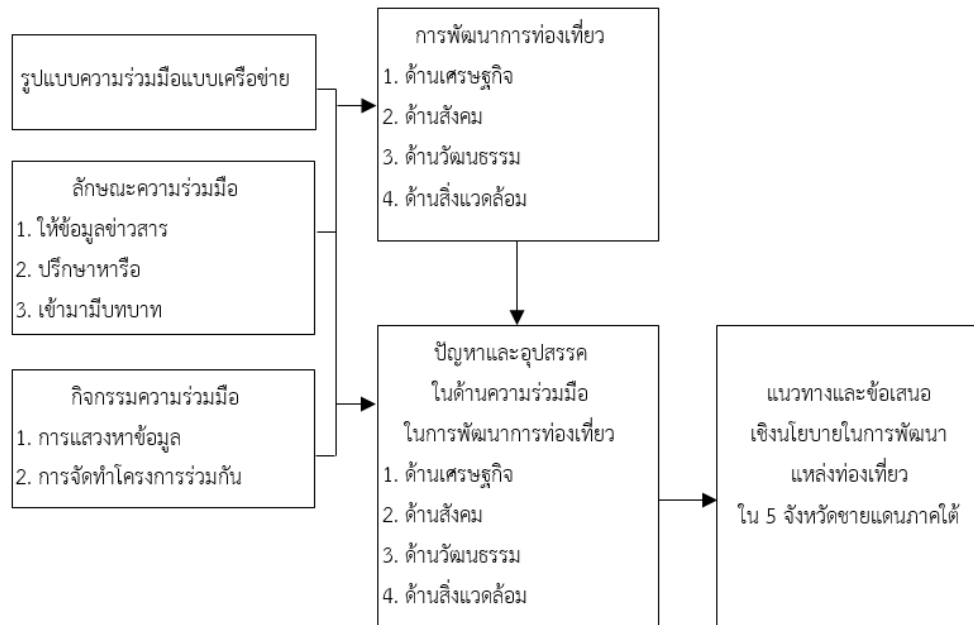
1. เพื่อศึกษารูปแบบ ลักษณะ และกิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดความร่วมมือที่เกี่ยวข้องที่ได้ถูกแบ่งไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ รูปแบบความร่วมมือ ลักษณะความร่วมมือ และกิจกรรมความร่วมมือ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ (1) รูปแบบความร่วมมือ ใช้ความร่วมมือแบบเครือข่าย (McGuire, 2006) (2) ลักษณะความร่วมมือ ได้แก่ ให้ข้อมูลข่าวสารปรึกษาหารือ และเข้ามามีบทบาท (Siroros, et al., 2008) และ (3) กิจกรรมความร่วมมือ คือ การแสวงหาข้อมูลและการจัดทำโครงการร่วมกัน (Agranoff and McGuire, 2003)

นอกจากนี้ จากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น Agranoff and McGuire (2003) เรื่อง Collaborative Public Management: New Strategies for Local Governments งานวิจัยของ Rangsee (2017) เรื่อง ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยของ Suwanvong and Kreoksakul (2013) เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับการเชื่อมต่อพื้นที่การท่องเที่ยวใน 4 รัฐประเทศมาเลเซีย และงานวิจัยของ Tarasansombut (2013) เรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวปัญหาและอุปสรรคในด้านความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากแนวคิดดังกล่าวที่ได้นำมาเป็นในการศึกษานั้น สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งหมด 15 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาครัฐ โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ได้แก่

- 1.1 ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา
- 1.2 รักษาการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล
- 1.3 ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปัตตานี
- 1.4 ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา
- 1.5 ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนราธิวาส

2. กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาคเอกชน เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานสภาอุตสาหกรรมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ได้แก่

- 2.1 ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา
- 2.2 ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสตูลและนายกสมาคมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดสตูล
- 2.3 ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดปัตตานี
- 2.4 ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดยะลา
- 2.5 ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส

3. กลุ่มที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาคประชาชน เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานชุมชนท้องถิ่นหรือตัวแทนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ได้แก่

3.1 รองประธานท้องถิ่นชุมชนและเจ้าของสวนลุงวี จังหวัดสงขลา

3.2 ประธานชุมชนท้องถิ่นเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล

3.3 ประธานชุมชนท้องถิ่นบ้านทรายขาว จังหวัดปัตตานี

3.4 รองประธานชุมชนท้องถิ่นบ้านทรายขาววิสาหกิจท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 จังหวัดยะลา

3.5 ประธานชุมชนท้องถิ่นชุมชนวัดชลธาราสิงเห จังหวัดนราธิวาส

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) โดยลักษณะของการสัมภาษณ์นี้เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอน

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์
2. ส่วนที่ 2 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด ตามวันและเวลาที่นัดหมายในการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 เมื่อถึงเวลาสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่ได้นัดหมาย ผู้วิจัยแนะนำตัวพร้อมทั้งอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์อีกครั้ง และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ทุกครั้ง เพื่อจะได้ข้อมูลและรายละเอียดจากการสัมภาษณ์อย่างครบถ้วน ตามข้อคำถามที่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์เป็นลักษณะแบบการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Interview) ซึ่งจะเป็นการสนทนาแบบโต้ตอบระหว่างกัน โดยจะไม่มีคำถามนำเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบคำถามและยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมงต่อคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดกลุ่มเพื่อทำให้ข้อมูลมีความเป็นระเบียบ นำไปสู่การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ต่อไป เพื่อนำมาลำดับเหตุการณ์ตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งจะนำไปเชื่อมโยงและนำไปสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผลต่อไป ทั้งนี้ ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ที่ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย โดยผู้วิจัยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย

ผลการวิจัย

1. รูปแบบ ลักษณะ และกิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นดังนี้

1.1 รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ รูปแบบเครือข่าย ทั้งนี้ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่าง โดยทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่างก็สามารถร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ทุกจังหวัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์และมีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน มีการจัดประชุมร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเป็นการแจ้งข้อมูลและกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นโดยการผลักดันให้หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดำเนินการตามนโยบายได้อย่างเหมาะสมตามกรอบที่ได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องตามจุดเด่นของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 แผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

1.2 ลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในลักษณะให้ข้อมูลข่าวสาร ประกันหารือ และเข้ามามีบทบาท ดังนี้

1.2.1 ให้ข้อมูลข่าวสาร โดยทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หน่วยงานหลักในการแจ้งข้อมูลข่าวสารของแต่ละจังหวัดคือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จะมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเพื่อให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและจำเป็นแก่ประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น ภาคเอกชนและภาคประชาชนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดและเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาคเอกชนและภาคประชาชนมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกันภายในเครือข่าย

1.2.2 ประกันหารือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับภาคเอกชนมีการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและขอข้อมูลจากคนในพื้นที่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ความต้องการเกี่ยวกับโครงสร้างสาธารณูปโภคเพิ่มเติม การปรับปรุงป้ายบอกทาง การสำรวจความต้องการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

1.2.3 เข้าามีบทบาท เมื่อได้รับทราบข้อมูลความคิดเห็นและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะได้มีการพิจารณาร่วมกันเพื่อจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนท่องเที่ยว เช่น อบรมให้ความรู้ด้านการตลาด เป็นต้น

1.3 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การแสวงหาข้อมูลและการจัดทำโครงการร่วมกัน กล่าวคือ การแสวงหาข้อมูลได้จากการลงพื้นที่ของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรับฟังข้อมูล ความต้องการของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และการจัดทำโครงการร่วมกันตามที่ได้รับข้อมูลมาจากการแสวงหาข้อมูลดังกล่าว และยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับความร่วมมือในการดำเนินโครงการจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี

2. ปัญหาและอุปสรรคในด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

2.1.1 มีพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและหลากหลาย เช่น อาหารและผลิตภัณฑ์ชุมชนหลากหลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ เป็นต้น

2.1.2 มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

2.1.3 เป็นประตู (Gate Way) เชื่อมโยงเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ที่สำคัญในระดับอนุภูมิภาคกับกลุ่มประเทศอาเซียนและนานาชาติ

2.2 ผลการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

2.2.1 การลงทุนโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล เช่น รถไฟรางคู่ มอเตอร์เวย์ สนามบินเบตง สะพานข้ามแม่น้ำสุโข-โก-ลก เป็นต้น ส่งผลให้เพิ่มศักยภาพในระบบคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ทำให้การจ้างงานในพื้นที่เพิ่มขึ้นและผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้น

2.2.2 ภายใต้กรอบความร่วมมือแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (IMT-GT) โครงการพัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (JDA) โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (JDS) และมีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาอุทกภัยของไทยกับมาเลเซีย (JDC) ส่งผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัดที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.2.3 กลุ่มนักท่องเที่ยวจากมาเลเซียและอินโดนีเซียได้เปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวแบบครอบครัว และนิยมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ สุขภาพ และเชิงพหุวัฒนธรรมสามารถเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดได้มากขึ้น

2.2.4 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กำหนดให้จังหวัดสงขลา สตูล ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ วางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้สามารถรักษาความสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.3.1 ด้านเศรษฐกิจ มีดังนี้

(1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ส่งผลให้ไม่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ไม่มีนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและคนในชุมชนไม่มีรายได้

(2) ผลิตภัณฑ์ของชุมชนท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ทำให้ไม่สามารถมีรายได้สม่ำเสมอตลอดทั้งปี

2.3.2 ด้านสังคม มีดังนี้

(1) โครงสร้างของประชากรที่แนวโน้มเป็นสังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้แรงงานภายในชุมชนท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

(2) ขาดแรงงานที่มีทักษะภาษาต่างประเทศและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้

(3) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความเชื่อมั่นในการเดินทางเข้ามาในพื้นที่

(4) ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง บางเส้นทางไม่มีป้ายบอกทางที่มีภาษาต่างประเทศกำกับอยู่ด้วย

2.3.3 ด้านวัฒนธรรม มีดังนี้

(1) ความต้องการพิเศษของชาวมุสลิม คือ อาหารฮาลาล (Kanokpongchai, 2022) และสถานที่สำหรับทำการละหมาดโดยเฉพาะตามหลักศาสนา

(2) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขาดการดูแลและไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์เท่าที่ควรก่อให้เกิดปัญหาการลดคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น

2.3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

(1) การเสื่อมโทรมของทรัพยากรจากการท่องเที่ยวและมลภาวะ เช่น การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักท่องเที่ยวในการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัญหาคุณภาพน้ำเสียในชุมชน ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน ปัญหามลภาวะทางเสียงจากยานพาหนะ เป็นต้น

(2) ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมและผังเมืองอย่างเคร่งครัด ก่อให้เกิดปัญหาในการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่น และความไม่เป็นระเบียบในการก่อสร้างอาคารต่างๆ

3. แนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

3.1 แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.1.1 ด้านเศรษฐกิจ มีดังนี้

(1) ภาครัฐควรมีนโยบายในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจได้เข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น เป็นการสร้างงานและรายได้ให้จังหวัด

(2) ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ร่วมกันพัฒนาเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในชุมชนท่องเที่ยวจากการนำทรัพยากรภายในชุมชนที่เป็นทรัพยากรส่วนเกินหรือไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก รวมถึงการให้ความรู้ในการส่งเสริมการขายผ่านช่องทางออนไลน์กับชุมชนท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเป็นการสร้างรายได้ให้กับเครือข่ายในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคที่มีการกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด

(3) เครือข่ายความร่วมมือของภาคประชาชน นำจุดเด่นของแต่ละชุมชนมาเป็นสินค้าหรือบริการให้มีความโดดเด่นและน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว และเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.1.2 ด้านสังคม มีดังนี้

(1) ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันจัดกิจกรรมเสริมสร้างการศึกษาให้กับเครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีทักษะเพื่อพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชน

(2) ภาครัฐมีการบริหารจัดการระบบโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการด้านความปลอดภัย เช่น ไฟฟ้า ป้ายบอกทาง ป้ายเตือนจุดอันตราย การกำจัดขยะ การจัดบุคลากรเดินตรวจ การจัดบริการติดตามสิ่งของที่ลืมหรือทำหาย เป็นต้น

(3) ภาครัฐมีการเสริมสร้างความปลอดภัยในเส้นทาง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะนักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มั่นใจได้ว่าจะมีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

(4) เครือข่ายความร่วมมือของภาคเอกชนและภาคประชาชน ที่เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในแต่ละชุมชน ร่วมกันเป็นวิทยากรเพื่อจัดอบรมให้กับสมาชิกในเครือข่ายของชุมชนและผู้ประกอบการในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

3.1.3 ด้านวัฒนธรรม มีดังนี้

(1) ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้ภาคใต้ได้เป็นครัวฮาลาลโลก ตามหลักสุลหัจญะและหลักศาสนาอิสลาม

(2) เครือข่ายความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น

3.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

(1) เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีการใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการวางแผน พัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มีการประหยัดพลังงานมากขึ้น

(2) เครือข่ายความร่วมมือควรดูแลระบบการบริหารจัดการขยะอย่างถูกหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดความสะอาด สุลักษณะที่ดี และความเป็นระเบียบของชุมชน

3.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

3.2.1 ในการจัดโครงการหรือกิจกรรมสำหรับชุมชนท่องเที่ยว ภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนท่องเที่ยวถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชนท่องเที่ยว เพื่อจะได้จัดโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น อบรมให้ความรู้เรื่อง การประชาสัมพันธ์หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนทางออนไลน์ อบรมภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

3.2.2 การจัดสรรงบประมาณ ภาครัฐควรมีการสำรวจและวางแผนการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า รูปแบบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในรูปแบบเครือข่าย เป็นไปตามแนวคิดความร่วมมือของ McGuire (2006) ที่ได้กล่าวว่าความร่วมมือเป็นการเข้ามามีบทบาทของคนที่หลากหลายในระยะเวลาที่ต่างกันแต่อยู่ภายใต้ความร่วมมือที่มีการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rangsee (2017) เรื่อง ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทัศนศึกษา บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนภายใต้การชี้แนะและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของ

ผู้นำชุมชน โดยมีองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุน และยังสอดคล้องกับ Vongsaroj, et al. (2008) ที่ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ที่พบว่า ภาครัฐควรมีบทบาทต่อการสร้างและปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด ซึ่งรวมถึงภาคเอกชนและภาคประชาชนที่ควรมีบทบาทต่อการประชาสัมพันธ์และการตลาดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

2. ลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาพบว่า ลักษณะความร่วมมือ คือ ให้ข้อมูลข่าวสาร ปรัชญาหรือ และเข้ามามีบทบาท ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thongchim (2014) เรื่อง การจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่า ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่ได้ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี จากการสนับสนุนและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่างๆ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ชุมชน โดยดำเนินการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

2.1 ให้ข้อมูลข่าวสาร โดยทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หน่วยงานหลักในการแจ้งข้อมูลข่าวสารของแต่ละจังหวัดคือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จะมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ของสำนักงาน เพื่อให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและจำเป็นแก่ประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น ภาคเอกชนและภาคประชาชนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดและเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาคเอกชนและภาคประชาชนมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกันภายในเครือข่าย

2.2 ปรัชญาหรือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับภาคเอกชนมีการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและขอข้อมูลจากคนในพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นและทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ความต้องการเกี่ยวกับโครงสร้างสาธารณูปโภคเพิ่มเติม การปรับปรุงป้ายบอกทาง การสำรวจความต้องการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 เข้ามามีบทบาท เมื่อได้รับทราบข้อมูลความคิดเห็นและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะได้มีการพิจารณาร่วมกันเพื่อจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนท่องเที่ยว เช่น อบรมให้ความรู้ด้านการตลาด เป็นต้น

สอดคล้องกับการศึกษาของ Thongchim (2014) เรื่อง การจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่า ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่ได้ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี จากการสนับสนุนและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่างๆ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ชุมชน โดยดำเนินการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและยังสอดคล้องกับการศึกษาของดวงกมล ยางงาม และวดี วรรณ (Yangngam and Wanna, 2020) เรื่อง การนำนโยบายการท่องเที่ยวเมืองรองไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการท่องเที่ยวชมวิถีชนบท จังหวัดจันทบุรี ที่พบว่า สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรีดำเนินการกระจายข้อมูลเกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวไปสู่หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดจันทบุรี รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาบุคลากรในการท่องเที่ยวด้วย

3. กิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ กิจกรรมความร่วมมือใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การแสวงหาข้อมูลจากการลงพื้นที่ของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรับฟังข้อมูล ความต้องการของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และการจัดทำโครงการร่วมกันตามที่ได้รับข้อมูลมาจากการแสวงหาข้อมูลดังกล่าว และยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับความร่วมมือในการดำเนินโครงการจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ Jackson (2004) ที่ศึกษาเรื่อง Community Innovation through Entrepreneurship: Grant Making in Canadian Community Economic Development พบว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากกิจกรรมและโครงการที่ได้ดำเนินงานร่วมกันที่มุ่งให้เกิดความสำเร็จภายในชุมชนและส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ Asamoah (2013) ที่วิจัยเรื่อง Policy Implementation: A Tool for Enhancing Tourism Development in Ghana พบว่า ภาครัฐการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญสำหรับเศรษฐกิจของประเทศกานา โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนจะเป็นกลไกในการทำงานการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบคมนาคมขนส่ง สถานบริการน้ำมัน ไฟฟ้า การอำนวยความสะดวกในการลงทุนให้กับสถานประกอบการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น

4. แนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับ Suwanvong and Kreoksakul (2013) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์เพื่อจะได้หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของคนในชุมชนในรูปแบบของแหล่งอาหาร แหล่งเรียนรู้ แหล่งสืบสานประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และแหล่งรายได้จากการท่องเที่ยว อาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหรือชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะบางอย่างใกล้เคียงกันมาร่วมกันคิด เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ การเรียนรู้ระหว่างกัน เป็นการขยายโอกาส ประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเป็นการสร้างความเข้าใจและการมีข้อตกลงร่วมกันในรูปแบบต่างๆ ทางวิชาการด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดประชุมโดยเป็นศูนย์กลางในการสนับสนุนความรู้และงบประมาณโดยจัดโครงการหรือกิจกรรมสำหรับชุมชน เช่น อบรมให้ความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนทางออนไลน์ อบรมภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาข้อมูลเพื่อจัดทำรูปแบบหรือยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้พิจารณาและนำไปสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็น เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Agranoff, R. and McGuire, M. (2003). *Collaborative Public Management: New Strategies for Local Governments*. Washington, DC: Georgetown University Press.
- Asamoah, K. (2013). Policy Implementation: A Tool for Enhancing Tourism Development in Ghana. *Journal of Law, Policy and Globalization*, 10, 19-30.
- Chaikew, P. (2018). *Tourism Cooperative Strategies between Chiang Rai Province, Thailand and Bokeo Province, Lao PDR for Sustainable Tourism*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Social Sciences. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Foster, C., McCabe, S. and Dewhurst, H. (2010). Management Development Skills in the Hospitality and Tourism Sector: Needs and Issues from a Regional Perspective. *Tourism and Hospitality Planning and Development*, 7(4), 429-445.
- Jackson, E. T. (2004). Community Innovation through Entrepreneurship: Grant Making in Canadian Community Economic Development. *Journal of the Community Development Society*, 35(1), 65-81.
- Kanokpongchai, S. (2022). *Cultural Heritage for Sustainable Tourism after the Covid-19 Crisis*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- McGuire, M. (2006). Collaborative Public Management: Assessing What We Know and How It. *Public Administration Review*, 66(1), 33-43.
- National Strategy Secretariat Office, Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Bangkok: National Strategy Secretariat Office, Office of the National Economic and Social Development. (in Thai)
- National Strategy Secretariat Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *National Strategy 2018-2037*. Bangkok: National Strategy Secretariat Office of the National Economic and Social Development. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary Ministry of Tourism and Sports. (2017). *Tourism Development Plan No. 2 (2017-2021)*. Bangkok: Office of Printing Works, Veterans Affairs Organization. (in Thai)
- Rangsee, P. (2017). *Cooperation Among State Agency Private Sector and Community in the Management of Ecotourism in Ban Mae Kampong, King Amphoe Mae on, Changwat Chiang Mai*. Thesis of the Degree of Master of Art Program in Political Science. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)

- Siroros, et al. (2008). *Manual or Guideline for Participatory Public Administration of Government Agencies at the Ministry Level that is at the Policy Level*. Bangkok: Pinklao Printing. (in Thai)
- Songsoonthornwong, C. (2022). *Sustainable Tourism and Hotel Resources Management*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Strategic Management Group of Southern Border Provinces. (2016). *Development Plan for Southern Border Provinces (2018-2021) revised edition*. Yala: Strategic Management Group of Southern Border Provinces. (in Thai)
- Suwanvong, D. and Kreoksakul, P. (2013). *The Network Development Community Base Tourism at 5 Southern Border Provinces with Connected Tourism in 4 States of Malaysia*. Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)
- Tarasansombut, V. (2013). *Collaboration between the Public Sector, the Private Sector and Communities in Tourism Development*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Public Administration. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Tawharanurak, C. (2022). *Fundamental of Tourism Industry*. Ang Thong: Worasil. (in Thai)
- Thongchim, P. (2014). *Managing Collaboration in Community Based Tourism on Lanta Island, Krabi Province*. Thesis of the Degree of Master of Business Administration Program in Tourism Management. Songkla: Prince of Songkla University. (in Thai)
- Vongsaroj, R. et al. (2008). *Public Organization Roles toward the Development of Sustainable Nature-based Tourism Activities in Ko-Chang Sub-district, Trat Province*. Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)
- Yangngam, D. and Wanna, W. (2020). The Policy Implementation of Amazing Thailand Go Local: A Case Study of Local Tourism in Chanthaburi Province. *RBRU Journal of Humanities and Social Sciences*, 1(1), 14-29. (in Thai)

ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในปี 2563

จเร นาคทองอินทร์^{1,*}, วัลลภ พิริยวรรณ², ธวัช พุ่มดารา³, บริบูรณ์ ฉลอง⁴

^{1,2,3,4}วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Received: 26 April 2022

Revised: 15 December 2022

Accepted: 16 December 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ นิสิต นักศึกษา เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง (2) ศึกษาลักษณะขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง และ (3) ศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อต้องการค้นหาความจริงจากเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ นิสิต นักศึกษา เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่มาจากการกล่อมเกลารวมทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัล (Digital) มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่วนลักษณะของขบวนการนิสิต นักศึกษาในการเคลื่อนไหวทางการเมือง พบว่ารูปแบบโครงสร้างการชุมนุมไม่มีแกนนำหลัก และไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน วิธีการของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง เน้นสันติวิธี และอารยะขัดขืนในการต่อต้านอำนาจรัฐ มีเป้าหมายของชุมนุมมีความลุ่มลึก แหวมคม มุ่งเป้าในแง่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่วนผลกระทบทางการเมืองจากขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา พบว่า กระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในพื้นที่สาธารณะอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้น กระทบต่อสถาบันนิติบัญญัติที่ขาดความน่าเชื่อถือ สถาบันบริหารที่ถูกละเลยความชอบธรรม เพราะใช้กลไกรัฐสภาที่ไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย และกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในการเลือกปฏิบัติ กระทบองค์การอิสระที่ถูกมองว่าสนับสนุนเผด็จการอำนาจนิยม รวมถึงกระทบต่อสังคม คือเกิดช่องว่างระหว่างคนต่างรุ่น หรือที่เรียกว่า Generation Gap ซึ่งมีชุดความคิด (Mindset) แตกต่างกันในทางการเมือง

คำสำคัญ: การเคลื่อนไหวทางการเมือง คณะราษฎร 2563 ความยุติธรรม ความเท่าเทียม

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: charay.na@ssru.ac.th

Student Political Movement, Year 2020

Charay Nakthongin^{1,*}, Wallop Piriawattana², Tawat Pumdara³, Boriboon Chalong⁴

^{1,2,3,4}College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: 26 April 2022

Revised: 15 December 2022

Accepted: 16 December 2022

Abstract

The objectives of this research study were to (1) study the factors that caused the students' political movements (2) to study the characteristics of political movements, and (3) to study the political impact of the political movements of the students. This was a qualitative research to find out truth from the event realistic environment. The results showed that factors that cause students to become political movements that came from political rallying, such as a group of friends, a channel for accessing information in the digital era, having a modern technology system. The characteristics of the student process students in political activism found that the appearance of the assembly structure form, there is no main vocal. The rally style will not settle down for long. The nature of the political movement focuses on peaceful means and civil disobedience in opposition to state power. The rally's goals are profound and sharp, aiming at changing the political power structure in accordance with the democratic regime of the monarchy. And the political impact from the political movement of the students found that the impact on the monarchy. It has been criticized in the public space like never before affects the legislative institutions that lack credibility. Administrative institutions that are seen as lacking in legitimacy because it uses a parliamentary mechanism that is inconsistent with democracy and affect the judicial process in discrimination affecting independent organizations that are seen as supporting authoritarian dictatorships including affecting the conflict of ideas between different generations. Also known as Generation Gap, which has a different mindset in politics.

Keyword: Political Movements, People's Party 2020, Justice, Equality

* Corresponding Author; E-mail: charay.na@ssru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ช่วงปี 2563 เหตุการณ์สำคัญในประเทศไทยที่ร้อนแรงและเข้มข้นทำให้สังคมไทยหันมาให้ความสนใจอย่างต่อเนื่องก็คือการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษา และกลุ่มประชาชนที่ได้ออกมาแสดงพลังในการยื่นข้อเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การยุบสภาผู้แทนราษฎร และการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อเนื่อง ซึ่งได้ขยายวงกว้างไปในสถาบันอุดมศึกษาทุกภูมิภาคกลายเป็นประเด็นปัญหาความร้อนแรงทางการเมืองอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

การเคลื่อนไหวของกลุ่มนิสิต นักศึกษา ได้เริ่มขึ้นอีกครั้งในรอบ 44 ปี อันเป็นสัญญาทางการเมืองที่ส่งสัญญาณไม่ว่าปัญหาชนพ้อใจต่อรัฐบาลต่อการสืบทอดอำนาจของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อันเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ความชอบธรรมของรัฐบาล รวมถึงการยุบพรรคการเมืองที่จากพวกขององค์กรอิสระเลือกปฏิบัติ ได้กลายมาเป็นปัญหา จึงได้แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ โดยเริ่มจากการปรากฏตัวขึ้น ของกลุ่มนิสิตนักศึกษา ที่เรียกว่า เยาวชนปลดแอก (Matichon online, 2018) ที่เสนอ 3 ข้อเรียกร้อง 2 หลักการ 1 ความฝัน ได้แก่ (1) รัฐบาลต้อง “หยุดคุกคามประชาชน” ที่ออกมาใช้สิทธิและเสรีภาพตามหลักประชาธิปไตย (2) รัฐบาลต้อง “ร่างรัฐธรรมนูญใหม่” ที่มาจากเจตจำนงของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริง (3) รัฐบาลต้อง “ยุบสภา” เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงในการเลือกผู้แทนของตนได้อีกครั้งโดยตั้งอยู่บน 2 หลักการที่ว่า ต้องไม่มีการรัฐประหาร และการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ ภายใต้ 1 ความฝัน คือการมี “ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ” อย่างแท้จริง

ขบวนการนิสิต นักศึกษาได้เกิดจากตัวแทนกลุ่มองค์กรหลากหลาย เช่น กลุ่มประชาชนปลดแอก, เยาวชนปลดแอก, แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม และนักเรียนเลว เป็นต้น ได้ประกาศหลอมรวมเป็น “คณะราษฎร 2563” ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวร่วมมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนเสื้อแดง นปช. ที่ยังเหนียวแน่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย รวมถึง กก.ปส.บางคนที่เรียกว่ากลับใจ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของคณะราษฎร 2563 ในปี 2563 ได้ถูกรัฐบาลใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานการณ์ซึ่งมีหลายครั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้วิธีการที่รุนแรงในการสกัดกั้นการเคลื่อนไหวของคณะราษฎร 2563 เช่น การใช้น้ำผสมสารเคมี แก๊สน้ำตา กระสุนยาง ฯลฯ เพื่อสลายการชุมนุม แต่ก็มิได้ทำให้ขบวนการนิสิตนักศึกษาในนาม “คณะราษฎร 2563” ได้ยุติลงในทันที นำไปสู่การจับกุมฟ้องคดีต่อแกนนำหรือผู้ร่วมขบวนการหลายคนกระทำความผิดกฎหมายอาญาหลายบท เช่น กระทำความผิดตาม ม.112 การปลุกปั่นยุยง ฯลฯ เพราะไม่สามารถหยุดการเคลื่อนไหวของพวกเขาได้ ประการสำคัญได้มีแนวร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น เช่น กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มทะลุฟ้า ราษฎรหมั่น เป็นต้น ยังส่งผลให้เกิดการเผชิญหน้าทางสังคม เช่น กลุ่มที่เรียกตนเองว่า “กลุ่มปกป้องสถาบัน” เป็นต้น (Thai Post Online, 24 March 2020) มีเหตุการณ์สำคัญสรุปได้ดังนี้

18 กรกฎาคม 2563 มีการเคลื่อนไหว วังมะรุ้งแฮมทาโร่ 26 กรกฎาคม 2563 การชุมนุมที่มีข้อเรียกร้อง 3 ข้อ 2 จุดยืน จึงทำให้กลุ่มต่อต้านนิสิตนักศึกษา เรียกการชุมนุมไปต่างๆ เช่น “มือบ่มึงมึง” “มือบั่นน้ำนม” เป็นต้น ล้วนเริ่มต้นจากหมุดแห่ง “ทฤษฎีสมคบคิด” จึงต้องมี “มาสเตอร์มายด์” เมื่อมิได้เป็นพรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน พรรคเพื่อไทย ชื่อของนายทักษิณ ชินวัตร จึงหายไปกลายเป็นชื่อ “อนาคตใหม่” เรียงกันมาเป็นแถว เช่น นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ นายปิยบุตร แสงกนกกุล น.ส.พรณิการ์ วานิช การเคลื่อนไหวดังกล่าวถูกกล่าวหาว่า หรือถึงกับสรุปว่าพวกนี้กำลังจะพา “เด็ก” ไปตาย ชุดในทาง “ความคิด” ประสานเข้ากับการเสกเป่าให้บรรดาเด็กๆ กลายเป็น “มือรับจ้าง” รับแผนมาจากคณะก้าวหน้า พรรคก้าวไกลอีกทอดหนึ่ง แม้จะมีเสียงปลุกให้ “ตื่น” ก็ไม่ยอม

ลืมนึกว่า ความจริงเสียงปลุกให้ตื่นนั้น หากติดตามการชุมนุม โดยเยาวชนปลดแอก ไม่ว่าบนถนนราชดำเนิน ไม่ว่าที่ประตูท่าแพ ไม่ว่าที่แหลมแท่น ชลบุรี ก็น่าจะสัมผัสได้ ในปรากฏการณ์ “แปลก” ในปรากฏการณ์ “ใหม่” เพราะนี่คือ การแปรจากการแสดงออกผ่านโลกเสมือน “ออนไลน์” มาอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงบนเวที และบนท้องถนน เพียงสัมผัส “มือตุงตุง” ก็น่าจะรู้สึกยิ่งเมื่อพวกเขาออกมา วิ่งนะวิ่งแสมทาร์ บริเวณโดยรอบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พร้อมกับสะท้อนความชอบ ที่แสมทาร์ กิน “ภาษีประชาชน” ก็ยิ่งจำเป็นต้องเพิ่มการเรียนรู้ใหม่ ความเข้าใจใหม่ ชุดความคิดที่เคยใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2516 ที่เคยใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ที่เคยใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2553 น่าจะต้องเปลี่ยนให้เข้ากับจังหวะของ “แสมทาร์” ปรากฏการณ์ “แสมทาร์” กำลังจะทำให้เกิดจุดตัดอันเป็น “เส้นแบ่ง” ใหม่ในทางความคิดและในทางการเมืองครั้งสำคัญ (Matichon online, 13 March, 2020)

การเคลื่อนไหวของกลุ่มเยาวชนได้ลุกลามขยายวงกว้างเข้าไปยังสถาบันการศึกษาหลายๆ ระดับโรงเรียนมัธยม แห่งที่ได้แสดงออกทางสัญลักษณ์ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด มีการสื่อสารทางการเมืองเรียกว่าภาษา “มือบ” เช่น แกงเทโพที่หมายถึง แก่งลำดาร์ว แครอท คือ พระ หัวไชเท้า คือ ซี บล็อกโคลี คือ ทหาร CIA หมายถึง รถเข็นขายอาหาร รถเข็นขายลูกชิ้น คือ หน่วยข่าวเคลื่อนที่เร็ว มินเนียน คือ เสือเหลืองหัวเกรียน ฯลฯ และการสร้างวาทะกรรมที่ร้อนแรง เช่น “กะลาแลนด์, ให้มันจบที่รุ่นเรา” เป็นต้น ซึ่งเป็นกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองในมิติของคนรุ่นใหม่

1 สิงหาคม 2563 กลุ่มเยาวชนปลดแอกได้ประกาศจัดตั้ง “คณะประชาชนปลดแอก” เพื่อให้ประชาชน เข้าร่วมมากขึ้น ไม่จำกัดอยู่แค่กลุ่มเยาวชน

10 สิงหาคม 2563 เกิดกลุ่ม “แนวร่วมธรรมศาสตร์” ที่ทำกิจกรรมต่อต้านรัฐบาลคือ “ธรรมศาสตร์จะไม่ทน” ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต เป็นประเด็นร้อนแรงจุดต้น คือการเสนอให้มีการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือเรียกว่า “ทะลุฟ้า” หรือ “ทะลุเพดาน” จนนำไปสู่ปฏิกิริยาจากสังคมบางส่วนที่ออกมาต่อต้าน

16 สิงหาคม 2563 คณะประชาชนปลดแอกนัดชุมนุมใหญ่ ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย การชุมนุมครั้งนี้มีประชาชนเข้าร่วมหลายหมื่นคน ปิดการชุมนุมในช่วงดึกด้วยการที่แกนนำอ่านแถลงการณ์การชุมนุม “3 ข้อเรียกร้อง 2 หลักการ 1 ความฝัน” ได้แก่ (1) รัฐบาลต้อง “หยุดคุกคามประชาชน” ที่ออกมาใช้สิทธิและเสรีภาพตามหลักประชาธิปไตย (2) รัฐบาลต้อง “ร่างรัฐธรรมนูญใหม่” ที่มาจากเจตจำนงของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริง (3) รัฐบาลต้อง “ยุบสภา” เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงในการเลือกผู้แทนของตนได้อีกครั้ง โดยตั้งอยู่บน 2 หลักการที่ว่าต้องไม่มีการรัฐประหาร และการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ ภายใต้ 1 ความฝัน คือ การมี “ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ” อย่างแท้จริง

19 กันยายน 2563 มีการชุมนุมใหญ่ที่ท้องสนามหลวง โดยแนวร่วมธรรมศาสตร์ และการชุมนุมประกาศทำพิธี “ปักหมุดคณะราษฎร หมุดที่ 2 ที่สนามราษฎร”

20 กันยายน 2563 ช่วงเช้าตัวแทนผู้ชุมนุมได้ทำพิธีฝังหมุด “คณะราษฎร” ที่ท้องสนามหลวง หลังจากนั้นแกนนำแนวร่วมธรรมศาสตร์ฯ ได้ยื่นจดหมายเปิดผนึกผ่าน พล.ต.ท. ภัคพงศ์ พงษ์เทพา ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในฐานะเป็นนายตำรวจราชของครึกษ์ โดยอ่านเนื้อหาจดหมายเปิดผนึกต่อหน้าสื่อมวลชน ผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ ซึ่งเนื้อหาในจดหมายดังกล่าว มีข้อเรียกร้อง 3 ข้อข้างต้น

8 ตุลาคม 2563 ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรหลากหลาย เช่น แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม กลุ่มประชาชนปลดแอก เยาวชนปลดแอก นักเรียนเลว เป็นต้น ได้ประกาศหลอมรวมเป็น “คณะราษฎร 2563” การเคลื่อนไหวของ

ขบวนการนิสิตนักศึกษา ภายใต้ชื่อ “คณะราษฎร 2563” ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวร่วมมากขึ้น

จากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปลายปี 2563 นับเป็นจุดเริ่มต้น ที่มีความต่อเนื่องและได้กลายเป็นประเด็นปัญหาทางการเมือง มีการเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไข และปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ หนังสือพิมพ์บางฉบับได้เสนอข่าวว่า “ทุนซื้อสมองเพชรชำแหละใครเขียนบทให้น้องมายด์ จนถูกแจ้งจับ ม.112 ปรากฏ 24 มีนาคม” (Thai Post Online, 24 March 2020) จากสถานการณ์ดังกล่าวอันเป็นเหตุผลสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ในช่วงปี 2563

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ นิสิตนักศึกษา เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง ปี 2563
2. เพื่อศึกษาลักษณะของขบวนการนิสิตนักศึกษาในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ปี 2563
3. เพื่อศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ปี 2563

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาของการศึกษาปัจจัย ลักษณะของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา และผลกระทบทางการเมืองและสังคม รวมถึงขอบเขตเวลาการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ปลายปี 2562 ถึงปี 2563

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ในปี 2563 สามารถเป็นตัวชี้วัดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ได้
2. ลักษณะขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาในปี 2563 สามารถนำไปเปรียบเทียบพัฒนาการของการเมืองภาคประชาชนได้
3. ข้อสรุปและข้อเสนอผลของการวิจัยสามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลทางวิชาการและเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องได้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้อธิบายขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในปี 2563 ในการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

Pintabtang (2009) ได้อธิบายถึง การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนว่า ปรากฏการณ์ของขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในรูปแบบลักษณะต่างๆ การเดินขบวนชุมนุม ประท้วง และการรวมตัวกันของประชาชน เพื่อสร้างพลังทางการเมือง ได้เข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นตัวกระทำการหรือตัวแสดงในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคม และการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของการเมืองภาคประชาชนโดยหยิบยกคำว่า “ขบวนการทางสังคม” มาอธิบาย “การเคลื่อนไหวของภาคประชาชน” เพราะ “ขบวนการทางสังคม” มีลักษณะแนวคิด เช่นเดียวกับแนวคิด “การเมือง

ภาคประชาชน” ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Prasertkul (2009) ที่อธิบายว่า การเมืองภาคประชาชนเป็นการเมืองแบบมีส่วนร่วมของพลเมือง (Participatory Democracy) ซึ่งครอบคลุมถึงการเคลื่อนไหวของสาธารณชนทั่วไปในการแสดงความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับนโยบาย หรือกิจการสาธารณะ และการเคลื่อนไหวของประชาชนเฉพาะกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตน หรือเพื่อยับยั้งการกระทำของรัฐ ที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของพวกเขา โดยสามารถแบ่งทฤษฎีในการทำความเข้าใจการเมืองภาคประชาชน (การเคลื่อนไหวของภาคประชาชน) เป็น 3 กระแสดังนี้คือ ทฤษฎีพฤติกรรมกรรวมหมู่ (Collective Behaviors) ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization) ทฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ (New Social Movement Theory)

1. แนวคิดทฤษฎี “การกล่อมเกลาทางการเมือง”

กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรม ที่มีหรือแสดงออกต่อการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิต ดังที่ได้กล่าวถึงไปบ้างแล้วในแง่รูปแบบของการกล่อมเกลาทางการเมืองนั้น Almond and Verba (1965) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการกล่อมเกลาทางการเมือง คือ

1. การกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล หมายถึง เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายยิ่งขึ้นก็ย่อมมีการเปลี่ยนทัศนคติดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชีวิตที่เปลี่ยนไป

2. การกล่อมเกลา และการเรียนรู้ทางการเมืองอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม เมื่อบุคคลได้มีการสัมผัสโดยตรงกับข่าวสาร ค่านิยม และความเชื่อถือเกี่ยวกับทางการเมืองโดยตรง หรือโดยอ้อมผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา

รูปแบบและขั้นตอนของ “กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง” (Political Socialization) Pye (1962) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ถือเป็นขั้นตอนแรกของการกล่อมเกลาทางคน มีเป้าหมายเพื่อให้มนุษย์เรียนรู้วิธีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้โดยสื่อกลางที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนนี้ คือครอบครัว และสถาบันการศึกษา จุดประสงค์สำคัญของขั้นตอนนี้ คือ ต้องการจะให้การอบรม เพื่อชี้แนวทางให้มนุษย์เรียนรู้วิธีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นจึงเป็นขั้นตอนพื้นฐานของกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางสังคม

ขั้นตอนที่ 2 มนุษย์เริ่มมี “เอกลักษณ์ส่วนบุคคล” (Personal Identity) ในขั้นตอนนี้เริ่มมีพัฒนาการไปสู่การมีพื้นฐานความรู้และความเชื่อ นอกจากนี้ ประสบการณ์เริ่มมีอิทธิพล หล่อหลอมในจิตใจได้สำนึก และยังไปมีส่วนร่วมกำหนดโครงสร้างบุคลิกภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ด้วยคือ การเริ่มมีลักษณะเฉพาะตัว และมีการพัฒนาไปสู่การมีพื้นฐานความรู้และความเชื่อสิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้คือ สภาพของอำนาจอันชอบธรรม ความเชื่อถือ และไว้วางใจผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนนี้เริ่มเข้าสู่กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของสังคม เมื่อมนุษย์ ผ่านมาถึงขั้นตอนของการมีความสำนึกในสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง เริ่มผ่านเข้ามาทางตัวการของการอบรมกล่อมเกลา และเข้ามากระทบฉากรับรู้ และหล่อหลอมทำให้บุคลิกภาพทางการเมืองขึ้นในตัวมนุษย์ ทำให้มนุษย์เริ่มมีความคิดพิจารณาวิเคราะห์ทางการเมืองขึ้นเป็นขั้นตอนที่เริ่มได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองของสังคม กล่าวคือ ประสบการณ์ทางการเมือง ได้รับความรู้ทางการเมือง สื่อมวลชน และกระบวนการเลือกตั้ง เป็นต้น ส่งผลให้คนมีบุคลิกภาพ ทัศนคติ ค่านิยมทางการเมือง รวมทั้งสามารถที่จะวิเคราะห์ และประเมินค่าในทางการเมืองได้

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนรู้ทางการเมือง ในขั้นตอนนี้คนจะมีความรู้ความเข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้น มีความรู้สึกรู้ว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากตนได้ และเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใดๆ ของรัฐ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่กระบวนการขัดเกลาและเรียนรู้ทางการเมืองได้สร้างความรู้สึกรู้สึกคิดในทางการเมืองอย่างมาก เรียกขั้นตอนนี้ว่า “Political Recruitment Process” เป็นขั้นตอนที่บุคคลมีความเข้าใจในการเมืองลึกซึ้งขึ้น มีทัศนคติทางการเมือง หรือที่เรียกว่า “บุคลิกภาพทางการเมือง” ชัดเจนและถาวรกว่าเดิม

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อต้องการค้นหาความจริงจากเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ซึ่งมีหัวใจหลัก คือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์ (2) แบบบันทึกข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิสำหรับการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีการเรียบเรียงไว้อย่างเป็นระบบมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการที่สามารถนำมาอธิบาย และอ้างอิงเพื่อหาข้อสรุปของประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

อภิปรายผล

จากสัมภาษณ์เชิงลึกจากแกนนำโดยผู้วิจัยและการรวบรวมบทสัมภาษณ์ของแกนนำสำคัญหลายคนผ่านสื่อต่างๆ ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาปี 2563 ผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยจากการกล่อมเกลาทางการเมืองและประสบการณ์ส่งผลให้แกนนำนิสิตนักศึกษาเกิดความคิดทางการเมืองอันเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นความตื่นตัวทางการเมืองจนนำไปสู่ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในปี 2563 ซึ่งจะเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ คือ คนที่เกิดในสภาพแวดล้อมทางสังคมในการดำเนินชีวิตด้วยระบบเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าหรือเรียกว่า Gen C ซึ่ง “C” มาจากคำว่า Connectedness ที่แปลว่าความเชื่อมโยง ดังนั้นคนใน Gen C จึงเป็นคนที่ต้องการเชื่อมต่อโลกออนไลน์ตลอดเวลาส่งผลให้คนรุ่นนี้เกิดความคิดความรู้ใหม่ๆ เนื่องจากพวกเขาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างกว้างขวางไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะต่อตำราที่สอนในสถาบันการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นความพยายามของรัฐบาลที่จะสร้างกรอบครอบงำความคิดแบบอนุรักษนิยมให้ยอมรับสังคมแบบมีชนชั้น มีอภิสิทธิ์ชนที่ไม่มีความเท่าเทียมขาดเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ปัจจัยที่มาจากการกล่อมเกลาทางการเมืองประกอบด้วยกลุ่มเพื่อน ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัล (Digital)

มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงทำให้เกิดกระบวนการคิดและตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลที่ตนเองสงสัย รวมทั้งการทำการกิจกรรมทางสังคมอันเป็นการบ่มเพาะความรู้สึกก่อให้เกิดความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเวลาต่อมาอันเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสอดคล้องกับคำอธิบายของ Chumpol (2004) ที่อธิบายว่าการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองตอบสนองต่อการเมือง ได้แก่ กลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง ประสบการณ์ทางการเมืองมีผลต่อการได้สัมผัสกับการเมืองโดยตรงย่อมมีผลต่อการสร้างทัศนคติและค่านิยมบางอย่างทางการเมือง เป็นโอกาสที่บุคคลจะได้ทดสอบบทเรียนที่ได้เรียนรู้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยจะเห็นได้ว่าผลพวงแห่งรัฐประหารเมื่อปี 2557 ได้ก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” ในหมู่คนรุ่นใหม่ จึงพยายามที่จะเข้าใจและหาคำตอบของตนเองในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา ได้พบว่า หนังสือแนวประวัติศาสตร์การเมือง วิพากษ์สังคม และสถาบันกษัตริย์ กลับมาได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาความสนใจทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล พบว่า หนังสือที่พวกเขาสนใจอ่านนั้นมีเนื้อหาหลักๆ 4 กลุ่ม ได้แก่ ชุดหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทย โดยเฉพาะเหตุการณ์สำคัญๆ ช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ชุดหนังสือเกี่ยวกับรัฐวิพากษ์ ที่วิพากษ์วิจารณ์กลไกประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นตุลาการ ทหาร หรือระบบราชการ ชุดหนังสือเกี่ยวกับกษัตริย์ศึกษา หนังสือที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ทั้งในและต่างประเทศ ชุดหนังสือประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองและสังคมในประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ หนังสืออีกเล่มหนึ่งที่นักเรียนนักศึกษาพูดถึงมากที่สุดคือ ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ วิวัฒนาการรัฐไทย (The Rise and Decline of Thai Absolutism) ของ กุลลดา เกษบุญชูมิต นักวิชาการอาวุโส คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พวกเขาได้เห็นประวัติศาสตร์อีกแบบหนึ่งในการสร้างระบบราชการ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ และผลกระทบจากการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ ประการสำคัญคนรุ่นใหม่ยังสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ผ่านโลกออนไลน์สะดวก เช่น การนำเสนอประเด็นเหล่านี้โดยสำนักข่าวออนไลน์ต่างๆ ของไทยไม่ว่าจะเป็น The Standard, The Matter, Echo, 101, B.B.C. ไทย หรือเพจ Facebook ด้านการศึกษาเพราะมีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ยิ่งช่วยกระพือความสนใจในเนื้อหาต้นประวัติศาสตร์การเมืองในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ชักชวนกันไปหาหนังสืออ่านเพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Wichitwatcharak (2017) ได้ศึกษา “รูปแบบและกลยุทธ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษา: กรณีศึกษา กิจกรรม “ศักร์ 22 มาถลองกันมะ?” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองมากที่สุด คือ การเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาที่มากกว่าการกล่อมเกลามาผ่านครอบครัว นอกจากนี้ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองนิสิต นักศึกษามีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมืองส่วนร่วมหรือที่เรียกว่าวัฒนธรรมแบบแพนเค้กอันเป็นผลมาจากนาค่านิยม และความเห็นที่หลากหลายของนักวิชาการ มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Chittrutta (2016) ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมการเมืองมีส่วนร่วมของนิสิต นักศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมมีความสำคัญ และมีความเชื่อว่าคนส่วนใหญ่มีความสามารถมีอิสระในการตัดสินใจรับผิดชอบตนเองได้ดี สิ่งที่สำคัญในการสร้างประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงหรือเกรงกลัวต่ออำนาจจากระบบที่ไม่สอดคล้องกับประชาธิปไตยพวกเขาจึงกล้าเสนอความคิดแสดงออกทางการเมืองตลอดเวลาที่ผ่านมาหลังจากการรัฐประหาร 2557 ของ คสช.

จากผลการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมืองส่วนร่วมหรือวัฒนธรรมแบบแพนเค้กตามค่านิยมและความเห็นที่หลากหลายของนักวิชาการ โดยผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Chittrutta (2016) ว่า

วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมมีความสำคัญ และมีความเชื่อว่าคนส่วนใหญ่มีความสามารถ มีอิสระในการตัดสินใจรับผิดชอบตนเองได้ดี สิ่งที่สำคัญในการสร้างประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงหรือเกรงกลัวต่ออำนาจจากระบบที่ไม่สอดคล้องกับประชาธิปไตย พวกเขาจึงกล้าเสนอความคิดแสดงออกทางการเมืองตลอดเวลาที่ผ่านมาหลังจากการรัฐประหาร 2557 ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อเป็นการสะท้อนปัญหาทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ในปี 2563 ดังนี้

1. รัฐบาลและสมาชิกรัฐสภาควรให้ความสำคัญกับการเรียกร้องของประชาชน ในฐานะที่เป็นตัวแทน จะต้องร่วมรับฟังและนำไปปัญหาของประชาชนแก้ไขในระบบรัฐสภา เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองตามวิถีของระบอบประชาธิปไตย เพื่อมิให้อำนาจจากระบบฉกฉวยใช้เป็นข้ออ้างล้มล้างรัฐธรรมนูญด้วยการรัฐประหาร

2. รัฐบาลและสมาชิกรัฐสภาควรพิจารณา แก้ไขมาตรา 112 เกี่ยวกับการดำเนินคดีที่มีผู้กล่าวโทษร้องทุกข์เกี่ยวกับผู้กระทำการละเมิดโดยให้มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เช่น ตำรวจสอบสวนกลาง (สันติบาล) เพื่อไม่ให้เป็นช่องว่างกับคนหรือรัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ผู้เห็นต่างทางการเมืองนำไปกลั่นแกล้งทางการเมือง เพราะจะเกิดกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีได้มีส่วนร่วมรู้เห็นด้วย รัฐบาลต้องสนองพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ไม่ต้องการให้รัฐบาลใช้กฎหมาย ม.112 กับประชาชน

3. ยกเลิกพระราชการชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อไม่ให้เกิดการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้แสดงออกทางความคิด การแสดงออกทางการเมือง โดยสุจริต ให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นการแสดงให้เห็นความเป็นอารยะของประเทศมีระบอบปกครองที่เป็นประชาธิปไตย

4. รัฐบาลไม่ควรใช้มาตรการที่เกินแก่เหตุในการควบคุมฝูงชนไม่ได้สัดส่วนต่อการกระทำที่รุนแรง อันจะเป็นการใช้อำนาจรัฐเกินความจำเป็น และไม่สอดคล้องกับหลักสากล โดยต้องไม่จินตนาการว่าป้องกันมิให้เกิดความลุกลามรวมทั้งไม่ควรใช้วาตะกรรมทางการเมืองในลักษณะด้อยค่าความเป็นคน เช่น มีอบรับจ้าง มีอบพินนํ้านม หรือชี้ข้าทักษิณ โจมตีกลุ่มผู้เห็นต่าง อันเป็นการยั่วยุให้เกิดความรำลึกเพราะเป็นการตอกย้ำว่ารัฐบาลไม่เห็นความสำคัญของประชาชน

5. กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำต้องให้ความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสิทธิของผู้ต้องหาที่ยังไม่ได้ถูกลงโทษตามพิพากษาให้ได้รับการประกันตัว ในฐานะผู้บริสุทธิ์ที่ต้องการรับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเพราะไม่ใช่อาชญากร

6. การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางสังคมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและเสรีภาพบนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยแม้จะมีความเชื่อและค่านิยมทางอุดมการณ์แตกต่างกันก็สามารถอยู่รวมกันได้ในความเป็นพหุสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้เกิดมุมมองเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์เป็น 2 ฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- Almond, G. A. (1956). Comparative Political System. *Journal of Politic*, 18(3), 391-409.
- Chittrutta, C. (2016). *Pyramid culture and democratization*. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Matichon online. (March 13, 2020). *Di Phayao, speeches against the government's failure, puts a mob down the road*. [Online]. Retrieved from: https://www.matichon.co.th/politics/news_2622442. (in Thai)
- Pintabtang, P. (2009). *The framework of political analysis in social movement theory*. Chiang Mai: Heinrich Bell Foundation, Southeast Region Office. (in Thai)
- Chumphon, P. (2004). *Political system: an introduction*. Bangkok: Press, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Pye, Lucian. (1962). *Politics, Personality, and Nation Building: Burma's Search for Identity*. New Haven: Yale University Press. (in Thai)
- Seksan Prasertkul. (2009). *People's Politics in Thai Democracy*, 2nd edition. Bangkok: Language. (in Thai)
- Thai Post Online. (2020, 24 March). *Consultant Brain Petch dissected who wrote the script for Nong Mind until he was notified of the arrest of M.112, Speech 24 March*. (in Thai)
- Wichitwatcharak, K. (2017). The political awakening of the new generation in Thailand, *Journal of Yarnsangvorn Research Institute*, 11(1), (January - June 2020). (in Thai)

สภาพปัญหาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียล ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญใน กรุงเทพมหานคร

อัสมา พาริล^{1*}, จรูญศรี มาติลโกวิท²

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Received: 2 November 2022

Revised: 1 December 2022

Accepted: 9 December 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิม โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสม ดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียนโดยเลือกสุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบเจาะจง และเลือกนักเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม กระจายในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นครบทุกชั้น ได้ประชากร 621 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ตัวแทนครูประจำชั้นและผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการบอกต่อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดเลือกตอบและประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์ และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูและผู้ปกครองยังถูกกีดกันจากการรับทราบถึงพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของนักเรียน นักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมักเป็นเด็กที่ขาดการเอาใจใส่จากผู้ปกครองและมีปัญหาครอบครัว ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ แนวทางในการแก้ปัญหาครั้งนี้คือ การตักเตือนและแนะนำถึงผลและโทษที่อาจเกิดขึ้นจากพฤติกรรมนี้ ส่วนผู้ปกครองควรเพิ่มการเอาใจใส่และให้เวลากับครอบครัวให้มากขึ้น ครูและผู้ปกครองจะสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองในสังคมออนไลน์โดยใช้หลักศาสนาและแนวคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลลา) มาเป็นตัวอย่างและแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียน

คำสำคัญ: การรังแกบนโลกโซเชียล มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: asma005@gmail.com

The Problems and the Relationship between Factors Related to Cyberbullying Behavior among Lower Secondary School Students in Islamic Private Schools, Bangkok

Asma Parilti^{1,*}, Charoonsri Madilokkowitz²

^{1,2}Development Education Department of Educational Policy, Management and Leadership,
Faculty of Education, Chulalongkorn University

Received: 2 November 2022

Revised: 1 December 2022

Accepted: 9 December 2022

Abstract

The purpose of this research was to study the problems and to find the relationship between factors related to cyberbullying behavior among Muslim youths. The Mixed Method research was conducted. The quantitative research methodology was used by sending a questionnaire to 9 Islamic private schools in Bangkok by randomly selecting specific schools. The students were selected by using cluster sampling method, distributed in all grades of secondary schools with a population of 621 people. The qualitative method was used by interviewing representative of class teachers and parents. The method for selecting the sample was snowball sampling. The tools used in the research were the selective, estimated questionnaire (Rating Scale) and interview form (Structure In-depth Interview). The results of the research were: Students, Family, Friends, Online social media and Schools were statistically correlated with the cyberbullying behavior of Muslim youth at the 0.05 level. Teachers and parents were also discouraged from acknowledging their students' cyberbullying behavior. Students with such behavior were often children who had a lack of parental affection and family problems. The solution to this problem is admonishing and suggesting the consequences and harms that may arise from this behavior. Parents should be more attentive and spend more time with their family. Teachers and parents will insert their knowledge of self-defense on social networks using the religious principles and teachings of the Prophet Muhammad (SAW) as examples and guidelines for student conduct.

Keywords: Cyberbullying, Lower Secondary, Islamic Private Schools

* Corresponding Author; E-mail: asma005@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่นและเยาวชนในรูปแบบต่างๆ และส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อการเรียนรู้และพัฒนาการในด้านต่างๆ ของวัยรุ่นและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความคิด การตัดสินใจ เจตคติ การกระทำ และการแสดงพฤติกรรมด้านต่างๆ โดยจะมีผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม (Lekprasern, 2015) การรังแกกันในโรงเรียนเป็นพฤติกรรมรุนแรงอย่างหนึ่ง มีทั้ง (1) การข่มเหงรังแกทางกาย เช่น การผลัก ต่อย หยิก ดึงผม ใช้อุปกรณ์แทนอาวุธในการข่มขู่ (2) การข่มเหงรังแกทางอารมณ์ เช่น การล้อเลียนหรือทำให้รู้สึกอับอาย การกีดกันออกจากกลุ่ม การเพิกเฉย ทำเหมือนไม่มีตัวตน (3) การข่มเหงรังแกทางคำพูด เช่น การใช้คำหยาบคายหรือดูถูกเหยียดหยาม (4) การข่มเหงรังแกทางอินเทอร์เน็ต เช่น ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ กล่าวหาหรือใส่ความให้ได้รับความอับอาย เป็นต้น (Department of Mental Health, 2017)

ปัจจุบันจากสถานการณ์ปัญหาเด็กเยาวชนในประเทศไทยทำให้หลายหน่วยงานพยายามที่จะแก้ปัญหาความเสี่ยงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความรุนแรง การทำร้ายกัน ปัญหาเรื่องเพศ ยาเสพติด แต่ก็ยังเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ สำหรับปัญหาการรังแกบนโลกไซเบอร์ในประเทศไทยซึ่งเป็นปัญหาค่อนข้างใหม่และเป็นเรื่องที่ครูและผู้บริหารไม่สามารถจัดการได้มาก เนื่องจากครูมีนักเรียนในความดูแลจำนวนมากทำให้เห็นปัญหาได้ไม่ชัดเจน ส่วนผู้บริหารก็มักจะไม่ทราบปัญหา ทั้งนี้งานวิจัยเรื่อง “ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ในระดับชั้น ม.1-3” พบว่า คนที่เด็กจะไปปรึกษาด้วยมากที่สุดคือ เพื่อนถึงร้อยละ 89.2 ตามด้วยผู้ปกครองร้อยละ 59 พี่น้องร้อยละ 41.2 โดยครูเป็นลำดับสุดท้าย (Brand Inside, 2017) จะเห็นได้ว่าพ่อแม่มีโอกาสที่จะรับรู้ปัญหาของเด็กน้อยกว่ากลุ่มเพื่อน ยกเว้นในกลุ่มเด็กที่ครอบครัวค่อนข้างอบอุ่น อย่างไรก็ตาม การสร้างความเข้มแข็งให้กับเด็กเป็นเรื่องสำคัญที่ครอบครัวจะต้องเข้ามาดูแลซึ่งจะเป็นการป้องกันปัญหาจากต้นทางคือตัวเด็กเองและเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาเรื่องนี้ให้เด็กได้ดีที่สุด

ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อลดพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์นั้นจำเป็นต้องเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างตัวเยาวชน ครอบครัว เพื่อน สื่อและโรงเรียน ความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างระบบนิเวศ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัวและเพื่อนบ้านอาจมีประสิทธิผลสูงสุดในการลดการรังแกบนโลกไซเบอร์ (Chester et al., 2019) บทบาทของโรงเรียนในการจัดการกับพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่นในประเทศอังกฤษว่า เริ่มต้นจากการแนะนำวิธีการใช้เทคโนโลยี การมีส่วนร่วม รวมถึงการส่งเสริมมิตรภาพของเพื่อนบนโลกไซเบอร์ และให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ รวมถึงพยายามเข้าถึงผู้ปกครองและให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีของบุตรหลานต่อไป เพื่อเป็นตัวควบคุมมิให้เกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นภายในโรงเรียน (Sittichai, 2019)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากงานวิจัยของ Tudkuea et al. (2019) เรื่อง แนวทางการป้องกันพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร และจากการศึกษาของ Shuriye and Ajala (2014) ในหัวข้อ Islam and the Cyber World ซึ่งได้สรุปไว้ว่า อิสลามอนุญาตให้ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเนื่องจากมีประโยชน์มากมาย ในการเผยแพร่ข้อความทางศาสนา การเข้าถึงข้อมูลที่ง่าย การสร้างสภาพแวดล้อมที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำสั่งใช้ของศาสนาและการเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามพ่อแม่ ผู้ปกครอง และรัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการเชิงรุก

เพื่อที่จะลดอาชญากรรมที่เติบโตขึ้นในโลกไซเบอร์และแนะนำทางที่ถูกต้องให้กับกลุ่มวัยรุ่น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนมุสลิมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ ซึ่งเป็นโรงเรียนภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจัดการเรียนการสอน 3 สายวิชาคือวิชาศาสนา วิชาสามัญและวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพโดยปรับปรุงหลักสูตรวิชาศาสนา และวิชาสามัญเพื่อลดจำนวนชั่วโมงให้น้อยลงโดยให้มีการผสมผสานวิชาศาสนาและวิชาสามัญเข้าด้วยกัน จัดโครงการสร้างหลักสูตรในระดับต้นให้เรียนวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ส่วนรายวิชาภาษาอาหรับให้เรียนในระดับกลางและระดับสูง (Administrator of a charitable Islamic private school, 2013)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญในกรุงเทพมหานคร เพื่อลดพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่อไป

คำถามการวิจัย

สภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mixed Method) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชน

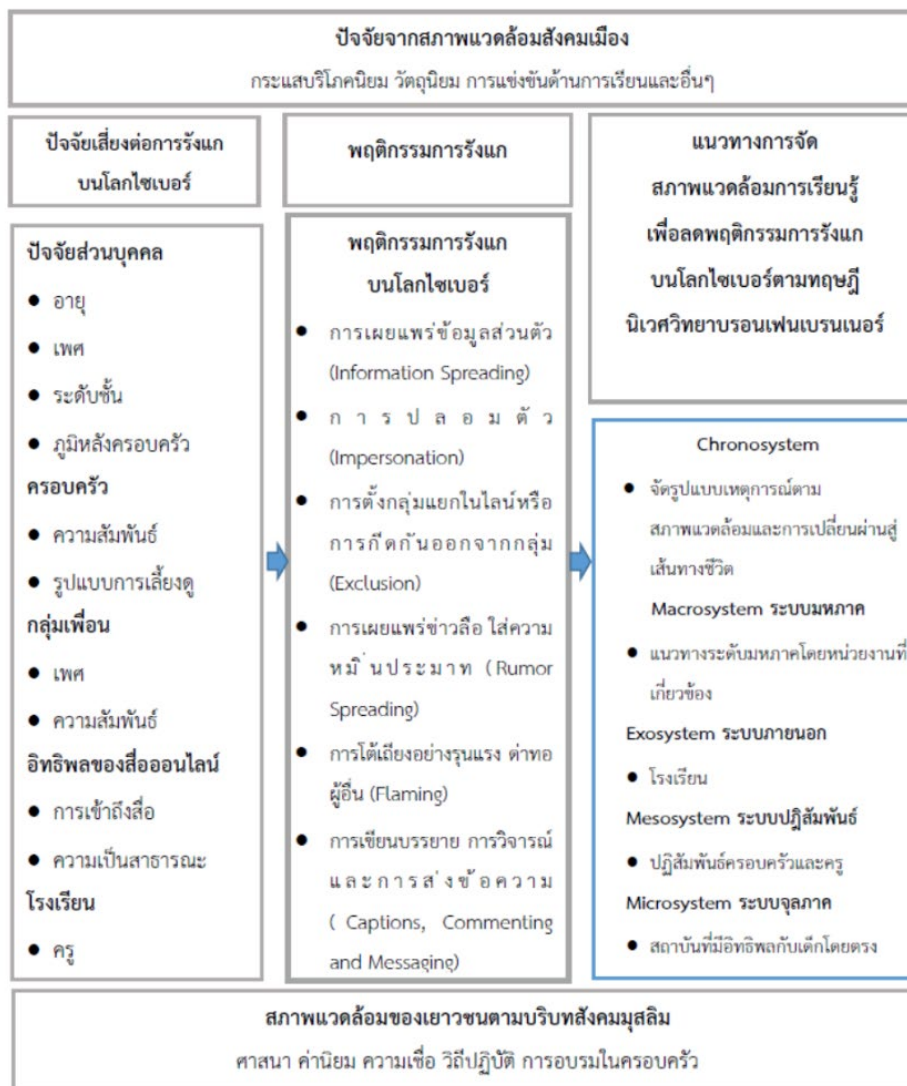
2. ขอบเขตเชิงพื้นที่ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือสูงที่สุด (Digital Economy and Society, 2018)

3. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก งานวิจัยครั้งนี้จะเน้นการศึกษาเยาวชน ช่วงอายุ 12 - 15 ปี เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดกรุงเทพมหานคร การรังแกกันจะพบได้มากที่สุดและรุนแรงที่สุดในช่วงที่เด็กเปลี่ยนผ่านจากชั้นประถมศึกษาไปสู่มัธยมศึกษา และมีแนวโน้มลดลงในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย (CESE, 2017 cited in Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute, 2018)

3.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง ผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนเพื่อเสริมข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนครูและผู้ปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เคยหรือกำลังมีพฤติกรรมความรุนแรงในโลกไซเบอร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีลักษณะการเกื้อกูลกันของข้อมูล

ประชากรและตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อายุระหว่าง 12-15 ปี การเลือกสุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบเจาะจง การเลือกนักเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) กระจายในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) ให้ครบทุกชั้นให้ได้ประชากร 621 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนครูประจำชั้นและผู้ปกครองในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมสามัญในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการบอกต่อ (Snowball Sampling) โดยผู้วิจัยขอให้ตัวแทนครูประจำชั้นให้ข้อมูลแนะนำตัวแทนผู้ปกครองที่จะสัมภาษณ์

เครื่องมือวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยการสร้างแบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำมาสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น โรงเรียนและที่พัก แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (Structure In-depth Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม (questionnaire) ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถามแต่ละชุด นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ (1) วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งภาพรวม รายด้านและรายข้อและแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) (2) วิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออธิบายสรุปลักษณะบางประการของประชากรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยกลุ่มเพื่อน ปัจจัยอิทธิพลสื่อออนไลน์และปัจจัยโรงเรียนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียล 6 ประเภท ได้แก่ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว (Information Spreading) การปลอมตัว (Impersonation) การตั้งกลุ่มแยกในไลน์หรือการกีดกันออกจากกลุ่ม (Exclusion) การเผยแพร่ข่าวลือใส่ความ หมิ่นประมาท (Rumor Spreading) การโต้เถียงอย่างรุนแรง ด่าทอผู้อื่น (Flaming) การเขียนบรรยาย การวิจารณ์และการส่งข้อความ (Captions, Commenting and Messaging)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้

ผลการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ปรากฏในตารางที่ 1 รายละเอียดต่างๆ มีดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	รายการที่ใช้วัด	อัตราส่วนร้อยละ
เพศ	ชาย	46.5
	หญิง	49.8
	กลุ่ม LGBTQ	1.1
	Missing	2.6
อายุ	12 ปี	21.7
	13 ปี	30.0
	14 ปี	31.1
	15 ปี	13.4
	Missing	3.9
ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 1	33.7
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	28.0
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	34.1
	Missing	4.2
โรงเรียนที่ศึกษาอยู่	โรงเรียนบางกอกวิทยา (มูลนิธิ)	8.4
	โรงเรียนอิสลามสันติชน	15.9
	โรงเรียนสอนศาสนาศาสนาสุหนัม	9.7
	โรงเรียนอัลกุรออวิทยา	10.3
	โรงเรียนศาสนวิทยา	10.0
	โรงเรียนอันวารุ้ลอิสลาม	11.6
	โรงเรียนอิสลามสวนสันติ	6.9
	โรงเรียนวิทยปัญญามัธยม	15.3
	โรงเรียนสวนรัฐวิทยา	9.7
	Missing	2.3
ที่พัก	อยู่กับพ่อและแม่	68.0
	อยู่กับพ่อหรือแม่	10.3
	อยู่กับพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง	0
	อยู่กับผู้ปกครองที่เป็นญาติในครอบครัว	8.2
	อยู่กับผู้อื่น	.3
	อยู่หอพัก	9.2
	อื่นๆ ระบุ	1.1
	Missing	2.9

จากตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (49.8) มีอายุเฉลี่ย 14 ปี (31.1) กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (34.1) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาที่โรงเรียนอิสลามสันติชน (15.9) และอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (68.0)

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว

รายการที่ใช้วัด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง สามารถพูดคุยปรึกษาได้ทุกเรื่องทุกปัญหา	1	15	2.55	1.231
รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบตามใจ	1	15	3.89	1.118
รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบการปล่อยปละละเลย	1	15	4.59	1.007
รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวนักเรียนเป็นแบบเข้มงวด	1	15	3.64	1.605

จากตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (73.3) บิดาประกอบธุรกิจส่วนตัว (27.2) ครอบครัวส่วนใหญ่มีรูปแบบการเลี้ยงดูเป็นแบบปล่อยปละละเลย (4.59)

ตารางที่ 3 แสดงผลความสัมพันธ์ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิม

ข้อที่	ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน	χ^2	Sig.
1	นักเรียนมักมีความแปรปรวนทางอารมณ์ เจ้าอารมณ์และฉุนเฉียวบ่อยครั้ง	199.587	0.018*
2	นักเรียนไม่พอใจเพื่อนและการทะเลาะกันโดยเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบหรือการกลั่นแกล้งแบบซ้ำๆ โดยมีประเด็นในเรื่องความรัก	163.900	0.400
3	นักเรียนมีนิสัยส่วนตัวที่มีความอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	281.842	0.000**
4	นักเรียนมักระบายอารมณ์และความรู้สึกกับเพื่อน	216.504	0.002*

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักเรียนมักมีความแปรปรวนทางอารมณ์ เจ้าอารมณ์และฉุนเฉียวบ่อยครั้ง นักเรียนมีนิสัยส่วนตัวที่มีความอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และนักเรียนมักระบายอารมณ์และความรู้สึกกับเพื่อน ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักเรียนไม่พอใจเพื่อนและการทะเลาะกันโดยเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบหรือการกลั่นแกล้งแบบซ้ำๆ โดยมีประเด็นในเรื่องความรัก

ตารางที่ 4 แสดงผลความสัมพันธ์ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิม

ข้อที่	ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว	χ^2	Sig.
5	สถานภาพสมรสของบิดามารดา	176.717	0.779
6	อาชีพของบิดา	184.498	0.638
7	อาชีพของมารดา	168.166	0.892
8	นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง สามารถพูดคุยปรึกษาได้ทุกเรื่องทุกปัญหา	178.339	0.153
9	รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบตามใจ	193.463	0.037*
10	รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบการปล่อยปละละเลย	138.435	0.890
11	รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวนักเรียนเป็นแบบเข้มงวด	178.276	0.153

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบตามใจ ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง สามารถพูดคุยปรึกษาได้ทุกเรื่องทุกปัญหา รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบการปล่อยปละละเลย รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวนักเรียนเป็นแบบเข้มงวด

ตารางที่ 5 แสดงผลความสัมพันธ์ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิม

ข้อที่	ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน	χ^2	Sig.
12	เพื่อนคอยช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน	171.122	0.259
13	นักเรียนคอยช่วยเหลือเมื่อเพื่อนประสบปัญหา	178.809	0.147
14	นักเรียนเคยทะเลาะกับเพื่อนอย่างรุนแรง	214.560	0.003*
15	นักเรียนและเพื่อนเคยถูกทำโทษเนื่องจากมีพฤติกรรมรุนแรงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ	191.648	0.494

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักเรียนเคยทะเลาะกับเพื่อนอย่างรุนแรง ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพื่อนคอยช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน นักเรียนคอยช่วยเหลือเมื่อเพื่อนประสบปัญหา นักเรียนและเพื่อนเคยถูกทำโทษเนื่องจากมีพฤติกรรมรุนแรงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ

ตารางที่ 6 แสดงผลความสัมพันธ์ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิม

ข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์	χ^2	Sig.
16	นักเรียนมีอินเทอร์เน็ตใช้หรือไม่?	39.236	0.994
17	นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำในทีใด?	172.098	0.846
18	นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ตบ่อยแค่ไหน?	151.814	0.074
19	นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ เช่น facebook Line และ IG เป็นต้น วันละกี่ชั่วโมง?	158.707	0.037*
20	ช่วงเวลาที่ใช้สื่อออนไลน์บ่อยที่สุดคือช่วงใด?	239.735	0.760
21	นักเรียนมักโพสต์เรื่องราวต่างๆ ลงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือเพื่อให้เพื่อนๆ ได้เห็น	282.042	0.000**
22	นักเรียนมักระบายอารมณ์ผ่านห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ	345.191	0.000**
23	นักเรียนชอบรังแกเพื่อนโดยไม่แสดงตัวตนผ่านห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ	170.793	0.265
24	นักเรียนชอบเล่นเกมออนไลน์ที่เน้นการต่อสู้รุนแรง	180.059	0.133
25	นักเรียนชอบชมภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ตที่มีการต่อสู้รุนแรง	205.373	0.009*

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ เช่น facebook Line และ IG เป็นต้น วันละกี่ชั่วโมง? นักเรียนมักโพสต์เรื่องราวต่างๆ ลงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือเพื่อให้เพื่อนๆ ได้เห็น นักเรียนมักระบายอารมณ์ผ่านห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ นักเรียนชอบชมภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ตที่มีการต่อสู้รุนแรง ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักเรียนมีอินเทอร์เน็ตใช้หรือไม่? นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำในทีใด? นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ตบ่อยแค่ไหน? ช่วงเวลาที่ใช้สื่อออนไลน์บ่อยที่สุดคือช่วงใด? นักเรียนชอบรังแกเพื่อนโดยไม่แสดงตัวตนผ่านห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ นักเรียนชอบเล่นเกมออนไลน์ที่เน้นการต่อสู้รุนแรง

ตารางที่ 7 แสดงผลความสัมพันธ์ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิม

ข้อที่	ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน	χ^2	Sig.
26	ครูปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมตลอดเวลา	222.068	0.001*
27	ครูเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมรุนแรงและการรังแกกันในห้องเรียนในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ	208.297	0.006*
28	ครูคอยดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา	224.164	0.001*
29	ครูรับทราบและรายงานปัญหาพฤติกรรมรุนแรงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือของนักเรียนกับผู้ปกครอง	186.784	0.072

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ครูปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมตลอดเวลา ครูเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมรุนแรงและการรังแกกันในหมู่นักเรียนในห้องแซทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ ครูคอยดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ครูรับทราบและรายงานปัญหาพฤติกรรมรุนแรงในห้องแซทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือของนักเรียนกับผู้ปกครอง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ครูไม่เคยเห็นพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของนักเรียนทั้งในฐานะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ นักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมักเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นมีปัญหาครอบครัว ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ จากนั้นก็จะพยายามเรียกร้องความสนใจจากเพื่อนในห้อง โดยนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมจะเป็นนักเรียนชายระดับมัธยมต้นโดยมักเป็นการแชร์รูปเพื่อนนักเรียนหญิงมาล้อกัน ส่วนความถี่ของการรังแกบนโลกโซเชียลนั้นครูไม่สามารถรู้ได้เนื่องจากนักเรียนมักไม่ให้ครูเข้าร่วมในกลุ่มหรือเป็นเพื่อนในสื่อออนไลน์ แนวทางแก้ปัญหาเนื่องจากยังไม่พบปัญหาใหญ่จึงเป็นการเรียกมาตักเตือนและให้คำแนะนำ ยังไม่มีการกำหนดบทลงโทษหรือบทสนับสนุนการแก้ปัญหาในทางบวกต่อพฤติกรรม เมื่อพบเห็นการรังแกบนโลกโซเชียลก็จะคุยกับนักเรียนก่อนหากปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะประสานต่อไปยังผู้ปกครอง ครูได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองในสังคมออนไลน์โดยใช้หลักศาสนาและแนวคำสอนของท่านศาสดามูฮัมหมัด(ศ็อลฯ) มาเป็นตัวอย่างและแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียน

ผู้ปกครองไม่เคยสังเกตเห็นพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเด็กในความดูแล ส่วนใหญ่นักเรียนจะติดโทรศัพท์มือถือ ใช้ดูยูทูบและเล่นเกม ซึ่งผู้ปกครองจะแก้ปัญหาการติดมือถือโดยการกำหนดมาตรการในการควบคุมการใช้โทรศัพท์มือถือ เช่น การทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวในวันหยุด การตักเตือนและกำหนดระยะเวลาในการใช้ การตั้งโต๊ะพิงเกอร์ไว้ในห้องรับแขกซึ่งเป็นที่ ๆ ทุกคนอยู่ร่วมกัน การมอบหมายงานบ้านให้ทำ การนำหลักศาสนาเข้ามาใช้สอนลูก การทำศาสนกิจร่วมกันในครอบครัว และการให้เวลากับลูกมากกว่างานส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีมาตรการในการปิดสัญญาณอินเทอร์เน็ตในเวลาที่กำหนด ผู้ปกครองจะคอยติดตามผล และได้ประสานกับทางโรงเรียนโดยตลอด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเป็นห่วงในผลกระทบต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการใช้โทรศัพท์มือถือของบุตรหลาน

โดยสรุปงานวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนมุสลิมได้ดังนี้ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประชากรเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 14 ปี กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอิสลามสันติชนอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดาประกอบธุรกิจส่วนตัว ครอบครัวส่วนใหญ่มีรูปแบบการเลี้ยงดูเป็นแบบปล่อยปละละเลย ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อออนไลน์ นักเรียนส่วนใหญ่มีอินเทอร์เน็ตใช้ นักเรียนจะเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำที่บ้าน นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ตทุกวัน นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook Line และ IG เป็นต้น ส่วนใหญ่วันละ 3 ชั่วโมง โดยช่วงเวลาที่ใช้สื่อออนไลน์บ่อยที่สุด คือ 18:01 – 21:00 น. ด้านประสบการณ์การรังแกบนโลกโซเชียล การโต้เถียงอย่างรุนแรง ด่าทอผู้อื่น (Flaming) เป็นการรังแกที่นักเรียนถูกรังแกบ่อยที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ทราบว่าเพื่อนเป็นผู้รังแก โดยนักเรียนส่วนใหญ่จะไม่บอกใครเมื่อถูกรังแก นักเรียนถูกรังแกผ่าน Messenger เป็นส่วนใหญ่ การโต้เถียงอย่างรุนแรง ด่าทอผู้อื่น (Flaming) เป็นการรังแกที่นักเรียนทำบ่อยที่สุด นักเรียนจะรังแกเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนักเรียนรังแกผู้อื่นจะแก้ปัญหาโดยการตอบโต้โดยทันที

ภาพรวมเกี่ยวกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์นักเรียนมักมีความแปรปรวนทางอารมณ์ เจ้าอารมณ์ และฉุนเฉียวบ่อยครั้ง นักเรียนมีนิสัยส่วนตัวที่มีความอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และนักเรียนมักระบายอารมณ์และความรู้สึกกับเพื่อน รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบตามใจ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนเคยทะเลาะกับเพื่อนอย่างรุนแรง อิทธิพลของสื่อออนไลน์นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ เช่น facebook Line และ IG เป็นต้น โดยมักโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ลงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ และมีกระบายอารมณ์ผ่านห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ นักเรียนชอบชมภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ตที่มีการต่อสู้รุนแรง และเกี่ยวกับโรงเรียน ครูปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมตลอดเวลา ครูเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมรุนแรงและการรังแกกันในหมู่นักเรียนในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ ครูคอยดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ครูและผู้ปกครองยังถูกกีดกันจากการรับทราบถึงพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียน นักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมักเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นมีปัญหาครอบครัว ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ แนวทางในการแก้ปัญหา คือ การตักเตือนและแนะนำถึงผลและโทษที่อาจเกิดขึ้นจากพฤติกรรมนี้ ส่วนผู้ปกครองควรเพิ่มการเอาใจใส่และให้เวลากับครอบครัวให้มากขึ้น ครูและผู้ปกครองจะสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองในสังคมออนไลน์โดยใช้หลักศาสนาและแนวคำสอนของท่านศาสนตามูฮัมหมัด(ศ็อลฯ) มาเป็นตัวอย่างและแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความแปรปรวนทางอารมณ์ เจ้าอารมณ์และฉุนเฉียวบ่อยครั้ง นิสัยส่วนตัวที่มีความอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และการระบายอารมณ์และความรู้สึกกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sourander et.al. (2010) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเสี่ยงทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการรังแกบนโลกไซเบอร์ในหมู่วัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่อยู่ในสถานะเป็นเพียงเหยื่อทางไซเบอร์จะเชื่อมโยงกับการอยู่กับครอบครัวที่ไม่ใช่พ่อแม่แท้ๆ ต้องประสบกับอุปสรรคต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหาทางอารมณ์และปัญหาเพื่อน

2. ปัจจัยครอบครัว ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบตามใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับทฤษฎีนิเวศวิทยาการพัฒนาของบรอนเฟนเบรนเนอร์ เกี่ยวกับระบบจุลภาคที่เด็กมีความสัมพันธ์ตรงกับสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดพวกเขารวมไปถึงบ้านและครอบครัว (Bronfenbrenner, 1977, 1979 cited in Cross et al., 2015)

3. ปัจจัยกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การทะเลาะกับเพื่อนอย่างรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nilan et al. (2015) ได้ศึกษาเรื่อง Youth, Social Media, and Cyberbullying Among Australian Youth: "Sick Friends" ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นแสดงให้เห็นถึงความตระหนกอย่างมากถึงผลกระทบที่สำคัญของการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่อตนเองและเพื่อนร่วมชั้น

4. ปัจจัยอิทธิพลของสื่อออนไลน์ ได้แก่ การใช้สื่อออนไลน์ เช่น facebook Line และ IG เป็นต้น ในระยะเวลานาน การโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ลงในห้องแชทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ การระบายอารมณ์ผ่านห้องแชทหรือ

แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ การชมภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ตที่มีการต่อสู้นแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cross และคณะ (Cross et al., 2015) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับความสำเร็จและการลดพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ ภายใต้กรอบความคิดระบบนิเวศทางสังคม ได้รวมอิทธิพลออนไลน์ที่มีต่อการรังแกบนโลกไซเบอร์เข้าไปในระบบ จุลภาคด้วยเนื่องจากแนวโน้มของสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับอิทธิพลอื่นๆ ในระบบจุลภาคซึ่ง ส่งผลกระทบต่อโอกาสที่เข/เธอจะมีส่วนร่วมในพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์

5. ปัจจัยโรงเรียน ได้แก่ ครูปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมตลอดเวลา ครูเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรม รุนแรงและการรังแกกันในกลุ่มนักเรียนในห้องแซทหรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ ครูคอยดูแลเอาใจใส่และให้ ความช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johannis et al. (2020) ได้ศึกษาเรื่อง Cyber-Bullying Trends Using Social Media Platform: An Analysis through Malaysian Perspectives ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ หลายประการในการแก้ไขปัญหาการรังแกบนโลกไซเบอร์ โดยในส่วนของโรงเรียนต้องมีการปรับปรุงแนวทางการสอน โดยโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนในโรงเรียนประถมและมัธยมในปัจจุบันมีความแตกต่างกันเมื่อเทียบกับยุคก่อนหน้า

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ ผู้วิจัยมีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และโทษของการใช้ สื่อออนไลน์เพื่อให้นักเรียนตระหนักและรู้เท่าทันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยเน้นให้ครูเอาใจใส่พูดคุยกับนักเรียนและ โรงเรียนควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในเรื่องการรังแกบนโลกไซเบอร์เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะสภาพปัญหาและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนมุสลิม ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากระบวนการบริหารจัดการ เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ มีการนำแนวคิดและทฤษฎีด้านกระบวนการ การบริหารจัดการ มาดำเนินการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาวิจัยเพิ่มเติม สำหรับสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ได้กระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ ปัญหาพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Administrator of a charitable Islamic private school. (2013). *Characteristics of private Islamic schools*. [Online]. Retrieved March, 2021, from: <http://islamic-school-admin.blogspot.com/2013/04/blog-post.html> (in Thai)
- Brand Inside. (2017). *Stop Bullying Stop online bullying. After Thailand ranked in the top 5 of the world!* [Online]. Retrieved March 24, 2018, from: <https://brandinside.asia/stop-bullying-thailand-top5/> (in Thai)

- Chester, K.L., Magnusson, J., Klemmer, E., Spencer, N.H., Brooks, F. (2019). The Mitigating Role of Ecological Health Assets in Adolescent Cyberbullying Victimization. *Youth & Society Journal*, 51(3), 291-317.
- Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute. (2018). *Practice manual for prevention and management of bullying in schools*. Bangkok: Beyond Publishing. (in Thai)
- Cross, D., Barnes, A., Papageorgim, A., Hadwen, K., Hearn, L., and Lester, L. (2015). A social-ecological framework for understanding and reducing cyberbullying behaviors. *Aggression and Violent behavior*, 23, 109-117.
- Department of Mental Health. (2017). *Teach children to protect themselves from bullying*. [Online]. Retrieved July 11, 2019, from: <https://www.thaihealth.or.th/Content/39510-teach-children-to-protect-themselves-from-bullying.html> (in Thai)
- Digital Economy and Society, Ministry. National Statistical Office. (2018) *Survey on the use of information and communication technology in the household, 2018*. [Online]. Retrieved March 19, 2019, from: [www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ICT/learning technology/2561/ict61-CompleteReport-Q1.pdf](http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ICT/learning%20technology/2561/ict61-CompleteReport-Q1.pdf) (in Thai)
- Johanis, M.A., Bakar, A.R.A., and Ismail, F. (2020). Cyber-Bullying Trends Using Social Media Platform: An Analysis through Malaysian Perspectives. *Journal of Physics: Conference Series*, 1-5. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1529/2/022077>
- Lekprasern, A. (2015). *Violence: An innovative model of reinforcement learning process for the prevention and solution of violence among adolescents and youth in educational institutions*. Nakhon Pathom, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University. (in Thai)
- Nilan, P., Burgess, H., Hobbs, M., Threadgold, S., and Alexander, W. (2015). Youth, Social Media, and Cyberbullying Among Australian Youth: "Sick Friends". *Social Media + Society*, 1-12. <https://doi.org/10.1177/2056305115604848>
- Sittichai, R. (2019). *Cyber-bullying behavior of adolescents*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Shuriye, A.O. and Ajala, M.T. (2014). Islam and the Cyber World. *Journal of Educational and Social Research*, 4(6), 513-520.
- Sourander, A., and others. (2010) Psychosocial risk factors associated with cyberbullying among adolescents. *ARCH GEN PSYCHIATRY*, 67(7), 720-728.
- Tudkuea, T., Laeheem, K., and Sittichai, R. (2019). Guidelines for preventive cyber bullying behaviors three southern border provinces students. *Journal of Behavioral Science for Development*, 11(1), 91-106.

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สุภาพ พงษ์ศิริกร^{1,*}, สันฐาน ชยพันธ์², วิจิตรา ศรีสอน³, บริบูรณ์ ฉลอง⁴

^{1,2,3,4}วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Received: 4 April 2022

Revised: 15 December 2022

Accepted: 16 December 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป (3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 370 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 17 คน ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์จากเนื้อหา โดยผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ของประชาชนหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (3) แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ได้แก่ (1) การจัดการเลือกตั้งและการนับคะแนนควรเพิ่มความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่านี้ (2) หน่วยงานควรมีการตรวจสอบสิทธิให้มีความถูกต้องและเปิดโอกาสให้ผู้รับสมัคร พรรคการเมืองหาเสียงได้อย่างเป็นอิสระและมีเวทีหาเสียงที่เพียงพอ (3) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยจัดทำเป็นคู่มือ เพื่อสร้างความเข้าใจมากขึ้น และ (4) ควรกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งแบบเดิม และเพิ่มจำนวนวันเลือกตั้งล่วงหน้าให้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: แนวทาง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้ง ประชาชน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: supap.pu@ssru.ac.th

Guidelines for Promoting Participation in Elections of the People in Pruksa 13 Village Khlong Sam Subdistrict, Khlong Luang District, Pathum Thani Province

Supap Phruekthisarikorn^{1,*}, Santhan Chayanon², Wijitra Srisorn³, Boriboon Chalong⁴

^{1,2,3,4}College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: 4 April 2022

Revised: 15 December 2022

Accepted: 16 December 2022

Abstract

The objectives of this research were (1) to study political participation in general elections, (2) to compare the level of political participation in the general election, and (3) to study the guidelines for political participation in the general election. The researcher employed both quantitative and qualitative research methods. In this quantitative research, data collection was conducted by questionnaires from the sample group, namely, the people of Pruksa Village 13, Klong Sam Sub-district, Klong Luang District, Pathum Thani Province, 370 people, and analyzed the data using a ready-made processing program. For qualitative research, in-depth interviews were used to collect data. From the sample group, which was the people of Pruksa Village 13, Klong Sam Subdistrict, Klong Luang District, Pathumthani Province, 17 people by purposive selection and data analysis by content analysis. The findings of the study revealed that (1) Political participation in the general election of the people of Pruksa Village 13, Khlong Sam Subdistrict, Khlong Luang District, Pathum Thani Province Overall, political participation in elections was at a high level. (2) Personal factors, including gender, age, marital status, education level and the average monthly income of the people different people have different political participation in elections. Statistically significant at the 0.05 level, and (3) Guidelines for political participation in general elections, namely (1) Election management and vote counting should be transparent and fair by allowing the public to participate more than this (2) The agency should verify the right to be correct and provide opportunities for applicant's political parties can freely campaign and have a sufficient platform to campaign. (3) Should increase public relations to educate about elections by creating a manual to create more understanding and 4) Should set the duration of the traditional election and increasing the number of days of advance voting.

Keywords: Guidelines, Political Participation, Election, People

* Corresponding author; E-mail: supap.pu@ssru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 2) และอยู่บนพื้นฐานของอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ประชาชนทุกคนจึงมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคโดยเท่าเทียมกัน ภายใต้หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นไม่อาจทำได้ ปัจจุบันประเทศไทยภายหลังการรัฐประหาร ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 มีบทบัญญัติเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในประเทศมีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้าไปบริหารประเทศ โดยการยอมรับในเสียงส่วนใหญ่ที่ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งไปใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (Phuangngam, 2005) การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการแสดงทางด้านสิทธิเสรีภาพทางความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนให้มีนโยบายในการบริหารงานในรูปแบบใด มีการพัฒนาท้องถิ่นหรือประเทศไปในทิศทางใด และต้องการผู้แทนที่มีคุณลักษณะเช่นใด (Uwanno, 2002) ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นการสะท้อนถึงอิสระภาพทางด้านความคิด รวมถึงพฤติกรรมทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ว่าแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร

ประชากรที่อาศัยในตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยและเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งที่มีความสำคัญครั้งหนึ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยหลังรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 และเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีพฤติกรรมการเลือกตั้งในลักษณะเช่นใด มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งนี้มากน้อยเพียงใด การเข้าร่วมมีหลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการให้ความสนใจทางการเมือง การไปเลือกตั้ง การบริจาคเงินสิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ฯลฯ จากกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่หลากหลายนั้นปัญหาที่พบ คือ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมแต่ยังไม่เข้าใจขั้นตอนและการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ หากมีการเข้าร่วมก็เป็นไปด้วยการถูกเชิญชวน การได้รับข้อมูลข่าวสาร บางครั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นต้องใช้เวลา ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้ อาจเพียงรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้เหล่านั้นมาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วยในการพัฒนาทางการเมือง รวมถึงการรับรู้การมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้าใจเพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนประชากรที่อาศัยประมาณ 2,500 หลังคาเรือน ประชากรผู้อยู่อาศัย 14,000 คน พื้นที่เดิมของหมู่บ้านพุกา 13 เป็นชานเมืองและเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่และมีกลุ่มประชากรที่หลากหลายที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งเป็นผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง เป็นผู้เช่า ซึ่งมีความแตกต่างทั้งในด้านฐานะความเป็นอยู่ การศึกษา การมีอาชีพที่หลากหลาย อุปนิสัยที่มีความแตกต่างกัน มีลักษณะนิสัยเรื่องการมีส่วนร่วมที่ต่างกัน ด้วยความหลากหลายของประชากรในชุมชนจึงทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านพุกา 13 มีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในหมู่บ้านพุกา 13 ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 อย่างไร โดยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม

และแบบสัมภาษณ์ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจการมีส่วนร่วมทางในการเลือกตั้งทั่วไป และเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการทบทวนวรรณกรรมได้มีนักวิชาการให้คำนิยามความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้หลากหลายท่าน อาทิเช่น Schumpeter ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการจัดแจงทางสถาบันเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งในสถาบันนั้นปัจเจกชนอาจแสวงหาอำนาจที่จะตัดสินใจด้วยวิถีทางแห่งการต่อสู้แข่งขันเพื่อคะแนนเสียงของประชาชน หมายถึง จะต้องมีการจัดตั้งสถาบันแบบต่างๆ ให้ทำหน้าที่ตัดสินใจปัญหาทางการเมือง โดยบุคคลที่จะมีอำนาจตัดสินใจในองค์กรเหล่านั้นต้องได้รับ มอบอำนาจจากการลงคะแนนเสียงของประชาชน (Schumpeter, 1943) อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) อดีตประธานาธิบดีประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวสุนทรพจน์ไว้ว่า “ประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และ เพื่อประชาชน” (Government of the people, by the people and for the people) (Catt, 1999)

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

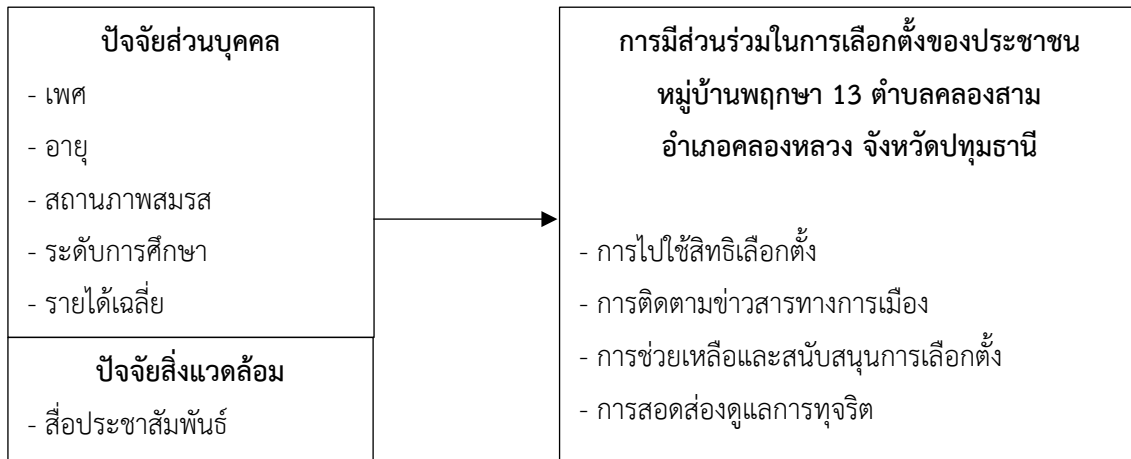
จากการทบทวนวรรณกรรมได้มีนักวิชาการให้คำนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลากหลายท่าน อาทิเช่น Milbrath (1965 cited in Sawangasuk, 2010) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคล ที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการ และยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็น การยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็จะพยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงมีทั้งที่เป็นการต่อต้าน เช่น เดินขบวนประท้วง การก่อจลาจล เป็นต้น และทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือในการเสียภาษี เป็นต้น

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวความคิดของ อัลมอนด์และโพลเวลล์ มีดังนี้ (Almond and Powell, 1976 cited in Kongjam, 2014) (1) รูปแบบตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Conventional Forms) ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเกี่ยวกับการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียง จัดตั้งหรือร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อกับทางราชการ การยื่นข้อร้องเรียนและการเดินขบวนประท้วง (2) รูปแบบที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Unconventional Forms) ได้แก่ การละเมิดกฎหมาย กฎระเบียบของสังคม การใช้ความรุนแรงของการเมือง การปฏิวัติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวความคิดของ Thomrongthanyawong (1997) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคคลไว้ ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านความสนใจ หรือความผูกพันกับการเลือกตั้ง (2) ปัจจัยในการประกาศตัวสังกัดพรรคการเมือง (3) ปัจจัยด้านอายุ (4) ปัจจัยด้านความนิยมตัวบุคคล (5) ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษา และ (6) ปัจจัยด้านเพศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดของ Thamrongthanyawong (2006) มาทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ย (2) ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สื่อประชาสัมพันธ์ ส่วนตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้ง และการสอดส่องดูแลการทุจริต

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5,000 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 2 มีนาคม 2558)

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 370 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรในหมู่บ้าน จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

ประชากรที่ผู้วิจัยสนใจจะเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ ข้าราชการ จำนวน 5 คน นักธุรกิจ จำนวน 4 คน ประชาชนทั่วไป จำนวน 5 คน และนักวิชาการ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและกิจกรรมทางการเมือง โดยปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มี 5 ข้อ การติดตามข่าวสารทางการเมือง มี 5 ข้อ การช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้ง มี 5 ข้อ การสอดส่องดูแลการทุจริต มี 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับของ Likert

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 1 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจโดยการออกแบบสอบถาม
2. ข้อมูลทุติยภูมิ นำแบบสอบถามที่รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว มาวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ และสรุปผลการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จัดหมวดหมู่และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับอธิบายระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตาม ข่าวสารทางการเมือง การช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้ง และการสอดส่องดูแลการทุจริต

ในเชิงคุณภาพนั้น คือ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางในการเลือกตั้งทั่วไป ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพฤษภา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากแบบสอบถามและจากแบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ส่วนได้ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าประชาชนให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.11 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.8 มีอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่อายุ 41 ปี – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.40 รองลงมา อายุ 31 ปี – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 ผู้ที่มีอายุ 18 ปี – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.60 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.10 ตามลำดับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 50.81 รองลงมาเป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 43.51 และผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 5.68 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.05 รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.27 และเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.68 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.73 รองลงมาเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.19 เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.46 และเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.62 ตามลำดับ สื่อประชาสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รับข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 83.24 และเป็นผู้ที่รับข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 16.76 ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.64 เมื่อจำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมาคือ ด้านการสอดส่องดูแลการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ตามลำดับ

2. ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนในหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมของประชาชนในหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านสื่อประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนในหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t หรือ F	Sig.
เพศ					
ชาย	155	3.72	0.58	2.403*	0.017
หญิง	215	3.58	0.54		
อายุ					
18 – 30 ปี	54	3.51	0.45	12.796*	0.000
31 – 40 ปี	122	3.78	0.55		
41 – 50 ปี	153	3.69	0.55		
51 ปีขึ้นไป	41	3.21	0.58		
สถานภาพสมรส					
โสด	188	3.77	0.54	17.586*	0.000
สมรส	161	3.55	0.55		
หย่าร้าง/หม้าย	21	3.13	0.39		
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	200	3.41	0.51	43.661*	0.000
ปริญญาตรี	149	3.89	0.53		
สูงกว่าปริญญาตรี	21	4.02	0.11		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	6	3.80	0.00	59.259*	0.000
10,001 – 15,000 บาท	108	3.15	0.41		
15,001 – 20,000 บาท	147	3.77	0.50		
20,001 บาทขึ้นไป	109	3.94	0.48		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ของประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดการเลือกตั้งและการนับคะแนนควรให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น
2. หน่วยงานควรมีการตรวจสอบสิทธิให้มีความถูกต้อง และเปิดโอกาสให้ผู้รับสมัครพรรคการเมืองหาเสียงได้อย่างเป็นอิสระและมีเวทีหาเสียงที่เพียงพอ
3. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยจัดทำเป็นคู่มือ เพื่อสร้างความเข้าใจมากขึ้น
4. ควรกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งแบบเดิม และเพิ่มจำนวนวันเลือกตั้งล่วงหน้าให้เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์มีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งเรียงลำดับเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อยแล้ว ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง และเป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวความคิดของ Mitbrath (1971 cited in Denjarugul, 2016) ที่ได้อธิบายว่าการเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแยกกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบอบการเมือง มากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน เป็นการทำให้ตามความสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดีมากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะมีผลทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป รองลงมาคือ ด้านการสอดส่องดูแลการทุจริต พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการสอดส่องดูแลการทุจริตของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า มีการร่วมสอดส่องดูแลการทุจริตในการเลือกตั้ง ทั้งก่อนมีการเลือกตั้ง ในขณะมีการเลือกตั้ง การร่วมสังเกตการณ์การนับคะแนนเสียง ดูแลเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง และส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้ง โดยงานวิจัยของ Chodwachirapong (2008) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของตำรวจ ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจภูธรอำเภอยะรัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอยะรัง มีบทบาทอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ รักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้งทั่วไป 2550 อีกทั้งยังมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม และยังมีบทบาทอย่างมากในการสอดส่องดูแลการทุจริตเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองตลอดช่วงเวลาก่อนเลือกตั้งผ่านสื่อต่างๆ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นๆ เกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งและนโยบายพรรคการเมือง โดยส่วนใหญ่ข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะมีเพียงประชาชนส่วนน้อยที่ไม่มีการสนทนาแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการขัดแย้งกันระหว่างบุคคลเพราะความคิดเห็นไม่ตรงกัน จึงสอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Milbrath (1971 cited in Denjarugul, 2016) ที่อธิบายถึง ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมือง เมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง การร่วมแก้ปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน ซึ่งผู้เข้าร่วมในลักษณะนี้มักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล มากกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติโดยไม่มีการแสดงออกด้วยการประท้วง

และการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการช่วยเหลือสนับสนุนการเลือกตั้ง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ในด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้งของประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีการชักชวนสมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่น ให้ร่วมรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คำปราศรัย หรือชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และยังได้ร่วมรณรงค์ไม่ให้ประชาชนซื้อสิทธิขายเสียง ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่บุคคลดังกล่าวด้วย โดยในการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Denjarugul (2016) ที่ได้อธิบายระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับต่ำ คือ ระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้สนใจทางการเมืองร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การพูดคุยทางการเมือง การชักจูงให้ประชาชนไปเลือกตั้ง เป็นต้น (2) ระดับกลาง คือ ระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้สนใจทางการเมืองสูงขึ้น ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น และ (3) ระดับสูง คือ ระดับการมีส่วนร่วมในฐานะของผู้ต่อสู้ทางการเมือง โดยร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเป็นแกนนำชุมนุม การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อการวิจัยเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งแตกต่างกัน ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวนี้มีความแตกต่างไปจาก แนวความคิดของ Thomrongthanyawong (1997) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยพบว่า เพศชายจะมีความผูกพันทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การขัดเกลาทางสังคม ที่ให้เพศชายมีความเป็นผู้นำในทุกๆ ด้าน และเพศหญิงเป็นเพศที่ตามหลัง ส่วนปัจจัยด้านอายุ จะมีผลในเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล โดยผู้ที่มีอายุมากหรืออาวุโส จะมีแนวโน้มในการเข้าสังกัดกับพรรคการเมืองมากกว่า บุคคล ที่มีอายุน้อย หรือ ผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว สำหรับปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อระดับของความผูกพันทางการเมือง ซึ่งผลการวิจัยที่มีความแตกต่าง อาจสืบเนื่องมาจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยที่เป็นประชาชน ทำให้ต้องมีการเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อีกทั้งยังต้องมีการปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ การจัดการเลือกตั้ง และการนับคะแนนควรให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่านี้ เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งและการจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yukong (2007) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอนครหลวง จังหวัดนครสวรรค์ ที่พบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย การสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกทางการเมือง กระตุ้นให้ประชาชนมีความรู้ในด้านการเลือกตั้ง หน่วยงานควรมีการตรวจสอบสิทธิให้มีความถูกต้อง และเปิดโอกาสให้ผู้รับสมัคร พรรคการเมืองหาเสียงได้อย่างเป็นอิสระและมีเวทีหาเสียงที่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยจัดทำเป็นคู่มือ เพื่อสร้างความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Milbrath

(1971 cited in Denjarugul, 2016) ที่อธิบายถึง ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ของประชาชน หมู่บ้านพุกษา 13 แม้โดยภาพรวมจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ได้มีความคิดเห็นในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด ในแบบสอบถามจากการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น จึงควรมีแนวทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ดังนี้

คณะกรรมการเลือกตั้งหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติในการเลือกตั้งให้ชัดเจนเข้าใจง่าย เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไปทราบและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ขั้นตอนการเลือกตั้ง วิธีการปฏิบัติในการเลือกตั้งอย่างชัดเจนและจริงจังเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้ง ควรมีการจัดอบรมประชาสัมพันธ์วิธีการเลือกตั้ง เพิ่มเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ แนะนำวิธีการก่อนเข้าคูหาเลือกตั้ง เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องสำหรับผู้เลือกตั้งครั้งแรก ผู้สูงอายุ และคนพิการ มีการณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากขึ้น และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการเลือกตั้งให้มากกว่านี้ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนควรให้มีสายด่วนการเลือกตั้ง เพื่อให้คำปรึกษา หรือแจ้งเบาะแสกรณีพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้แก่ประชาชน เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น การให้ความรู้เรื่องการลงคะแนนเสียง เพื่อช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีบัตรเสียเกิดขึ้น ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนมาใช้สิทธิ เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผิดหน่วย ได้แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของประชาชนหมู่บ้านพุกษา 13 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี เท่านั้น จึงไม่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนทั้งหมดได้ ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรทำการศึกษาประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ทั้งที่เป็นระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ต่างๆ อันจะสะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนโดยภาพรวมทั้งหมดของประเทศได้

2.2 เนื่องจากประชาชนของประเทศมีความแตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย และปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โทรศัพท์มือถือออนไลน์ เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการพิจารณาปัจจัยภายในอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการนำข้อมูลมาประกอบกัน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายใน ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับใด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Catt, H. (1999). *Democracy in Practice*. London and New York: Routledge.
- Chodwachirapong, C. (2008). *The Role of Police in 2007 General Election: A Case Study of Chomthong Police Station, Chiang Mai Province*. Independent Study of the Degree of Master of Political Science. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)
- Denjarugul, T. (2016). *Political participation of people in Nakhon Pathom municipality, Nakhon Pathom Province*. Thesis of the Degree of Master of Education. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Kongjam, R. (2014). *Political participation of police officers at Muang Suphan Buri Police Station*. In practice. 22-23. Thesis of the Degree of Master of Education. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Phuangngam, K. (2005). *Thai Local governments: Principles and Future Dimensions*. 5th ed. Bangkok: Winyuchon. (in Thai)
- Sawangasuk, P. (2010). *Factors That Influence Political Participation in the Taweewattana District, Thailand*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Public Administration. Nakhon Pathom: Mahidol University. (in Thai)
- Schumpeter, J. A. (1943). *Capitalism, Socialism and Democracy*. London and New York: Harper & Brothers.
- Thamrongthanyawong, S. (2006). *Public policy: Concepts, Analysis and Processes*. 13th edition. Bangkok: Faculty of Public Administration. National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Thomrongthanyawong, S. (1997). *Politics: Conceptual and Development*. Bangkok: Faculty of Public Administration National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Uwanno, B. (2002). *Good governance in Thai society*. Bangkok: Winyuchon. (in Thai)
- Yukong, B. (2007). *The development of Political participation in the election of members of the house of representatives off the people in Thatako district, Nakhon Sawan province*. Thesis of the Degree of Master of Art Program in Development Strategy. Nakhon Sawan Rajabhat University. (in Thai)

แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย
ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

พัทธนันท์ ไรจน์รุ่งวัฒน^{1,*}, สันฐาน ชยพันธ์², วิจิตรา ศรีสอน³
^{1,2,3}วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Received: 11 May 2022

Revised: 8 December 2022

Accepted: 10 December 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 400 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานหรืออ้างอิง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างแล้วนำผลการวิเคราะห์นั้นอ้างอิงลักษณะผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านระดับความรู้ความเข้าใจ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย (2) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ (3) แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในการเรื่องสิทธิและเสรีภาพที่ตนพึงได้รับ จึงทำให้เป็นโอกาสของคนที่จะอาจจะมีรู้มากกว่าและใช้ช่องทางในการละเมิดสิทธิผู้อื่น จึงต้องกำหนดให้เรื่องสิทธิเสรีภาพถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับใช้กำหนดวิถีชีวิตของปวงชนชาวไทยไปในกรอบของสังคมประชาธิปไตย

คำสำคัญ: รัฐธรรมนูญ ความรู้ความเข้าใจ สิทธิและเสรีภาพ

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: phatthanan.ro@ssru.ac.th

Guidelines for Promoting Knowledge and Understanding of Students in the Special Program in Political Science Suan Sunandha Rajabhat University to the Rights and Freedoms of the Thai People According to the Constitution B.E. 2560

Phatthanan Rotrungwat^{1*}, Santhan Chayanon², Wichitra Srison³

^{1,2,3}College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Received: 11 May 2022

Revised: 8 December 2022

Accepted: 10 December 2022

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of knowledge and understanding of students in the special program in political science, Suan Sunandha Rajabhat University to the rights and freedoms of the Thai people according to the 2017 constitution, (2) to compare the level of knowledge and understanding classified by gender, age, educational background of students in the special program in political science, Suan Sunandha Rajabhat University to the rights and liberties of the Thai people according to the 2017 constitution, and (3) to guidelines for promoting knowledge and understanding of students in the Political Science special program, Suan Sunandha Rajabhat University on the rights and liberties of the Thai people according to the 2017 constitution. The sample group was Special program student in political science, Suan Sunandha Rajabhat University consisted of 400 students using a simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistical analysis, using maximum, minimum, mean, and standard deviation. Inferential or reference statistical analysis section. The sample data was analyzed and the analysis result was referenced. The results were found that (1) Cognitive level most of them have a low level of understanding, (2) Comparison of differences between personal factors significantly influenced the students' cognitive level at the 0.05 level, and (3) Approaches to promote knowledge and understanding because most people lack knowledge and understanding of their rights and freedoms. Therefore, it was an opportunity for people who may have more knowledge and use channels to infringe on the rights of others. Rights and liberties must be included in the basic education curriculum for determining the way of life of the Thai people in the framework of a democratic society.

Keywords: Constitution, Knowledge, Rights and Freedoms

* Corresponding Author; E-mail: phatthanan.ro@ssru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยที่มาและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเป็นไปตามองค์ประกอบแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยามครบทั้ง 4 ข้อ คือ (1) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (2) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (3) หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย และ (4) หลักนิติรัฐ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 กำหนดให้จีนปกครองตามระบบสังคมนิยมมีที่มาและเนื้อหาตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยามจำนวน 2 ข้อ คือ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและหลักนิติรัฐ ส่วนความสัมพันธ์ของรัฐธรรมนูญด้านสิทธิเสรีภาพกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเนื้อหาการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนครบ 30 ข้อ ปรากฏในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยซึ่งเป็นหมวดหลักและยังได้บัญญัติในหมวดอื่นคือ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และหมวด 6 แผนนโยบายแห่งรัฐ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 ได้บัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่สัมพันธ์กับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจำนวน 27 ข้อในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมืองรวมถึงหมวด 1 หลักการทั่วไป และหมวด 3 องค์กรแห่งรัฐ ได้กำหนดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในหมวด 1 หลักการทั่วไปเป็นหลัก ทั้งนี้ สิทธิเสรีภาพที่ไม่ได้บัญญัติตามปฏิญญาสากลอยู่ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้ง 3 ข้อ แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตยมีเนื้อหาที่คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากกว่ารัฐธรรมนูญในระบอบสังคมนิยมสถานการณ์สิทธิเสรีภาพในประเทศไทยพบว่า ในภาพรวมมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่ดีขึ้น ได้ดำเนินการตามกรอบ การปฏิรูปประเทศและกฎหมายหลายด้าน แต่มีสถานการณ์ที่น่ากังวล คือ สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การค้ามนุษย์ เสรีภาพในการแสดงออก และการคุ้มครองนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนส่วนสถานการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเห็นว่าการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการสื่อสารโดยเฉพาะด้านการเมือง การละเมิดการนับถือศาสนา การปราบปรามชนกลุ่มน้อย และการควบคุมการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาคือ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานให้กับประชาชนแต่ปัญหาที่พบเกิดจากการยังมิได้บังคับใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมรวมถึงประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิเสรีภาพ (Suwannasun, 2020)

ในสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ นอกจากจะมีกฎหมายเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับในการจัดระเบียบของสังคมแล้ว ก็ยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งที่ใช้เชื่อมโยงให้สังคมมีความมั่นคงและเข้มแข็งอีกด้วย เมื่อสังคมเกิดการพัฒนา เจริญเติบโต และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น กลไกต่างๆ ที่จะต้องจัดการให้สังคมมีความสงบและมีสันติเกิดขึ้นนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตามไปด้วย อีกทั้งสิทธิ และเสรีภาพจึงเป็นอีกกลไกหนึ่งของสังคมที่กำหนดว่าสังคมนั้นได้มีความสุข สงบ และสันติเกิดขึ้น

เนื่องจากมนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคมที่มีทั้งความรู้สึก การนึกคิด และเมื่อมนุษย์เกิดมาก็จะมีสิทธิทางธรรมชาติตามมาด้วย ซึ่งจะประกอบไปด้วย ชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินที่ได้มีการลงแรงไปกับทรัพยากรธรรมชาติก็คือ ในธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีสิทธิที่จะปฏิบัติหรือกระทำโดยที่ไม่ต้องขึ้นอยู่กับความยินยอมหรือเจตนาของผู้อื่น เพราะมนุษย์ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและคนเราทุกคนในสังคมยังมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ซึ่งรัฐจะต้องมีการปฏิบัติต่อประชาชนโดยถือว่าประชาชนก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่มีศักดิ์อยู่ร่วมกันภายในสังคมจะไม่สามารถและ

ไม่ควรที่จะปฏิบัติต่อประชาชนเหมือนสัตว์ หรือสิ่งของ เพราะการปฏิบัติเช่นนี้ ถือเป็นการไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ ด้านสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่มีการขยายขอบเขตมากขึ้นโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย นักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ภาคพิเศษ เพื่อสะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจ จึงได้กำหนดเป็นหัวข้อ “แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560
3. แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาภาคพิเศษ ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 2,000 คน (Academic Service Division, 2021) เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดจำนวนประชากร

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาภาคพิเศษ ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 333 คน โดยใช้สูตรของ Yamane ซึ่งเป็นการคำนวณขนาดตัวอย่างสัดส่วน 1 กลุ่ม โดยให้ความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 หรือยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 แต่เก็บกลุ่มตัวอย่างจริง 400 คน

เครื่องมือวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะของเนื้อหาและแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ที่สร้างขึ้นตามหลักการและวิธีการของ Likert ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และ (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใ้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (Key Informants) โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ (2) ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

การตรวจสอบเครื่องมือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ซึ่งผ่านการตรวจทานและแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงความสอดคล้องของข้อความและเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบมีจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC (Index of Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบาค โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม (Questionnaire) ดำเนินการตามขั้นตอน คือ (1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงคณบดีวิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม (2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด และ (3) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 400 ชุด ที่มีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 95 แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดำเนินการตามขั้นตอน คือ (1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และ (2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์มอบให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิใช้พื้นที่ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษารัฐศาสตร์

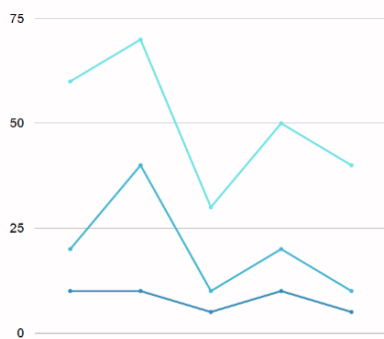
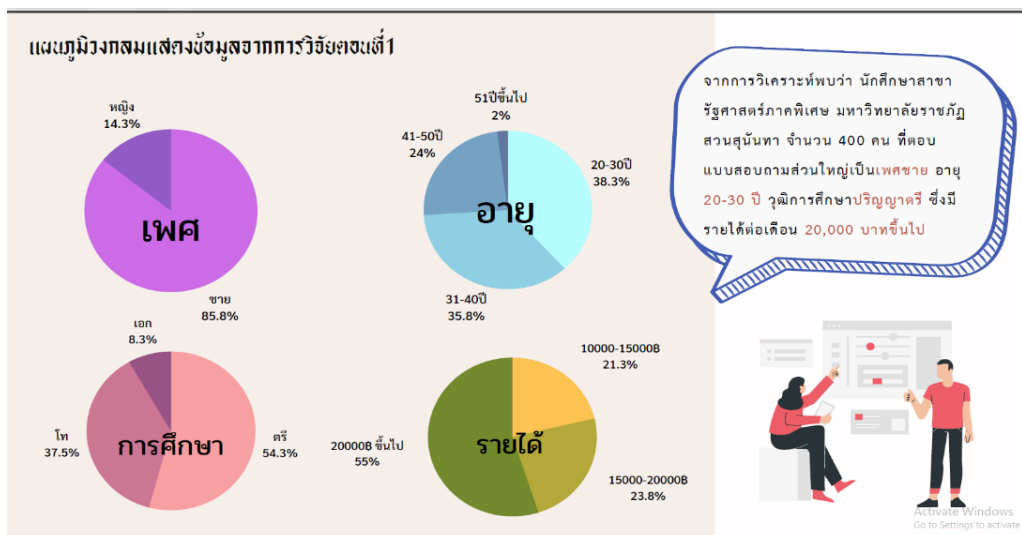
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้ (1) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบกับการบรรยาย (2) วิเคราะห์การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย (3) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 (Independent Samples T-test และ One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (แบบสัมภาษณ์) การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและบรรยาย (Descriptive) ที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 โดยให้เหตุผลสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจัดบันทึกข้อมูลภาคสนาม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานพบว่า นักศึกษาสาขารัฐศาสตรภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 400 คน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 85.75 อายุ 20-30 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.25 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 รายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 นอกจากนี้ ในส่วนของความรู้ความเข้าใจ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาสาขารัฐศาสตรภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.12$) ทั้งนี้ ด้านมาตรา 25 สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ($\bar{x} = 1.28$) รองลงมา มาตรา 30 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะหรือในขณะที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ ($\bar{x} = 1.20$) มาตรา 28 วรรค 4 การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ ($\bar{x} = 1.15$) และความรู้ต่อสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ($\bar{x} = 1.04$) นั้นเป็นลำดับสุดท้าย

พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาสาขารัฐศาสตรภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.12$) โดยเรื่องที่มีนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ -ด้านมาตรา 25 สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ($\bar{x} = 1.28$) -ด้านมาตรา 30 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึกหรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ ($\bar{x} = 1.20$) -ด้านมาตรา 28 วรรคสี่ การทรมาน ทารุณกรรมหรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ ($\bar{x} = 1.15$) และ ความรู้ต่อสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ($\bar{x} = 1.04$) นั้นเป็นลำดับสุดท้าย

ภาพที่ 2 กราฟแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขาวิชาสาขารัฐศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และ รายได้ของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ตารางที่ 1 การทดสอบความแตกต่าง ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศกับระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษา

หัวข้อ	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ระดับความรู้	ชาย	1.14	0.34	11.421*	0.001
ความเข้าใจของนักศึกษา	หญิง	1.04	0.21		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศกับระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษา พบว่า เพศชาย ($\bar{X} = 1.14$) อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ เพศหญิง ($\bar{X} = 1.04$)

จากการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับระดับ ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา โดยพบว่าได้ค่าสถิติที่คำนวณ (t) เท่ากับ 11.421 ค่า (Sig.) เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศแตกต่างกันมีส่งผลต่อระดับความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 การทดสอบความแตกต่าง ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุกับระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษา

หัวข้อ	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
ระดับความรู้	20-30 ปี	1.04	0.10	6.319*	0.000
ความเข้าใจ	31-40 ปี	1.19	0.38		
ของนักศึกษา	41-50 ปี	1.16	0.44		
	51 ปีขึ้นไป	1.00	0.00		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุกับระดับความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษา พบว่า อายุ 31-40 ปี ($\bar{X} = 1.19$) อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี ($\bar{X} = 1.16$) อายุ 20-30 ปี ($\bar{X} = 1.04$) และ อายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 1.00$) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุกับระดับ ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา โดยพบว่าได้ค่าสถิติที่คำนวณ (t) เท่ากับ 6.319 ค่า (Sig.) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุแตกต่างกันมีส่งผลต่อระดับความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้านอายุกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา

ระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษา	$\bar{X}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
		1.04	1.19	1.16	1
20-30 ปี	1.04	-	.150*	.124*	-.040
31-40 ปี	1.19		-	-.025	-.189
41-50 ปี	1.16			-	-.164
51 ปีขึ้นไป	1.00				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 เมื่อทำการทดสอบจับคู่ โดยค่าสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ด้านอายุกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ โดย

1. นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ อายุ 20-30 ปี มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับอายุ 31-40 ปี
2. นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ อายุ 20-30 ปี มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับอายุ 41-50 ปี

ตารางที่ 4 การทดสอบความแตกต่าง ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา

หัวข้อ	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
ระดับความรู้	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1.05	0.11		
ความเข้าใจ	ปริญญาตรี	1.15	0.38	24.032*	0.000
ของนักศึกษา	สูงกว่าปริญญาตรี	1.45	0.67		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 1.45$) อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี ($\bar{X} = 1.15$) และ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 1.05$) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา กับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา โดยพบว่าได้ค่าสถิติที่คำนวณ (F) เท่ากับ 24.032 ค่า (Sig.) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบรายคู่ ด้านระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา

ระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษา	$\bar{X}$	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		1.05	1.15	1.45
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1.05	-	.097*	.396*
ปริญญาตรี	1.15		-	.299*
สูงกว่าปริญญาตรี	1.45			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อทำการทดสอบจับคู่ โดยค่าสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ด้านระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกันจำนวน 3 คู่ โดย

1. นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับระดับการศึกษาปริญญาตรี
2. นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี
3. นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 6 การทดสอบความแตกต่าง ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา

หัวข้อ	รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
ระดับความรู้	10,000-15,000 บาท	1.12	0.15		
ความเข้าใจ	15,000-20,000 บาท	1.01	0.03	8.010*	0.000
ของนักศึกษา	20,000 บาทขึ้นไป	1.17	0.43		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา พบว่า รายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป ($\bar{X} = 1.17$) อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ รายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท ($\bar{X} = 1.12$) และ รายได้ต่อเดือน 15,000-20,000 บาท ($\bar{X} = 1.01$) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา โดยพบว่าได้ค่าสถิติที่คำนวณ (f) เท่ากับ 8.010 ค่า (Sig.) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบรายค่า ด้านรายได้ต่อเดือนกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา

ระดับความรู้ความเข้าใจ ของนักศึกษา	$\bar{X}$	10,000-15,000 บาท	15,000-20,000 บาท	20,000 บาทขึ้นไป
		1.12	1.01	1.17
10,000-15,000 บาท	1.12	-	-.113*	.046
15,000-20,000 บาท	1.01		-	.159*
20,000 บาทขึ้นไป	1.17			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 เมื่อทำการทดสอบจับคู่ โดยค่าสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ด้านรายได้ต่อเดือนกับระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ โดย

1. นักศึกษาสาขารัฐศาสตรภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ รายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับรายได้ต่อเดือน 15,000-20,000 บาท
2. นักศึกษาสาขารัฐศาสตรภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่วนใหญ่ รายได้ต่อเดือน 15,000-20,000 บาท มีระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา แตกต่างกับรายได้ต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป

อภิปรายผล

1. ด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีความรู้ความเข้าใจต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Piriyawatana (2018) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความรู้ ทัศนคติของประชาชนในสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ: ศึกษากรณีประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหางว อำเภอมือง จังหวัดระนอง”

2. ด้านระดับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ Sophakan (2007) กล่าวว่า การเข้าใจถึงเรื่องราว ข้อเท็จจริง รายละเอียดต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์หรือพบเจอ และความสามารถในการนำความรู้ที่เก็บรวบรวมมาใช้ตัดสิน แปลง อธิบาย เปรียบเทียบในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผลทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ที่จะนำมาใช้หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในชุมชน เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางเพื่อวางแผนระบบการทำงานการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งต่อไป และสอดคล้องกับ Bloom (1980) กล่าวว่า พฤติกรรมและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเน้นการจำเป็นหลัก ทั้งการระลึกถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นที่สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสารต่างๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไป เฉพาะสิ่งและความรู้เรื่องสากล ซึ่งสอดคล้องกับ Jungsawat (2005) กล่าวว่า ได้ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ในด้านที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจถึงข้อเท็จจริงต่างๆ รวมถึงศึกษาถึงการพัฒนาความสามารถด้านทักษะทางสติปัญญา และการใช้วิจารณ์ในการประกอบการตัดสินใจ

3. ด้านแนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ผลการศึกษาพบว่า การละเมิดสิทธิ

เกิดขึ้นเนื่องจากคนส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในการเรื่องสิทธิและเสรีภาพที่ตนพึงได้รับ จึงทำให้เป็นโอกาสของคนที่อาจจะมีความรู้มากกว่าและใช้ช่องทางในการละเมิดสิทธิผู้อื่น จึงต้องกำหนดให้เรื่องสิทธิเสรีภาพถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับใช้กำหนดวิถีชีวิตของปวงชนชาวไทยไปในกรอบของสังคมประชาธิปไตย สอดคล้องกับ Chanchai (1995) กล่าวว่า การกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนโดยรัฐ ประชาชนสามารถใช้วิธีวิธีที่กฎหมายรับรองไว้เข้าเี่ยวยาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Boonsuwan (2007) กล่าวว่า การจัดระบบการคุ้มครองและการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้น รัฐต้องคำนึงถึง หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (1) การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องเป็นไปเพื่อความคุ้มครองสังคมและคุ้มครองเสรีภาพของผู้อื่นมนุษย์ทุกคนต่างมีสิทธิเสรีภาพ และหากทุกคนได้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ความมีสิทธิเสรีภาพก็จะไม่เหลืออยู่เลย (2) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพจากการละเมิดของรัฐ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยควรที่จะร่วมมือกันสร้างจิตสำนึกให้กับนักศึกษาให้เกิดความตระหนักหันมาให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพทางการเมืองอย่างจริงจัง เพราะการสร้างจิตสำนึกจะทำให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

1.2 มหาวิทยาลัยควรหันมาสนใจและส่งเสริมให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เพื่อให้เยาวชนรู้จักใช้ความคิด ความสามารถพัฒนาตนเองด้านความรู้ทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการเมืองและการพัฒนาประเทศ เพราะเยาวชนคือรากฐานของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถมาก ประเทศนั้นจะพัฒนาได้รวดเร็วกว่าประเทศอื่นๆ

1.3 รัฐควรวางรากฐานทางด้านการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น เพราะการเมืองคือเรื่องที่จะต้องให้การศึกษ้อย่างถาวรและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยกับมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐบาลและเอกชน การเรียนอื่นๆ เพื่อเกิดการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างมากได้มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีการอธิบายเชิงบริบท มีความหลากหลายและมีการแสวงหาทฤษฎีใหม่อยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

Boonsuwan, K. (2007). *Analysis of the Constitution of the Kingdom of Thailand 2007*. [Online].

Retrieved June 2, 2011 from: <http://www.kas.de/thailand>. (in Thai)

Chanchai, S. (1995). *The advancement of public law both internationally and in Thailand*.

Bangkok: Winyuchon. (in Thai)

Chantarawong, S. (1987). *The Federalist Paper: A Document of American Political Thought*.

Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)

- Jungsawat, S. (2005). *Internal audit knowledge of internal auditors and auditors. Case Study of the Siam Commercial Bank Public Company Limited, Headquarters*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Kittipradit, S. (2014). *Human Rights*. 19th ed. Bangkok: Publishing House. (in Thai)
- Lertpaitoon, S. (1997). *Constitutional Law*. Bangkok: Thammasat Book Center. (in Thai)
- Meewong-Ukos, B. (2010). *Constitutional Law*. 4th ed. Bangkok: Textbook Project and teaching documents of the Faculty of Law Thammasat University. (in Thai)
- Meewong Ukos, B. (2016). *Constitutional Law*. 9th ed. Bangkok: Faculty of Law, Thammasat University. (in Thai)
- Phatinthu, C. (2005). *Human Rights Learning and Operation Process*. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Royal Academy. (2003). *The Royal Academy Dictionary, 1999*. [Online]. Retrieved 12 September 2021, from: <http://www.royin.go.th/dictionary/> (in Thai)
- Saeng-Uthai, Y. (1983). *Explanation of general constitutional principles*. 4th ed. Bangkok: Ruenkaew printing. (in Thai)
- _____. (1969). *Explanation of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 1968*. Bangkok. (in Thai)
- _____. (2017). *Introduction to general law*. 21st ed. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Singkaneti, B. (2004). *Basic principles of rights, freedoms and human dignity accordingly*. Bangkok: Faculty of Law National, Institute of Development Administration. (in Thai)
- Sophakan, S. (2007). *Factors influencing personnel knowledge and understanding of sub-district administrative organizations*. Loei: Faculty of Social Sciences for Development, Loei Rajabhat University. (in Thai)
- Uwanno, B. (2011). *Explanation of Law, Constitution*. 2nd ed. Bangkok: Office of Legal Studies of the Thai Bar Association. (in Thai)
- Wititanon, N. (2010). *Basic constitutional principles*. Bangkok: Nanaxia Printing. (in Thai)

A Prototype Toolkit for Developing Design Thinking Skills for Non-Designer Managerial Level

Phuttachart Rattanawong*

Faculty of Architecture, Silpakorn University

Received: 29 October 2022

Revised: 10 December 2022

Accepted :14 December 2022

Abstract

This research is based on theoretical and practical concerns about the concept of Design Thinking (DT), its background, characteristics, process models, and process toolkit. Besides the literature review, a qualitative analysis of Stanford d.school is a well-known model of the DT process, and applied DT tools were made. The research provides a critical approach to DT to help the management better understand the benefits. The idea can be put into practice in business and help the managerial level become more creative thinking. Ten CEOs, both design and non-design backgrounds, were interviewed to identify the outlook of their business problem-solving and business innovation management process. DT workshop was provided with seven cross-disciplinary middle managers as participants to answer the two research questions: (1) What method is used for business problem-solving? (2) How does a manager integrate DT into their innovation processes? (3) How can a manager's creative skills and mindsets be optimized base on DT methodology? Evaluate the DT workshop format's impact and outcome in a non-designer context; all participants were asked to evaluate their understanding of DT before and after the workshop. After attending the workshop, all participants grow skills and mindsets in the field of DT. They applied the DT method in their projects, including ideation and development prototyping. All workshop participants planned to apply DT methods in their future projects. The impressive results in such a limited time frame by diverse Design Thinking teams promise to integrate DT in their problem-solving and Innovation process.

Keywords: Design Thinking, Innovation, Creative Thinking, Research Sprint, Prototyping

* Corresponding Author; E-mail: rattanawong_p2@su.ac.th

Introduction

New business models, technological advancement, and social changes have been a concern and are focused on studies of both scholars and practitioners. However, management's practice has not changed since the first functions of management were defined by Fayol (2016), such as POCCC (planning, organizing, commanding, coordinating, and controlling). According to Hamel and Breen (2007), management's function still entails setting objectives and talent, accumulating and applying knowledge, allocating resources, building and nurturing relationships, and meeting stakeholder demands. Moreover, the United Nations prioritized creativity and Innovation as the competencies required in this era and the future (Creativitywakeup, 2021).

Several research suggestions have emerged about the missing right brain competencies that need to be nurtured for the new age managers and leaders. While most of these competencies relate to the left brain hemisphere, which deals with logical, rational, and analytical thinking, increasingly, DT becomes important for the new-age individuals to stimulate the right brain hemisphere responsible for Holistic Thinking, Intuitive Thinking, and Creative Thinking (Herrmann and Herrmann-Nehdi, 2015). Like a designer in terms of Holistic Thinking, Dunne and Martin (2006) highlighted the importance of thinking that focuses on Design Thinking would be a good business strategy.

One method that supports increasing creative thinking through the Design Thinking process has also been adopted by some of the world's top universities, such as Stanford University, Oxford University, and Massachusetts Institute of Technology (Meinel and Leifer, 2012). Nonetheless, there were hardly any attempts to link Design Thinking with top managerial levels, although those managers consider developing new products and services as central issues. For many years, Stanford University has been teaching non-designers to think like a designer which was called Design Thinking in one day. Brown (2009) states that DT is not just for non-designers to get closer to Design but also provides for designers to get closer to business thinking. DT was a bridge for non-designers and designers. Non-designers were taking Design Thinking classes and participating in Design Thinking workshops. These workshops have never been found crossing the bridge from business land into design land without cooperation between non-designers and designers and real problem-solving experience.

Research Question

This research aims to address the lack of a research framework for examining the integration of Design Thinking with innovation processes. No appropriate existing adoption models and research frameworks are insufficient in developing a prototype Design Thinking toolkit for a manager. This research aims to build a prototype Design Thinking toolkit to develop creative thinking skills based on Design

Thinking methodology. In particular, this research will probe and deduce answers to the following three research questions.

- 1) What method is used for business problem-solving?
- 2) How does a manager integrate Design Thinking into their innovation processes?
- 3) How can a manager's creative skills and mindsets be optimized base on Design Thinking methodology?

Research Objective

This study focuses on understanding the integration of Design Thinking with innovation processes. Based on these research questions, concise sub-purposes are clearly stated as follows.

1. To describe the method used for business problem-solving by CEOs and Ownership.
2. To identify the integration of Design Thinking with innovation processes from CEOs' and Ownerships' perspectives.
3. To develop a prototype of a Design Thinking toolkit to drive creative thinking skills and mindsets for a non-design manager.

As shown in Figure 1, the research problems, three research questions, and three research objectives are established to explore possibilities for the Prototype toolkit of developing Design Thinking skills for the Non-Designer Managerial Level to provide insights into solutions to the research problem.

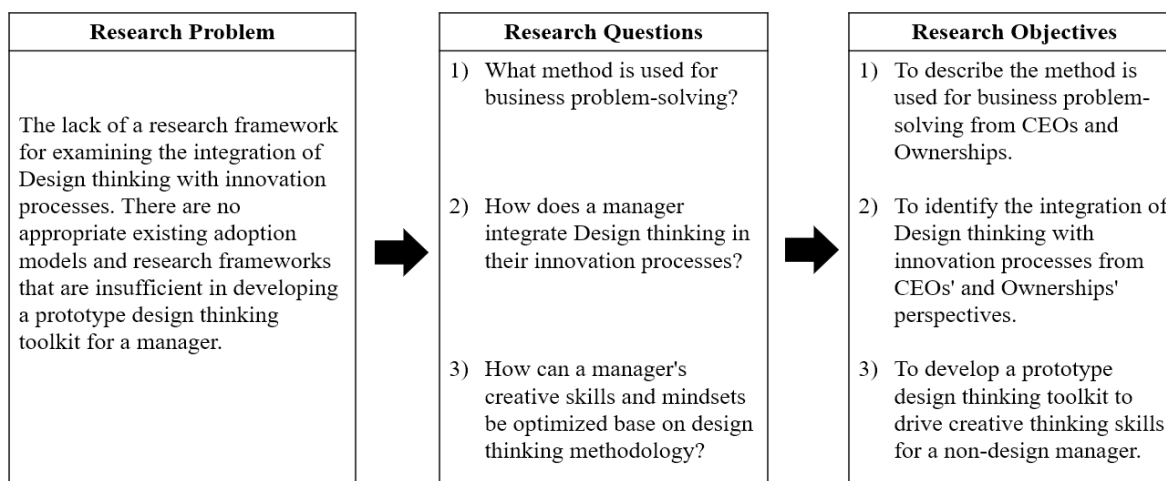

Figure 1 Summary of the research problem, research questions, and Research Objectives

Literature Review

The Concept of Design Thinking (DT)

Today, Design Thinking (DT) is understood to be a complicated way of thinking that creates new realities and reflects the introduction of design culture and its method into such an innovative business (Elsbach and Stigliani, 2018). Coe Leta Stafford, Managing Director of DEO, one of the world's influential design consultants, said, “Design Thinking is a process for creative problem-solving.” Martin (2009) also mentioned that DT affected the organization's transformation and inspired Innovation. DT is the next competitive advantage. Stevens (2022) specify that “Design Thinking is both an ideology and a process, concerned with solving complex problems in a highly user-centric way.”

DT is an approach used for practical and creative problem-solving. It is based on the methods and processes that designers use, but it has evolved from various fields, including architecture, engineering, and business. DT can also apply to any area; it does not necessarily have to design specifications. DT is a driver for Innovation promoted by a designer and offers new models of processes and toolkits that help improve every creative process carried out by a designer and multidisciplinary teams in any firm (Martin, 2009)

DT is a driver for Innovation promoted by a designer and offers new models of processes and toolkits that help improve every creative process carried out by a designer and multidisciplinary teams in any firm (Martin, 2009). DT combines “design” and “thinking” in many fields, such as Innovation, management, and marketing. It creates opportunities to apply design tools to other problem-solving contexts, but it is not only related to the appearance and functionality of artifacts but in the form of businesses, services, and processes (Thoring and Mueller, 2011). Nowadays, Design Thinking is not only a cognitive process or a mindset but has become an effective toolkit for any innovation process, connecting the creative design approach to traditional business thinking based on planning and rational problem-solving.

Models of the Design Thinking Process

Several process models have been published and defended in the Design Thinking domain applied in business and Innovation as the most appropriate. Some of the best-known models are the 3's I model (Brown and Wyatt, 2010) and the HCD model (IDEO, 2015), both developed by the design agency IDEO, the Double Diamond model from the British Design Council (Design_Council, 2019), and the Design Thinking model of the Hasso-Plattner-Institute.

Regarding DT's domain, applied in business and Innovation, the most popular process model is the Hasso-Plattner model published and defined by Stanford d. school that is most appropriate to the innovative process (Meinel and Leifer, 2012). This model first defines the problem and then implements the solutions, continually with the user demographic's needs at the core of concept

development. This model focuses on need finding, understanding, creating, thinking, and doing. This process's core is action and creation: creating and testing prototypes. DT can continue to learn and improve upon initial ideas. The Design Thinking model consists of these five steps of the process Stanford (2010) is present in more detail as follows.

1. Empathize: Empathy is the centerpiece of a human-centered design process. The Empathize mode is the work done to understand people within the context of the design challenge. It's an effort to learn about how and why they do things, their physical and emotional needs, their worldview, and what matters to them.

2. Define: The Define mode of the design process brings clarity and focus to the design space. This stage is about making sense of the general information you have gathered. As a design thinker, it is a chance and responsibility to define the challenge you are taking on based on what we have learned about the user and the context after becoming an instant expert on the subject and gaining invaluable empathy for the person designing.

3. Ideate: Ideate is the mode of the design process in which you concentrate on idea generation. Mentally it represents a process of "going wide" in terms of concepts and outcomes. Ideation provides both the fuel and the source material for building prototypes and getting innovative solutions into your users' hands.

4. Prototype: Transform ideas into a physical form to experience and interact with people and, in the process, learn and develop more empathy.

5. Test: Try out high-resolution products, use observations and feedback to refine prototypes, learn more about the user, and purify the original point of view. Simplify understanding Design Thinking process is illustrated in Figure 2

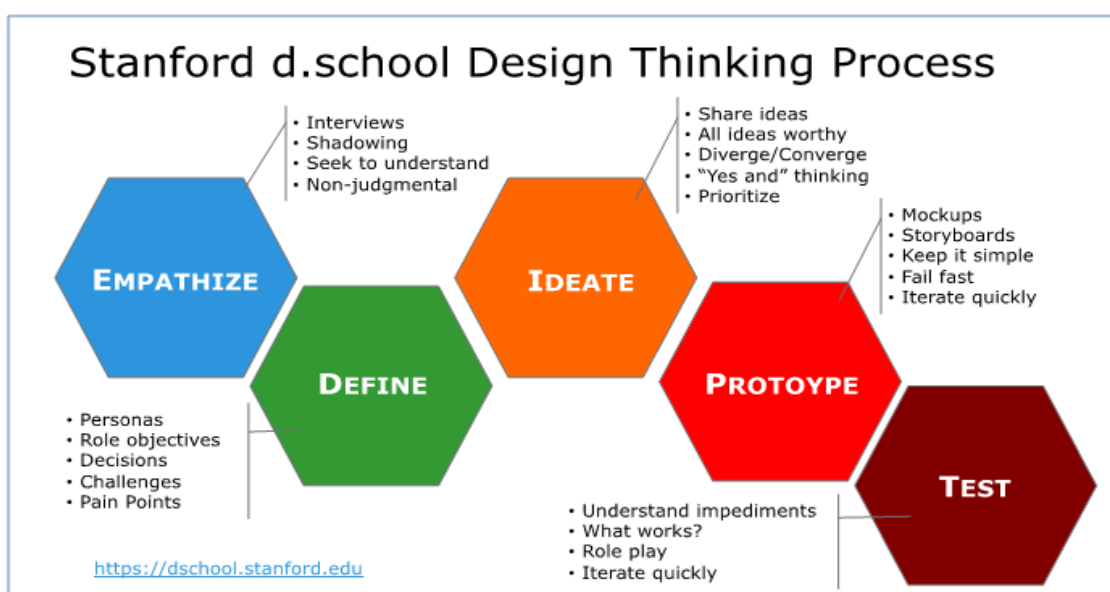

Figure 2 Stamford d. school Design Thinking process

Source: Stanford (2010)

Using Design Thinking to Develop Creativity Skills

DT was recently identified as one of the most alternative methodologies for developing management creative skills and mindsets and the research phenomenon. DT is based on methods developed in practice. In this context, "Design" is understood very broadly as a process of developing new products and services, including business models (Meinel and Leifer, 2012). Some of the world's leading universities, such as MIT, Cambridge University, and Stanford University, identified DT as a promising method for teaching innovativeness, creativity, new product development, and problem-solving (Brown, 2009). Kummitha (2018) defined DT as the willingness and capability to build better solutions than traditional management programs.

Research Methodology

Research Design

Given the lack of conceptual frameworks in Design Thinking for Thailand's business contexts, this study was essentially exploratory in nature. Therefore, the qualitative method was selected as the most appropriate method for gathering the data with sufficient depth and richness, answering the research question, and fulfilling the research purpose (Neuman, 2009). Based on such a qualitative approach, the researcher was directly involved in activities intended to foster changes at the group and organizational levels (Dickens and Watkins, 1999). For this study, a cross-sectional study was more appropriate and more common than a longitudinal study to assess the Design Thinking in Thailand's business contexts to describe only the contemporary situation of the digital era. In addition, a qualitative research method, in-depth interviews, and workshop format allow flexibility, allowing emerging data to be incorporated into the analysis iteratively.

This research methodology aims to explore new research methods using the lean and sprint processes. To improve research goals and objectives, a researcher must employ the 'lean' research process, build, test, and learn their explored research prototype. This method adopted a sprint process in the agile methodology to sharpen the overall research direction. The entire process of data gathering and research methodology was presented in Figure 3.

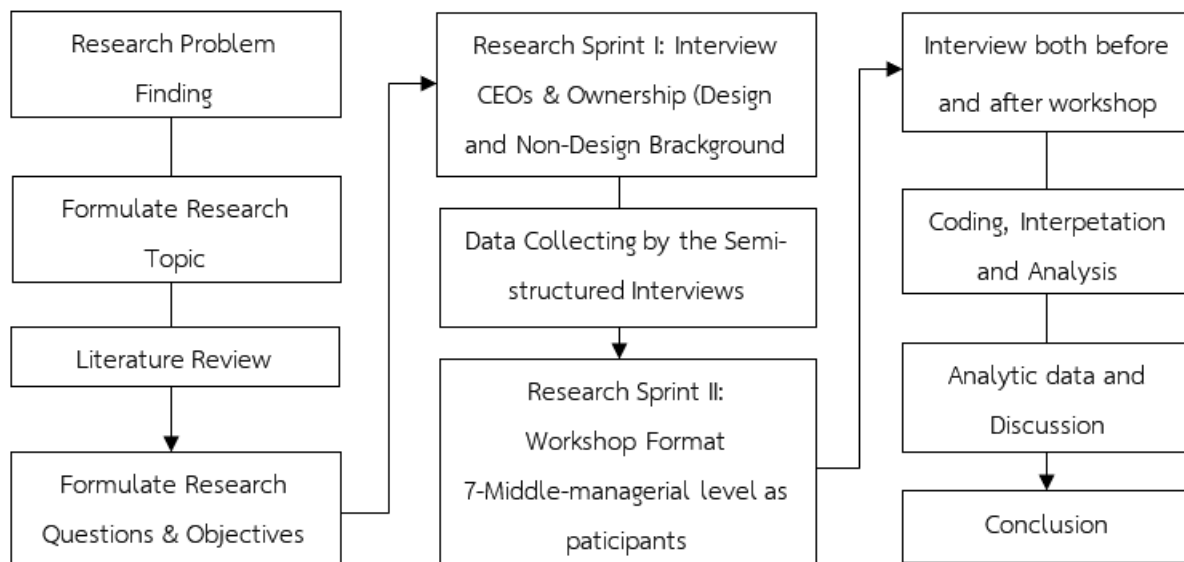

Figure 3 Structure of the research components and methodology in this study

Sampling Procedure and Data Collection

Research Sprint I:

The convenience and snowball techniques was selected for gathering data. The primary data to develop a conceptual framework was collected from ten persons who voluntarily participated in the interview. Interviewees were persons in businesses located and launched in Thailand. These interviewees were chosen from CEOs and ownerships, both Design and non-design backgrounds, and the knowledge of their experiences in developing innovative processes for driving businesses. Interviewees were asked the same questions about their ideas and perspective based on three questions; 1) What is Design Thinking? 2) What method was used for your business problem-solving? and 3) How do you develop service or product innovation? Each interview lasted between 20-30 minutes and was carried out face to face at the interviewee's workplace and online format; Line calls, Facebook messenger, and Zoom. All interviews were recorded and transcribed for late analysis. All data were coded according to themes derived from literature and emergent data. These codes formed the basis of a theoretically informed analysis (Miles, Huberman, and Saldaña, 2019).

Research Sprint II:

Based on this research, the Design Thinking workshop covered theoretical and practical sessions, cases, group discussions, and compact design exercises. A one-day Design Thinking challenge was provided to solve a team problem and judge the effect of the workshop framework communicating the Design Thinking ethos.

The sample was selected from seven cross-disciplinary job titles and backgrounds voluntarily participating in the workshop format. The sample was examined and evaluated Design Thinking's

impact in a non-designer context; all participants were asked to assess their understanding of Design Thinking before and after the workshop. This cross-disciplinary composition of the workshop group is a key factor in mutual learning and understanding of the different disciplines. Design Thinking acts as an enabler (Best, 2012) and catalyst in this process. The Job position of participants is compiled in Table 1.

Table 1 Interdiscipling Job Position of the workshop participants

No.	Gender	Job Position
1	Male	Engineering Manager
2	Male	Legal Manager
3	Female	Human Resource Manager
4	Female	Customer Service Manager
5	Female	Sale Manager
6	Female	Public Relation Manager
7	Female	Quality Assurance Manager

The participants were given a task and a physical location in KX Knowledge Exchange Innovation Center to initiate their exploration phase. They applied the methodology, tools, and skills in introductory theoretical, practical, and group feedback workshop sessions. The interdisciplinary team then runs the innovation process through Design Thinking through empathic exploration; 1) problem framing 2) concept ideation and testing 3) phase of the Design Thinking process. Finally, the present results were presented and evaluated. Figure 4 shows the participants' tasks and self-description of the developed solution through the Design Thinking Workshop.

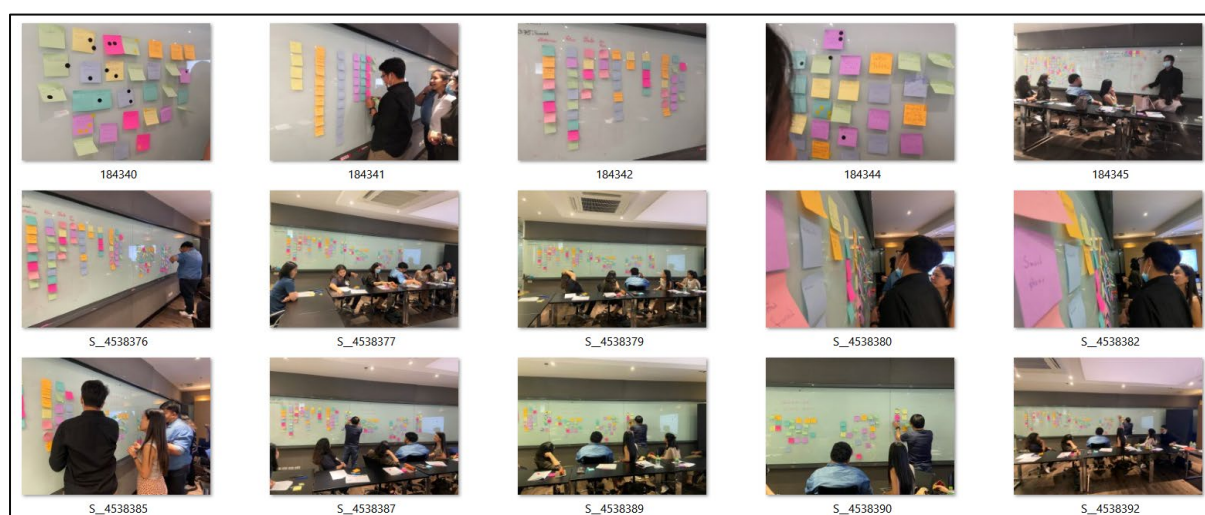

Figure 4 The participants' tasks and self-description of the developed solution through the Design Thinking Workshop.

Data analysis

In a qualitative approach, the data collection will be carried out through multiple sources of evidence, including thematic interviews and workshop format, to study the Design Thinking process's opinions about Design Thinking and innovation process experiences. A pattern-matching analytical strategy will be employed based on Veal and Ticehurst (2005).

Findings

1. The Result from Research Sprint I

Based on the literature's systematic review, it is clear that the existing Design Thinking models are inadequate for antecedent conditions for a Thai firm. The idea of applying research sprint No.1 uses qualitative data to formulate their point of view to develop an innovation process. The analysis was the sentences that were transcripts from ten interviews: CEOs and Ownership of ten mid-size firms. Initially selected the mid-size firms as small, but they were efficient and continuously experienced, growing to become mid-size firms. Interviewees were asked the same questions in 15-20 minutes, and there are three major questions to ask interviewees the same questions; (1) What is Design Thinking? (2) What is the method used for your business problem-solving? (3) How do you develop service or product innovation?

What is Design Thinking?

The point of view of interviewees, both two groups in the definition and short-meaning of Design Thinking is a very similar perspective that was presented in Table 2.

Table 2 The definition and meaning of Design Thinking from ten interviews

No.	Design Background	No.	Non-Design Background
1	The process is to design the new product and services.	6	The process of Design is to use for new products.
2	The methodology of business problem-solving.	7	The process of creative thinking.
3	The management strategy is to develop innovative products.	8	The new strategy is used to develop a new product.
4	The methodology to create new ideas.	9	A strategy is used to solve a business problem.
5	The process of developing a new product is to meet customer needs.	10	Creative thinking is as a designer.

What is the method used for your business problem-solving?

The extraction of codes from the interview was grouped into four steps by content analysis. To understand, it presents the assigned principles of the related contents, derived from interviewees, to a particular division code of the method used for business problem-solving, as shown in Table 3.

Table 3 The method used for business problem-solving

Step	Activities
1. Define the problem	- Differentiate fact from opinion - Specify underlying causes - State the problem specifically - Solve the problem with data
2. Generate alternative solutions	- Specify alternatives consistent with firm goals - Specify short- and long-term alternatives - Brainstorm on new ideas - Seek alternatives that may solve the problem
3. Evaluate and select an alternative	- Evaluate alternatives relative to a target standard - Evaluate both proven and possible outcomes - State the selected alternative explicitly
4. Implement and follow up on the solution	- Plan and implement a test of the chosen alternative - Gather feedback from all affected parties - Establish ongoing measures and monitoring

How do you develop service or product innovation?

One of the interviewees' perspectives on the development innovation process is that one of the concepts from interview coding is provided. In order to better manage the development of innovative ideas, they were defined as follows components.

- Market - to create ideas around new markets to target
- Marketing - to create ideas around new ways of marketing the product
- Partner - to make ideas around new partners for distributing the product
- Product - to make ideas around new product
- Technology - to make ideas around new technologies for supporting various insurance value chain processes

2. The Result from Research Sprint II

By analyzing the perception, understanding, and experience before the workshop, this paper aims to clarify how Design Thinking is currently interpreted by non-design background. Firstly, I will introduce the composition of the workshop group (7 participants) regarding their previous awareness of Design Thinking. More than half of the workshop participants, or equal to 71%, had no prior touch with Design Thinking but had ever seen various sources from general media, especially Facebook. All of those had not actively applied Design Thinking methods in their projects. Thus, the definition of Design Thinking exhibited extreme differences in understanding the actual nature of Design Thinking, as shown in Table 4.

Table 4 Definitions of Design Thinking before the workshop participation

No.	Definition
1	"A process for finding solutions to complex problems with the help of a multidisciplinary team."
2	"Brainstorming in a team and discussion."
3	"A discipline which aims to solve people's need, using creative thinking."
4	"Define, research, idea, prototype, choose, implement, and learn."
5	"A comprehensive methodology to create applicable and innovative products and services for businesses."
6	"Brainstorming to solving business problems."
7	"A multidisciplinary team to develop new innovation."

After the workshop session, all participants demonstrated and understood the Design Thinking mindsets, methods, and tools, identified useful and diverse insights, formatted relevant framed design tasks, and solved them with a design-minded approach. All workshop participants planned to apply Design Thinking methods in their future projects. The impressive results in such a limited time frame by diverse Design Thinking teams promise to integrate Design Thinking in their problem-solving and Innovation process.

Discussion

As an introduction to the process dynamic of Design Thinking, This study conceived a one-day workshop for middle managers, in which they are conducted through a whole creative process and can try out DT tools in several exercises. The workshop activities should help them decide which DT tools are helpful and add value to their daily work life. This study is related to the Design Thinking workshop as action research by Tschimmel (2012) that provides a critical approach to Design Thinking

to help the innovation management community better understand the potential the concept has for implementing and developing creative thinking in business in society in general.

Concretely, the workshops aim to familiarize the participants with all the creative process stages and the techniques that support collective creation. If a manager understands that the designer's visual output is rarely the result of a wish to produce a sketch or model but rather to understand and discuss a problem, perhaps they wouldn't be so afraid to include the visual tool in their daily routines of Thinking and speaking about problems. Thus, one of the workshop's objectives is a better understanding of DT's skills and an increased motivation to innovate. These results are related to the experimental research by Agarwal and Salunkhe (2012) that enhance creative thinking and innovation thinking competencies in the students, making them students as a holistic managers.

Every business owner and manager can benefit from using Design Thinking when developing innovative solutions to problems or looking for new challenges and opportunities. Facilitating Design Thinking (DT) sessions, which are incorporated into actual creative sessions in businesses, is another method for raising awareness of the significance of Design Thinking in innovation processes. With more in-depth insights into the DT process's dynamic and powerful tools, managers can improve their participation and facilitate innovation processes. From the question; How does a manager integrate Design Thinking in his innovation processes? This study wants to give some practical advice as follows:

1. Design Thinking is not just the designer's ability; it can also be developed and taught by anyone who wants to solve problems using creative thinking, conceive new realities, and communicate new ideas. This means teaching design to engineers and marketers and designers business skills.
2. Managers should encourage teams to be more visual. Invite them to express their ideas on whiteboards, free walls, and notebooks. Make quick and rough prototypes by sketching on wallpapers without worrying that the drawings won't look good enough to be seen.
3. Interdisciplinary teams can benefit from DT tools' strong visual character by understanding and creating together. In addition, they help the creative process, which involves the end users.
4. This workshop model acts as a guide for each development interaction. Without being tied to a specific DT process model, managers could gradually incorporate DT tools into the various stages of their innovation processes to get a sense of their potential.

Conclusion

While both types of competencies. Left-brain Thinking and right-brain. Thinking are required for Management functions in Today's organizations. It is apparent from this research that there is an opportunity to strengthen conventional management programs to generate right-brain thinking

competencies along with left-brain competencies. In this research, present the middle manager's prototype of a problem and action base workshop by integrating the Design Thinking methodology, which has its foundation in business reality. It is a practical application in different environments that ranges to the knowledge transferring of non-design background. And it is on track to become one of the most methods prevalent in driving creativity, problem-solving, and managerial thinking.

The study presents the working research sprint to solve the research question. The study contributed to the growth of knowledge in the field of Design Thinking by proposing the application of Design Thinking to develop skills and mindsets in non-design managers. This research can serve as a model of knowledge transfer of entrepreneurship or related disciplines at all levels; it is sufficiently flexible in applying to various environments. This research also calls for a border inclusion of managerial mindsets. This research will encourage innovativeness and creativity as two building blocks of success and a development-oriented society.

Suggestion

This study suggests developing an evaluation toolkit that will transfer the Design Thinking knowledge to CEOs, Ownerships, and Managers, both design and non-design backgrounds. For further studies, monitoring such workshops requires extensive knowledge and experience, should be more widely explored, and more examples of use in different education settings should be presented.

References

- Agarwal, A., and Salunkhe, U. (2012). Impact of Including Design Thinking Competencies in Management Education - An Experimental Study. *The Proceedings of the International Design Management Research Conference*, Boston, USA.
- Best, K. (2012). *Design as enabler of change*. DMI Viewpoints. [Online]. Retrieved from: https://www.kathrynbest.com/wp-content/uploads/KBest_Design-Enabler-of-Change.pdf
- Brown, T. (2009). *Change by Design: How Design Thinking Transforms Organizations and Inspires Innovation*. New York: Harper Collins.
- Brown, T., and Wyatt, J. (2010). Design Thinking for Social Innovation By. *Stanford Social Innovation Review*, 8, 30-35. doi:10.1596/1020-797X_12_1_29
- Creativitywakeup. (2021). *Why the United Nations prioritised creativity*. [Online]. Retrieved from: <https://www.creativitywakeup.com/blog/wciw>
- Design_Council. (2019). *Framework for Innovation: Design Council's evolved Double Diamond*. [Online]. Retrieved from: <https://www.designcouncil.org.uk/our-work/skills-learning/tools-frameworks/framework-for-innovation-design-councils-evolved-double-diamond/>

- Dickens, L., and Watkins, K. (1999). Action Research: Rethinking Lewin. *Management Learning*, 30, 127-140. doi:10.1177/1350507699302002
- Dunne, D., and Martin, R. (2006). Design Thinking and How It Will Change Management Education: An Interview and Discussion. *Academy of Management Learning and Education*, 5, 512-523. [Online]. Retrieved from: <https://www.semanticscholar.org/paper/Design-Thinking-and-How-It-Will-Change-Management-Dunne-Martin/0142ae9fd78f7ae821e8c15b5c03501fde1fa099>
- Elsbach, K., and Stigliani, I. (2018). Design Thinking and Organizational Culture: A Review and Framework for Future Research. *Journal of Management*, 44, 014920631774425. doi:10.1177/0149206317744252
- Fayol, H. (2016). *General and industrial management*. Ravenio Books.
- Hamel, G., and Breen, B. (2007). The Future of Management. *Human Resource Management International Digest*, 16. doi:10.1108/hrmid.2008.04416fae.001
- Herrmann, N., and Herrmann-Nehdi, A. (2015). *The Whole Brain Business Book : Unlocking the Power of Whole Brain Thinking in Organizations, Teams, and Individuals*. 2nd ed. USA: McGraw Hill.
- IDEO. (2015). *The Field Guide to Human-Centered Design*. [Online]. Retrieved from: <https://www.designkit.org/resources/1>
- Kummitha, R. K. R. (2018). Institutionalising Design Thinking in social entrepreneurship. *Social Enterprise Journal*, 14(1), 92-107. doi:10.1108/SEJ-12-2016-0059
- Martin, R. (2009). *The Design of Business : Why Design Thinking is the next compattitive advantages*. Massachusetts: Havard Business Press.
- Meinel, C., and Leifer, L. (2012). Design Thinking Research. In H. Plattner, C. Meinel, and L. Leifer (Eds.), *Design Thinking Research: Studying Co-Creation in Practice* (pp. 1-11). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., and Saldaña, J. (2019). *Qualitative Data Analysis: A Methods Sourcebook*. 4th ed: USA: SAGE Publications.
- Neuman, W. L. (2009). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. 7th ed. Massachusetts: Pearson.
- Stanford, H. P. I. o. D. a. (2010). *An introduction to Design Thinking process guide*. [Online]. Retrieved from: <https://stanford.io/2KykQ6l>
- Stevens, E. (2022). *What Is Design Thinking? A Comprehensive Beginner's Guide*. [Online]. Retrieved from: <https://careerfoundry.com/en/blog/ux-design/what-is-design-thinking-everything-you-need-to-know-to-get-started/>
- Thoring, K., and Mueller, R. (2011). *Understanding the Creative Mechanisms of Design Thinking: An Evolutionary Approach*. doi:10.1145/2079216.2079236

- Tschimmel, K. (2012). Design Thinking as an effective Toolkit for Innovation. *The Proceedings of the XXIII ISPIM Conference: Action for Innovation: Innovating from Experience Conference (ISPIM)*, Barcelona, 1-20.
- Veal, A. J., and Ticehurst, B. (2005). *Business Research Methods: A Managerial Approach*. Pearson Higher Education.

The Mediating Effects of Work Engagement and Organizational Citizenship Behavior on the Relationship between CSR Reputation and Contextual Performance in MSMEs

Tidarat Pongvachirint*

Faculty of Business Administration, University of the Thai Chamber of Commerce

Received: 24 November 2022

Revised: 10 December 2022

Accepted: 14 December 2022

Abstract

Work engagement and organizational citizenship behavior is the most widely researched topic in the field of organizational behavior. The main objective of this research is to study the relationship between CSR reputation and contextual performance by mediating work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization in Micro, Small, and Medium Enterprises (MSMEs). A probability sampling technique was used in this study with stratified random sampling. This study was conducted in Thailand with a sample of 421 employee respondents. These findings suggest that CSR reputation positively affects contextual performance by two mediators which are work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization. Therefore, this research suggests the importance of how to enhance the contextual performance of employees with work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization on CSR reputation.

Keywords: CSR Reputation, Work Engagement, Organizational Citizenship Behavior Toward the Organization, Contextual Performance

* Corresponding Author; E-mail: tidarat_pon@utcc.ac.th

Introduction

Corporate social responsibility (CSR) has been growing significantly (Crawford and Scaletta, 2005) and CSR is increasingly important for organizations as they become aware of its many advantages to their operations, personnel, communities, and the environment. Being a good corporate citizen is a goal that many prosperous organizations value increasingly (Nexia, 2018). Literature reviews demonstrate that all organizations have an impact on society and the environment through products, services, and operations with the interaction of stakeholders. Thus, CSR is critically important to all companies including small and large companies (Hopkins, 2003; Roche, 2002; Williams, 2005). However, it seems that there has not been as much research done regarding CSR's role in micro, small, and medium enterprises (Perrini et. al., 2006; Schaper and Savary, 2004; Vyakarnam et. al., 1997).

The evidence suggests that the implementation of CSR strategies affected employees significantly (Aminudin, 2013). While an organizational citizenship behavior perspective was embraced by some CSR research, they largely focus on how CSR impacts prospective employees and increases corporate attractiveness. (Greening and Turban, 2000). Micro, small, and medium enterprises (MSMEs) in Thailand play a critical role in the GDP of MSMEs in 2021 grew by 3.0%, valued at 5,603,443 million baht and accounting for 34.6% of total GDP and affecting 12,601,726 employees who are employed in these sectors which are service, commercial, and manufacturing sectors (OSMEP, 2021).

This research aims to study the relationship between CSR reputation and contextual performance by mediating work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization. This research contributes to the literature by studying the relationship between CSR reputation, work engagement, organizational citizenship behavior toward organization, and contextual performance in micro, small, and medium enterprises (MSMEs) to comprehend the direction of how to enhance contextual performance. The outcome of this study is able to assist CEOs, CSR managers, and entrepreneurs who have authority in decision-making in CSR projects able to organize CSR projects effectively and use limited resources well, to understand employees how to manage them to engage in CSR activities and enhance the job performance of employees in the organization effectively.

Research Objective

1. To study the relationship between CSR reputation and contextual performance by mediating work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization in Micro, Small, and Medium Enterprises (MSMEs)

2. To contribute to the literature by studying the relationship between CSR reputation, work engagement, organizational citizenship behavior toward the organization, and contextual performance in micro, small, and medium enterprises (MSMEs).
3. To comprehend the direction on how to enhance contextual performance from CSR reputation.

Research Scope

This research focuses on the studying of micro, small, and medium enterprises (MSMEs) in Thailand. The data was gathered from respondents who work in MSMEs and used a questionnaire as a quantitative method for data collection by examining the mediating effects of work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization. This research aims to study the influence of CSR reputation on job performance (contextual performance). The outcome will be used to assist CEOs, CSR project managers, and entrepreneurs to have more comprehension of how to manage employees to engage in work and CSR activities in the organizations and enhance their job performances.

Literature Review

In Thailand, corporate social responsibilities (CSR) are considered important for stakeholders and the public in Thailand. Many companies adopt CSR and convert it into the community, environmental, and educational initiatives. Moreover, CSR has become more crucial to advancing other organizations' sustainable development. Stakeholder engagement efforts have acknowledged the significance of CSR operations in the organization (Kraisornsuthasinee and Swierczek, 2006). The contextual performance aspect of corporate social responsibility (CSR) in Thailand is the subject of a few studies. The majority of the research prioritized financial achievement over an employee's performance in terms of employee engagement. Thus, to improve the understanding of CSR on stakeholder engagement, such as an employee's contextual performance and the relationship between organizational citizenship behavior toward the organization from CSR engagement, this study is important from the perspective of Thailand in MSMEs.

CSR Reputation and Work Engagement

Literature reviews indicate that employees' perceptions of the company's positive CSR reputation influence whether they prefer to participate in the activities that the company offers and whether they prefer to work for the company due to their positive attitudes toward the CSR reputation of their employers. Furthermore, literature reviews define CSR reputation affects the work engagement of employees because CSR is able to enhance work engagement by motivating employees to have better motivation, better morale, more commitment, and enhanced loyalty to

the organization (Branco and Rodrigues, 2006). The social identity theory (SIT) suggests that the company's CSR initiatives could contribute to a significant relationship because CSR fosters employee identities in ethics and social values that they can share with their employers (Rupp, 2011). The outcome of previous studies demonstrates the potential value of SIT as a framework for comprehending how employees engage in the organization's CSR (Brammer et. al., 2007; Collier and Estaban, 2007; Crawshaw et. al., 2014; Mueller et. al., 2012; Turker, 2009).

The finding of Branco and Rodrigues (2006) also explains how companies with a strong CSR reputation foster better relationships with third parties by luring in employees who would perform better, boost morale among current staff members, increase commitment, increase engagement, and increase loyalty to the business. Employees decide to engage based on their perceptions of the company's commitment to social responsibility. This current research realizes that it is essential to have more comprehension of how to enhance higher work engagement from CSR reputation at the companies and there are few studies in MSMEs in Thailand about CSR reputation while the company's investment in socially responsible practices is seen positively by employees, who are more engaged at work. (De Roeck and Delobbe, 2012; Rupp et. al., 2006; Trevino et. al., 2008).

Work Engagement and Organizational Citizenship Behavior Toward the Organization

Behaviors that directly help the organization are referred to as organizational citizenship behavior toward the organization (OCBO). Employees should defend the organization when other employees criticize it, express loyalty to the company, show pride when representing the company in public, and keep up with developments in the field. OCBO refers to employees attending functions that are not required but help the organization's image, offering ideas to improve the functioning of the organization, and taking action to protect the organization from potential problems (Podsakoff et. al., 2000; Williams and Anderson, 1991). Many companies experience employee misbehavior, so they look for initiatives that focus on employee engagement and learn how to improve organizational citizenship behaviors. Because engaged employees are joyfully active and experience their work from engagement in CSR and work engagement, two constructs of organizational citizenship behaviors (OCBs) which organizational citizenship behavior toward the individual (OCBI) and organizational citizenship behavior toward the organization (OCBO) have recently attracted greater attention and play a critical role (Joo et. al., 2017).

Additionally, previous studies discuss the connection between organizational citizenship behaviors (OCBs) and work engagement by indicate proposed a significant positive relationship (Allen and Meyer, 1990; Ariani, 2013; Dalal, 2005; Gaetani et. al., 2019; Hui et. al., 2000; Kelloway et. al., 2002; Qawasmeh, 2018; Rurkkhum and Bartlett, 2012; Sackett et. al., 2006; Saks, 2006; Van et. al., 2000; Williams and Anderson, 1991) but do not explicitly identify that it is OCBI or OCBO dimension from OCBs. To have more comprehension of specific dimension on OCBO, this current research study

works on engagement and OCBO to have more understanding of this dimension because previous research concentrates OCBs in the overview.

In the current study, the social exchange theory is used to explain the connection between corporate citizenship behaviors and work engagement (Sak, 2006). The finding of Sak (2006), corporate citizenship behaviors and work engagement are positively correlated. Employees in a variety of jobs and organizations were surveyed by Sak (2006), who found that participants had significantly higher work engagement due to job characteristics and organizational support, which together account for a sizable portion of the variation in operational employee engagement and lead to higher in organizational citizenship behaviors.

Organizational Citizenship Behavior Toward the Organization and Job Performance

Organizational citizenship behaviors (OCBs) are divided into two dimensions: organizational citizenship behavior toward the individual (OCBI) which is behavior that benefits peers and coworkers. Organizational citizenship behavior toward the organization (OCBO) is behavior that benefits the organization as a whole (Goo et. al., 2019). The survey is based on a questionnaire about state-owned firms, private enterprises, and foreign-funded enterprises and is based on the theory of organizational citizenship behavior (Yao and Mingchuan, 2010). These findings indicate the linkage between organizational citizenship behavior and performance; the findings demonstrate that organizational citizenship behaviors not only have an impact on overall performance but also have an effect on an employee's individual performance. Organizational citizenship behavior toward the organization (OCBO) suggests actions that immediately benefit the organization. Employees defend the organization when other employees criticize it, express loyalty to the company, show pride when representing the company in public, and keep up with developments in the industry. According to OCBO, employees also offer ideas to improve the functioning of the organization and take action to protect it from potential problems about the organization (Podsakoff et. al., 2000; Williams and Anderson, 1991).

Furthermore, previous research suggests a positive relationship between organizational citizenship behaviors (OCBs) and job performance. OCBs are favorably connected with job performance. Because they found that OCBs would immediately improve their employees' job performance, firms were advised by this study to implement a good job performance appraisal system (Rahman and Karim, 2017). This research fills the gap in to study of the OCBO dimension on contextual performance because OCBO directly benefits the organization and contextual performance is extra-role performance. Previous studies are not specified explicitly study on each dimension but study two dimensions in the overview of job performance while each dimension has benefits to job performance positively but distinct dimensions. Moreover, job performance can be classified into two types include task performance and contextual performance (Motowidlo and Van

Scotter, 1994). Some research focuses only on how to enhance task performance and some previous research did not include contextual performance in their analysis since they believe that task performance was a key factor in the success of their investigations while contextual performance is not included in their analysis (Chiaburu et. al., 2017; William and Anderson, 1991).

Previous studies indicate that employees should have higher contextual performance, which is related to people's propensity to perform in a way that supports the psychological and social contexts of a company or organization. Contextual performance also known as extra-role performance represents employees investing energy in their work role (Borman and Motowidlo, 1993). Thus, this current research fills the gap to study the specific dimension of job performance with contextual performance to understand how to enhance employees to do an extra role in companies that are able to enhance employee performance effectively.

Research Methodology

Research Design

For the research design, this study used quantitative techniques to gather and analyze data. (Creswell, 2003). The secondary published information is a foundational part of the study design.

Population and Sample

For sample size and data collection, this research selected stratified sampling as a form of sampling, and data were collected from the employees who work in micro, small, and medium enterprises (MSMEs) from 30 provinces selected from 6 zones in Thailand that are 5-ranking highest number of populations in Thailand.

Research Instrument

The questionnaire was designed to examine the association between CSR reputation, which is the independent variable, work engagement (WE) is the first mediating variable, organizational citizenship behavior toward the organization (OCBO) is the second mediating variable, and contextual performance (CP) which is the dependent variable.

This research uses a Likert scale by respondents answer the questions in the questionnaire using a rating range from 1 to 5 agreement level because a five-point Likert-type scale was used to increase response rate and response quality along with reducing respondents' "frustration level" (Babakus and Mangold, 1992). All the latent variables of this study were measured using agreement level to a statement in five points Likert scales: (1) Strongly disagree; (2) Disagree; (3) Neither agree nor disagree; (4) Agree; (5) Strongly agree.

According to Harman's single-factor testing, this research was tested by loading all items of all variables into a single factor, the analysis showed that the total variance of the single factor was 34.41%, which is less than 50% of the variance among variables. This indicates that common method

bias was not detected in this data set (Simmering et. al., 2015). This research measures the validity test with IOC (the index of item-objective congruence) from five experts by the evaluation using the index of item-objective congruence (Rovinelli and Hambleton, 1977). This test is the process that content experts rate the individual items based on the degree to which they measure specific objectives listed by the test developer. The IOC value is suggested to be higher than or equal to 0.5 by Rovinelli and Hambleton (1997), suggesting that the questionnaire question has a good measurement. According to this study, the IOC value of 0.85 is respectable and indicates that the questionnaire has accurate measurement.

Data Collection

Questionnaires were delivered and a total of 421 responded.

Data Analysis

Data analysis for this study involved examining the mediating effects (i.e., indirect effects) of CSR reputation on contextual performance through serial mediators (work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization). This research uses the PROCESS macro for SPSS for serial multiple mediations. This procedure allows the study of the direct and indirect effects of x on y while modeling a process in which x causes M1, which, in turn, causes M2, concluding with Y as an outcome. For this study, the researcher adopted this model with X representing CSR reputation, Y representing contextual performance, M1 representing work engagement, and M2 representing organizational citizenship behavior toward the organization. This study uses the macro' model 6 which defines this logical, causal sequence with two mediators. The indirect effect is significant (at $\alpha = .05$) if its 95% confidence interval does not encompass zero.

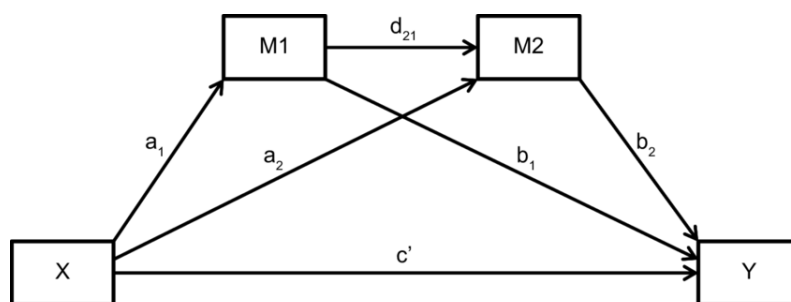

Figure 1 Statistical diagram of multiple mediation model 6 (Preacher and Hayes, 2008)

Findings

Preacher and Hayes's (2008) Model 6 was used to test the serial multiple mediation predictors about the indirect effect that CSR reputation on contextual performance. The results show support for serial multiple mediations ($\beta = 0.17$; $SE = 0.03$, 95% CI: 0.12, 0.23), CSR reputation

has a significant indirect effect on contextual performance via work engagement and organizational citizenship behavior toward the organization as mediators. The alpha coefficient for the four items is 0.86.

Table 1 Result of Indirect Effect (s) of X on Y

	Effect (s)	SE	LLCI	ULCI	Significance
Total	0.47	0.05	0.38	0.56	Yes
Ind1	0.16	0.03	0.10	0.22	Yes
Ind2	0.14	0.03	0.08	0.20	Yes
Ind3	0.17	0.03	0.12	0.23	Yes

Note: Lower-level confidence interval (LLCI) and Upper-level confidence interval (ULCI)

Table 2 Indirect Effect (s) of X on Y

Ind1	CSR Reputation--> Work Engagement--> Contextual Performance
	CSR Reputation- - > Organizational Citizenship Behavior toward the Organization- - >
Ind2	Contextual Performance
	CSR Reputation--> Work Engagement--> Organizational Citizenship Behavior toward the
Ind3	Organization--> Contextual Performance

Note: The analysis was done using SPSS Process Macro with 5,000 bootstrap samples.

Coefficients are unstandardized.

This study assists CEOs, CSR project managers, and entrepreneurs to have more comprehension of the engagement of employees and how to manage them to improve work engagement, enhance OCBO, and enhance contextual performance in MSMEs, which is crucial in the context of giving management insight into employee behaviors and attitudes about CSR. This study demonstrates a highly significant positive relationship between CSR reputation, contextual performance, work engagement, and organizational citizenship behavior toward the organization. This finding is necessary and explains that a company able to improve the efficiency of its employees by motivating employees to have higher work engagement while enhancing its CSR reputation to employee perception. When employees have a high CSR reputation because the company commits to using a substantial portion of its profits to help community groups and being a good company's reputation for socially responsible behavior that is above average for the industry. The outcome of a high CSR reputation affects employees to put a lot of effort into their work, pay a lot of attention to work, feel positive about their work, attend functions that are not required but that help the organizational image, take action to protect the organization from potential problems, and express loyalty toward the company. The outcome of contextual performance from high CSR reputation, work engagement,

and OCBO affect employees to do extra roles by they help other employees with their work when they have been absent, helping others when their workload increases (assisting others until they get over the hurdles), and willing attend functions not required by the organization but helps in its overall image. This study provides important information to decision-makers involved on how to enhance contextual performance effectively and motivate them to remain, loyal, committed, and engage with their company. It also provides a useful reference for future researchers on this topic.

Suggestion

This study gets attention in MSMEs without specifying the business sectors. As a result, the data gathered from respondents who work in MSMEs shows that the results may be different if respondents are classified in specific business sectors in terms of the attitudes and behaviors of the employees. In this study, the only tool used for data collecting is a questionnaire. In the future, the researcher intends to conduct qualitative interviews with employees to better understand their attitudes and behaviors regarding how to improve job performance (contextual performance) with CSR reputation. The interviews would provide a deeper understanding of the attitudes and behaviors of each respondent. For future research, the researcher should study specific sectors of MSMEs which are the trading sector, service sector, manufacturing sector, and agribusiness sector to get a specific direction on how to enhance employee engagement and enhance job performance in each business sector.

References

- Allen, N. J., and Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00506.x>
- Aminudin, N. (2013). Corporate social responsibility and employee retention of 'green' hotels. *Procedia-Social and behavioral sciences*, 105, 763-771.
- Ariani, D. W. (2013). The relationship between employee engagement, organizational citizenship behavior, and counterproductive work behavior. *International Journal of Business Administration*, 4(2), 46. <https://doi.org/10.5430/ijba.v4n2p46>
- Babakus, E., and Mangold, W. G. (1992). Adapting the SERVQUAL scale to hospital services: An empirical investigation. *Health Services Research*, 26(2), 767-786.
- Borman, W. C., and Motowidlo, S. J. (1993). *Expanding the criterion domain to include elements of contextual performance*. In N. Schmitt and W. C. Borman (Eds.), *Personnel Selection in Organizations*, 71-98.

- Brammer, S., Millington, A., and Rayton, B. (2007). The contribution of corporate social responsibility to organizational commitment. *The International Journal of Human Resource Management*, 18, 1701-1719. <https://doi.org/10.1080/09585190701570866>
- Branco, M. C., and Rodrigues, L. L. (2006). Corporate social responsibility and resource-based perspectives. *Journal of Business Ethics*, 69(2), 111-132. <https://dx.doi.org/10.1007/s10551-006-9071-z>
- Chiaburu, D. S., Oh, I. S., Wang, J., and Stoverink, A. C. (2017). A bigger piece of the pie: the relative importance of affiliative and change-oriented citizenship and task performance in predicting overall job performance. *Human Resource Management Review*, 27(1), 97-107. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2016.09.006>
- Collier, J., and Esteban, R. (2007). Corporate social responsibility and employee commitment. *Business Ethics: A European Review*, 16, 19-33. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2006.00466.x>
- Crawshaw, J. R., Van Dick, R., and Boodhoo, Y. (2014). Corporate social responsibility and organizational commitment: The moderating role of individuals' attitudes to CSR. *Politische Psychologie*, 3, 38-50.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach*. 2nd ed. Thousand Oaks, California: Sage.
- Dalal, R. S. (2005). A meta-analysis of the relationship between organizational citizenship behavior and counterproductive behavior. *Journal of Applied Psychology*, 90(6), 1241-1255. <https://dx.doi.org/10.1037/0021-9010.90.6.1241>
- De Roeck, K., and Delobbe, N. (2012). Do environmental CSR initiatives serve organizations' legitimacy in the oil industry? Exploring employees' reactions through organizational identification theory. *Journal of Business Ethics*, 110, 397-412. <https://doi.org/10.1007/s10551-012-1489-x>
- Gaetani, L., Carlo, M. D., Brachelente, G., Valletta, F., Eusebi, P., Mancini, A., and Filippo, M. D. (2019). Cerebrospinal fluid free light chains compared to oligoclonal bands as biomarkers in multiple sclerosis. *Journal of Neuroimmunology*, 339, 577108. <https://doi.org/10.1016/j.jneuroim.2019.577108>
- Goo, W., Choi, Y., and Choi, W. (2019). Coworkers' organizational citizenship behaviors and employees' work attitudes: The moderating roles of perceptions of organizational politics and task interdependence. *Journal of Management and Organization*, 28(5), 1011-1035. <https://doi.org/10.1017/jmo.2019.26>
- Greening, D. W., and Turban, D. B. (2000). Corporate social performance is a competitive advantage in attracting a quality workforce. *Business and society*, 39(3), 254-280.

- Hopkins, M. (2003). *The planetary bargain-CSR matters*. London: Earthscan.
- Hui, C., Lam, S. S. K., and Law, K. K. S. (2000). Instrumental values of organizational citizenship behavior for promotion: A field quasi-experiment. *Journal of Applied Psychology*, 85, 822-828. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.5.822>
- Joo, B.-K. and Jo, S. J. (2017). The effects of perceived authentic leadership and core self-evaluations on organizational citizenship behavior: the role of psychological empowerment as a partial mediator. *Leadership and Organization Development Journal*, 38(3), 463-481. <https://doi.org/10.1108/LODJ-11-2015-0254>
- Kelloway, E. K., Loughlin, C., Barling, J., and Nault, A. (2002). Self-reported counterproductive behaviours and organizational citizenship behaviours: separate but related constructs. *International Journal of Selection and Assessment*, 10(1-2), 143-151. <https://doi.org/10.1111/1468-2389.00201>
- Kraisornsuthasinee, S., and Swierczek, F. W. (2006). Interpretations of CSR in Thai companies. *The Journal of Corporate Citizenship*, 22, 53-65.
- Motowidlo, S. J., Scotter, V., and J. R. (1994). Evidence that task performance should be distinguished from contextual performance. *Journal of Applied Psychology*, 79(4), 475-480. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.79.4.475>
- Mueller, K., Hatrup, K., Spiess, S. O., and Lin-Hi, N. (2012). The effects of corporate social responsibility on employees' affective commitment: a cross-cultural investigation. *Journal of Applied Psychology*, 97, 1186-1200. <https://doi.org/10.1037/a0030204>
- Nexia (2018). *The growing importance of corporate social responsibility in business*. [Online]. Retrieved from: <https://nexia.com/insights/global-insight/the-growing-importance-of-corporate-social-responsibility-in-business/>
- OSMEP (2021). *Annual report 2021. The office of SMEs promotion*. [Online]. Retrieved from: https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20220929153913.pdf
- Perrini, F., Russo, A. and Tencati, A. (2006). SMEs and CSR theory: evidence and implications from an Italian perspective. *Journal of Business Ethics*, 67(3), 305-316.
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Paine, J. B., and Bacharach, D. G. (2000). Organizational citizenship behaviors: A critical review of the theoretical and empirical literature and suggestions for future research. *Journal of Management*, 26(3), 513-563. <https://doi.org/10.1177/014920630002600307>
- Qawasmeh, F. M. (2018). Assessment of organizational citizenship behavior (OCB) in Jordanian universities. *International Journal of Academic Research in Business and Social Science*, 8(12), 68-82. <https://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v8-i12/4991>

- Rahman, M. H. A., and Karim, D. N. (2017). The effect of performance appraisal on organizational citizenship behavior (OCB): a study on the Islamic Banks in Bangladesh. *Bangladesh Journal of Public Administration (BJPA)*, 25(2), 17-43. <https://doi.org/10.36609/bjpa.v25i2.34>
- Rupp, D. E. (2011). An employee-centered model of organizational justice and social responsibility. *Organizational Psychology Review*, 1, 72-94.
- Roche, J. (2002). CSR and SMEs: chalk and cheese. *Ethical Corporation*, 9, 18-19.
- Rovinelli, R. J., and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2(2), 49-60.
- Rupp, D. E., Ganapathi, J., Aguilera, R. V., and Williams, C. A. (2006). Employee reactions to corporate social responsibility: An organizational justice framework. *Journal of Organizational Behavior*, 27, 537-543. <https://doi.org/10.1002/job.380>
- Rurkkhum, S., and Bartlett, K. R. (2012). The relationship between employee engagement and organizational citizenship behavior in Thailand. *Human Resource Development International Journal*, 15(2), 157-174. <https://doi.org/10.1080/13678868.2012.664693>
- Sackett, P. R., Berry, C. M., Wiemann, S. A., and Laczo, R. M. (2006). Citizenship and counterproductive behavior: clarifying relations between the two domains. *Human Performance Journal*, 19(4), 441-464. https://dx.doi.org/10.1207/s15327043hup1904_7
- Saks, A. M. (2006). Antecedents and consequences of employee engagement. *Journal of Managerial Psychology*, 21, 600-619. <https://doi.org/10.1108/02683940610690169>
- Schaper, M. and Savery, L. (2004). Entrepreneurship and philanthropy: the case of small Australian firms. *Journal of Development Entrepreneurship*, 9 (3), 239-250.
- Simmering, M.J., Fuller, C.M., Richardson, H. A., Ocal, Y., and Atinc, G. (2015). Marker variable choice, reporting, and interpretation in the detection of common method variance: a review and demonstration. *Organizational Research Methods*, 18(3), 473-511. <https://doi.org/10.1177/1094428114560023>
- Treviño, L. K., Weaver, G. R., and Brown, M. E. (2008). It's lovely at the top: hierarchical levels, identities, and perceptions of organizational ethics. *Business Ethics Quarterly Journal*, 18, 233-252. <https://doi.org/10.1017/s1052150x00010952>
- Turker, D. (2009). How corporate social responsibility influences organizational commitment. *Journal of Business Ethics*, Springer, 89(2), 189-204. <https://doi.org/10.1007/s10551-008-9993-8>
- Van Scotter, J., Motowidlo, S. J., and Cross, T. C. (2000). Effects of task performance and contextual performance on systematic rewards. *Journal of Applied Psychology*, 85(4), 526-535. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.4.526>
- Vyakarnam, S., Bailey, A., Myers, A. and Burnett, D. (1997). Towards an understanding of ethical behaviour in small firms. *Journal of Business Ethics*, 16(15), 1625-1636.

- Williams, A. (2005). Consumer social responsibility. *Consumer Policy Review*, 15(2), 34-35.
- Williams, L. J., and Anderson, S. E. (1991). Job satisfaction and organizational commitment as predictors of organizational citizenship and in-role behaviors. *Journal of Management*, 17(3), 601-617. <https://doi.org/10.1177/014920639101700305>
- Yao, H., and Mingchuan, Y. (2010). An empirical study on organizational citizenship behavior and business performance. *The Proceedings of the 7th International Conference on Innovation and Management*, December 4-5, 2010, Wuhan, China, 1462-1466.

The Mediating Role of Employee Perceived Stress on Work Role Stressors and Absenteeism: The Case of a Chinese Construction Company

Qiu Yu-Sean¹, Saengdow Prasittisuk^{2,*}

^{1,2}International School of Management, University of The Thai Chamber of Commerce

Received: 25 November 2022

Revised: 14 December 2022

Accepted: 15 December 2022

Abstract

The objectives of this study were to study the causes of stress, especially work role stressors, among Chinese employees and to examine the mediating role of employee perceived stress on work role stressors and absenteeism. The sample included 385 Chinese employees at a construction company. The results from descriptive and path analyses found three components of work role stressors affecting perceived stress including quantitative overload, role ambiguity, and lack of authority. Perceived stress was also found to significantly affected absenteeism and that perceived stress mediated the relationship between work role stressors (quantitative overload, role ambiguity, and lack of authority) and absenteeism.

Keywords: Work Role Stress, Job Stress, Perceived Stress, Absenteeism

* Corresponding Author; E-mail: saengdow_pra@utcc.ac.th

Introduction

Stress is a very common phenomenon in our life and work, which has far-reaching significance and economic consequences. Levi and Lunde-Jensen (1996) reported that 28% of the workers in the European Union reported that their work causes stress. National Institute for Occupational Safety and Health in the United States found that approximately 26 and 40% of all surveyed workers experienced stress at work. Organizational stress is costly and it is found to relate to health problems. According to Goetzel et al. (1998), health care costs for employees who experienced high levels of stress were 46% higher than employees without stress. Many studies also found the relationship between organizational stress and absenteeism. For examples, the studies in England and the U.S. found that half of employees' lost days were associated with workplace stress (Cooper, Liukkonen, and Cartwright, 1996; Elkin and Rosch, 1990). Stress also resulted in approximately 6.5 million sick days (Haswell, 2003). Absenteeism is considered as a cost for organizations (Kocakulah et al., 2016). In 2002, absenteeism had costed organizations approximately \$789 per employees (Truman, 2003). Canada Newswire (23 May, 2008) found absenteeism could be converted to \$16 billion in salary expenses (Kocakulah et al., 2016).

Currently, Chinese employees are experiencing stress problems. Studies have shown that high-level stress can affect both physical and mental health of employees, and well-being of organizations. According to the China Health Bureau, the number of suicides in China was approximately 280,000 per year (China Health Statistics Yearbook, 2020). Suicide was one of the causes of death and many cases were results of stress. Beijing Zero Research Group found that 41.1% of white-collar workers experienced stress, and 61.4% experienced different levels of mental fatigue (White Collar Work Stress Research Report, 2022).

Many studies focused on the effects of job stress on burnout, job satisfaction, job performance and organizational commitment (Jin et al., 2018; Kao, Siu and Lu, 2011; Lu, Kao, Siu, Lu, 2010). In Chinese context, less was focused on work role stressors and absenteeism. Since absenteeism is detrimental to organization, it is important to understand the sources of work role stress and its effect on organizational outcomes such as absenteeism in order to achieve the sustainable development of Chinese enterprises.

Research Objective

To study the causes of stress, especially work role stressors, among Chinese employees and to examine the mediating role of employee perceived stress on work role stressors and absenteeism.

Hypotheses

- H1a: Role ambiguity is positively related to perceived stress
- H1b: Future uncertainty is positively related to perceived stress
- H1c: Lack of authority is positively related to perceived stress
- H1d: Organizational conflict is positively related to perceived stress
- H1e: Technical difficulties is positively related to perceived stress
- H1f: Quantitative overload is positively related to perceived stress
- H2: Perceived stress is positively related to Absenteeism
- H3: Perceived stress mediates the relationship between Job stressors and Absenteeism

Literature Review

Stress

Selye (1956) described and analyzed stress as a stimulus-response orientation and that stress is “the nonspecific response of the body to any demand made upon it” (Selye, 1974). Psychological stress occurs when individuals evaluate situations as exceeding his or her resources and the situations have threatened his or her well-being (Lazarus and Folkman, 1984). Selye (1974) also provided different responses to stressors including endogenous and exogenous factors. It is important to take in to account the cognitive processes during the interaction. In order to understand why people respond differently to similar situations.

Perceived stress

Perceived stress is the thought and feelings of a person have at a certain point of time (Phillips, 2013). It is the feeling that life is uncontrollable and unpredictable. It is affected by the frequency of dealing with annoying troubles, changes occurring in your life, and confidence in your ability to deal with problems or difficulties. Perceived stress is a measure of how a person feels stress in their life and the ability to deal with that stress, not a frequency of stressful events. Individuals can experience similar negative life events, but the impact or severity of these events will be varied due to factors such as personality, coping strategies and resources, and support. Perceived stress is considered as interactions between individuals and the environment that they perceive as affecting or overwhelming their resources and that they will have an impact on their well-being (Lazarus and Folkman, 1984). Perceived stress is often measured by questionnaires such as the Perceived Stress Scale to measure the frequency of such feelings (Cohen, 1994; Cohen, Kamarck, and Mermelstein, 1983).

Work Role Stressors

Work stressors usually refer to the factors that stimulate individual work behavior in the work environment. Dewe (1991) proposed a method of measuring work role stressors to include six

components including (1) quantitative work overload or the situation when an individual feels as having too much work at a given time (2) Role ambiguity or the lack of clarity about one's job (3) lack of authority or the insufficiency of authority for an individual to perform his or her own job properly (4) Future uncertainty is described when an individual is uncertain about their future such as job security, and promotion (5) organizational conflict includes bending the rules, working under the guidelines that are conflicting with one another (6) Technical difficulty is when an individual experiences technical difficulties and having a hard time dealing with job changes and his or her own development.

Absenteeism

Absenteeism is defined as the absence from work intentionally and habitually without a good reason (Cucchiella, Gastaldi and Ranieri, 2014). Many scholars have examined the antecedents and consequences (Cucchiella, Gastaldi and Ranieri, 2014; Belita, Mbindyo and English, 2013; Harrison and Martocchio, 1998; Allen, 1983). Harrison and Martocchio (1998) proposed an absenteeism framework based on time components to identify causes and consequences of absenteeism including long-term (more than a year), mid-term (between 3 months and one year), and short-term (a few days to three months) sources of variance. For long term variance, empirical studies found causes of absenteeism to include personality, demographics, health conditions and habits. For mid-term variance, the factors affecting absenteeism include job attitudes, social influences, external economic factors, job characteristics and work-related stress. For short-term variance, the causes include mental and physical stressors such as cold and flu and family illness, utility maximization and choice. The consequences of absenteeism can include long-term absenteeism, negative performance, withdrawal behaviors, and turnover.

Related Research

Jin et al. (2018) studied the relationships between job and organizational characteristics and job and role stress among Chinese community corrections employees. They found agency formalization, supervisory support, and coworker integration to reduce role ambiguity and conflict. Job stress was increased with job dangerousness, role ambiguity, and role conflict. Employees with stronger punishment orientations were reported to have higher levels of job stress.

Wang et al. (2020) examined the relationship between job stress, job burnout, job satisfaction, and organizational commitment among university teachers in China. They found most positive effects of job stress and job burnout in three types of teachers and less negative effect of job burnout and organizational commitment among national teachers to be lower than provincial teachers. Job stress was directly predicted organizational commitment among provincial teachers.

Research Framework

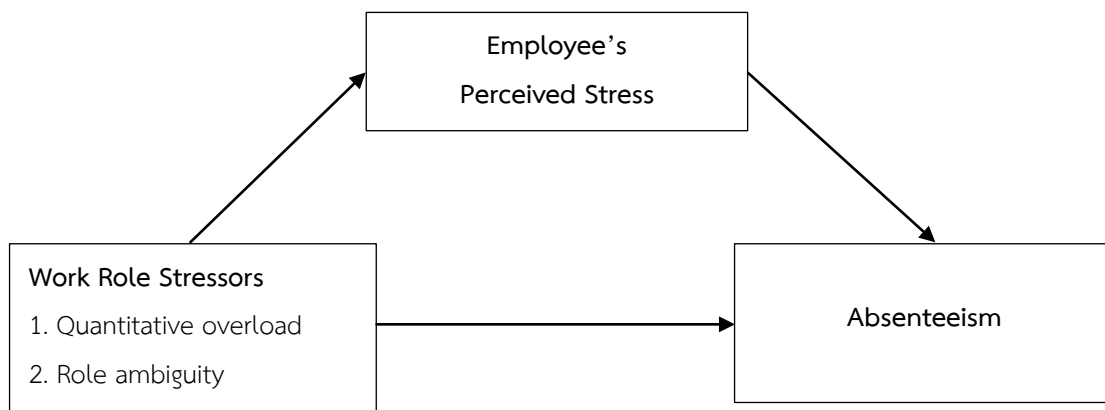

Figure 1 Research Framework

Research Methodology

Population and Sample

The quantitative research design was applied in studying the relationship between job stressors, employee perceived stress and absenteeism. The data was collected at Company T, a Chinese company located in Cheng du, China. The company mainly engages in the construction, maintenance and operation of base station supporting facilities. Since the author was not able to find the exact number of employees in this organization, Cochran's formula was used to calculate a sample size for unknown population. The appropriate number of samples for a given combination of precision, with 95% confidence interval, and variability is 385.

Research Instrument

Back translation of the following scales is used in developing a Chinese version of the questionnaire.

1. Perceived-Stress Scale: The Perceived Stress Scale (Cohen, 1983) was adapted to be used in this study. It is an instrument to assess stress. It includes 10 items that measure the degree of perceived stress in a situation over the past month (Cohen, Kamar, and Murrelstein, 1983). Examples of the questions include "in the last month, how often have you been upset because of something that happened unexpectedly" and "in the last month how often you felt nervous and stressed". Each item is rated on a five-point Likert scale from 0 or never to 4 or very often.

2. Work Role Stressors Scale: The study adapted the questions from Dewe (2002) measurement of work role stressors that include 6 components including (1) quantitative work overload (2) Role ambiguity (3) lack of authority (4) Future (5) organizational conflict and (6) Technical difficulty. The participants were asked questions based on 5-point Likert scales of agreement and frequencies such

as “being unable to keep on top of the job without difficulty”, “Too much work to do in the time available” and “feeling that there is little you can do to influence things.

3. Absenteeism: For absenteeism, participants were asked how many days that they were absent from work in the past 6 months.

Table 1 shows the results from the scale reliability analysis. According to Nunnally (1978), the acceptable value for Cronbach’s alpha has to be .7 or above. The results found Cronbach’s alpha for future uncertainty, organizational conflict and technical difficulty to be lower than .7 which mean the scales are not reliable. Thus, these variables were removed from further analysis. Thus, hypotheses H1b, H1d and H1e could not be tested.

Table 1 Cronbach’s α for Work Role Stressors and Perceived Stress

Variables	α
1. Quantitative overload	.95
2. Future uncertainty	.42
3. Role ambiguity	.79
4. Lack of authority	.77
5. Organizational conflict	.18
6. Technical difficulty	.61
7. Perceived stress	.95

Data Collection

The questionnaire was distributed between July- August 2022 via google form to 385 employees from 4 different departments based on opportunity sample.

Data Analysis

SPSS and Amos version 23 were used in the data analysis. Descriptive statistics including means and standard deviation will be analyzed. Pearson's correlation was used to test for associations between variables. Since the dependent variable, absenteeism, is a discrete variable, path analysis will be used to determine the mediation effect of perceived stress on work role stressors and absenteeism. Path analysis can evaluate the contribution of each path (direct and indirect paths) to the overall fit of the model.

Findings

1. Descriptive statistics found the sample consisted of 75.7% male and 24.30% female with the majority of age between 25-35 years (51.4%). The majority of participants work in their current department for more than 5 years (54.3%). Most of the employees have master's degrees (51.4%)

and are married (50.5%). The participants work in Technology department (27.3%), operation department (26.2%), finance department (24.6%), and management department (21.9%), respectively. Table 2 shows means and standard deviations of work role stressors and perceived stress. Participants experienced more quantitative overload than other components with the mean score of 3.03 while they feel less of the role ambiguity with the mean score of 2.59.

Table 2 Means and Standard Deviations of Work Role Stressors and Perceived Stress

Variables	Mean	S.D.
1. Quantitative overload	3.03	.32
2. Role ambiguity	2.59	.52
3. Lack of authority	2.72	.47
4. Perceived stress	3.04	.43

2. Descriptive variables including age, gender, tenure, department, and marital status were included in correlation analysis. From table 3, the correlations between variables range between .82 and .95 which are considered as strongly correlated.

Figure 2 and table 4 show the results from the path analysis. For direct effect, quantitative overload is significantly affected absenteeism ($\beta=.56$), while lack of authority and role ambiguity did not have any effect on the variable. For indirect effects, the first paths of qualitative overload, role ambiguity, and lack of authority are significantly affected perceived stress with $\beta = .66, .15$, and $.35$ respectively, supporting hypotheses 1a, 1c and 1f. The relationship between perceived stress and absenteeism (second path) is highly significant with $\beta = .69$, supporting hypothesis 2. According to Baron and Kenny (1986), direct effects of work role stressors and absenteeism have to be significant in order to establish a mediation. However, Hayes (2013) argued that the mediation can be significant if the paths between (1) work role stressors and perceived stress (path a) and (2) perceived stress and absenteeism (path b) are significant. Therefore, hypothesis 3 on the mediation effect of perceived stress on work role stressors and absenteeism is supported for quantitative overload, role ambiguity, and lack of authority.

Table 3 Pearson's Correlations between Variables

Variables	Pearson's Correlation (r)				
	Quantitative overload	Role ambiguity	Lack of authority	Perceived stress	Absenteeism
Work role stressors					
1. Quantitative overload	1				
2. Role ambiguity	.88**	1			
3. Lack of authority	.90**	.82**	1		
Perceived stress	.95**	.87**	.90**	1	
Absenteeism	.76**	.69*	.69**	.76**	1

sig<.05, *sig<.001

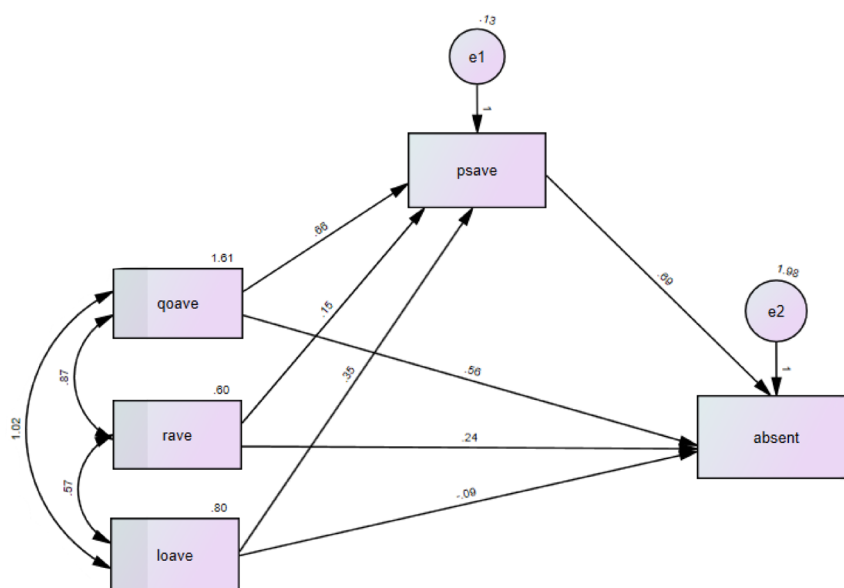

Figure 2 Results from Path Analysis

Table 4 Regression Weights from the Path Analysis

	Path	β	S.E.
Perceived stress	<--- Quantitative overload	.66***	.04
Perceived stress	<--- Role ambiguity	.15**	.05
Perceived stress	<--- Lack of authority	.35***	.05
Absenteeism	<--- Lack of authority	-.089	.20
Absenteeism	<--- Role ambiguity	.242	.21
Absenteeism	<--- Quantitative overload	.56**	.21
Absenteeism	<--- Perceived stress	.69***	.20

sig<.05, *sig<.001

Discussion

The study found that Chinese participants experienced more quantitative overload than role ambiguity and lack of authority. These work role stressors have significant effects on perceived stress. In other words, when employees feel that they experience too much work at a given time, lack of clarity about their jobs and lack of authority to perform their own jobs properly, they perceived themselves as having stress. Consistent with other research on absenteeism, this study found perceived stress to positively related to absenteeism (Harrison and Martocchio, 1998; Frankenhaeuser and Gardell, 1976; Hill and Trist, 1955). For mediation analysis, if the study adopted Barron and Kenny (1986), the mediation effect would not hold. However, Heyes (2013) argued that the direct effect between independent variables and dependent variables are not necessary; thus, the mediation is significant.

During the analysis on work role stressors, it was found that the scales for three out of six components were not reliable. These work role stressor scales included organizational conflict, technical difficulties, and future uncertainty. Pickett, Valdez, and Barry (2020) found in their study on scale reliability among different demographic group and found that a scale that is reliable in one group may not be reliable in another group. Therefore, the scale developed by Dewe (1991) in New Zealand may not be reliable in China. Thus, the scales should be validated further in Chinese participants.

References

- Allen, S. G. (1983). How Much Does Absenteeism Cost? *The Journal of Human Resources*, 18(3), 379-393.
- Baron, R. M., and Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182.
- Belita, A., Mbindyo, P. and English, M. (2013). Absenteeism amongst health workers – developing a typology to support empiric work in low-income countries and characterizing reported associations. *Hum Resour Health*, 11, 1-10.
- Cucchiella, F., Gastaldi, M., and Ranieri, L. (2014). Managing Absenteeism in the Workplace: The Case of an Italian Multiutility Company. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 150, 1157-1166.
- Davidson, M.J., VENO, A. (1980). *Stress and the policeman*. In *White Collar and Professional Stress* (Edited by COOPER CL, MARSHALL J). London: John Wiley Sons.
- Dewe, P. (1991) Measuring work stressors: The role of frequency, duration, and demand, *Work and Stress. An International Journal of Work, Health and Organisations*, 5(2), 77-91.

- Frankenhaeuse, M., and Gardell, B. (1976). Underload and Overload in Working Life: Outline of a Multidisciplinary Approach. *Journal of Human Stress*, 3, 35-46.
- Haswell, M. (2003). Dealing with employee absenteeism. *Management Services*, 47(12), 16-17.
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. New York: Guilford Press.
- Hill, J.M.M., and Trist, E.L. (1955). Changes in Accidents and other Absences with Length of Service: A Further Study of their Incidence and Relation to each other in an Iron and Steel Works. *Human Relations*, 8(2), 121-152.
- Jin, X., Sun, I.Y., Jiang, S., Wang, Y., Wen, S. (2018). The relationships between job and organizational characteristics and role and job stress among Chinese community correctional workers. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 52, 36-46.
- Kocakula, M.C., Kelly, A.G., Mitchel, K.M., and Ruggieri, M.P. (2016). Absenteeism Problems and Costs: Causes, Effects and Cures. *International Business and Economics Research Journal*, 15(3), 89-96.
- Lazarus, R., and Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer.
- Lu, L., Kao, S., Siu, O. and Lu, C. (2011). Work Stress, Chinese Work Values, and Work Well-Being in the Greater China. *The Journal of Social Psychology*, 151(6), 767-783.
- Lu, L., Kao, S.-F., Siu, O.-L., and Lu, C.-Q. (2010). Work stressors, Chinese coping strategies, and job performance in Greater China. *International Journal of Psychology*, 45(4), 294-302.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. 2d ed. New York: McGraw-Hill.
- Martocchio, J.J., and Harrison, D.A. (1998). Time for Absenteeism: A 20-Year Review of Origins, Offshoots, and Outcomes. *Journal of Management*, 24(3), 305-350.
- Phillips, A.C. (2013). *Perceived Stress*. In: Gellman, M.D., Turner, J.R. (eds) *Encyclopedia of Behavioral Medicine*. Springer, New York, NY.
- Pickett, A.C., Valdez, D., and Barry, A. E. (2020). Does It Work for Everyone? The Influence of Demographic Variables on Statistical Reliability. *Health Behavior Research*, 3(2), 1-12.
- Rench, J., Caplan, R. (1972). Organizational stress and individual strain. In *The Failure of Success* (Edited by MARROW AJ), pp. 31-66.
- Truman, D. (2003). Ohio companies try to encourage employees not to take sick days. *Knight Ridder Tribune Business News*, 1.
- Wang, P., Chu, P., Wang, J., Pan, R., Sun, Y., Yan, M., Jiao, L., Zhan, X. and Zhang, D. (2020). Association Between Job Stress and Organizational Commitment in Three Types of Chinese University Teachers: Mediating Effects of Job Burnout and Job Satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 11, 1-12.

อนวัตกรรม: การพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรมและบทบาทของเมตาเวิร์ส เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอล

ธนภัทร ศรีผ่าน^{1,*}, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร²

^{1,2}ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received: 26 April 2022

Revised: 2 November 2022

Accepted: 3 November 2022

บทคัดย่อ

ปี ค.ศ. 1981 จอห์น คิมเบอร์ลี (John Kimberly) นำเสนอแนวคิดอนวัตกรรมโดยให้ความหมายว่าเป็น การถอดถอนนวัตกรรมใดๆ ออกจากองค์การเพื่อที่จะได้มีพื้นที่สำหรับนวัตกรรมใหม่ แต่แนวคิดอนวัตกรรมใน ระยะแรกนั้นยังไม่เป็นที่นิยมนัก จนกระทั่งในศตวรรษที่ 21 นักการศึกษารุ่นใหม่ได้ขยายแนวคิดอนวัตกรรมให้ชัดเจน มากขึ้น โดยนวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องเป็นนวัตกรรมขั้นสุดท้ายที่เป็นเลิศในอุตสาหกรรมเดียวกันจนไม่มี นวัตกรรมอื่นสามารถเทียบได้ และจะต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและความยั่งยืนที่เป็นมิตรกับมนุษย์และ สิ่งแวดล้อม แนวคิดอนวัตกรรมถูกนำไปใช้ในแวดวงการบริหารจัดการ การประกอบการ รวมถึงการทำงานในทุกสาขาอาชีพ เมตาเวิร์สเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของอนวัตกรรมที่กำลัง เข้ามาเปลี่ยนระบบการศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอล ด้วยศักยภาพของเมตาเวิร์สที่ทำให้ผู้เรียนดื่มด่ำกับประสบการณ์การเรียนรู้เสมือนจริงแบบไร้ขีดจำกัด เป็นแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ที่ไม่จำกัดด้วยเวลา สถานที่และเนื้อหาความรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมการเรียนรู้และ สามารถเลือกสไตล์การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านร่างอวตารที่ตนสร้างขึ้น เมตาเวิร์สจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับคนทุกคนในระบบเศรษฐกิจ และจะกลายเป็นเทคโนโลยีที่จะพลิกโฉมการจัด การศึกษาและการฝึกอบรมสำหรับคนยุคเน็กซ์นอร์มอลรวมทั้งโลกแห่งอนาคต

คำสำคัญ: อนวัตกรรม นวัตกรรม การศึกษา การฝึกอบรม เมตาเวิร์ส

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: thanapat.srip@ku.th

Exnovation: The Ultimate Development of Innovation and Roles of Metaverse in Education and Training in the Next Normal Era

Thanapat Sripan^{1,*}, Pattarawat Jeerapattanatorn²

^{1,2}Department of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart University

Received: 26 April 2022

Revised: 2 November 2022

Accepted: 3 November 2022

Abstract

In 1981, John Kimberly introduced the concept of exnovation as “the removal of innovation from the organization to make room for new innovation”; but the exnovation concept at that time was not widespread accepted until the 21st century. Young scholars elaborated the exnovation concept that they must develop the best-in-class innovation which no other innovations can compete with; based on integrity and sustainability; and that will always perfectly be friendly to humans and the environment. The exnovation concepts are applied in management, entrepreneurship as well as in all professions. Metaverse is another example of exnovation that is disrupting traditional education and training systems as it immerses learners in an unlimited virtual learning experience. This learning platform is not limited by space and time; and learning contents. Learners are fully engaged in learning activities with their own learning styles through avatars. Metaverse will reduce inequality in education and human resource development for everyone in economic system; and will transform education and training for people in the next normal era as well as future world.

Keywords: Exnovation, Innovation, Education, Training, Metaverse

* Corresponding Author; E-mail: thanapat.srip@ku.th

บทนำ

โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) บิดาแห่งนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการได้นำเสนอคำว่า นวัตกรรมสู่ประชาคมโลก และอธิบายความหมายของนวัตกรรมว่าเป็นการทำลายอย่างสร้างสรรค์ (Creative Destruction) คือ การทำลายของเดิมแล้วสร้างสิ่งใหม่ที่ดีกว่า ทำให้นักวิชาการและบุคคลทั่วไปเข้าใจความหมายและแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม (David, 2017; Jeerapattanatom, 2020) กระแสความนิยมในการพัฒนานวัตกรรมเกิดขึ้นทั่วไป ก่อเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในทุกสาขาอาชีพ ใช้งบประมาณจำนวนมากในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในองค์การตลอดจนขยายไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในขณะที่จอห์น คิมเบอร์ลี (John Kimberly) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยเยลล์และมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนียมีคำถามที่ชวนให้คิดว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมานั้น เป็นสิ่งที่ดีที่สุดแล้วหรือไม่ มีสิ่งใดที่ดีและวิเศษกว่านั้น มีสิ่งใดที่ถูกใช้มาช่วงระยะเวลาหนึ่งและสมควรจะถูกถอดทิ้งเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาสิ่งใหม่ที่ดียิ่งขึ้นและยั่งยืนกว่าหรือไม่ จึงได้นำเสนอแนวคิด Exnovation ขึ้น เพื่อให้สังคมได้พิจารณาและนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Kimberly, 1981)

คำว่า Exnovation นั้น ในภาษาไทยยังไม่มีหน่วยงานใดบัญญัติศัพท์ขึ้นมา บทความนี้ผู้เขียนจึงขอใช้คำว่า “อนวัตกรรม” (อะ-นะ-วัต-ตะ-กา) ซึ่งน่าจะตรงกับความหมายที่คิมเบอร์ลีนิยามไว้มากที่สุด คือ “การไม่นวัตกรรม การหยุดสร้างใหม่” โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า องค์การได้ถอดถอนนวัตกรรมเดิมและพัฒนานวัตกรรมตัวใหม่ที่ดียิ่งที่สุดในอุตสาหกรรมเดียวกันจนที่ไม่มีนวัตกรรมใดๆ มาเทียบได้ นำไปสู่การหยุดการสร้างใหม่จนกว่าจะเข้าสู่กระบวนการถอดถอนนวัตกรรมอีกครั้งในอนาคต

การนำเสนอเนื้อหาในบทความนี้ ผู้เขียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกนำเสนอแนวคิดอนวัตกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับความหมายและแนวทางปฏิบัติเพื่อเข้าสู่การเป็นอนวัตกรรม และในส่วนที่สองผู้เขียนนำเสนอเกี่ยวกับเทคโนโลยีเมตาเวิร์สซึ่งเปรียบเสมือนอนวัตกรรมในวงการการศึกษาและการฝึกอบรมที่จะมาพลิกโฉมรูปแบบการเรียนรู้ของคนในยุคเน็กซ์นอร์มอลให้แตกต่างจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

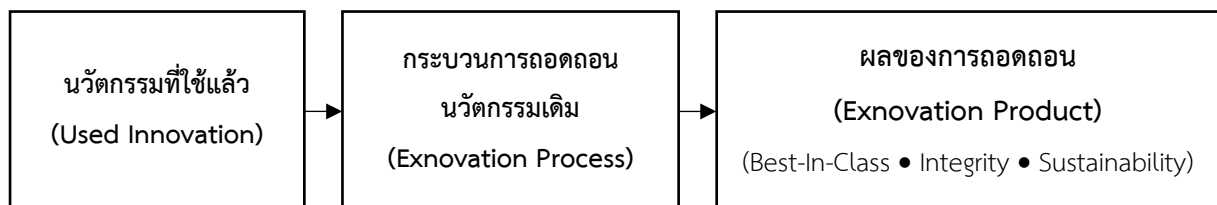
นิยามและองค์ประกอบสำคัญของอนวัตกรรม

ในปี ค.ศ. 1981 คิมเบอร์ลีนำเสนอแนวคิดอนวัตกรรมสู่ประชาคมโลก แต่แนวคิดนี้ยังไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควรจากคนในยุคนั้น ในขณะที่แนวคิดนวัตกรรม (Innovation) กลับได้รับความนิยมในกระแสหลักของสังคม ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วอนวัตกรรมคือผลงานที่เป็นสุดยอดของกระบวนการพัฒนานวัตกรรม อย่างไรก็ตาม แนวคิดอนวัตกรรมเริ่มถูกกล่าวถึงมากขึ้นในศตวรรษที่ 21 โดยนักการศึกษาเชื่อว่า อนวัตกรรมจะเป็นคำตอบของ การแก้ไข ปัญหาทั้งหมดที่มีอยู่ในสังคม (Hartley and Knell, 2022) สาเหตุที่ทำให้อนวัตกรรมถูกกล่าวถึงมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากนวัตกรรมบางอย่างหรือกระบวนการทำงานที่ใช้อยู่แสดงให้เห็นว่าอาจไม่สอดคล้องกับยุคสมัย สิ้นเปลืองทรัพยากร ปัญหาบางอย่างยังไม่ได้รับการแก้ไข ไม่ส่งเสริมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรืออาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้สังคมวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน (November, 2018)

คิมเบอร์ลีอธิบายว่า อนวัตกรรมหมายถึง “การถอดถอนนวัตกรรมใดๆ ออกจากองค์การเพื่อที่จะได้มีพื้นที่สำหรับนวัตกรรมใหม่ๆ” (Kimberly, 1981) ต่อมา Kimberly and Evanisko (1981) ได้ปรับคำนิยามอีกครั้งว่า หมายถึง “กระบวนการซึ่งองค์การใช้เพื่อตัดสินใจในการปลดปล่อยนวัตกรรมที่ถูกใช้งานเรียบร้อยแล้ว” ในขณะที่นักศึกษารุ่นใหม่ได้ขยายความจากนิยามที่คิมเบอร์ลีได้ให้ไว้ (Holbek and Knudsen, 2020) ยกตัวอย่างเช่น Sandeep (2011) กล่าวว่า “อนวัตกรรม คือ กระบวนการใดๆ ที่ได้รับการทดสอบและปรับปรุงจนได้กระบวนการที่มี

ประสิทธิภาพขั้นสูงสุดและดีที่สุดภายในวงจรนวัตกรรมขององค์กร” ซึ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นของแนวคิดนวัตกรรม กล่าวคือ การยกระดับสู่นวัตกรรมนั้นคือ การสร้างนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพขั้นสูงสุดและเป็นเลิศซึ่งจะต้องเป็นนวัตกรรมที่ไม่มีใครเทียบได้ในอุตสาหกรรมเดียวกันในยุคนั้นๆ หรือหากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “อนวัตกรรมคือการพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรม” (Sandeep, 2011) นอกจากนี้ Hartley and Knell (2022) อธิบายว่า “อนวัตกรรมเป็นการตัดสินใจกลับลำหรือยกเลิกเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ” โดยผู้บริหารหลายคนอาจต้องกลับมาสะท้อนองค์การของตนเองว่ามีสิ่งใดที่จะต้องยกเลิกและถอดออกจากระบบ ซึ่งจะต้องเป็นการตัดสินใจขั้นเด็ดขาดภายใต้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายนโยบายและการออกแบบเชิงโครงสร้างของระบบการทำงานที่มีความสัมพันธ์กัน

ผู้เขียนสรุปว่า อนวัตกรรมหมายถึง “กระบวนการถอดถอนนวัตกรรมเดิมและเปิดพื้นที่สำหรับนวัตกรรมที่เป็นเลิศจนไม่มีนวัตกรรมอื่นมาเทียบได้ ภายใต้การสนับสนุนเชิงนโยบายและโครงสร้างเชิงระบบที่เน้นความเป็นธรรมและยั่งยืน” ด้วยเหตุนี้ อนวัตกรรมจึงมองได้ทั้งมิติกระบวนการ (Process) และมิติผลผลิต (Product) อธิบายได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการอนวัตกรรมและผลผลิตของอนวัตกรรม

จากภาพที่ 1 เมื่อนวัตกรรมเดิมถูกใช้มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแต่ยังมีช่องว่าง (Gap) ที่องค์กรสามารถพัฒนาสู่การเป็นสุดยอดนวัตกรรมได้ จึงจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการอนวัตกรรม คือถอดถอนนวัตกรรมเดิมเพื่อเปิดพื้นที่ใหม่ในการสร้างนวัตกรรมที่มีความเป็นเลิศบนหลักความเป็นธรรมและยั่งยืน องค์ประกอบสำคัญของอนวัตกรรมจึงพอสรุปได้เป็น 4 ประการ ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า Re-BIS คืออักษรย่อของคำ 4 คำ ดังนี้

1. การปลดนวัตกรรมการที่ใช้แล้ว (Removal of Used Innovation) เมื่อนวัตกรรมเดิมถูกใช้มาช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วไม่อาจเรียกว่านวัตกรรมได้อีกต่อไปเนื่องจากจะเกิดปรากฏการณ์ที่คู่แข่งขโมยลอกเลียนแบบ หรือองค์กรอาจค้นพบว่าสิ่งที่ใช้อยู่มีข้อบกพร่องบางอย่างจึงจำเป็นต้องปลดออกแล้วพัฒนาสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ยกตัวอย่างเช่น สายการบิน Continental Airlines ได้ยกเลิกคู่มือระเบียบการทำงานที่มีจำนวนมากถึง 800 หน้า และพัฒนาคู่มือการทำงานแบบใหม่ที่มีเพียง 80 หน้า ซึ่งมีเนื้อหากระชับและสะดวกต่อการทำงานมากกว่าแบบเดิม การปลดของเดิมจึงเป็นการทิ้งขยะที่องค์กรไม่ต้องการอีกต่อไป เป็นการปลดเพื่อให้มีพื้นที่สำหรับนวัตกรรมที่ดีกว่า (Khandwalla, 2006) อย่างไรก็ตาม หลายองค์กรอาจเผชิญกับปรากฏการณ์ในลักษณะที่ว่า “สิ่งที่ควรจะทำเล็กลงแต่เล็กลงไม่ได้” ซึ่งเป็นปริศนาของอนวัตกรรม (The Exnovation Conundrum) ซึ่งเป็นโจทย์ที่ผู้บริหารจะต้องแก้ไขและตัดสินใจอย่างเด็ดขาด (Kimberly, 1981)

2. การเป็นที่หนึ่งในอุตสาหกรรม (Best-In-Class) อนวัตกรรมได้รับการยกย่องว่าเป็น “มารดาของนวัตกรรม (Mother of Innovations)” (Sandeep, 2011) กล่าวคือ เป็นนวัตกรรมที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ในขณะนั้นซึ่งไม่มีนวัตกรรมอื่นมาเทียบได้จนไม่สามารถทนอยู่ในระบบได้อีกต่อไป ยกตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีสมาร์ทโฟนทำให้

โทรศัพท์มือถือยุคก่อนไม่สามารถเทียบได้ เทคโนโลยีการถ่ายภาพแบบดิจิทัลทำให้ธุรกิจฟิล์มถ่ายภาพที่เคยรุ่งเรืองในอดีตไม่สามารถเทียบได้ เป็นต้น ทั้งนี้การจะเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาที่ใช้ระยะเวลายาวนานและไม่าจะสำเร็จได้ในเร็ววัน แต่จะเป็นกระบวนการแบบค่อยเป็นค่อยไป (David, 2018) จนกว่าจะเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมได้ในที่สุด

3. ความเป็นธรรม (Integrity) นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นได้สำเร็จแล้วจะต้องมีความสมบูรณ์แบบในตัวเอง โดยอยู่บนรากฐานของคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อตรง กล่าวคือ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปโดยไม่แบ่งแยก ไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งหรือการเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทั้งนี้ทุกฝ่ายจะต้องสละพื้นที่ปลอดภัยของตนเอง (Heyen et al., 2017) หรือผลประโยชน์ที่ตนเคยได้รับเพื่อสร้างสิ่งที่ดีกว่าร่วมกัน ละทิ้งอคติที่มีอยู่เดิม เช่น ยกย่องนวัตกรรมตัวใดตัวหนึ่งจนเกินพอดีหรือจมอยู่กับวิธีการทำงานแบบเก่าที่ตนคุ้นเคย ซึ่งจะทำให้หมดโอกาสที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ดีกว่าและมีความเป็นธรรมมากกว่ารูปแบบเดิม

4. ความยั่งยืน (Sustainability) สิ่งสำคัญที่ยึดโยงกับแนวคิดอนวัตกรรมคือความยั่งยืน กล่าวคือ องค์กรหรือนักวิจัยที่จะพัฒนาอนวัตกรรมจะต้องคิดอย่างรอบคอบและตรวจสอบความคิดจากหลายฝ่ายว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์และระบบสังคมดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผ่านไปกี่ปีก็ตามระบบนี้หรือเทคโนโลยีนี้จะยังคงอยู่จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ในการพัฒนาอนวัตกรรมให้เกิดความยั่งยืนนั้นอาจใช้กระบวนการของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อร่วมกันสร้างอนวัตกรรมที่เหมาะสมกับองค์กรหรือระบบสังคมที่มีบริบทแตกต่างกัน (November, 2018)

จากองค์ประกอบ Re-BIS ของอนวัตกรรมนั้น ความท้าทายประการแรกของการสร้างอนวัตกรรม คือการปลดปล่อยนวัตกรรมเดิม ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลมักมีอคติทางนวัตกรรม (Innovation Bias) (David et al., 2016) คือการยกย่องนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติบางอย่างมากเกินไปจนเข้าข่ายไม่ยุติธรรม ทำให้ไม่สามารถมองสิ่งต่างๆ ด้วยใจเป็นกลางได้ ยังคงยึดติดกับวิธีการทำงานแบบเดิมจนไม่สามารถหลุดออกจากวังวนแห่งความคิด ปรัชญาการณ์ในลักษณะเช่นนี้จะทำให้แนวคิดอนวัตกรรมไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง (Heyen et al., 2017) ในขณะเดียวกันอนวัตกรรมจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการหล่อเลี้ยงอนวัตกรรมนั้นให้ดำรงอยู่ได้ (Graaf et al., 2021) ยกตัวอย่างเช่น การส่งเสริมด้านพลังงานหมุนเวียนนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐอย่างจริงจัง พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอนวัตกรรมด้านพลังงานหมุนเวียนควบคู่กันไป เช่นนี้ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นอนวัตกรรมที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง (Heyen et al., 2017)

นวัตกรรม vs. อนวัตกรรม

นวัตกรรมมีคุณูปการอย่างมากต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ เนื่องจากการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมและสร้างสรรค์สิ่งใหม่บนฐานความรู้ของนวัตกรรม นวัตกรรมหลายอย่างมีบทบาทในการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับเรียกรถบริการขนส่งสาธารณะทำให้ผู้เดินทางได้รับความสะดวกมากกว่าที่เคยเป็นมา หรือการพัฒนารถยนต์ที่มีอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีบางอย่างมาใช้กับรถรุ่นใหม่ๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่านวัตกรรมจะมีประโยชน์หลายประการแต่หากนำแนวคิดอนวัตกรรมควบคู่ไปพร้อมกันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดเนื่องจากแนวคิดอนวัตกรรมคือการพัฒนานวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศจนไม่มีใครเทียบได้ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาอนวัตกรรมจึงอาศัยระยะเวลายาวนานกว่าการพัฒนานวัตกรรม เกิดการลองผิดลองถูกและคิดใคร่ครวญอย่างรอบ

ด้านว่าสิ่งที่พัฒนาขึ้นนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติโดยไม่แบ่งแยกและมีความยั่งยืนในตัวเอง ผู้พัฒนา
นวัตกรรมจึงไม่หันเหไปตามกระแสสังคมหรือตามนโยบายทางการเมืองที่ผันแปรตามยุคสมัย แต่ออนวัตกรรมจะมุ่ง
สรรค์สร้างสิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นธรรมและยั่งยืน ประเด็นการพัฒนานั้นไม่ได้มุ่งไปที่การพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
แต่จะเน้นการพัฒนาภาพรวมของทั้งระบบซึ่งอาจหมายถึงวิทยาการที่สำคัญในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง เช่น
ยานยนต์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พลังงาน การแพทย์ การศึกษา และการประกอบการทางธุรกิจ
ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ที่สามารถป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้ ระบบการให้บริการทางการแพทย์
แบบออนไลน์ที่ตอบโจทย์ทุกความต้องการ ระบบการศึกษาที่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและตอบสนองต่อ
ทุกความต้องการของผู้เรียน เป็นต้น ทั้งนี้หากสามารถพัฒนาอนวัตกรรมใดขึ้นมาได้สำเร็จจะทำให้นวัตกรรมอื่นหรือ
วิธีการทำงานที่ล้าหลังจะสูญสลายหายไปจากระบบเนื่องจากไม่สามารถพัฒนาสิ่งใดต่อไปได้อีก คือไม่สามารถเทียบชั้น
ได้กับอนวัตกรรมที่เป็นการพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรม ผู้เขียนได้เปรียบเทียบแนวคิดนวัตกรรมกับอนวัตกรรมใน
มิติต่างๆ โดยสังเคราะห์จาก Kimberly (1981) David (2018) และ Hartley and Knell (2022) ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดนวัตกรรมกับอนวัตกรรมในมิติต่างๆ

มิติ	นวัตกรรม	อนวัตกรรม
วัตถุประสงค์	การพัฒนาตามกระแสหลัก	การพัฒนาที่ยั่งยืนภายในอุตสาหกรรม
ระยะเวลา	พัฒนาได้เร็ว นำไปใช้ได้ทันที	พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป
ประเด็นการพัฒนา	เน้นการพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	เน้นการพัฒนาภาพรวมของระบบ
คู่แข่ง	มีคู่แข่งจำนวนมาก	สยบคู่แข่ง

นักการศึกษาบางท่านอาจเข้าใจว่าอนวัตกรรมคือสิ่งที่จะฆ่าอนวัตกรรม (Innovation Killer) ซึ่งเป็น
ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เนื่องจากทั้งนวัตกรรมและอนวัตกรรมจะต้องเกิดขึ้นควบคู่กันไปและ
ต่างฝ่ายต่างมีจุดเน้นหรือแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ในมิติของตนเองโดยไม่ขัดแย้งกัน หากจะกล่าวตามความเป็นจริง
แล้ว แนวคิดอนวัตกรรมยังอาศัยกระบวนการนวัตกรรม (Innovation Process) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์คือ อนวัตกรรมที่
ต้องการเพียงแต่อาจใช้ระยะเวลานานกว่านวัตกรรมหลายเท่า ซึ่งหากทำได้สำเร็จจะมีศักยภาพในการป่วน (Disrupt)
นวัตกรรมตัวอื่นที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับอนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ยกตัวอย่างเช่น การเกิดขึ้นของ Google
Maps ทำให้ผู้เดินทางได้ข้อมูลทุกอย่างตามต้องการซึ่งเป็นการปฏิวัติวงการแผนที่ให้ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป รวมถึง
การมาของเทคโนโลยีเมตาเวิร์สที่จะพลิกโฉมโลกของการศึกษาและการทำงานให้ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป นี่คือนวัตกรรม
ของอนวัตกรรมที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นที่สุดของการพัฒนานวัตกรรม

บทบาทและกรณีศึกษาของอนวัตกรรมในแต่ละศาสตร์

พลังงาน: แนวคิดอนวัตกรรมถูกนำไปใช้เพื่อค้นหาว่าพลังงานหมุนเวียนจะมีเสถียรภาพได้อย่างไร โดยจะต้อง
ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในเชิงกฎหมายและการส่งเสริมให้กลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคม กล่าวคือ ส่งเสริมให้
คนในสังคมหันมาให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานหมุนเวียนภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐและรวมไปถึงภาคเอกชน
ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ การที่จะก้าวสู่การเป็นอนวัตกรรมในแวดวงพลังงานนั้น จะต้องถอดถอนการใช้พลังงานใน
รูปแบบเดิมที่เป็นอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อม ยกเลิกเทคโนโลยีที่สนับสนุนการใช้พลังงานจากถ่านหิน น้ำมันและ

ก๊าซธรรมชาติ แล้วมุ่งสู่เทคโนโลยีที่สนับสนุนการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานสะอาด กล่าวโดยสรุปคือ อนาคตกรรมในแวดวงพลังงานคือ การเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมพลังงานจากที่เคยทำร้ายคนและสิ่งแวดล้อมสู่การใช้พลังงานสะอาดและมีการเชื่อมโยงที่ดีภายในระบบของการใช้พลังงานที่มีความยั่งยืน (David, 2018; Krüger and Pellicer-Sifres, 2020)

รัฐศาสตร์: จากสถานการณ์ในทางสังคมที่พบปัญหาทางการเมืองและการปกครองที่แสดงถึงการไม่เป็นธรรม เกิดปัญหาการทุจริต การไม่ได้รับความเป็นธรรมทางกฎหมายทำให้กระทบต่อความเป็นอยู่และสุขภาพกายและจิต ของประชาชน การเลือกปฏิบัติ การมีอคติทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ และชนชั้นทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อการที่ไม่สามารถ สร้างสรรค์สังคมที่ดีและยั่งยืนได้ แนวคิดอนวัตกรรมการทางรัฐศาสตร์คือ การถอดถอนวิถีแบบเดิมที่สร้างปัญหาสู่การสร้าง ระบบปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายและอาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในเร็ววัน (Hartley and Knell, 2022)

การแพทย์: ในแวดวงทางการแพทย์ได้พยายามพัฒนาวิทยาการทางการแพทย์ที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ในการดูแล สุขภาพและการรักษาผู้ป่วย แนวทางการพัฒนาการแพทย์ที่สอดคล้องกับแนวคิดอนวัตกรรมการ ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนา ระบบการดูแลผู้ป่วยที่ดีที่สุดและยั่งยืนที่สุด (Willems, 2021) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือ ผู้ป่วยแบบเรียลไทม์โดยไม่ต้องมาโรงพยาบาล การพัฒนายาอัจฉริยะ (Smart Pill) และระบบการแพทย์ดิจิทัล ซึ่งระบบ ต่างๆ เหล่านี้ยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะยกระดับถึงขั้นอนวัตกรรมการได้อย่างแท้จริงในอนาคต (Bynum, 2019; Mesman et al., 2019)

การประกอบการทางธุรกิจ: ในแวดวงธุรกิจได้นำแนวคิดอนวัตกรรมการเป็นกลยุทธ์สำคัญเพื่อเพิ่มความสามารถ ทางประกอบการและการแข่งขันเพื่อเป็นที่ยิ่งในตลาด ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนารถยนต์ไร้คนขับ (Self-Driving Cars) รถยนต์บินได้ (Flying Cars) มีการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งตอบโจทย์ทุกความต้องการของการเดินทางและมีระบบความปลอดภัยที่เป็นเลิศ เมื่อพัฒนาได้ถึงขั้นอนวัตกรรมการแล้วจะเปลี่ยนแปลงโลกของการขนส่งและการเดินทาง ไปอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยและพัฒนานั้นจะใช้เวลายาวนานเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีที่คนทั่วโลก ต้องการ ตัวอย่างธุรกิจที่ใช้แนวคิดอนวัตกรรมการเป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจ เช่น Ford Motors และ American Airlines (Holbek and Knudsen, 2020)

งานวิจัยด้านอนวัตกรรมการส่วนใหญ่อยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีเพียงส่วนน้อยที่เป็น การวิจัยด้านสังคมศาสตร์ (Hartley and Knell, 2022) ซึ่งมักเป็นการบูรณาการสังคมศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ในแวดวงการศึกษาที่นับตั้งแต่ที่ต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้รูปแบบการศึกษาออนไลน์ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เทคโนโลยีการเรียน การสอนแบบออนไลน์ช่วยสนับสนุนงานสอนให้สามารถเดินทางต่อไปได้ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่เทคโนโลยี เมตาเวิร์ส (Metaverse) ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในฐานะแพลตฟอร์มการสื่อสารออนไลน์ที่มีศักยภาพในการดึงดูดผู้ใช้ให้ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้อยู่ในระบบของการเรียนรู้จนกระทั่ง ถึงจุดหมายปลายทางของการศึกษา (Sripan and Sujivorakul, 2020) ในอนาคตอันใกล้เมตาเวิร์สจะกลายเป็นอน วัตกรรมการที่จะสยบทุกรูปแบบของการศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอลให้ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป (Pellecchia et al., 2016)

เมตาเวิร์สคืออะไร?

เมตาเวิร์ส (Metaverse) หรือจักรวาลเสมือน คือเครือข่ายสามมิติบนโลกเสมือนจริง (Virtual World) ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ทุกรูปแบบ ทั้งการพูดคุย การเรียนการสอน และการทำงานร่วมกัน ผู้ใช้เมตาเวิร์สสามารถเข้าสู่โลกเสมือนจริงได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านร่างอวตาร (Avatar) ที่ตนเป็นผู้สร้างขึ้นตามความต้องการ เทคโนโลยีที่ใช้ในเมตาเวิร์ส ประกอบด้วย Augmented Reality (AR) ช่วยสร้างกราฟิกซ้อนทับขึ้นมาบนโลกจริง เทคโนโลยี Virtual Reality (VR) สร้างสภาพแวดล้อมเสมือนจริงสามมิติแบบ 360 องศา ซึ่งต้องอาศัยอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิสัมพันธ์กับโลกเสมือน เช่น แว่นตา VR ซึ่งยังมีข้อจำกัด คือ ผู้ใช้จะมองไม่เห็นสถานที่จริงและอาจทำให้เกิดการเดินชนสิ่งของหรือผนังห้องได้ จนต่อมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยี Mixed Reality (MR) ที่ผสาน AR และ VR เข้าด้วยกัน อีกทั้งยังสามารถมองเห็นภาพเสมือนซ้อนทับกับในโลกของความเป็นจริง ทำให้ผู้ใช้เมตาเวิร์สสามารถเดินทางและใช้ชีวิตในสถานที่จริงพร้อมกับมองเห็นโลกเสมือนที่เป็นโลกคู่ขนานไปพร้อมกันโดยไม่มีข้อกักรวบรวมการเดินชนหรืออุบัติเหตุ นอกจากนี้ เทคโนโลยี Extended Reality (XR) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่จะผสานเอาเทคโนโลยีทั้งหมดที่กล่าวมา ได้แก่ AR-VR-MR ให้เป็นหนึ่งเดียว (Zwolinski et al., 2022) ทำให้ผู้ใช้เมตาเวิร์สสามารถใช้ชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์กับทั้งโลกจริงและโลกเสมือนควบคู่กันไปอย่างสมบูรณ์ โดยอุปกรณ์จะมีขนาดเล็กลงและมีราคาที่ต้องจ่ายได้

เทคโนโลยีเมตาเวิร์สยังอยู่ในขั้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นแพลตฟอร์มเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความสมบูรณ์แบบ บริษัทยักษ์ใหญ่อย่างเฟซบุ๊ก (Meta) ทำการวิจัยระบบป้อนข้อมูลโดยใช้ระบบประสาทส่วนปลายและระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมองกับคอมพิวเตอร์เพื่อเชื่อมโยงสมองมนุษย์กับระบบคอมพิวเตอร์โดยตรง นำไปสู่การฝังชิปในสมองของมนุษย์เพื่อควบคุมระบบคอมพิวเตอร์ทั้งหมด (Park and Kim, 2022) หากงานวิจัยสำเร็จโดยสมบูรณ์ระบบดังกล่าวจะกลายเป็นอนวัตรกรรมขั้นต่อไปของมวลมนุษยชาติ

เมตาเวิร์ส: อนวัตรกรรมในการศึกษาและการฝึกอบรมยุคเน็กซ์นอร์มอล

โลกของการศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอลกำลังเปลี่ยนผ่านสู่ยุคที่ผู้เรียนและผู้สอนต่างคุ้นเคยและนิยมการเรียนแบบออนไลน์ที่ให้ความรู้ลึกซึ้งปลอดภัยและมีเวลาส่วนตัวมากขึ้น ในขณะที่เทคโนโลยีเมตาเวิร์สเริ่มก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาและการฝึกอบรมในทุกสาขาอาชีพเนื่องจากสามารถลบข้อจำกัดเดิมของการเรียนออนไลน์ที่จะต้องสลับหน้าจอของการนำเสนอ คลิปวิดีโอ และเว็บไซต์สู่โลกของเมตาเวิร์สที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถดูและนำเสนองานได้ในเวลาเดียวกัน (Kim, Lee, and Choi, 2022) ช่วยยกระดับการเรียนรู้ให้เป็นความรู้ที่ลึกซึ้งและมีความคงทนในการเรียนรู้มากกว่า สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ทำให้มีเวลามากขึ้นในการอยู่กับครอบครัว การพักผ่อนและการท่องเที่ยว สามารถลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยแพลตฟอร์มเมตาเวิร์สเพื่อการศึกษา กำลังพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในวันหนึ่งผู้สอนกับผู้เรียนจะสามารถไปพบกันในโลกเสมือนจริงโดยสมบูรณ์แบบ

ภาพที่ 2 เมตาเวิร์สกับการสอนและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอล
ที่มา: Horn (2022)

ปัจจุบันมีการพัฒนาแพลตฟอร์มเกี่ยวกับเมตาเวิร์สที่นำไปใช้เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมมากขึ้น ผันแปรตามความนิยมของเมตาเวิร์สที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน นักวิจัยบางส่วนใช้เทคโนโลยีเมตาเวิร์สในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรม ยกตัวอย่างเช่น Jovanovic and Milosavljevic (2022) ใช้ Gamification เพื่อสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับผู้เรียนบนแพลตฟอร์มเมตาเวิร์ส Cortés et al. (2022) ใช้เครื่องมือออนไลน์เพื่อสร้าง AR และ VR ประกอบการสอนวิชาชีววิทยา Rospigliosi (2022) สร้างห้องเรียน Roblox เพื่อเสริมสร้างจินตนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์อยู่ในโลกเสมือนจริง ตัวอย่างแพลตฟอร์มเมตาเวิร์สที่สามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแพลตฟอร์มเมตาเวิร์สที่นำไปใช้เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรม

แพลตฟอร์ม	การนำไปใช้
Decentraland, Facebook Horizon, Spatial, 3D Meet	ช่วยสร้างโลกเสมือนจริง (virtual world) ตามต้องการ เช่น สนามกีฬา ห้องเรียน ห้องอบรม สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ ห้องทำงาน สามารถใช้สอนและปฏิสัมพันธ์กันได้
Genies, CryptoAvatar, AvatarSDK, Digitalax, Roblox, Ready Player Me, VR Chat, LIV	ช่วยสร้างร่างอวตาร (avatar) ซึ่งสามารถออกแบบได้ตามความต้องการของผู้ใช้งานเมตาเวิร์ส ร่างอวตารเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้ใช้งานเมตาเวิร์สในโลกเสมือนจริง

คุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เมตาเวิร์สก้าวสู่การเป็นอนวัตรกรรมทางการศึกษาและการฝึกอบรม

แม้ว่าวันนี้เทคโนโลยีเมตาเวิร์สจะยังคงอยู่ระหว่างการพัฒนาสู่การเป็นสุดยอดเทคโนโลยีของการสร้างโลกเสมือนจริงและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และเมื่อถึงวันที่เมตาเวิร์สก้าวสู่การเป็นสุดยอดอนวัตรกรรมของมนุษย์ที่ไม่มีอนวัตรกรรมอื่นใดสามารถมาเปรียบเทียบได้ เมตาเวิร์สจะกลายเป็นอนวัตรกรรมที่มีบทบาทสำคัญในทุกสาขาอาชีพ หากพิจารณาเฉพาะในแวดวงการศึกษาและการฝึกอบรมจะพบว่า เมตาเวิร์สเป็นเทคโนโลยีที่สามารถถอดถอนอนวัตรกรรมหรือรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิม ซึ่งคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เมตาเวิร์สเป็นอนวัตรกรรมทางการศึกษาและการฝึกอบรม สรุปได้ 6 ประการ ดังนี้

1. ถอดถอนรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิมที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ที่เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามที่ผู้เรียนต้องการอย่างแท้จริงโดยไม่ต้องรอให้เปิดห้องเรียนหรือเปิดภาคการศึกษา อีกทั้งสามารถปฏิบัติงานในโลกจริงควบคู่ไปกับโลกคู่ขนานในเวลาเดียวกันได้โดยสมบูรณ์
2. ถอดถอนรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิมที่มีเนื้อหาจำกัดและส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ที่เป็นนามธรรม (Abstract Experiences) เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่มีเนื้อหาให้เลือกเรียนจำนวนมากที่พัฒนาขึ้นบนโลกเสมือนจริง และให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experiences) โดยผู้ใช้งานสามารถเข้าไปอยู่ในสถานการณ์เสมือนจริงเกือบเทียบเท่าประสบการณ์ตรง (Direct Experiences) ซึ่งทำให้ระดับการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อีกทั้งการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ในเมตาเวิร์สจะอยู่ในรูปแบบของการสร้างสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นการตอบสนอง โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่กับประสบการณ์การเรียนรู้เหล่านั้น
3. ถอดถอนรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิมที่มีวิธีการสอนหรือการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการเรียน ควบคุมการเรียนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเองอย่างเต็มที่ตามต้องการ ซึ่งจะพลิกบทบาทจากการเรียนแบบเป็นผู้รับ (Passive Learning) สู่การเรียนรู้แบบตื่นตัว (Active Learning) แบบที่แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในอดีตไม่สามารถทำได้
4. ถอดถอนรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิมที่ผู้เรียนบางส่วนถูกล้อเลียนหรือถูกละเมิดด้วยวาจาและการกระทำ เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกร่างอวตารตามที่ตนต้องการ สามารถปกปิดข้อมูลส่วนตัวและมีระบบป้องกันการถูกละเมิด ผู้เรียนมีความมั่นใจในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นแบบไร้ข้อกังวลใดๆ
5. ถอดถอนรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิมที่มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่เป็นการศึกษาเพื่อมวลชนอย่างแท้จริง ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาที่ดีตามที่ตนต้องการโดยไม่มีการแบ่งแยก สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมและยั่งยืนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเป็นอนวัตรกรรม
6. ถอดถอนรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิมที่ต้องใช้งบประมาณทางการศึกษาจำนวนมาก ทั้งการสร้างอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่ไม่สามารถใช้งานร่วมกันได้ เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่มีการแบ่งปันทรัพยากรในโลกเสมือนจริง ครูผู้สอนและผู้ฝึกอบรมสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ประหยัดงบประมาณด้านการศึกษาจำนวนมากแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

อนาคตของเมตาเวิร์สในการศึกษาและการฝึกอบรม

หากจะทำการฉายภาพอนาคตเมื่อเมตาเวิร์สก้าวสู่การเป็นอนวัตรกรรมอย่างสมบูรณ์ จะทำให้วงการการศึกษาและการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สรุปได้ 6 ประการ ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาต่างๆ เปิดการเรียนการสอนบนแพลตฟอร์มเมตาเวิร์ส (Wang, et al., 2022) ซึ่งอาจมีทั้งเปิดอย่างเต็มรูปแบบและแบบผสมผสาน ผู้สอนและผู้เรียนจะพบกันบนเมตาเวิร์ส รวมทั้งมีการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษา ทั้งระบบการรับสมัคร การลงทะเบียนเรียน และการวัดและประเมินผลซึ่งสามารถเกิดขึ้นภายในระบบเมตาเวิร์ส สถาบันการศึกษาใดที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับโลกของการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่นี้ อาจไม่สามารถแข่งขันได้และจะปิดตัวลงในที่สุด
2. หลักสูตรในเมตาเวิร์สทั้งหลักสูตรการศึกษาเพื่อรับปริญญาและหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ จะเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานภาครัฐ สถาบันหรือองค์กรวิชาชีพ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Hirsh-Pasek, et al., 2022) เพื่อรักษามาตรฐานของการศึกษาและการเรียนรู้บนเมตาเวิร์ส

3. การฝึกอบรมหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานต่างๆ จะเชื่อมโยงกับเมตาเวิร์สทั้งหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง หลักสูตร Reskill หรือ Upskill ต่างๆ จะกำหนดให้มีการพัฒนาตนเองจากหลักสูตรในเมตาเวิร์สที่ผ่านการรับรอง นอกจากนี้หน่วยงานอาจจัดหลักสูตรด้วยตนเองบนเมตาเวิร์ส โดยที่พนักงานไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังสถานที่ทำงานซึ่งสิ้นเปลืองทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

4. การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) จะมีลักษณะเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) มากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถเลือกหลักสูตรหรือรายวิชาตามต้องการ (On-Demand) เช่น เลือกเรียนกับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง หรือเลือกเรียนวิชาจากหลายมหาวิทยาลัย และสามารถสะสมรายวิชาจนใช้เทียบโอนเพื่อสำเร็จการศึกษาเพื่อรับปริญญาที่ต้องการได้ เมตาเวิร์สจะทำให้แนวทางการเรียนข้ามศาสตร์และการเทียบโอนหน่วยกิตข้ามสถาบันการศึกษาไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป นอกจากนี้ ในมุมมองของผู้เรียนที่ได้ศึกษาผ่านเมตาเวิร์สพบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจในเนื้อหาและสนุกกับบทเรียนในเมตาเวิร์สซึ่งมีลักษณะคล้ายการเล่นเกม (Suh and Ahn, 2022)

5. การศึกษาในยุคใหม่จะไม่ยึดโยงกับกรอบระยะเวลาอีกต่อไป ไม่ต้องรอให้ถึงรอบการเปิดรับสมัครและไม่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาการศึกษา 4 ปี หรือ 6 ปี ตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชาตามต้องการตามความสามารถของตนเอง (Self-Paced) ผู้เรียนแต่ละคนอาจสำเร็จการศึกษาช้าหรือเร็วแตกต่างกันได้ โดยไม่มีบทลงโทษหรือการคัดข้อออกซึ่งเป็นการเปิดกว้างทางการศึกษาอย่างแท้จริง

6. ห้องเรียนและห้องทำงานในโลกยุคใหม่จะเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง อุปกรณ์การเรียนและการทำงานที่เคยใช้มายาวนานอาจถูกเลิกใช้อย่างถาวร โดยจะมีอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานเมตาเวิร์สเข้ามาแทนที่ มนุษย์จะเรียนและทำงานที่บ้านมากขึ้นเนื่องจากมีอุปกรณ์ทุกอย่างตามต้องการ ซึ่งโลกของการทำงานจะพึ่งพาอุปกรณ์สำนักงานน้อยลง และธุรกิจบางประเภทอาจไม่จำเป็นต้องมีอาคารสำนักงานอีกต่อไป

ข้อจำกัดและความท้าทายของเมตาเวิร์สในการศึกษาและการฝึกอบรม

ในขณะที่เมตาเวิร์สมีคุณูปการมากมาย แต่ในทางกลับกันอาจมีข้อจำกัดและความท้าทายบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

ข้อจำกัด

1. ผู้ใช้อาจเกิดอาการติดโลกเสมือนจริงคล้ายการติดเกมจนไม่ต้องการออกมาสู่โลกของความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากในเมตาเวิร์สนั้นผู้ใช้สามารถเนรมิตทุกอย่างตามความต้องการได้ นอกจากนี้ อาจทำให้ผู้เรียนที่ไม่มีสมาธิมากพอไม่ได้จดจ่อในเนื้อหาการเรียนและเบี่ยงเบนความสนใจในสิ่งบันเทิงอื่นๆ ภายในเมตาเวิร์ส

2. อุปกรณ์ที่ใช้ควบคู่กับเมตาเวิร์สในปัจจุบันยังมีราคาแพงสำหรับคนทั่วไป แต่ในอนาคตอันใกล้ข้อจำกัดเหล่านี้จะเริ่มลดลงเนื่องจากการแข่งขันทางธุรกิจ

3. ร่างอวตารที่อยู่ในเมตาเวิร์สนั้นอาจไม่สามารถแสดงอารมณ์ที่แท้จริงของผู้ใช้ได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนทางการสื่อสารและอาจเกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้

4. อาจเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเมตาเวิร์ส อาทิ การใช้คำพูดหรือการกระทำที่ละเมิดผู้อื่น หรือเกิดอาชญากรรมไซเบอร์รูปแบบใหม่ แม้จะมีระบบรักษาความปลอดภัยภายในเมตาเวิร์สแล้วก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดเหล่านี้ถือเป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ผู้ใช้จะได้รับ โดยนักการศึกษาและนักฝึกอบรมควรเตรียมผู้เรียนในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อให้มีความพร้อมและสามารถใช้งานเมตาเวิร์สได้อย่างชาญฉลาดอย่างเต็มศักยภาพ

ความท้าทาย

1. ผู้บริหารประเทศจะต้องสนับสนุนระบบนิเวศของเมตาเวิร์ส (Metaverse Ecosystem) โดยการสนับสนุนเชิงนโยบายและนำสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง มีการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงคุณภาพสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่สามารถรองรับกับเทคโนโลยีเมตาเวิร์สจนทำให้การเรียนรู้ผ่านระบบเมตาเวิร์สเกิดขึ้นได้จริงแม้ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งจะเป็นการพัฒนากระบวนการศึกษาและการฝึกอบรมสำหรับคนทั้งประเทศที่อยู่บนฐานของความเป็นธรรมและยั่งยืนอย่างแท้จริง

2. จะต้องเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลโดยอาศัยความร่วมมือกันของทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ อีกทั้งยกระดับศักยภาพนักการศึกษาและนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถสร้างหลักสูตรและรายวิชา รวมทั้งระบบการจัดการศึกษาและกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนบนเมตาเวิร์ส (MacCallum and Parsons, 2019; Suh and Ahn, 2022) จนทำให้เมตาเวิร์สสามารถก้าวไปสู่การเป็นอนวัตรกรรมทางการศึกษาและการฝึกอบรมสำหรับคนในยุคเน็กซ์นอร์มอลรวมถึงโลกแห่งอนาคต

บทสรุป

ผู้เขียนได้เขียนบทความนี้โดยมีความมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ และได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาบทความเป็น 2 ส่วน ในส่วนแรกนำเสนอแนวคิดของอนวัตรกรรม (Exnovation) ซึ่งหมายถึง “กระบวนการถอดถอนนวัตกรรมเดิมและเปิดพื้นที่สำหรับนวัตกรรมที่เป็นเลิศจนไม่มีนวัตกรรมอื่นมาเทียบได้ ภายใต้การสนับสนุนเชิงนโยบายและโครงสร้างเชิงระบบที่เน้นความเป็นธรรมและยั่งยืน” อนวัตรกรรมมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน เรียกโดยย่อว่า Re-BIS คือ การปลดนวัตกรรมที่ใช้แล้ว (Re) การเป็นพื้นที่หนึ่งในอุตสาหกรรม (B) ความเป็นธรรม (I) และความยั่งยืน (S) แนวคิดอนวัตรกรรมสามารถนำไปใช้เป็นหลักการบริหารจัดการและสามารถนำไปปรับใช้ในทุกวิชาชีพ ซึ่งหากสามารถพัฒนาอนวัตรกรรมขึ้นมาได้สำเร็จจะมีศักยภาพในการป่วน (Disrupt) นวัตกรรมตัวอื่นที่ต้องปรับตัวให้ทันกับอนวัตรกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

ส่วนที่สองของบทความผู้เขียนนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเมตาเวิร์ส (Metaverse) ซึ่งเป็นอนวัตรกรรมทางการศึกษาและการฝึกอบรมที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญด้านการเรียนรู้แบบใหม่ในโลกยุคเน็กซ์นอร์มอล และกำลังพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ เมตาเวิร์สมีศักยภาพสูงในการสร้างโลกเสมือนจริงที่สามารถนำผู้เรียนให้มีส่วนร่วมกับการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกเนื้อหาวิชา เมตาเวิร์สจะกลายเป็นที่รวมเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาอยู่ในโลกเดียวกันและจะกลายเป็นอนวัตรกรรมชิ้นใหม่ของมนุษย์ที่จะปฏิวัติระบบการศึกษาและการฝึกอบรมในยุคเน็กซ์นอร์มอลให้ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแนวคิดนวัตกรรมและการพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมผ่านเมตาเวิร์ส มีดังต่อไปนี้

1. นักวิชาการควรส่งเสริมแนวคิดนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรทุกประเภท คือ มีการตรวจสอบและทบทวนนวัตกรรมเดิมหรือวิธีการทำงานแบบเดิมที่ยังมีข้อบกพร่อง ส่งเสริมพัฒนาอนวัตกรรมในวิชาชีพของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสุดยอดนวัตกรรมที่จะนำพาสังคมไปสู่ความเป็นธรรมและยั่งยืนอย่างแท้จริง
2. รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณและการวิจัยทางด้านเมตาเวิร์สในฐานะอนวัตกรรมทางการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศ และควรบรรจุเมตาเวิร์สเป็นหนึ่งในนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศแบบเร่งด่วน และยกระดับศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่สัมพันธ์กับการพัฒนาแพลตฟอร์มเมตาเวิร์ส
3. สถาบันการศึกษาควรเตรียมความพร้อมโดยการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนักออกแบบการเรียนการสอน รวมถึงส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชาและหลักสูตรฝึกอบรมบนแพลตฟอร์มเมตาเวิร์สที่มีอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าเมตาเวิร์สจะยังอยู่ในระหว่างการเดินทางและยังพัฒนาไม่ถึงที่สุด แต่ทว่าสถาบันการศึกษา นักการศึกษาและนักฝึกอบรมควรเตรียมความพร้อมตั้งแต่วินาทีก่อนที่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจะมาถึงอย่างรวดเร็ว เพราะเมื่อถึงเวลานั้นอาจจะสายเกินไป

เอกสารอ้างอิง

- Bynum, J., Passow, H., Carmichael, D., and Skinner, J. (2019). Exnovation of Low Value Care: A Decade of Prostate-Specific Antigen Screening Practices. *Journal of the American Geriatrics Society*, 67(1), 29-36. doi: 10.1111/jgs.15591
- Cortés, R. F., Dal, P. M., and Abriata, L. A. (2022). Online tools to easily build virtual molecular models for display in augmented and virtual reality on the web. *Journal of Molecular Graphics and Modelling*, 114, 108164. doi: 10.1016/j.jmglm.2022.108164
- David, M. (2017). Moving beyond the heuristic of creative destruction: Targeting exnovation with policy mixes for energy transitions. *Energy Research and Social Science*, 33, 138-146. doi: 10.1016/j.erss.2017.09.023
- David, M. (2018). Exnovation as a Necessary Factor in Successful Energy Transitions. *Oxford Handbooks Online*. doi:10.1093/oxfordhob/9780190633851.013.31
- David, M., Arnold, A., Sonnberger, M., and Hanke, G. (2016, September). Exnovation: The missing “something” in current debates on sustainability transitions. *The Proceedings of the IST Conference Exploring Transition Research as Transformative Science*, Wuppertal, Germany.
- Graaf, L., Werland, S., Lah, O., Martin, E., Mejia, A., Muñoz Barriga, M. R., Nguyen, H. T. T., Teko, E., and Shrestha, S. (2021). The Other Side of the (Policy) Coin: Analyzing Exnovation Policies for the Urban Mobility Transition in Eight Cities around the Globe. *Sustainability*, 13, 9045. doi: 10.3390/su13169045

- Hartley, J., and Knell, L. (2022). Innovation, exnovation and intelligent failure. *Public Money and Management*, 42(1), 40-48. doi: 10.1080/09540962.2021.1965307
- Heyen, D. A., Hermwille, L., and Wehnert, T. (2017). Out of the Comfort Zone! Governing the Exnovation of Unsustainable Technologies and Practices. *GAIA – Ecological Perspectives for Science and Society*, 26(4), 326-331.
- Hirsh-Pasek, K., Zosh, J. M., Hadani, H. S., Golinkoff, R. M., Clark, K., Donohue, C., and Wartella, E. (2022). *A whole new world: Education meets the metaverse*. [Online]. Retrieved from: <http://www.brookings.edu>
- Holbek, J., and Knudsen, H. (2020). *On the Concept of Exnovation – A Call for a Rebirth of the Concept, and for Exnovation Theory and Practice*. Kristiansand, Norway: The University of Agder.
- Horn, M.B. (2022). *Meet the Metaverse*. [Online image]. Harvard Kennedy School. [Online]. Retrieved from: <https://www.educationnext.org>
- Jeerapattananorn, P. (2020). Schumpeter: Father of Innovation and Entrepreneurship. *Kasetsart Educational Review*, 35(2), 142-154. (in Thai)
- Jovanovic, A., and Milosavljevic, A. (2022). VoRtex Metaverse Platform for Gamified Collaborative Learning. *Electronics*, 11, 317. doi: 10.3390/electronics11030317
- Khandwalla, P. N. (2006). Tools for Enhancing Innovativeness in Enterprises. *Vikalpa*, 31(1), 1–16. doi: 10.1177/0256090920060101
- Kim, J. H., Lee, B. S., and Choi, S. J. (2022). A study on metaverse construction and use cases for non-face-to-face education. *The Journal of the Convergence on Culture Technology*, 8(1), 483-497.
- Kimberly, J. R. (1981). Managerial Innovation. In Nystrom, P. C. and Starbuck, W. H. (Eds.), *Handbook of Organizational Design*, 84–104. New York: Oxford University Press.
- Kimberly, J. R., and Evanisko, M. J. (1981). Organizational Innovation: The Influence of Individual, Organizational, and Contextual Factors on Hospital Adoption of Technological and Administrative Innovations. *Academy of Management Journal*, 24(4), 689-713.
- Krüger, T., and Pellicer-Sifres, V. (2020). From innovations to exnovations. Conflicts, (De-)Politicization processes, and power relations are key in analysing the ecological crisis. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 33(2), 115-123. doi: 10.1080/13511610.2020.1733936
- MacCallum, K., and Parsons, D. (2019, September). Teacher perspectives on mobile augmented reality: The potential of metaverse for learning. *The Proceedings of the World Conference on Mobile and Contextual Learning*, Delft, Netherlands.

- Mesman, J., Walsh, K., Kinsman, L., Ford, K., and Bywaters, D. (2019). Blending Video-Reflexive Ethnography With Solution-Focused Approach: A Strengths-Based Approach to Practice Improvement in Health Care. *International Journal of Qualitative Methods*, 18, 1-10. [1609406919875277]. doi: 10.1177/1609406919875277
- November, E. D. (2018). Axe of kindness: introducing appreciative exnovation. *Development and Learning in Organizations: An International Journal*, 32(4), 14-17. doi: 10.1108/dlo-12-2017-0101
- Park, S. M., and Kim, Y. G. (2022). A Metaverse: Taxonomy, Components, Applications, and Open Challenges. *IEEE Access*, 10, 4209-4251. doi: 10.1109/ACCESS.2021.3140175
- Pellecchia, M., Beidas, R. S., Marcus, S. C., Fishman, J., Kimberly, J. R., Cannuscio, C. C., and Mandell, D. S. (2016). Study protocol: implementation of a computer-assisted intervention for autism in schools: a hybrid type II cluster randomized effectiveness-implementation trial. *Implementation Science*, 11, 154. doi:10.1186/s13012-016-0513-4
- Rospigliosi, P. A. (2022). Metaverse or Simulacra? Roblox, Minecraft, Meta and the turn to virtual reality for education, socialisation and work. *Interactive Learning Environments*, 30(1), 1-3.
- Sandeep, A. (2011, November). *The Mother of All Innovations - Exnovation*. [Online]. Retrieved from: <http://a--sandeep.blogspot.com/2011/11/exnovation-real-innovation.html>
- Sripan, T., and Sujivorakul, C. (2020). Variables that Influence the Intention to Persist in Vocational Education. *International Journal of Instruction*, 13(2), 17-32. doi: 10.29333/iji.2020.1322a.
- Suh, W., and Ahn, S. (2022). Utilizing the Metaverse for Learner-Centered Constructivist Education in the Post-Pandemic Era: An Analysis of Elementary School Students. *Journal of Intelligence*, 10(1), 17. doi: 10.3390/jintelligence10010017
- Wang, Y., Lee, L. H., Braud, T., and Hui, P. (2022). *Re-shaping Post-COVID-19 Teaching and Learning: A Blueprint of Virtual-Physical Blended Classrooms in the Metaverse Era*. Hong Kong: The Hong Kong University of Science and Technology.
- Willems, W. (2021). Countering the Tragedy of the Health Care Commons by Exnovation. Bringing Unexpected Problems and Solutions into View. *Sustainability*, 13, 13082. doi: 10.3390/su132313082
- Zwolinski, G., Kaminska, D., Laska-Lesniewicz, A., Haamer, R. E., Vairinhos, M., Raposo, R., and Reinho, P. (2022). Extended Reality in Education and Training: Case Studies in Management Education. *Electronics*, 11(3), 336.

คำแนะนำในการเตรียมและการส่งต้นฉบับ

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ

Journal of Innovation and Management (JIM)

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมที่มีคุณภาพทางด้านทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใน 5 สาขาวิชา ได้แก่ (1) General Business, Management and Accounting (2) Management Information Systems (3) Management of Technology and Innovation (4) Organizational Behavior and Human Resource Management และ (5) Tourism, Leisure and Hospitality Management สำหรับแนวทางการเตรียมต้นฉบับและส่งต้นฉบับของวารสารนวัตกรรมและการจัดการ มีดังนี้

ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง งานเขียนที่นำเสนอผลการวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่มีการออกแบบการวิจัยอย่างมีแบบแผน เนื้อหาของบทความประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทความวิจัย ประกอบด้วยหน้าชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ โดยมีข้อมูลตามลำดับดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมล ของผู้เขียนสำหรับติดต่อ ในส่วนบทคัดย่อต้องระบุถึงแบบแผนของการวิจัย วัตถุประสงค์ ประชากรและตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ความยาวไม่เกิน 250 คำ ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่องไม่เกิน 5 คำ

2. บทความวิชาการ (Academic Article) หมายถึง งานเขียนในเชิงวิชาการที่มุ่งนำเสนอแนวคิดใหม่ วิธีวิทยาใหม่ หรือแนวปฏิบัติใหม่ที่น่าสนใจใน 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ (1) บริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ การบัญชี และการจัดการ (2) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และ (3) สหวิทยาการ เนื้อหาประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ สรุป บทวิเคราะห์หรือวิจารณ์ และข้อเสนอแนะ

บทความวิชาการ ประกอบด้วยชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ โดยมีข้อมูลตามลำดับดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้นิพนธ์ สำหรับติดต่อ ในส่วนบทคัดย่อ ต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ หัวข้อสำคัญที่นำเสนอ สรุป และข้อเสนอแนะ โดยเนื้อหาในบทคัดย่อความยาวไม่เกิน 250 คำ ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่องไม่เกิน 5 คำ ในส่วนเนื้อหาของบทความ ให้เริ่มต้นจากบทนำ ตามด้วยเนื้อหาสาระที่นำเสนอหัวข้อต่างๆ ตามหลักวิชาการ โดยผู้เขียนสามารถแสดงทัศนะทางวิชาการของตนเองได้ ส่วนสุดท้ายจะเป็นส่วนสรุปและข้อเสนอแนะ

3. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง งานเขียนที่มุ่งนำเสนอความก้าวหน้าในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยมีบทวิพากษ์วิจารณ์ถึงเนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพการต่างๆ ของหนังสือ บทความ หรือผลงานสิ่งประดิษฐ์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎี หลักวิชา และมีการเสนอความคิดเห็นที่เหมาะสมของผู้เขียนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ

บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วยชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้เขียนสำหรับติดต่อ ชื่อเรื่องของบทวิจารณ์หนังสือควรเรียกร้องความสนใจของผู้อ่านและสื่อความหมายได้ชัดเจน ในส่วนบทนำเป็นการเขียนนำเกี่ยวกับหนังสือที่จะวิจารณ์ ในส่วนเนื้อหาเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่นและจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปเป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

การเตรียมต้นฉบับ

1. ขนาดของบทความ: ควรจัดพิมพ์บทความด้วย Microsoft Word บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 25 บรรทัด ต่อ 1 หน้า แบบแนวตั้ง (Portrait) รูปแบบตัวอักษร (Font) ให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร (Font size) เท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นจนจบบทความที่ด้านบนขวาของกระดาษ (ยกเว้นหน้าแรก) ความยาวของบทความไม่ควรเกิน 15 หน้า สำหรับการตั้งค่าหน้ากระดาษ (Page setup) และส่วนระยะขอบ (Margins) กำหนดดังนี้

ด้านบน (Top)	2.54 ซม.	ด้านล่าง (Bottom)	2.54 ซม.
ด้านซ้าย (Left)	2.54 ซม.	ด้านขวา (Right)	2.54 ซม.
หัวกระดาษ (Header)	1.25 ซม.	ท้ายกระดาษ (Footer)	1.25 ซม.

2. ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน และสังกัด (Title, Author's name, Author's affiliation): ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษจัดกึ่งกลาง ให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนา ส่วนชื่อ-นามสกุลผู้เขียน และสังกัด ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ชื่อผู้เขียนให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวหนา และไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อ ส่วนสังกัดให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวหนา ให้ระบุสาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบัน หรือหน่วยงานที่สังกัด พร้อมอีเมลในการติดต่อ ทั้งนี้ กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุด้วยว่าใคร คือ ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

3. บทคัดย่อ (Abstract): หัวข้อบทคัดย่อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนา และขีดซ้าย ส่วนเนื้อความในบทคัดย่อและคำสำคัญให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา หากเป็นบทความภาษาไทยให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นบทความภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ (หรืออาจมีบทคัดย่อภาษาไทยด้วยหรือไม่ก็ได้) ทั้งนี้ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมกันไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ A4 ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ มีความยาวประมาณ 250 คำ จะต้องพิมพ์คำสำคัญในบทคัดย่อภาษาไทย และพิมพ์ Keywords ในบทคัดย่อภาษาอังกฤษของบทความเรื่องนั้นด้วยจำนวนไม่เกิน 5 คำ

4. เนื้อหา (Content): หัวข้อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนาและขีดซ้าย ส่วนเนื้อความในแต่ละหัวข้อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา

5. รูปภาพและตารางประกอบ: ควรมีภาพที่ชัดเจน ถ้าเป็นรูปถ่ายควรมีภาพถ่ายจริงแนบมาด้วย หากเป็นภาพที่คัดลอกมาจากแหล่งอื่นควรเขียนแหล่งอ้างอิงนั้นด้วยตามหลักวิชาการ กรณีรูปภาพให้ใช้คำว่า “ภาพที่” กรณีตารางให้ใช้คำว่า “ตารางที่”

6. เอกสารอ้างอิง (References): การเขียนอ้างอิงให้ใช้ระบบ APA โดยมีเงื่อนไขดังนี้

6.1 เอกสารที่นำมาอ้างอิงต้องมีไม่เกิน 20 รายการ และควรมีอายุไม่เกิน 15 ปี ยกเว้นแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกิดขึ้นก่อน 10 ปีและในปัจจุบันยังมีการนำมาใช้ อนุโลมให้นำมาใช้อ้างอิงได้

6.2 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบนามปี [นามสกุล, ปี หรือ นามสกุล (ปี)] และอ้างอิงโดยใช้นามสกุลภาษาอังกฤษเท่านั้น เช่น Yaempoklarng (2012) หรือ (Yaempoklarng, 2012) เป็นต้น ทั้งนี้ หากมีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่นามสกุลทั้งสองคน เช่น Klinkul and Sarthnonnut (2009) หรือ (Klinkul and Sarthnonnut, 2009) หากมีผู้แต่งมากกว่า 2 คน ให้ใส่นามสกุลของผู้แต่งคนแรก และตามด้วย “et al.” เช่น Hair et al. (1998) หรือ (Hair et al., 1998) เป็นต้น

6.3 ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และเรียงตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด โดยมีแนวทางดังนี้

(1) ต้องแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยยังคงเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเดิมไว้ด้วย เขียนจัดเรียงคู่กัน โดยให้เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อนและตามด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเติมคำว่า “(in Thai)” ต่อท้ายเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลจากภาษาไทย

(2) การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิง กรณีเอกสารอ้างอิงที่แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษให้เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาอังกฤษ และรายการเอกสารอ้างอิงทุกรายการ หากมีผู้เขียนไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ชื่อให้ครบทุกคน แต่หากมีมากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อทั้ง 6 คน หลังจากคนที่ 6 ให้ตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”

ตัวอย่างการแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ (เมือง): สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

Sri sa-ard, B. (1998). *Statistical methods for research I*. 2nd ed. Bangkok: Suwiriyan.

(in Thai)

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ตัวอย่างที่ 2 วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Klinkul, K. and Sarthnonnut, M. (2009). Study of Critical Success Factors of Continuous Improvement Program in American-style versus Japanese-style Management: Case Studies of Electronics Industry. *Journal of Science and Technology*, 17(1), 15-30.

(in Thai)

กิตติพงศ์ กลิ่นกุล และมณฑล ศาสนนนท์. (2552). การศึกษาปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในองค์กรที่บริหารแบบอเมริกันและแบบญี่ปุ่น: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 17(1), 15-30.

ตัวอย่างที่ 3 เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก: URL.

Phetchaburi Province. (2017). *Province information*. [Online]. Retrieved January 17, 2017, from: <http://www.phetchaburi.go.th> (in Thai)

จังหวัดเพชรบุรี. (2560). *ข้อมูลจังหวัด* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 17 มกราคม 2560 จาก: <http://www.phetchaburi.go.th/>

ตัวอย่างที่ 4 รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (ชื่อเอกสาร)*, วัน เดือน ปี สถานที่จัด, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Sornatong, M. (2018). Guidelines for Tourism Management by Identity and Community in the Cultural Tourism of Elephant's Village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya Province. *The Proceedings of the 13th National and International Sripatum University Conference (SPUCON2018)*, 20 December 2018 at Sripatum University (Bangkhen Campus), 2112-2122. (in Thai)

มานะศิลป์ ศรีทงศ์. (2561). “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 13 ประจำปี 2561*, วันที่ 20 ธันวาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2112-2122.

ตัวอย่างที่ 5 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์*. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์, ชื่อมหาวิทยาลัย.

Thepsuporn, P. (2006). *A study of the success of continuous improvement by Kaizen: A Case study of Sony Technology Co., Ltd.* Thesis of the Degree of Master of Business Administration Program in General Management. Patumthani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)

ภูวนาท เทพศุภ. (2549). *ศึกษาความสำเร็จของการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องด้วยวิธี Kaizen กรณีศึกษา บริษัท โซนี่ เทคโนโลยี จำกัด*. ปทุมธานี: วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

7. บทความทุกเรื่องที่ยื่นให้กองบรรณาธิการพิจารณา ต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเผยแพร่ของวารสารอื่นๆ
8. การส่งต้นฉบับบทความ (Submission) ส่งต้นฉบับบทความในรูปแบบของไฟล์ word และ pdf ตามรูปแบบที่วารสารกำหนดมาที่

สำนักงานกองบรรณาธิการ วารสารนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ อาคาร 37 ชั้น 1

เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-160-1452 โทรสาร 02-160-1184

E-mail: journalcim@ssru.ac.th, cimjssru@gmail.com

Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/journalcim>

วารสารนวัตกรรมและการจัดการ JOURNAL OF INNOVATION AND MANAGEMENT

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)

บทความวิจัย

- 07** ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับผู้สูงอายุ
วิไลลักษณ์ รักบำรุง, ประเมษฐ์ แสงอ่อน
- 24** การสร้างศักยภาพในการจัดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษามาตรการคุ้มครอง
การจ้างแรงงานในงานเกษตรกรรม ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ภัทรวิทย์ อยู่วัฒนะ, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ, วาสนา สุรีย์เดชกุล, พิเชษฐ์ เกศวิชัย, บริบูรณ์ ฉลอง
- 36** รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีเพื่อกำหนดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน
เอกนรงค์ วรสีห์, มนต์ชัย โชติดาว
- 46** นโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรและอัตราการเติบโต
อย่างยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
บรรจงรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ, วณิดา ชุตินากุล, สุรินทร์ พรหมบุรุษกิจ
- 61** การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกิจส่งออกมะพร้าวน้ำหอมสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่
จิตภา รจนาสม, กนกพัชร กอประเสริฐ
- 73** การศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
เกรียงพล ปิยะเอกชัย, ปิยะนุช เจ็นคล้าย
- 88** พบบทการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาในปี 2563
จร นาคทองอินทร์, วัลลภ พิริยวรรณนะ, ธวัช พุ่มดารา, บริบูรณ์ ฉลอง
- 98** สภาพปัญหาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมารีแวกเมนต์โลกโซเบอร์ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญในกรุงเทพมหานคร
อัสมา พาร์ลกี, จรูญศรี มาติลาโกวิท
- 112** แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนหมู่บ้านพุกา 13 ตำบลคลองสาม
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
สุภาพ พงษ์ศิริกร, สันฐาน ชยมนต์, วิจิตรา ศรีสอน, บริบูรณ์ ฉลอง
- 124** แนวทางการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาภาคพิเศษสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา ต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560
พัชรนันท์ โรจน์รุ่งวัฒน, สันฐาน ชยมนต์, วิจิตรา ศรีสอน
- 136** A Prototype Toolkit for Developing Design Thinking Skills for Non-Designer Managerial Level
Phuttachart Rattanawong
- 151** Mediating Effects of Work Engagement and Organizational Citizenship Behavior on the
Relationship between CSR Reputation and Contextual Performance in MSMEs
Tidarat Pongvachirint
- 164** The Mediating Role of Employee Perceived Stress in the Relationship Between
Job Stressors and Absenteeism: The Case of A Chinese Construction Company
Qiu Yu-Sean, Saengdow Prasittisuk

บทความวิชาการ

- 174** อนวัตกรรม: การพัฒนาขั้นสุดท้ายของนวัตกรรมและบทบาทของเมตาเวิร์สเพื่อการศึกษาและการฝึกอบรม
ในยุคเน็กซ์นอร์มอล
ธนภัทร ศรีน่าน, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธน

วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุทงนอก แขวงคูสิต เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2160 1182, 0 2160 1456

www.tci-thaijo.org/index.php/journalcim